

Matti Vuorensyrjä

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2019

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTEJA 135

POLIISIKOULUTUKSEN VAIKUTTAVUUSARVIOINTI 2019

Vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien työllisyys ja
arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta

Matti Vuorensyrjä

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2019

Matti Vuorensyrjä
POLIISIKOULUTUKSEN
VAIKUTTAVUUSARVIOINTI 2019

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 135
ISBN 978-951-815-366-8 (painettu)
ISBN 978-951-815-367-5 (pdf)
ISSN 1797-5743

PunaMusta Media Oyj 2019

TIIVISTELMÄ

[Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2019. Vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta]

Tässä tutkimuksessa arvioitiin vuosina 2016–2017 Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuneiden poliisien työllisyyttä ja heidän saamansa poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta. Tutkimuksen aineistoperustana käytettiin toukokuussa 2018 toteutettua kyselytutkimusta valmistuneille poliiseille. Vastaaajia oli 127/313 ja vastausprosentti oli 40.6 %. Valmistuneiden poliisien kautta toimitettiin erillinen arviointilomake myös heidän lähiesimiehilleen, mutta lähiesimiesten aineisto jäi lukumäärältään niin pieneksi, että siitä hyödynnetään tässä tutkimuksessa vain aineiston laadullista osaa (tekstiaineistoa).

TYÖLLISYYS. Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on erittäin hyvä. Kyselytutkimuksen toteuttamisajankohtana toukokuussa 2018 poliisityössä työskenteli noin 97 % tähän tutkimukseen vastanneista vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista. Työttömänä oli noin 0.8 % ja muussa työmarkkina-asemassa noin 2.4 % vastaajista. Vaikuttavuusarvioinnin kyselytutkimusaineiston perusteella työttömyysjaksot heti tutkinnon suorittamisen jälkeen – silloin kun niitä on koettu – ovat olleet lyhyempiä kuin aiemmin 2010-luvulla, keskimäärin vain noin 1.6 kuukautta.

Kuva työllisyystilanteesta on samanlainen myös Poliisiammattikorkeakoulun laatomassa, rekisteritietoihin perustuvassa työllisyysraportissa. Poliisiammattikorkeakoulun työllisyysraportin perusteella kesäkuun 2018 työllisyystilanne oli erittäin hyvä: noin 98 % vuosien 2016–2017 aikana valmistuneista poliiseista työskenteli poliisissa, noin 1.5 % oli työttömänä ja noin 0.6 % oli muussa työmarkkina-asemassa.

POLIISIKOULUTUKSEN TYÖELÄMÄVASTAAVUUS. Poliisiammattikorkeakoulun arviointijärjestelmässä poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi on (A) *poliisin ammatillisten perusvalmiuksien* (fyysistä kuntoa, stressinsietokykyä ja stressinhallintaa sekä tiimityötaitoja koskevien valmiuksien) viimeinen, itsearviointiin perustuva tarkistuspiste. Valmistuneiden poliisien perusvalmiudet poliisin ammattiin ovat tämän perusteella hyvät: vain noin 0-1 % valmistuneista poliiseista oli eri mieltä yksittäisten fyysistä kuntoa, stressinsietokykyä ja stressinhallintaa tai tiimityövalmiuksia koskevien väitteiden kanssa.

(B) *Poliisin perustiedot ja -taidot* opitaan poliisikoulutuksessa kattavasti. Tätä mieltä ovat sekä valmistuneet poliisit itse että heidän lähiesimiehensä. Hyvin opitaan muun muassa suomen kieli raportointikielenä, poliisiauton turvallisen kuljettamisen taidot sekä tiedonhaun taidot ja eri tietolähteiden monipuolinen hyödyntäminen omassa työssä.

Koulutuksen työelämävastaavuus on valmistuneiden poliisien arvioiden perusteella hyvä erityisesti seuraavilla (C) *koulutuksen eriytyneemmällä osaamisalueilla* (valvonta- ja hälytystoiminnassa, liikennevalvonnassa, rikostutkinnassa): poliisin toimivaltuudet, voimankäyttö, aggressiivisen asiakkaan käsittely, poliisiajoneuvon erioikeuksien hallitseminen (esim. hälytysajossa), työturvallisuuden huomioiminen osana liikennevalvontaa, rikoksen tunnusmerkistön tunnistamisen eri rikoksissa, ilmoitusten kirjaaminen, poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö, kuulustelut, rikosoikeus ja poliisitoiminnan oikeudelliset perusteet yleisemminkin.

Poliisikoulutuksen selvästi merkittävin vahvuus on kuitenkin harjoittelu kampuksella ja poliisilaitoksilla. Sillä on suuri merkitys motivaation ja oppimisen kannalta.

Poliisiosaamisessa on vahva kokemuksellinen komponentti. Poliisiopiskelijoiden on opittava ymmärtämään poliisin ammatillisten prosessien kokonaisuuksia. Tämä edellyttää tilanteisiin menemistä ja tilannetajun kehittymistä, koska suuri osa kokonaisuuden hahmottamisen kannalta tärkeistä tekijöistä on olemassa vain tilanteissa, kehollisena tietona ja vuorovaikutustilanteisiin uponneena tietona ja ymmärryksenä.

Arviot yhtäältä *valvonta- ja hälytystoiminnan* koulutuksen ja toisaalta *liikennevalvonnan koulutuksen* työelämävastaavuudesta ovat tässä tutkimuksessa (2019) joko ennallaan tai heikentyneet edellisestä tutkimuskerrasta (2017), aggressiivisen asiakkaan käsittelyn koulutusta lukuun ottamatta, jossa arviot ovat parantuneet. Kehitys on siis ollut pääasiassa negatiivista näiden tutkimusten välisenä aikana (vuosina 2014–2015 valmistuneet suhteessa vuosina 2016–2017 valmistuneisiin).

Operatiivisen kenttätoiminnan koulutuksessa valmistuneet poliisit kritisoivat avovastauksissaan sellaisia pedagogisia ratkaisuja, joissa opiskelijoiden keskinäinen vertaisoppiminen on saanut heidän käsityksensä mukaan liian suuren painon. Opetuksen pitäisi heidän mielestään perustua pääasiassa joko kokeneen poliisin tai opettajan ohjaukseen. Liikennevalvonnan koulutuksen alueella heikoimpia työelämävastaavuuden arvioita saivat ajoneuvon kuormauksen ja ajoneuvoyhdistelmien tarkastamisen sekä ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastamisen koulutukset.

Rikostutkinnan koulutuksen alueella heikoimpia työelämävastaavuuden arvioita saivat puolestaan tutkinnan päättämisen, siviilioikeuden peruskäsitteiden hallinnan sekä todistelun kokonaisuuden hallinnan koulutukset. Rikostutkinnan koulutuksen ajallisen kehityksen osalta kuva on valvonta- ja hälytystoiminnan ja liikennevalvonnan koulutuksia myönteisempi. Kehityksessä on vaihtelua koulutuksen eri osa-alueiden välillä, mutta selvästi myönteiseen suuntaan ovat kehittyneet ainakin kuulustelukoulutus, henkilörekisteröinnin koulutus sekä pakkokeinojen käyttämisen koulutus. Pidemmän aikavälin tarkastelussa myös esimerkiksi esitutkintapöytäkirjan laatimisen koulutus on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Lähiesimiehet kiinnittivät omissa avovastauksissaan huomiota siihen, että osalla valmistuneista poliiseista on suhteellisen vähän ajokokemusta. Heidän huomiotaan on viime vuosina kiinnittänyt myös se, että valmistuneet poliisit ovat kovin nuoria, niin että heiltä puuttuu elämäkokemusta. Kokonaisuuksien hahmottamisessa on joskus ongelmia, ”maalaisjärki jää narikkaan”.

VALMISTUNEIDEN POLIISIEN AMMATTI- JA URASITOUTUMINEN.

Valmistuneiden poliisien ammatti- ja urasitoutumisen yleiskuva on erittäin myönteinen. Noin 94 % tutkimukseen vastanneista valmistuneista poliiseista arvioi, että hakeutuisi poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos tekisi valinnan uudelleen nykyisten tietojensa ja elämäkokemuksensa perusteella. Kun vastaajilta kysyttiin, mikä on todennäköisin vaihtoehto heidän omalla tulevalla urallaan, noin 84 % arvioi, että tulee toimimaan poliisimiehistön, -alipäällystön tai -päällystön virkatehtävissä, noin 8 % arvioi, että tulee toimimaan poliisihallinnon muissa virkatehtävissä ja noin 1 % arvioi toimivansa turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella. Noin 7 % vastaajista arvioi jättävänsä turvallisuusalan työtehtävät.

POLIISIN PERUSTUTKINTO VS. POLIISI (AMK) -TUTKINTO. Poliisikoulutuksen tavoitteet ja rakenne ovat uudistuneet merkittäväällä tavalla 2010-luvun ku-

luessa, kun poliisin perustutkinnosta on tullut poliisi (AMK) -tutkinto. Tämä nyt käsillä oleva vaikuttavuusarviointi on ensimmäinen tutkimus, jossa tutkintoja päästään vertailemaan toisiinsa.

Tutkintojen välisessä vertailussa käytettiin vuosien 2017 ja 2019 vaikuttavuus-tutkimusten yhdistettyä aineistoa ($n/N = 223/548$, vastausprosentti 40.7 %). Yhdistetyssä aineistossa oli 223 valmistunutta poliisia, joista 117 oli suorittanut poliisin perustutkinnon ja 103 poliisi (AMK) -tutkinnon, ja kolme (3) henkilöä, joiden osalta tutkintotietoa ei saatu.

Tutkimuksen kaikki sisältömuuttajat seuloittiin tavallisimpien ei-parametristen menetelmien avulla läpi. Seulonalla haettiin vastausta kysymykseen siitä, onko tutkintojen välillä tilastollisesti merkitseviä eroja. Jos eroja havaittiin, tutkittiin myös, kumpaa tutkintoa tutkintoja toisistaan erottavat piirteet näyttävät luonnehtivan lähemmin. Minkälaisia ovat uuden ja vanhan tutkinnon suhteelliset edut tämänkaltaisen tarkastelun perusteella?

Poliisin perustutkintokoulutusta (vanha tutkinto) näyttävät tämän tutkimuksen perusteella luonnehtivan poliisi (AMK) -tutkintoa selvemmin ainakin seuraavat eri piirteet. Poliisin perustutkintokoulutuksen työelämävastaavuus oli poliisi (AMK) -tutkintoa parempi seuraavilla poliisikoulutuksen alueilla: teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.), rangaistusvaatimusten täyttäminen ja tiedoksi antaminen, liikenneonnettomuustilanteiden hallinta, työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa, kuljettajien ajokunnon valvonta (etenkin seulontalaitteet ja tarkkuusalkometri), liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen, ilmoitusten kirjaaminen, siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen ja poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip). Poliisin perustutkinnon suorittaneita näyttää luonnehtivan myös poliisi (AMK) -tutkintoa suorittaneita suurempi kiinnostus teknisen rikostutkinnan tehtäviin tulevalla urallaan.

Poliisi (AMK) -tutkinnon (uusi tutkinto) suorittaneita näyttää tämän tutkimuksen perusteella luonnehtivan poliisin perustutkinnon suorittaneita suuremmassa määrin se, että he ovat hakeutuneet poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin yhtäältä hyvien jatkokouluttautumismahdollisuuksien takia, ja toisaalta sattuman kautta, siksi että he ovat vain ”ajautuneet poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin”. Lisäksi poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneille näyttävät olevan tyypillisiä poliisin perustutkinnon suorittaneita jonkin verran paremmat tiimityön perusvalmiudet, ”kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani”. He myös hallitsevat tämän tutkimuksen perusteella tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet paremmin kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet. Lähiesi-miesten arvioiden mukaan poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat poliisin perustutkinnon suorittaneita motivoituneempia rikostutkinnan tehtäviin. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita näyttää luonnehtivan poliisin perustutkinnon suorittaneita suurempi kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin omalla tulevalla urallaan.

Asiasanat: Arviointi, poliisikoulutus, työllisyys, työttömyys, osaaminen, motivaatio, urasuunnittelu

REFERAT

[Utvärdering av polisutbildningens effekter 2019. Sysselsättningen bland poliser som utexaminerats åren 2016–2017 och bedömningar av utbildningens arbetslivsmotsvarighet]

I den här undersökningen utvärderades sysselsättningen bland poliser som utexaminerats från Polisyrkeshögskolan åren 2016–2017 och polisutbildningens arbetslivsmotsvarighet. Undersökningen baserade på material från en enkät som riktades till nyutexaminerade poliser i maj 2018. Av 313 tillfrågade gav 127 svar, vilket ger svarsprocenten 40,6. Via de nyutexaminerade poliserna skickades en separat utvärderingsblankett även till deras närmaste chefer, men antalet svar blev så litet att man i denna undersökning bara utnyttjar den kvalitativa delen av det materialet (textmaterialet).

SYSSELSÄTTNING. Sysselsättningsläget bland nyutexaminerade poliser är mycket bra. När enkäten genomfördes i maj 2018 arbetade 97 procent av de åren 2016–2017 utexaminerade poliserna som svarade på enkäten med polisarbete. Andelen arbetslösa uppgick till ca 0,8 procent och ca 2,4 procent av dem som svarade var i någon annan ställning på arbetsmarknaden. Utifrån materialet från utvärderingen av utbildningens effekter har perioderna av arbetslöshet genast efter avlagd examen – i de fall sådana hade förekommit – varit kortare än tidigare på 2010-talet; i medeltal bara ca 1,6 månader.

Bilden av sysselsättningsläget är densamma även i en sysselsättningsrapport som grundar sig på registeruppgifter. Enligt sysselsättningsrapporten från Polisyrkeshögskolan var sysselsättningsläget mycket bra i juni 2018: ca 98 procent av de poliser som utexaminerats åren 2016–2017 arbetade inom polisen, ca 1,5 procent var arbetslösa och ca 0,6 procent var i en annan arbetsmarknadsställning.

POLISUTBILDNINGENS ARBETSLIVSMOTSVARIGHET. Utvärderingen av polisutbildningens effektivitet är den sista kontrollen av (A) *polisens grundläggande yrkesberedskap* (fysisk kondition, stresstålighet och stresshantering samt färdigheter att arbeta i team) som baserar på självutvärdering. Enligt utvärderingen har de utexaminerade poliserna en bra grundläggande beredskap för polisyrket: bara ca 0–1 procent av de utexaminerade poliserna hade en avvikande åsikt om påståendena som gällde den fysiska konditionen, stresståligheten och stresshanteringen eller beredskapen för teamarbete.

Poliserna lär sig alla (B) *grundläggande allmänna kunskaper och färdigheter* i polisutbildningen. Av den här åsikten är både de utexaminerade poliserna själva och deras närmaste chefer. Bra lär man sig bland annat finska som rapporteringsspråk, säker körning av polisbil, informationssökning och mångsidigt nyttjande av informationskällor i det egna arbetet.

Utbildningens arbetslivsmotsvarighet är enligt de utexaminerade polisernas bedömning bra åtminstone inom följande delområden av (C) *utbildningens specifika yrkesfärdigheter* (övervaknings- och utryckningsverksamhet, trafikövervakning, undersökning): polisens befogenheter, användning av maktmedel, hantering av aggressiv kund, kännedom om privilegier för polisfordon (t.ex. utryckningskörning), beaktande av arbetssäkerheten som en del av trafikövervakningen, identifiering av brottsrequisit vid olika brott, registrering av anmälningar och användning av polisens informationssystem, straffrätt och de juridiska grunderna inom polisverksamheten mer allmänt.

Polisutbildningens klart största styrka är emellertid praktiken på campus och vid polisinrättningarna. Den har en stor betydelse för motivationen och lärandet.

Poliskunskaperna har en stark upplevelsebaserad komponent. Polisaspiranterna måste lära sig förstå helheterna i polisens yrkesmässiga processer. Det förutsätter att man ger sig in i en situation och utvecklar sin känsla för situationen, eftersom en stor del av de faktorer som är viktiga för att uppfatta helheten bara existerar i faktiska situationer, som kroppslig kunskap och som kunskap och förståelse mitt uppe i situationer av växelverkan.

I denna undersökning (2019) är utvärderingarna av arbetslivsmotsvarigheten dels om *utbildningen i övervaknings- och utryckningsverksamheten* och dels om *utbildningen i trafikövervakningen* antingen oförändrade eller sämre jämfört med föregående undersökning (2017) bortsett från utbildningen i hanteringen av aggressiva kunder, där betygen blivit bättre. Utvecklingen har således i huvudsak varit negativ mellan dessa undersökningar (utexaminerade 2014–2015 i förhållande till utexaminerade 2016–2017).

När det gäller utbildningen i operativ fältverksamhet kritiserade de utexaminerade poliserna i sina öppna svar sådana pedagogiska lösningar där studerandenas inbördes kamratlärande enligt dem har fått en för stor vikt. Undervisningen borde enligt dem grunda sig i huvudsak på antingen en erfaren polis eller lärares handledning. Inom trafikövervakningen gavs följande utbildningar de sämsta utvärderingarna om arbetslivsmotsvarigheten: granskning av fordonets lastning och fordonskombinationer samt granskning av fordonstrustning, fordonets skick och konstruktion.

När det gäller *utbildningen i brottsundersökning* fick emellertid följande utbildningar de sämsta betygen: avslutande av undersökning, behärskande av grundbegreppen inom civilrätten och hantering av bevisföringen i dess helhet i brottsundersökningen. När det gäller den tidsmässiga utvecklingen hos utbildningen i brottsundersökning är bilden positivare än utbildningarna i övervaknings- och utryckningsverksamhet och i trafikövervakning. Utvecklingen uppvisar variationer mellan de olika delområdena av utbildningen. Bland annat utbildningarna i förhör, registrering av personuppgifter och användning av tvångsmedel hade utvecklats i en positiv riktning. I en granskning på längre sikt har även t.ex. utbildningen i upprättande av förundersökningsprotokoll utvecklats positivt.

De närmaste cheferna fäste i sina egna öppna svar uppmärksamhet på att en del av de utexaminerade poliserna har relativt lite körerfarenhet. På senare år har de också märkt att de utexaminerade poliserna är mycket unga och således saknar livserfarenhet. Ibland har de problem med att uppfatta helheten, de glömmer bort att använda "bondförnuft".

UTEXAMINERADE POLISERS YRKES- OCH KARRIÄRENGAGEMANG.

Den allmänna bilden av hur utexaminerade poliser engagerar sig i sitt yrke och sin karriär är mycket positiv. Ungefär 94 procent av dem som svarade ansåg att de utifrån den kunskap och den livserfarenhet de har i dag skulle söka sig till polisutbildningen och polisyrket om de skulle välja utbildning på nytt. När man frågade vilket som är det mest sannolika alternativet under deras egen kommande karriär svarade ca 84 procent att de kommer att arbeta i tjänster inom polismanskapet, polisunderbefälet eller -befälet. Ca 8 procent tänker sig en karriär med andra uppgifter inom polisförvaltningen och ca 1 procent tror att de kommer att arbeta i säkerhetsbranschen utanför polisförvaltningen. Ungefär 7 procent av dem som svarade sade att de kommer att lämna arbetsuppgifterna i säkerhetsbranschen.

GRUNDEXAMEN FÖR POLIS VS. POLISEXAMEN (YH). Polisutbildningens mål och struktur förnyades avsevärt under 2010-talet när grundexamen för poliser blev en yrkeshögskoleexamen. Den här effektutvärderingen är den första undersökningen där man kan jämföra de båda utbildningarna.

I jämförelsen mellan examina utnyttjades det sammanställda materialet från de undersökningar som genomförts 2017 och 2019 ($n/N = 223/548$, svarsprocent 40,7). Det sammanställda materialet omfattade 223 utexaminerade poliser, av vilka 117 hade avlagt grundexamen för polis och 103 polisexamen (YH). Tre (3) personer uppgav inte sin examen.

Alla innehållsvariabler sållades igenom de vanligaste icke-parametriska metoderna. På det sättet sökte man svar på frågan om huruvida det finns statistiskt betydande skillnader mellan examina. Om det fanns skillnader undersökte man också vilken examen de drag som uppvisade skillnader föreföll karakterisera närmare. Vilka är de relativa fördelarna mellan den nya och gamla examen utifrån en granskning av det här slaget?

Grundexamen för polis (den gamla examen) förefaller enligt den här undersökningen karakterisera åtminstone följande drag tydligare än polisexamen (YH). Arbetslivsmotsvarigheten efter grundexamen för polis var bättre än efter polisexamen (YH) i följande områden av polisutbildningen: användning av teknisk apparatur (Virve, Poke, alkometer, osv.), ifyllande och delgivning av strafforder, hantering av trafikolyckor, beaktande av arbets säkerheten vid trafikövervakning, övervakning av förarens körskick (i synnerhet sållningsapparater och precisionsalkometer), trafikdokument och granskning av dem, registrering av anmälningar, behärskande av grundbegreppen inom civilrätten och användning av polisens informationssystem (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip). De som avlagt grundexamen för polis förefaller också ha ett större intresse att under sin kommande karriär arbeta med uppgifter inom teknisk brottsundersökning jämfört med de som avlagt polisexamen (YH).

Enligt den här undersökningen förefaller det som om poliser som avlagt polisexamen (YH) (den nya examen) i större utsträckning karakteriseras av att de sökt sig till polisutbildningen och polisyrket dels på grund av de goda möjligheterna till fortsatt utbildning och dels av en slump då de "råkat hamna i polisutbildningen och polisyrket". De som avlagt polisexamen (YH) har också typiskt bättre grundläggande beredskap för teamarbete än de som avlagt grundexamen för polis; "Jag lyssnar på de andra i gruppen och tar hänsyn till dem i mitt agerande". Enligt undersökningen är de också bättre på att hantera statistisk brottsanalys och grunderna i analys än de som avlagt grundexamen för polis. Enligt de närmaste cheferna är poliser som avlagt polisexamen (YH) mer motiverade för uppgifter inom brottsundersökning än de som avlagt grundexamen. De som avlagt polisexamen (YH) förefaller också ha ett större intresse att under sin kommande karriär arbeta internationella uppgifter jämfört med de som avlagt grundexamen.

Nyckelord: Utvärdering, polisutbildning, sysselsättning, arbetslöshet, kunskande, motivation, karriärplanering

ABSTRACT

[Evaluation of the effectiveness of police education 2019. Employment and occupational validity of the education as assessed by police officers who graduated during 2016–2017]

In the current study we evaluated the effectiveness of police education, addressing two main questions: the employment situation of police officers who graduated from the Police University College during 2016–2017, and the occupational validity of the education and training they received. The data of the project was based on a survey conducted in May 2018. The target group of the survey was formed by the above-mentioned, recently graduated police officers. There were 127/313 respondents and the response rate was 40.6%. A separate questionnaire was delivered to the supervisors of these police officers, via the police officers themselves, but the response rate here was so low that only the qualitative part of these data (the texts, that is, of the supervisors' survey) could be made use of, in the current study.

EMPLOYMENT. The employment situation among recently graduated police officers is very good. At the time of the survey, May 2018, approximately 97% of the survey respondents, i.e. police officers who graduated during 2016–2017, were working as police officers, approximately 0.8% were unemployed, and approximately 2.4% were in some other labor market position. Findings from the survey indicate that unemployment spells immediately after graduation—when encountered—have been shorter than ever before in the 2010s, at around 1.6 months on average.

The outlook is very similar if we choose to take a look at the registry-based employment report compiled by the Police University College. The employment situation was very good according to the employment report from June 2018: approximately 98% of police officers who graduated during 2016–2017 were employed by the police, approximately 1.5% were unemployed, and approximately 0.6% were in some other labor market position.

THE OCCUPATIONAL VALIDITY OF POLICE EDUCATION. Evaluation of (A) *the core occupational capabilities* of recently graduated police officers (physical fitness, capacity for tolerating stress, stress management, and teamwork, all assessments based on self-reporting) in this study constitutes the last of the checkpoints at which these capabilities are evaluated by the Police University College. The core occupational capabilities are good, on the basis of the current study: only about 0–1% of the police officer respondents disagreed with specific, individual items concerning physical fitness, capacity for tolerating stress, stress management, and teamwork.

(B) *The generic occupational competencies* required by the occupation of a police officer are comprehensively covered in police education, and learned by the police officer graduates. This is the opinion not only of the recently graduated police officers but also of their supervisors. Learning has been particularly thorough in e.g. reporting skills (the Finnish language), driving police vehicles safely, and searching for information and using various information sources in one's own work.

According to police officer respondents' estimates, (C) *occupational validity of police education* is good also in *the more specific areas of education* (surveillance and emergency operations, traffic enforcement, criminal investigation), and very particularly so in the following areas: familiarity with provisions on the use of force, the use of force training in general, handling of aggressive clients, familiarity with special rights concerning a police vehicle (such as driving during an emergency),

complying with occupational safety issues during traffic enforcement, recognizing the identifying characteristics of different offences, recording reports, the use of police information systems, interrogations, criminal law and, more generally, the judicial principles underlying law enforcement.

The practical training periods on the college campus and at police stations remain by far the most significant strength of police education. Practical training periods have significant positive effects on police students' motivation and learning.

There is a strong experiential component to the occupational competency of a police officer. It is necessary for police students to gain a comprehensive understanding of the occupational processes involved in police work. This presupposes that students actually go into the situations and that they develop situational awareness. This is, in essence, because a large part of the factors that make it possible for the students to actually understand the more comprehensive occupational processes (the pattern, the whole), can only be found from (or, in other words, exist only in) situations; in part, at least, knowledge and understanding are embodied in individual knowers, and embedded in patterns of interaction between individual knowers, and between individual knowers and their environment.

In this study (2019), compared to the foregoing one (2017), all distinct estimates concerning the occupational validity of *surveillance and emergency operations training* and *traffic enforcement training* have remained at their prior level, or have deteriorated, with, however, one exception to this rule: estimates concerning the handling of aggressive clients have improved. That is to say, the trend has been negative, in the main, between these two studies (when comparing the 2014–2015 graduates to the 2016–2017 graduates).

In their answers to open-ended questions of the questionnaire, police officer graduates criticized certain parts of training in field operations. They were critical of those particular kinds of pedagogical solutions and approaches in which—in their opinion—too great an emphasis had been placed on peer group learning. In their view, teaching should be primarily based on the instruction provided by experienced police officers or teachers. In traffic enforcement training, the specific areas that received the poorest estimates in relation to their occupational validity were, checking the loading of vehicles and articulated vehicles; and checking the equipment, condition, and structure of vehicles.

In *criminal investigation training*, the specific areas that received the poorest estimates in relation to their occupational validity were, closing an investigation; familiarity with the basic concepts of civil law; and handling evidence as a whole during crime investigations. Taking a look at the development of training in criminal investigation over time, one notices that the outlook here is brighter than in surveillance and emergency operations training or in traffic enforcement training. There is variation, to be sure, in the development between different fields of competency in criminal investigation, but the development has been clearly positive at least in the following fields of study: interrogation training, registration of individuals, and the use of coercive measures. Taking a look at the developments over a slightly longer term, there have also been marked improvements in the preparation of pre-trial investigation records.

Supervisor respondents, in their own open-ended answers, noticed that some police graduates have relatively little driving experience. In recent years, supervisors have also noticed that the police graduates are very young and, as such, lack life experience. Occasionally, there have been problems in seeing the bigger picture, with 'common sense being left at the doorway.'

OCCUPATIONAL AND CAREER COMMITMENT. Occupational commitment, and commitment to career path in the police force, are both at a very good level, among recently graduated police officers. About 94% of the respondents answered that they would submit an application for police education, if they could choose their occupation anew, on the basis of their current knowledge and life experience. When the respondents were asked which the most likely long-term alternatives were in regard to their future career, about 84% thought that they would be working in the police force either as senior constables, sergeants or inspectors, about 8% thought that they would be working in other positions within the police force, in e.g. expert duties, and about 1% thought that they would be working in the security sector, but not in the police force. About 7% of the respondents thought that they would change to a completely different sector, not continuing in security sector duties.

DIPLOMA IN POLICE STUDIES VS. BACHELOR OF POLICE SERVICES.

The goals as well as the structure of police education have gone through a significant reform in the 2010s, with the transition from the previous degree program (diploma in police studies) to the current one (bachelor of police services). The research project at hand, where we evaluate the effectiveness of police education, is the first study ever in which it will be possible to compare the two degree programs to each other.

A data set that combined the data from 2017 and 2019 evaluation studies ($n/N = 223/548$, response rate 40.7%) was used to draw comparisons between the two degree programs. There were 223 recently graduated police officers in the combined data set, 117 of whom had acquired the diploma in police studies degree, 103 the bachelor of police services degree, and three (3) persons for whom no data was available as to their degree.

All content variables of the study were screened through, using the most common non-parametric methods of statistical analysis, to see whether or not there were statistically significant differences between the two degree programs. When any such differences were discovered, further examination sought to determine which of the differential features appeared to characterize the diploma in police studies degree program, and which of them appeared to characterize the bachelor of police services degree program. The question was: How to depict, on the basis of such a comparative analysis, the “comparative advantages” of the old degree program, on the one hand, and of the new degree program, on the other hand?

The findings from the current study suggest that the diploma in police studies program (the old degree) is characterized by at least the following key aspects, in comparison to the bachelor of police services program. The occupational validity of the old degree program was better than that of the new degree program in the following areas of police training and education: the use of technical equipment (Virve, Poke, breathalyzer, etc.), completion and serving of summary penal orders, handling of traffic accident situations, taking care of occupational safety in traffic enforcement duties, monitoring drivers’ driving condition (especially screening devices and evidential breathalyzer), checking and verifying traffic-related documentation, recording reports, familiarity with the basic concepts of civil law, and the use of information systems employed by the police (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip). Police officers who have acquired the diploma in police studies appear to be more interested in forensic crime investigation assignments in their future careers, compared to police officers who have acquired the bachelor of police services degree.

It appears that a larger proportion of graduates from the bachelor of police services program (the new degree), compared to the graduates from the old degree,

have originally acquired police education and entered the occupation because of good opportunities for further education, on the one hand, and simply by chance (i.e. having “just drifted to police education”), on the other hand. In addition to this, graduates from the bachelor of police services program are typically somewhat more proficient at teamwork (“I listen to the other group members and take their views into consideration in my own actions”) than those from the old degree program. The study also indicates that graduates from the new degree program are more proficient at statistical crime analysis and at the basics of analysis in general, than their peers from the old degree program. According to supervisors’ estimates, the graduates from the bachelor of police services degree program are more motivated by criminal investigation assignments than those from the diploma in police studies degree program. Finally, it appears that, police officers who have acquired the bachelor of police services degree are more interested in international assignments in their future careers, compared to police officers who have acquired the diploma in police studies.

Keywords: Evaluation, police education, employment, unemployment, competence, motivation, career

SISÄLLYS

Tiivistelmä	3
Referat	6
Abstract	9
Esipuhe	15
1. Tutkimuksen tausta, tavoitteet ja kysymykset	17
1.1. Vaikuttavuusarviointi arviointimallien kartalla.....	18
1.2. Vaikuttavuusarviointi tässä tutkimuksessa: tutkimuskysymykset.....	26
1.3. Vaikuttavuuden mekanismeista: oppiminen poliisikoulutuksessa	31
2. Aineistot ja menetelmät	40
2.1. Tutkimuksen toteutus ja aineistokuvaus	40
2.2. Kadon analyysi.....	47
2.3. Menetelmät	49
3. Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutuminen: motiivit	50
4. Työllisyys	61
5. Käyttäytyminen, stressinhallinta ja tiimityöskentely	66
6. Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus	70
6.1. Poliisin perustiedot ja -taidot	70
6.2. Poliisikoulutus: valvonta- ja hälytystoiminnan poliisiosaaminen.....	73
6.3. Poliisikoulutus: liikennevalvonnan poliisiosaaminen.....	85
6.4. Poliisikoulutus: rikostutkinnan poliisiosaaminen	91
6.5. Avopalaute: muut teemat.....	101
7. Käytännölliset harjoitukset Poliisiammattikorkeakoululla ja harjoittelujakso poliisilaitoksella	103
8. Koulutuksen alakohtainen motivaatio ja urasuunnat	106
8.1. Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan tehtäviin.....	106
8.2. Urasuunnat	108
9. Sitoutuminen ja uratasot	114
9.1. Hakeutuisitko poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin uudelleen?	115
9.2. Todennäköisin uravaihtoehto omalla ammattuuralla	121
9.3. Valmistuneiden poliisien uranäkymiä ja tavoitteita: nais- ja miespoliisit	123
10. Muut arviot poliisikoulutuksesta: vierailevan tutkijan näkökulma, opettajanäkökulma ja lähiesimiesten arviot	127
10.1. Andy Tatnell: Reforming Police Recruit Education and Professionalising the Police: What to Expect in the Case of Finland? ..	127
10.2. Pauli Mäkelä: Kuulustelukoulutus: opetus ja oppiminen	140
10.3. Lähiesimiesten arvioita poliisikoulutuksesta ja valmistuneista poliiseista	141
11. Tutkimuksen keskeiset päätelmät ja rajoitukset	149
11.1. Päätelmät	149
11.2. Rajoitukset	157
Lähteet	160
Kirjallisuus	160
Liitteet	165
Loppuviitteet	181

ESIPUHE

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnissa siirryttiin vuoden 2015 raportista alkaen tulosten vakioraportointiin. Tutkimuksen keskeiset havainnot ja päätelmät raportoidaan vakiosisältöisinä siten, että raportin rakenne ja soveltuvin osin myös raportin tekstikokonaisuudet säilyvät tutkimuksen eri toteutuskerroilla samoina. Tarkoitus on, että vakioraportin käyttäjä löytää tulokset rakenteellisesti samoilta paikoilta kuin aiemmistakin raporteista.

Tämä raportti noudattaa vakioraportin kaavaa vuosien 2015 ja 2017 tutkimusten tapaan. Siinä kuvataan tutkimuksen aineisto ja raportoidaan tutkimuksen tulokset lähinnä suorina jakaumina ja keskiarvoina. Sisällöllisesti tutkimuksen analyysikokonaisuus kattaa poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit, valmistuneiden poliisien työmarkkina-aseman tilannekartoituksen sekä poliisikoulutuksen työelämävastaavuuden arvioinnin eri osatekijöineen. Lopuksi tarkastellaan nuorten poliisien uranäkymiä ja -tavoitteita.

Tämän toteutuskerran erottaa aiemmista tutkimuksista se, että tutkittavana on sekä poliisin perustutkinnon suorittaneita että poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita valmistuneita poliiseja. Tästä syystä koko tutkimus on nyt tavanomaista laajempi. Vaikuttavuuden käsitettä ja eri arviointimalleja käsitellään tässä raportissa aiempaa yksityiskohtaisemmin. Ajatuksena on, että poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnin luonne ymmärretään paremmin, kun se sijoitetaan omalle paikalleen arviointikäsitteiden ja arviointimallien kartalla.

Tutkimuksen taustan kuvaus on muutoinkin tavallista kattavampi. Raporttiin sisältyy Poliisiammattikorkeakoulussa vuosina 2018 ja 2019 vierailleen skotlantilaisen poliisialan tutkijan Andy Tatnellin artikkeli, jossa hän arvioi SWOT-analyysin avulla (vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet, uhat) Suomen poliisikoulutusta ja ennakoii poliisikoulutuksen uudistamishankkeen pitkän aikavälin vaikutuksia poliisin professionalisointumiskehityksen kannalta. Lähtökohdat arvioinnille ovat hyvät: Tatnell on eläkkeellä poliisin työstä – hänellä on erittäin pitkä poliisikokemus – ja hän valmistee parhaillaan väitöskirjaa poliisikoulutusuudistuksista ja poliisin professionaalisuuspyrkimyksistä Skotlannissa, Ruotsissa ja Suomessa.

Mukana on myös perinteinen opettajan kolumni. Opettajan kolumneissa opettajat pohtivat poliisikoulutusta ja poliisikoulutuksen pedagogiikkaa ja niiden kehittämistä. Tällä kertaa opettajan kolumni käsittelee kuulustelukoulutusta ja sen kirjoitti aihealueen vastuupettaja Pauli Mäkelä.

Kuulustelukoulutusta koskevat valmistuneiden poliisien arviot ovat parantuneet systemaattisesti koko sen ajan kun nykymuotoisia poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointeja on tehty. Kehitys on jatkunut samansuuntaisena myös tässä uusimmassa tutkimuksessa, eli vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien arvioissa.

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnin perustana on pitkäaikainen Poliisiammattikorkeakoulussa ja poliisilaitoksilla tehty kehittämistyö. Poliisikoulutuksen tavoitteista on keskusteltu ja niitä on pyritty määrittelemään Poliisiammattikorkeakoulun opetus-, tutkimus- ja kehittäjähenkilöstön keskuudessa sekä yhteistyössä poliisilaitosten kanssa.

Vuosina 2008–2019 tähän keskusteluun ovat osallistuneet monet eri tahot. Nykyisen tutkimussarjan osalta työn käynnisti Poliisiammattikorkeakoulun palautejärjestelmätyöryhmän vaikuttavuustyöryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Reetta Tuohi ja jäsenenä Merja Laitinen, Jarmo Koivisto, Timo Korander ja Matti Vuorensyrjä. Heistä Koivisto, Laitinen, Korander ja Vuorensyrjä ovat olleet mukana kehitystyössä koko tämän ajan. Mukana kehitystyön eri vaiheissa ovat olleet myös Leena Ranta,

Maritta Salminen, Ritva Lyytinen, Sari Laitinen, Maija Paulaniemi, Aatos Juurijoki, Petri Alkiora, Tuire Salmi-Hiltunen, Matti Hänti, Matti Luoma, Antti Aaltokallio, Anna Lehmuskoski, Lotta Parjanen, Terhi Kankaanranta, Andy Tatnell, ja monet muut. Erityisesti on mainittava ne vaikuttavuustutkimusta tukeneet opettajat ja kehittäjät, jotka ovat kirjoittaneet vuosien 2015–2019 arviointiraportteihin sisältyneitä opettajan kolumneja. Tällä kerralla mukana kirjoittajina olivat Pauli Mäkelä ja Andy Tatnell. Kiitän heitä molempia talkoohengestä.

Matti Vuorensyrjä

1. TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITTEET JA KYSYMYKSET

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi (2011–2019) on arviointitutkimus, tai oikeammin arviointitutkimusten sarja, joka kohdistuu poliisikoulutuksen tärkeimpiin keskipitkän aikavälin hyötyvaikutuksiin: valmistuneiden poliisien *työllisyyteen* ja poliisikoulutuksen *työelämävastaavuuteen*. Tässä tutkimuksessa (2019) tutkimuksen kohdejoukkona ovat olleet vuosina 2016–2017 valmistuneet poliisit. Minkälainen on ollut heidän työtilanteensa poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen? Kuinka hyväksi he arvioivat poliisikoulutuksen työelämävastaavuuden koulutuksen eri osa-alueilla?

Tutkimussarjan taustalla on syvällisempi arviointitutkimusta koskeva ajatus. Kyse ei ole toisistaan erillisistä tutkimuksista, vaan tutkimussarjasta, jonka avulla kyetään pitkällä aikavälillä arvioimaan poliisikoulutuksen vaikuttavuuden eri puolia ja niiden muutoksia ajassa. Pitkä, eheä aikasarja on tutkimuksellisesti moninkertaisesti arvokkaampi kuin ne yksittäiset poikkileikkausaineistot, joista se koostuu. Tutkimuksen lisäksi myös Poliisiammattikorkeakoulun laadunhallintajärjestelmä hyötyy siitä, että kulloisenkin tilannekuvan lisäksi voidaan tutkia ajallista kehitystä ja erilaisten kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia pitkällä aikavälillä.

Tämän toteutuskerran erottaa aiemmista tutkimuksista se, että poliisikoulutuksen merkittävän uudistumisen vuoksi nyt tutkittavana on sekä poliisin perustutkinnon suorittaneita (vanha tutkinto) että poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita (uusi tutkinto) valmistuneita poliiseja. Poliisikoulutuksen tutkintorakenne on uudistunut merkittävällä tavalla 2010-luvun kuluessa, kun poliisin perustutkinnosta on tullut ammattikorkeakoulutasoinen poliisi (AMK) -tutkinto. Hankevalmistelu alkoi vuonna 2010 ja lainsäädäntömuutokset tulivat voimaan 1.1.2014. Viimeiset poliisin perustutkintokoulutuksen suorittaneet opiskelijat aloittivat opintonsa vuonna 2013 ja valmistuivat maaliskuussa 2016. Ensimmäiset uuteen tutkintokoulutukseen (poliisi (AMK) -tutkinto) valitut opiskelijat aloittivat opintonsa elokuussa 2014 ja valmistuivat vuoden 2016 loppupuolella. Koska tämän tutkimuksen perusjoukko koostuu poliiseista, jotka ovat valmistuneet vuosina 2016–2017, mukana on nyt ensimmäistä kertaa sekä vanhanmuotoisen tutkintokoulutuksen että uuden tutkintokoulutuksen suorittaneita henkilöitä.

Tästä syystä koko tutkimus on jonkin verran aiempia tutkimuksia laajempi ja yksityiskohtaisempi. Tutkimussarjan taustaa ja sen keskeisiä tutkimuskysymyksiä tarkastellaan tässä raportissa tutkimussarjan aiempia raportteja selvästi yksityiskohdaisemmin.

Tämän johdantoluvun aluksi kuvataan vaikuttavuuden käsitettä ja vaikuttavuustutkimuksessa yleisimmin käytettyjä arviointimalleja (*Vaikuttavuusarviointi arviointimallien kartalla*), jonka jälkeen poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi sijoitetaan omalle paikalleen arviointikäsitteiden ja arviointitutkimuksen laajemmassa kokonaisuudessa (*Vaikuttavuusarviointi* tässä tutkimuksessa: *tutkimuskysymykset*). Tämän jälkeen käsitellään lyhyesti oppimisen mekanismeja poliisikoulutuksessa, käytännössä oppimisteoriaa (*Vaikuttavuuden mekanismeista: oppiminen poliisikoulutuksessa*).

Poliisikoulutuksen tutkimuksessa yksi tärkeimmistä ja pitkällä aikavälillä vakaimmista havainnoista on ollut se, että käytännöllisen harjoittelun merkitys on poliisiksi oppimisen ja poliisiosaamisen kannalta suuri (ks. Jansson, 2018, 43; ks. myös esim. Virta & Raivola, 1994; Koivisto & Silvola, 2000; Koivisto & Tuohi, 2006;

Vuorensyrjä, 2011; Vuorensyrjä & Ranta, 2013; Vuorensyrjä, 2015; Vuorensyrjä & Lehmuskoski, 2017; ks. myös liitetaulukon A2 kooste aiemmasta poliisikoulutukseen kohdistuneesta vaikuttavuustutkimuksesta Suomessa ja tämän tutkimuksen luvut 1.3., 7 ja 10.3.). Tässä johdantoluvussa tutkitaan tätä ilmiökenttää – oppimisen mekanismeja poliisikoulutuksessa – hieman lähemmin, ja pyritään määrittämään sen ydinluonne. Koulutuksen arvioinnissa oppiminen on arvioitavan kohteen tärkein tahtumaprosessi, koko prosessin sydän.

1.1. Vaikuttavuusarviointi arviointimallien kartalla

Vaikuttavuudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa arvioitavan kohteen – tuotteen, palvelun, ohjelman, päätöksentekoyksikön tms. – tavoitteenmukaisia pitkän aikavälin hyötyvaikutuksia. *Vaikuttavuuden arvioinnissa* tutkitaan, missä määrin kohde saavuttaa tavoitteensa.

Tämän luvun kahdessa ensimmäisessä alaluvussa kuvataan lyhyesti se arviointimallien kokonaiskonteksti, jonka yhdellä rajatulla alueella poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi toteutetaan. Vaikuttavuuden käsite ja vaikuttavuusarviointi, sellaisina kuin niitä tässä tutkimuksessa sovelletaan, ymmärretään ehkä paremmin, kun ne suhteutetaan arviointitutkimuksen laajempaan kokonaisuuteen.

Arviointikirjallisuudesta voidaan erottaa kaksi käsitteellistä ja menetelmällistä päälinjaa. Ensimmäistä näistä päälinjoista voidaan kutsua *kokeelliseksi arviointitutkimukseksi* (*experimental evaluation*) ja toista *hallinnolliseksi arviointitutkimukseksi* (*managerial evaluation*).

1.1.1. Kokeellinen arviointitutkimus

Kokeellinen arviointitutkimus muistuttaa läheisesti tavanomaista tieteellistä tutkimusprosessia. Tutkimuksen tavoitemuuttuja pyritään määrittelemään ja sitä pyritään mittaamaan mahdollisimman täsmällisesti. Vaikuttavuuden todentaminen kokeellisessa arviointitutkimuksessa edellyttää, että vaikutusmekanismille kyetään esittämään sellainen teoreettinen perustelu, jonka valossa se on välttämätön, ja että useissa toisistaan erillisissä tutkimuksissa, mieluiten koe- ja kontrolliryhmiä laboratorio-olosuhteissa vertailevissa tutkimuksissa, vaikutusyhteydelle kyetään osoittamaan vankka empiirinen tuki.

Kokeellisen tutkimuksen menetelmällinen ideaali on ajattelun välineenä hyödyllinen ja se kannattaa pitää mielessä, vaikka sitä ei koulutuksen vaikuttavuusarvioinnissa tavallisesti saavuteta. On olemassa tieteenaloja, kuten lääketiede, joiden piirissä kokeellisen vaikuttavuusarvioinnin vaatimukset kyetään joidenkin yksittäisten arviointitehtävien tapauksissa pitkälti täyttämään.

Lääkkeitä tutkittaessa, ideaalitapauksessa, vaikutusyhteydet ymmärretään biokemiallisella tai molekyyllitasolla niin, että analyttisen mallin antaman mallinusteen voidaan ajatella olevan välttämätön. Vaikutusyhteyttä voidaan testata kaksoissokkokeiden avulla kokeellisessa arviointitutkimuksessa. Tutkimus voidaan toteuttaa täydellisen tai lähes täydellisen satunnaisuuden ehdoin, esimerkiksi varianssianalyysina: tavoitemuuttuja on normaalisti jakautunut suhdelukuasteikollinen muuttuja ja koeryhmä ja kontrolliryhmä eroavat toisistaan systemaattisesti (ei-stokastisesti) yhden ja vain yhden instrumenttimuuttujan suhteen. Muilta osin ryhmien erot ovat satunnaisia (stokastisia) ja tätä satunnaisuutta kyetään kontrolloimaan

tilastollisten menetelmien avulla. Ei ole kolmansiä muuttujia, jotka voisivat systemaattisella tavalla häiritä selitettävän ja selittävän muuttujan keskinäisen yhteyden tilastollista arviointia. Testi voidaan toistaa lukuisia kertoja eri tutkimuksissa, eri aikoina ja eri koe- ja kontrolliryhmien aineistoilla. Erehtymisen tilastollinen todennäköisyys voidaan tällaisessa tutkimussarjassa painaa niin pieneksi kuin on tarve (so. haluttuun tarkkuuteen).

Kokeellisessa arviointitutkimuksessa korostuvat juuri vaikutusmekanismin ymmärtäminen ja sen analyttinen mallintaminen sekä empiirinen näyttö tavoitteenmukaisista hyötyvaikutuksista. Nämä vaikutukset pyritään mahdollisuuksien mukaan eristämään kaikista muista vaikutuksista, kuten niistä sivuvaikutuksista, jotka arviointiva kohde ehkä aiheuttaa.

Kun koeasetelma on vakio, niin että se pysyy samana tutkimuksesta toiseen, myös *meta-analyytit* eli lukuisia yksittäisiä kokeellisia tutkimuksia hyödyntävät koovat analyytit ovat mahdollisia. On mahdollista kerätä kokonaisia arviointitutkimuksen näyttökirjastoja, jotka kuvaavat aihealueen keskeisiä näyttöön perustuvia päätelmiä. Ehkä parhaana esimerkkinä tästä voidaan mainita lääketieteen alan kansainvälinen *Cochrane collaboration* -yhteistyöverkosto. Verkostoa voitaneen pitää yhtenä maailman johtavista kokeellisen arviointitutkimuksen toimijoista, etenkin näyttöön perustuvan meta-analyttisen tutkimuksen ja systemaattisten katsausten osalta.

Cochrane collaboration -verkoston sanakirja (*Glossary*) määrittelee vaikuttavuuden keskeiset käsitteet (*effectiveness*, *efficacy*) seuraavalla tavalla (lainaukset, alla). Näkökulmana on kokeellisen ja meta-analyttisen tutkimuksen tapa lähestyä arviointitutkimuksen ongelmia.

Effectiveness

”The extent to which a specific *intervention*, when used under ordinary circumstances, does what it is intended to do. *Clinical trials* that assess effectiveness are sometimes called pragmatic or management trials.”

Efficacy

”The extent to which an *intervention* produces a beneficial result under ideal conditions. *Clinical trials* that assess efficacy are sometimes called explanatory trials and are restricted to participants who fully co-operate.” (Cochrane Collaboration, 2019. Ks. myös <*Clinical trials*>, <*Randomized clinical trials*>, <https://community.cochrane.org/glossary> .)

Arviointitutkimuksessa on kuitenkin myös toinen, kokeellisesta arvioinnista merkittävin tavoin eroava laaja suuntauksensa. Voidaan puhua yleisesti hallinnollisesta arviointitutkimuksesta (*managerial evaluation*), mutta suuntauksen tieteenalatausta on tosiasiaa moninainen. Menetelmälliseen keskusteluun ja kehittelyyn ovat osallistuneet ainakin hallintotieteilijät (*management studies*), politiikkatieteilijät (*political science*) ja taloustieteilijät (*economics*). Osa tutkijoista mieltää tekevänsä tutkimusta arviointitutkimuksen tieteenalalla (*evaluation studies*), usein ohjelma-arvioinnin (*program evaluation*) nimikkeen vaikutuspiirissä.

1.1.2. Hallinnollinen arviointitutkimus

Hallinnollinen arviointitutkimus muodostaa oman, edellä kuvatusta kokeellisesta arviointitutkimuksesta erillisen arviointitutkimuksen lajinsa ja linjansa. Kehityksen

taustalla on yhtäältä hyvinvoinnin taloustieteen pitkä historia¹ ja toisaalta Yhdysvalloista 1960-luvulla alkanut arviointimenetelmien kehittelyn ja arviointitutkimusten aalto (Lyndon Johnsonin *The Great Society* -ohjelmien arviointi). Taloudellisesti vaikean 1970-luvun loppupuolelta alkaen mainittuun arviointimenetelmien uuteen aaltoon alkoivat vaikuttaa myös tulosohjauksen (*performance management*) arviointikäytännöt, aluksi Isossa-Britanniassa, johon perustettiin nyt jo lopetettu kansallinen arviointiviranomainen *The Audit Commission*, ja myöhemmin myös muissa OECD-maissa. Yhdysvalloissa säädettiin vuonna 1993 erillinen *Government Performance and Results Act* (GPRA) ja vuonna 2010 sitä täydentävä *GPRA Modernization Act* (GPRAMA). Tuloksellisuusarvioinnissa yleistyivät aiemmin vain taloustieteelle tyypilliset panos-tuotos -mallit (Input–Output -mallit) ja niihin kytkeytyvä arviointikäsitteistö: tuottavuusanalyysi, tehokkuusanalyysi, kustannus-vaikuttavuusanalyysi sekä kustannus-hyötyanalyysi. Menetelmäkehitys oli nopeata etenkin 1960- ja 1970-luvuilla. (Esim. Madaus, Scriven & Stufflebeam, 1983; Pollitt, 1990; Hood, 1991; Zifcak, 1994; Pollitt & Bouckaert (eds.), 1995; Ferlie ym., 1996; Diefenbach, 2009; Simpson, 2009; Hatry, 2013; Hunter & Nielsen, 2013; Kroll & Moynihan, 2017.)

Kokeelliseen arviointitutkimukseen verrattuna kokonaisuus on erittäin moniulotteinen ja sitä on käsitteellisesti vaikea hallita. Kuvio 1.1. määrittelee hallinnollisen arviointitutkimuksen keskeiset käsitteet (*taloudellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus* \equiv *economy, efficiency, effectiveness* \equiv **3E**) ja arviointimallit (*tuottavuusanalyysi, tehokkuusanalyysi, kustannus-vaikuttavuusanalyysi, kustannus-hyötyanalyysi*) suhteessa toisiinsa. Käsitteitä ja käsitesuhteita kuvataan tässä tasoitain. Kuvaus etenee arvioinnin kattavimmalta ulkokehältä kustannus-hyötyanalyysistä sen suppeimmalle sisäkehälle tuottavuusanalyysiin.

Kustannus-hyötyanalyysi

Hallinnollisen arviointitutkimuksen oppihistoriallisena taustana on hyvinvoinnin taloustieteen teoriaperusta. Tätä teoriaperustaa vasten on selvää, että lähestymistapa on julkisen sektorin hyödyke- ja palvelutarjonnan arvioinnissa välttämätön – josakin hallinnollisen arviointitutkimuksen monista eri muodoista. Kokeellisen arviointitutkimuksen tulokset eivät voi koskaan yksinään ratkaista julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arvioinnin ongelmia.

Kokeellinen arviointitutkimus – tavoitekohtaisten vaikutusmekanismien selvittäminen – on osa, mutta vain osa, julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arviointia. Hyvinvoinnin taloustieteen näkökulmasta se voidaan mieltää osaksi teknisen tehokkuuden ongelmakenttää ja vastaavia ratkaisuja.

Teknisen tehokkuuden ongelmien lisäksi niin yksityisen kuin julkisenkin sektorin arvioinnissa on kuitenkin aina ratkaistava myös allokaatiivisen tehokkuuden ongelmia. Kuinka paljon julkista hyödykettä A kannattaa tuottaa suhteessa julkisiin hyödykkeisiin B ja C? Kuinka paljon (A,B,C)-koria kokonaisuudessaan kannattaa tuottaa suhteessa yksityisten hyödykkeiden koriin (D,E,F), kun otetaan huomioon yhtäältä (A,B,C)-korin tuotannosta saatavat hyvinvointihyödyt, ja toisaalta sen tuotannosta (verorasituksesta) aiheutuvat hyvinvointitappiot?

Nämä ovat voimavarojen kohdentamisen eli allokaation ongelmia, eivätkä ne ratkea, vaikka vaikutusmekanismit tunnettaisiin yksityiskohtaisesti jokaisen yksittäisen julkisen hyödykkeen A, B, ja C tuotannossa, ja vaikka lisäksi tunnettaisiin näiden jokaisen teknisesti optimaalinen tuotantotapa. Eikä kyse ole vain tuotospuolen kohdentamisen ongelmista (tuotosten yksikköhinnat erotuksena tuotostmääristä).

Sama pätee panosten käyttöön ja kohdentamisen ongelmiin panospuolella (panosten yksikköhinnat erotuksena panosmääristä). Teknisesti optimaalinen tuotantotapa on allokatiivisesti tehoton, jos siihen kytkeytyvät panokset tai tuotantofunktion yksittäiset prosessit välituotoksineen ovat liian kalliita. Osa teknisesti tehokkaimmista tuotantotavoista voi olla niin kalliita, että yhdenkään yrityksen tai julkisen organisaation ei kannata ottaa niitä käyttöön. Kokeellisella arviointitutkimuksella ei ole välineitä ratkaista allokatiivisen tehokkuuden ongelmia.

Jotta pelkkä teknisen tehokkuuden näkökulma voitaisiin ylittää, tuotoksen A suhteellinen arvo on kyettävä määrittämään suhteessa tuotoksen B suhteelliseen arvoon, minkä lisäksi tuotosten arvot on kyettävä suhteuttamaan panosten arvoihin. Toisin sanoen, on kyettävä yhteismitallisesti painottamaan kaikkien panosten ja kaikkien tuotosten suhteellisia arvoja toisiinsa. Mukaan on otettava kaikki arvioitavan kohteen kustannukset ja hyödyt; ne on laskettava keskenään yhteismitallisesti; ne on laskettava koko siltä ajalta, jolta kustannukset ja hyödyt kertyvät ja; ne on diskontattava tähän päivään eli saatettava myös ajallisesti yhteismitallisiksi. Tämä on *kustannus-hyötyanalyysin* nimenomainen, kattava tavoite niin analyysissa kuin empiirisessä tutkimuksessa.²

Yksityisellä sektorilla, kun esimerkiksi yrityksen tilinpäätösanalyysin analyttikolla on käytössään panos- ja tuotoshintojen koko vektori, kannattavuuslaskelmat ovat mahdollisia. Yrityksen on mahdollista painottaa panosmääriä, tuotantotapoja ja tuotettavien hyödykkeiden ja palvelujen määriä toisiinsa sillä tavoin, että tulos on optimaalinen yrityksen näkökulmasta ja parhaassa tapauksessa myös yhteiskunnallisesti, kaikkien yksittäisten kansalaisten näkökulmasta.

Julkisen sektorin organisaatiossa arviointikäyttöön on tavallisesti mahdollista saada panoshinnat, mutta tuotoshintoja ei ole tai niitä ei voida määrittää sillä tavoin, että ne kuvaisivat tyydyttävällä tavalla tuotosten täyttä arvoa. Kannattavuuslaskelmia ei voida käyttää, eikä voida päästä panosten ja tuotosten yhteismitalliseen, yhteiskunnallisesti optimaaliseen allokatioon.

Näin on yleisesti, ei vain poikkeustapauksissa, koska julkinen sektori erikoistuu sellaisiin hyödykkeisiin, joiden suhteellisia arvoja vapaan vaihdannan mekanismi ei välitä optimaalisesti, tai joiden suhteelliset arvot eivät välity tämän mekanismin kautta lainkaan. Näitä ovat etenkin *luonnollisten monopolien tuottamat hyödykkeet ja palvelut*, kuten tie-, vesi-, viemäri- ja sähköverkkojen tuottamat palvelut, hyödykeluonteeltaan *julkiset hyödykkeet (public goods)*, jotka ovat tyhjentyttämiä ja poissulkemattomia sekä hyödykkeet, joihin kytkeytyy merkittäviä *ulkoisvaikutuksia (externalities)*, haittoja tai hyötyjä, jotka sisältyvät efektiivisinä tekijöinä muiden kuin päätöksiä tekevien toimijoiden omiin preferenssirakenteisiin.³

Kokonaisyhteiskunnallinen optimointi on näiden hyödykkeiden ja palvelujen osalta haastavaa, mutta se ei ole analyttisenä tavoitteena eikä aina edes empiirisenä laskentana mahdotonta. Analyttiselta kannalta katsottuna on itse asiassa varmaa, että yksittäisten kansalaisten preferenssiperusta on olemassa myös julkisille hyödykkeille ja palveluille – aivan samalla tavalla kuin yksityisille hyödykkeille ja palveluillekin – vaikka suhteellisten arvojen mittaamisessa on vaikeuksia.

Mittaaminenkaan ei ole aina mahdotonta. Tuotoksen suhteellinen arvo käyttäjille – sen arvo suhteessa kaikkiin muihin yksityisiin ja julkisiin hyödykkeisiin ja palveluihin; kuinka paljon käyttäjät ovat valmiita maksamaan lisäyksiköstä hyödykettä (*rajahyöty, willingness to pay*) – voi ainakin osittain paljastua heidän omassa toiminnassaan, jos ja kun alkuperäistä asetelmaa, jossa on esimerkiksi ulkoisvaikutuksia, muutetaan verojen, subventioiden tai käyttäjämaksujen avulla, tai muilla keinoin. Käytännön esimerkkejä sellaisista maksuista, jotka voivat paljastaa käyttäjien preferenssejä ja tuoda tällä tavoin ulkoisvaikutuksia vaihdantamekanismin sisään, ovat

muun muassa kaupunkikeskustojen porrastetut ruuhkamaksut sekä hiilidioksidipäästöihin kytketyt maksut (hinnoittelu) ja vastaava päästökauppa. Silloin kun näitä keinoja on mahdollista käyttää preferenssien paljastamiseen ja suhteellisten arvojen mittaamiseen, niitä myös kannattaa käyttää: *ne toimivat käyttäytymisen ohjaamisessa ja optimoinnissa poikkeuksetta paremmin kuin lainsäädännölliset ohjauskeinot, kuten suoraviivaiset kiellot tai määräykset, jotka autonomisesti toimiva dynaaminen järjestelmä pyrkii ja myös pystyy useimmiten kiertämään* (kustannus-hyötyanalyysin historiasta ja teorioista ks. Arrow & Scitovsky (selection committee), 1969; Dasgupta & Pearce, 1974; Dréze & Stern, 1987; kustannus-hyötyanalyysin arkipäiväisistä käytännön sovelluksista ja taloustieteellisestä ajattelusta yleisemminkin ks. Harford, 2006; kustannus-hyötyanalyysin sovelluksista poliisialan arviointitutkimuksessa ks. Elvik ym., 2009; ks. Kuvio 1.1.).

Kustannus-hyötyanalyysin tavoite on erittäin vaativa. Kokonaiskustannusten ja -hyötyjen mittaamiseen ei voida läheskään kaikissa tapauksissa löytää toimivia ratkaisuja. Kustannus-hyötyanalyysin sijasta arviointitehtävä määritellään tästä syystä usein kustannus-vaikuttavuusanalyysina tai vaikuttavuusarviointina. Tavoitteiden määrittelyyn (allokaation ongelmaan) vastataan tällöin kokonaan toisella tavalla.

Kustannus-vaikuttavuusanalyysi ja vaikuttavuusarviointi

Kustannus-vaikuttavuusanalyysia ja *vaikuttavuusarviointia* sovelletaan julkisen sektorin arvioinnissa silloin (niissä tapauksissa), kun (joissa) tuotoshintoja ei ole, tai kun ne eivät kohdallisella tavalla kuvasta tuotoksen arvoa, eikä ole keksitty kustannus-hyötyanalyttisiä keinoja näiden suhteellisten arvojen paljastamiseen ja empiiriseen kuvaamiseen. *Kustannus-vaikuttavuusanalyysilla*, jossa siis vaikuttavuustulokset kytketään kustannustietoihin, on yleisesti ottaen sama funktio kuin *kustannus-hyötyanalyysilla*. *Vaikuttavuuden* käsite on lähellä *hyödyn* käsitettä.

Vaikuttavuudella (effectiveness) tarkoitetaan hallinnollisessa arviointitutkimuksessa tavallisesti tavoiteltujen tulosten ja toteutuneiden tulosten keskinäistä vastavuutta. Terminologia vaihtelee, mutta tuloksen käsite (*effect, impact, performance, result, outcome*) erotetaan joka tapauksessa aina tuotoksen käsitteestä (*output*). *Tulokset* eivät ole välittömiä fyysisesti mitattavia *tuotoksia*, kappalemääriä. Ne ovat niitä kaikkein tärkeimpiä keskipitkän tai pitkän aikavälin hyötyvaikutuksia, joita toiminnalla tavoitellaan.

Hunter ja Nielsen (2013, 10) määrittelevät hallinnollisen arviointitutkimuksen keskeiset käsitteet (*performance, performance management*) seuraavalla tavalla:

“We define *performance* as an organization’s ability to achieve its goals and objectives measurably, reliably, and sustainably through intentional actions. *Performance management*, then, is the set of self-correcting processes, grounded in real-time data measuring, monitoring, and analysis, that an organization uses to learn from its work and to make tactical (front line, quotidian) and strategic adjustments to achieve its goals and objectives (...)”

Kustannus-hyötyanalyysin ja kustannus-vaikuttavuusanalyysin välillä on silti teoreettisesti ratkaiseva ero, vaikka ne molemmat vastaavat omalla tavallaan kysymykseen julkisten hyödykkeiden ja palvelujen allokaatiosta. Kustannus-vaikuttavuusanalyysissa, toisin kuin kustannus-hyötyanalyysissa, yhteismitallisuutta ei saavuteta, kannattavuuslaskenta ei ole mahdollista, eikä voida päätyä yhteiskunnallisesti optimaalisiin panos- ja tuosmääriä koskeviin kannattavuuslaskelmiin.

Kustannus-vaikuttavuusanalyysissa suhteellisten arvojen arvopainokertoimia ei saada palvelujen yksittäisiltä käyttäjiltä (kansalaisilta), eikä tätä yleensä edes tavoitella. Kustannus-vaikuttavuusanalyysissa ja vaikuttavuusarvioinnissa painokertoimet – so. tuotosten suhteellisten arvojen arvopainokertoimet, julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan *tavoitteenmäärittely* – saadaan poliittis-hallinnollisen prosessin kautta. *Näistä painokertoimista tiedetään, että vaikka ne eivät ole mielivaltaisia, ne eivät ole myöskään yhteiskunnallisesti optimaalisia.*

Laadullinen arviointi osana vaikuttavuusarviointia

Kaiken edellä sanotun lisäksi arvioinnissa voi olla merkittäviä mittaamisen vaikeuksia, niin että hyötyjä tai vaikuttavuutta ei kyetä mittaamaan suhdelukuasteikollisena eikä aina edes järjestysasteikollisena suureena. Kielellinen (luokittelu- t. laatueroasteikollinen, laadullinen) mittaaminen jää tällöin ainoaksi käytettävissä olevaksi keinoksi kuvata arvioitavan päätöksentekoyksikön vaikuttavuutta.

Laadullinen arviointi täydentää kokeellisen ja muun määrällisen arviointitutkimuksen kokonaisuutta vaikuttavuusarvioinnin suuntauksen sisällä. Laadullisen arvioinnin lähestymistapa on käytännössä aina elänyt niin kokeellisen kuin hallinnollisenkin arviointitutkimuksen rinnalla ja on omalta osaltaan täydentänyt niitä. Se on tässä tehtävässään tärkeä osa arviointitutkimuksen kenttää ja menetelmällistä valikoimaa. Koulutuksen arvioinnissa se esimerkiksi mahdollistaa rikkaan kuvauksen sekä oppimisen prosessista että niistä oppimistuloksista, joita koulutus tuottaa. (Laadullisesta arvioinnista ks. esim. Patton, 1980; Guba & Lincoln, 1990.)

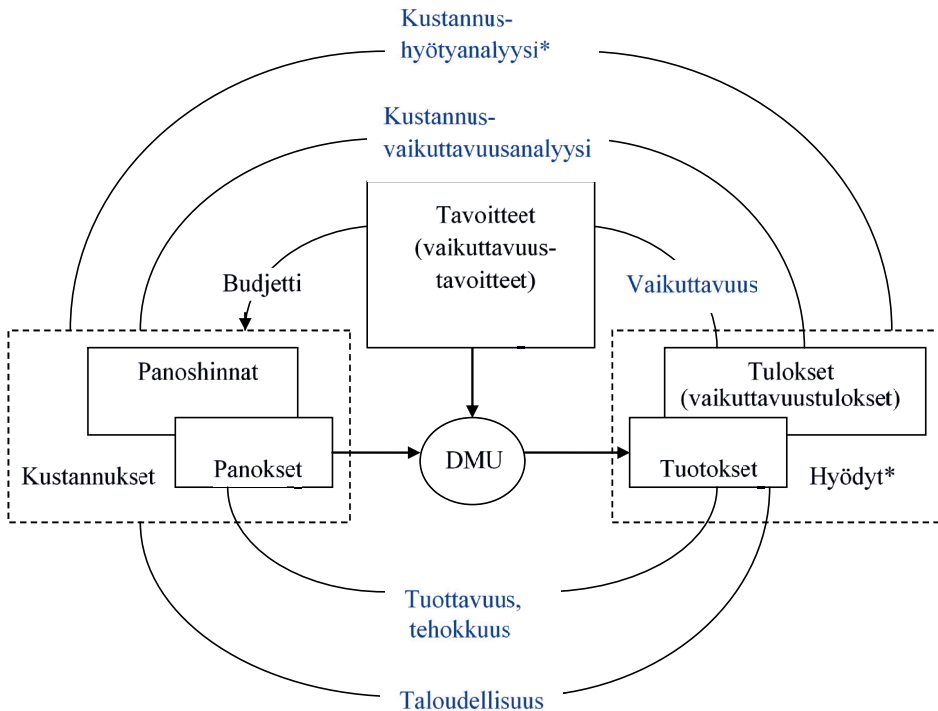
Tuottavuusanalyysi ja tehokkuusanalyysi

Tuotantofunktio analyttisenä tekijänä ja todellisenä fyysisenä tapahtumaketjuna sisältyy aina sekä kustannus-hyötyanalyysin että kustannus-vaikuttavuusanalyysin sisään, käytännössä osana päätöksentekoyksikön toimintaa. Tuottavuus- ja tehokkuusnäkökulmia ei voida välttää hallinnollisen arvioinnin kokonaisuudessa. Siksi tässä määritellään lyhyesti myös tuottavuuden ja tehokkuuden arviointikäsitteet.

Tuottavuudella tarkoitetaan arvioitavan päätöksentekoyksikön (*Decision-Making Unit*, DMU) tuotos-panossuhdetta (yhtä hyvin voidaan analysoida myös panos-tuotossuhdetta) ja *tehokkuudella* tarkoitetaan DMU:n tuotos-panossuhteen suhdetta optimaaliseen tuotos-panossuhteeseen. Optimaalinen tuotos-panossuhde voidaan määritellä joko analyttisesti (teknisten tuotantomahdollisuuksien mukaan) tai empiirisesti (havaitun parhaan tuottavuustason rintaman mukaan). Sekä tuottavuus että tehokkuus määritellään aina aikasidonnaisesti: arvioinnin kohteena ovat tuotos- ja panosmäärät jotakin tiettyä aikajaksoa kohden. Tuottavuutta ja tehokkuutta voidaan tietyn ehdoin tutkia myös monen tuotoksen ja monen panoksen tapauksessa (stokastiset ja deterministiset menetelmät, yleisimpänä operaatioanalyttinen *Data Envelopment Analysis*, DEA; ks. Aigner, Lovell & Smith, 1977; Charnes, Cooper & Rhodes, 1978; 1981; poliisiin kohdistuneesta tehokkuustutkimuksesta ks. esim. Carrington ym., 1997; Drake & Simper, 2000; Gorman & Ruggiero, 2008).

Kuvion 1.1. Input-Output -mallissa keskeiset arviointikäsitteet ja arviointimallien luokat on suhteutettu kattavasti toisiinsa (ks. Vuorensyrjä, 1998; 2013)⁴. Kustannus-hyötyanalyysissa, toisin kuin kustannus-vaikuttavuusanalyysissa tai vaikuttavuusarvioinnissa, *vaikuttavuustulosten* käsitteelliselle paikalle voidaan kirjata

tuotoshinnat tai tuotosten varjohinnat, ja voidaan edetä tutkimaan *hyötyjä* yhtenäisinä, kokonaisvaltaisina ja *kustannuksiin* nähden yhteismitallisina suureina.

Kuvio 1.1. Julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arviointikäsitteet panos-tuotomallissa**

* Kustannus-hyötyanalyysi on mahdollinen vain, jos tuotoksia voidaan mitata sekä muihin tuotoksiin että panoksiin nähden yhteismitallisten arvopainokerrointen (tuotoshintojen) avulla

** Lähde: Vuorensyrjä, 1998; 2013.

1.1.3. Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnin paikka

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi kuuluu *vaikuttavuuden* käsitteen ja vastaa- van arviointilähestymistavan alaan. Se sijoittuu pääasiassa *hallinnollisen arvioinnin* alueelle ja hallinnollisen arvioinnin kentällä *vaikuttavuusarvioinnin* rajatulle alueelle. (Ks. Taulukko 1.1.; Kuvio 1.1, ”*Vaikuttavuus*”).

Tutkimussarjan tehtävänä on ollut tutkia valmistuneiden poliisien työllisyyttä ja poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta. Työllisyydestä ja työelämävastaavuudesta on ajateltu, että ne ovat poliisikoulutuksen pysyviä perustavoitteita, jotka muuttuvat vain vähän tai eivät lainkaan ajan myötä. Toki sekä koulutus että ammatti itsessään muuttuvat aika ajoin sisällöllisesti, mutta työelämävastaavuus – kaiken muutoksen keskelläkin – on koulutuksen pysyvä perustavoite.

Taulukko 1.1. Vaikuttavuuden abstraktikäsité ja vaikuttavuus kokeellisessa arvioinnissa ja hallinnollisessa arvioinnissa

Kokeellinen arviointi (<i>experimental evaluation</i>)	Hallinnollinen arviointi (<i>managerial evaluation</i>)
<p>Vaikuttavuus</p> <p>”Arvioitavan kohteen – tuotteen, palvelun, ohjelman, päätöksentekoyksikön tms. – tavoitteenmukaiset pitkän aikavälin hyötyvaikutukset”</p> <p>Vaikuttavuuden arviointi</p> <p>”Tutkitaan, missä määrin kohde saavuttaa tavoitteensa”</p>	
<p>Vaikutusmekanismien ymmärtäminen ja mallintaminen, tavoitemuuttujan tarkka tutkimuksellinen määrittely, kokeellinen tutkimusasetelma, näyttö tavoitteenmukaisista vaikutuksista, tutkittavan vaikutusyhteyden eristäminen muista vaikutuksista, toistettavuus, meta-analyysi, näyttöä kokoavat kirjastot</p>	<p>Allokaation (kohdentamisen) ongelman ratkaiseminen, pitkän aikavälin tavoitteenmukaisten hyötyvaikutusten määrittäminen ja arviointi, etenkin julkisen sektorin hyödyke- ja palvelutarjonnassa; kustannus-hyötyanalyysi, kustannus-vaikuttavuusanalyysi, vaikuttavuusarviointi, tuottavuusanalyysi, tehokkuusanalyysi</p>
<p>Cochrane Collaboration (2019) <i>Glossary</i>:</p> <p>Effectiveness</p> <p>“The extent to which a specific <i>intervention</i>, when used under ordinary circumstances, does what it is intended to do. <i>Clinical trials</i> that assess effectiveness are sometimes called pragmatic or management trials.”</p> <p>Efficacy</p> <p>“The extent to which an <i>intervention</i> produces a beneficial result under ideal conditions. <i>Clinical trials</i> that assess efficacy are sometimes called explanatory trials and are restricted to participants who fully co-operate.”</p>	<p>Hunter & Nielsen (2013) <i>Performance Management and Evaluation</i>:</p> <p>Performance / performance management</p> <p>“We define <i>performance</i> as an organization’s ability to achieve its goals and objectives measurably, reliably, and sustainably through intentional actions. <i>Performance management</i>, then, is the set of self-correcting processes, grounded in real-time data measuring, monitoring, and analysis, that an organization uses to learn from its work and to make tactical (front line, quotidian) and strategic adjustments to achieve its goals and objectives (...).”</p>

Työllisyys

Poliisikoulutetulle työvoimalle saadaan työmarkkinoilta hinta. Koulutuksen tuottoanalyysi, ja myös koulutuksen kustannus-hyötyanalyysi koulutuksen kustannusten ja hyötyjen kokonaisvaltaisena arviointina, olisivat periaatteessa mahdollisia arviointilähestymistapoja. Poliisikoulutuksen ja poliisikoulutetun työvoiman tuottamien poliisipalvelujen kaikki hyödyt eivät kuitenkaan sisälly täysimääräisinä näihin hintoihin (palkkoihin), 1. koska kyse on hallinnoituista hinnoista (valtio on avaintoimija sekä poliisikoulutetun työvoiman tarjonnan että sen kysynnän kannalta) ja 2. koska kyse on lopputuotteista ja -palveluista, joihin kytkeytyy julkishyödykeluontoisia piirteitä ja positiivisia ulkoisvaikutuksia.

Poliisikoulutuksen tuottoasteanalyysin tulokset olisivat merkittäviä koulutus- ja uravalintojaan harkitseville nuorille. Tällaiseen tutkimusprojektiin on tulevaisuudessa järkevää edetä. Tässä tutkimussarjassa on kuitenkin omaksuttu pragmaattinen lähestymistapa poliisikoulutuksen työmarkkinakytkennän arviointiin ja tarkasteltu poliisikoulutetun työvoiman työllistymistä oman alansa ammattitehtäviin. Voidaan sanoa, että koulutetun työvoiman työllistyminen oman alansa tehtäviin on koulutuk-

sen vaikuttavuuden perusedellytys kaikissa ammatillisesti suhteellisen tarkkarajaisissa koulutuksissa. Tätä keskustelua jatketaan luvussa 1.2.

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus

Koulutuksen työelämävastaavuus on toinen keskeinen perustavoite. Se sisältyy väistämättä – tavalla tai toisella – minkä tahansa tutkintokoulutuksen yhteiskunnallisiin perustavoitteisiin ja siten myös kulloisiinkin koulutusohjelma- ja opetussuunnitelma-kohtaisiin tavoitteisiin.

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnissa *koulutuksen työelämävastaavuuden* kriteerit ovat ammatillisia. *Kriteeriperusta* on määritelty ammatilähtöisesti, ammatillisen osaamisen näkökulmasta, ei koulutus- tai opetussuunnitelmalähtöisesti.

Poliisikoulutuksen antaman osaamisen ja poliisin ammatin osaamisvaatimusten keskinäisen *vastaavuuden* arvioinnissa on hyödynnetty valmistuneiden poliisien ja heidän lähiesimiestensä tietoja ja ymmärrystä. Tutkimuksen kohdejoukolla on selkeää tietoa ja ymmärrystä poliisikoulutuksen ja poliisin ammatin osaamisvaatimusten keskinäisestä vastaavuudesta, jota ei voida korvata minkään muun tietolähteen avulla. Myös tämä keskustelu jatkuu seuraavassa luvussa 1.2.

1.2. Vaikuttavuusarviointi tässä tutkimuksessa: tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien työllistymistä poliisin ammattiin ja heidän arviotaan poliisikoulutuksen työelämävastaavuudesta. Arvioita pyydettiin myös valmistuneiden poliisien lähiesimiehiltä. Tutkimuksen pääkysymykset olivat samat kuin aiemmissa poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinneissa.

1. Saavatko valmistuneet poliisit koulutustaan vastaavaa työtä?
2. Onko poliisikoulutuksen työelämävastaavuus siinä mielessä hyvä, että se vastaa poliisin ammatin osaamisvaatimuksia?

Lisäksi tällä tutkimuskerralla tutkittiin,

3. Onko poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) –tutkinnon välillä tilastollisesti merkitseviä eroja? Jos eroja on, kumpaa tutkintoa tutkintoja toisistaan erottavat piirteet näyttävät luonnehtivan lähemmin? Kummalla tutkinnolla näyttäisi toisin sanoen olevan ”suhteellinen etu” toiseen tutkintoon nähden?

Suuri osa poliisikoulutuksen vaikuttavuudesta menetetään, jos valmistuneet poliisit eivät työllisty poliisin ammattiin tai muihin turvallisuusalan työtehtäviin, vaan jäävät työttömiksi, tai työllistyvät kokonaan muille toimialoille ja muihin ammatteihin. Voidaan sanoa, että työllisyys on koulutuksen vaikuttavuuden perusedellytys kaikessa suhteelliseen rajattuun ammattiosaamiseen tähtäävässä koulutuksessa.

Olennaisen tärkeätä on tutkia myös sitä, kuinka hyvin koulutuksen tuottama osaaminen vastaa ammatin osaamistarpeita. Osaamistarpeet on tätä tutkimusta varten määriteltävä ammattilähtöisesti. Määrittelytyössä on käytetty hyväksi sekä Poliisiammattikorkeakoulun koulutussuunnittelijoiden, opettajien ja tutkijoiden että poliisilaitoksilla työskentelevien harjoitteluohjauksen vastuuhenkilöiden (yhteys-henkilöverkoston) asiantuntemusta. On pyritty määrittelemään poliisin henkilökoh-taisten perusvalmiuksien tärkeimmät tekijät (fyysinen kunto, stressinsietokyky ja stressinhallinta, tiimityövalmiudet), poliisin perusosaamiseen kuuluvat tärkeimmät yleiset (geneeriset) tiedot ja taidot sekä poliisin eriytyneen osaamisen keskeisiä te-kijöitä valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan alueilla.

Määrittelytyö on keskittynyt poliisin ammatin nykyisiin osaamisvaatimuksiin, mutta on pyritty ennakoimaan myös joitakin sellaisia vaatimuksia, joiden merki-tyksen ja määrällisen osuuden voidaan ennakoida tulevaisuudessa kasvavan osana poliisityötä. Näitä ovat muun muassa tiedonhaun valmiudet ja erilaisten tietotöläh-teiden monipuolinen hyödyntäminen poliisin työssä, tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan osaaminen sekä kulttuurierojen ymmärtämisen valmiudet ja kyky yhteistyöhön kulttuuriltaan monien erilaisten ihmisten kanssa.

Tutkimus on pyritty laatimaan vastaajan eli poliisikoulutuksesta 1–2 vuotta sit-ten valmistuneen henkilön näkökulmasta mahdollisimman mielekkäällä tavalla. Lo-make jäsentyy ajallisena kuvauksena, ikään kuin henkilökohtaisena kertomuksena omasta koulutus- ja ammattiarasta. Se alkaa koulutuksen hankkimisen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiiveista ja etenee sen jälkeen valmistumis- ja työllisty-misvaiheen kysymyksiin. Sen jälkeen valmistuneilta poliiseilta pyydetään arvioita stressinhallinnan ja tiimityön perusvalmiuksista, poliisin perustietojen ja -taitojen hallitsemisesta sekä heidän saamansa valvonta- ja hälytystoiminnan, liikenneval-vonnan ja rikostutkinnan koulutuksen työelämävastaavuudesta. Lopuksi edetään aiheisiin, jotka koskevat vastaajan omaa uratulevaisuutta. Vastaajilta pyydetään ar-vioita heidän omista uranäkymistään ja -toiveistaan poliisissa.

Kyselytutkimuksen rakenne kuvataan lyhyesti seuraavana asetelmana.

1. POLIISIKOULUTUKSEEN JA POLIISIN AMMATTIIN HAKEUTUMISEN MOTIIVIT
2. TYÖLLISYYS
3. KÄYTTÄYTYMINEN, STRESSINHALLINTA JA TIIMITYÖSKENTELEY
4. POLIISIKOULUTUKSEN TYÖELÄMÄVASTAAVUUS
 - A Poliisin perustiedot ja -taidot
 - B1 Poliisikoulutus: valvonta- ja hälytystoiminnan poliisiosaaminen
 - B2 Poliisikoulutus: liikennevalvonnan poliisiosaaminen
 - B3 Poliisikoulutus: rikostutkinnan poliisiosaaminen
5. AVOPALAUTE
 - ”Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?”
 - ”Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä val-miuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?”
6. OMAT URANÄKYMÄT JA -TOIVEET: ALAKOHTAINEN MOTIVAATIO JA URASUUNNAT

Valmistuneiden poliisien käyttäminen arvioinnin keskeisenä tietolähteenä perustuu ajatukseen, jonka mukaan heillä on poliisikoulutuksen työelämävastaavuuden arvioinnin kannalta sellaista tietoa, jota ei ole kenelläkään muulla. He ovat suorittaneet koko tutkinnon kaikkine oppisisältöineen noin 1–2 vuotta sitten, minkä lisäksi heillä on usean kuukauden tai jopa useamman vuoden kokemus poliisin ammatista eri puolilleen. Tätä ymmärrystä poliisikoulutuksen ja poliisin ammatin osaamisvaatimusten keskinäisestä vastaavuudesta ei voida korvata millään muilla tietolähteillä.

Tutkimussarjan ensimmäisessä vaikuttavuusarvioinnissa valmistuneiden poliisien näkemystä täydennettiin heidän lähiesimiestensä arvioilla tutkinnon suorittaneiden ammattiosaamisesta. Havaintojen mukaan valmistuneiden poliisien ja heidän lähiesimiestensä käsitykset olivat suhteellisen lähellä toisiaan, eikä tästä syystä katsottu tarpeelliseksi toteuttaa esimieskyselyä jokaisella vaikuttavuusarvioinnin toteutuskerralla. Kahdella viimeisimmällä tutkimuskerralla on palattu ensimmäisen tutkimuksen käytäntöön ja pyydetty lähiesimiehiltä arvioita valmistuneiden poliisien osaamisesta. Esimiesten vastausprosentti on jäänyt heikoksi, mutta aineistosta voidaan kuitenkin hyödyntää esimiesten antamia avovastauksia.

Lähiesimiesten vastausprosenttia heikentää se, että lomake on välitetty esimiehille valmistuneiden poliisien kautta. Jos valmistuneiden poliisien oma vastausprosentti jää pieneksi (tässä tutkimuksessa noin 40 %), ongelmat kertautuvat esimiesaineistossa, koska tutkimuksessa saavutetaan vain pieni määrä potentiaalisia lähiesimiesvastaajia. Jatkossa on ehkä tarpeen toimia niin, että henkilöitä, jotka poliisilaitoksilla toimivat valmistuneiden poliisien lähiesimiehinä, lähestytään suoraan, ei valmistuneiden poliisien kautta.

Aiemmassa suomalaisen poliisikoulutukseen kohdistuneessa arviointitutkimuksessa on käsitelty varsin laajasti poliisikoulutuksen eri puolia. Liitteen 2 liite-
taulukkoon A2 on koottu aiempaa arviointitutkimusta noin 20 vuoden ajalta. Kooste on alun perin laadittu vuoden 2011 vaikuttavuusarvioinnin yhteydessä (Vuorensyrjä, 2011), mutta se kuvataan soveltuvin osin päivitettyinä myös tässä raportissa.

Tutkinnonuudistus ja tutkimuksen tulosten tulkinta

Työelämävastaavuus on koulutuksen pysyvä tavoite. Sisällöllisiä muutoksia tapahtuu kuitenkin jatkuvasti niin koulutuksessa kuin ammatissa itsessäänkin. Tässä tutkimuksessa – erityisesti tutkimustulosten tulkintaa silmällä pitäen – on tarpeen kuvata poliisikoulutuksen tutkinnonuudistuksen keskeisiä tavoitteita ja tutkinnon tärkeimpiä rakennemuutoksia. Mitä tutkinnonuudistuksella tavoiteltiin, ja millä tavoin poliisikoulutuksen itsensä sisällölliset tavoitteet muuttuivat tutkinnonuudistuksessa (poliisin perustutkinto, poliisi (AMK) -tutkinto)? Mitkä olivat niitä merkittävimpiä rakennemuutoksia, joita poliisikoulutukseen tehtiin osana tutkinnonuudistusta?

Hallituksen esityksen (HE 64/2013; vrt. myös Laki Poliisiammattikorkeakoulusta 1164/2013) yleisperusteluosassa tutkinnonuudistuksessa tavoiteltuja muutoksia perusteltiin seuraavalla tavalla:

”Poliisin perustutkinnon suorittaneeseen henkilöön poliisin virassa, jäljempänä peruspoliisityössä, kohdistuvien osaamisvaatimusten arvioidaan kuitenkin kasvavan tulevaisuudessa. Suomalaisen yhteiskunnan moniarvoistumisen ja monikulttuurisuuden odotetaan lisääntyvän. Käytännön operatiivista työtä tekevä poliisipartio joutuu yhä useammin sovittelemaan erilaisen kulttuuritaustan omaavien henkilöiden välisiä konflikteja vieraalla kielellä tai perustelemaan toimenpiteensä vakuuttavasti ja avoimesti poliisiin kriittisesti suhtautuvalle

henkilölle. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen, suomalaisten tuomioistuimien ja ylimpien laillisuusvalvojen korostama perusoikeusmyönteinen tulkinta sovellettaessa poliisin toimivaltuussäännöksiä edellyttää kehittynyttä oikeudellista ajattelua. Käytännön operatiivista työtä tekevä poliisipartio joutuu tarkastelemaan kriittisesti työssä noudatettuja käytäntöjä ja tekemään tapauskohtaisia ratkaisuja, jotka merkitsevät puuttumista henkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai vapauteen. Kehittyvän teknologian, erityisesti tietotekniikan, hyödyntäminen poliisin työssä edellyttää tiedon analysointitaitoja ja ongelmanratkaisutaitoja. Siten peruspoliisityötä tekevien osaamisvaatimukset kasvavat jatkuvasti.

Peruspoliisityössä osaamisvaatimukset ovat niin laajoja, että kysymys on asiantuntijatyöstä, mistä syystä olisi perusteltua kehittää poliisin peruskoulutuksesta ammattikorkeakoulututkinto. Samalla poliisitoimen johtaminen on muuttumassa asiantuntijoiden johtamiseksi, mistä syystä peruskoulutuksen jälkeisestä johtamiskoulutuksesta olisi perusteltua kehittää ylempi ammattikorkeakoulututkinto.” (HE 64/2013, 4.)

Sekä uusi että vanha tutkinto ovat tähdänneet siihen, että opiskelijat ovat poliisikoulutuksen suorittuaan kattavasti valmiita kaikkiin poliisiuran alkuvaiheen tehtäviin. Tutkinnonuudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on nähty tämän kattavan tietoperustan syventäminen edistyneelle tasolle saakka. Valmistuneen poliisin on kyettävä ymmärtämään alansa keskeiset teoriat, käsitteet, menetelmät ja periaatteet ja arvioimaan niitä syvällisellä tavalla.

”Poliisi tarvitsee työssään monen tieteenalan tietoa ja hänen tulee osata hyödyntää tuota tietoa poliisitoiminnallisissa tilanteissa oikealla tavalla. Poliisin työkenttä on laaja ja poliisin tutkintokoulutus on tarkoituksella toteutettu yleis-tutkintoperiaatteella, joka antaa mahdollisuuden työskennellä kaikilla poliisitoimen alueilla. Tutkinnonuudistuksen tarkoituksena on syventää näitä tietoja aina edistyneelle tasolle saakka siten, että tutkinnon suorittanut ymmärtää paremmin alaan liittyvät teoriat, keskeiset käsitteet, menetelmät ja periaatteet sekä kykenee myös arvioimaan niitä kriittisesti.” (HE 64/2013, 9.)

Kyse on laaja-alaisesta perustutkinnosta, joka valmistaa poliisiopiskelijoita poliisin perustyöhön, aivan kuten aiemminkin. Teoreettista ymmärrystä ja osaamista on kuitenkin ollut tavoitteena syventää kautta linjan.

Vaikuttavuusarvioinnin kannalta katsottuna tutkimussarjan peruslähtökohta on edelleen kohdallinen. Tutkimussarjan kiinnostuksen on ollut ammatillinen osaaminen ja tästä kiinnepohdasta on pidetty kiinni myös yli tutkinnonuudistusvuosien. Oletus on ollut ja on edelleen, että kyselyn sisällöt ja rakenne kuvaavat kohtuullisen hyvin sitä poliisin perustyötä, johon valmistuneet poliisit käytännössä sijoittuvat. Sen eri osa-alueiden työelämävastaavuuksista on pyydetty arvioita – aiempaan tapaan – poliisin perustyötä tekeville valmistuneille poliiseille.

Tämä ratkaisu on omalta osaltaan mahdollistanut tutkintoja vertailevan arviointitutkimuksen. Jos sisällöllisenä kiinnepohdana olisi käytetty opetussuunnitelman sisältöjä ja rakennetta, vertailututkimuksen asetelma ei olisi ollut (ei olisi nyt) mahdollinen.

Poliisikoulutuksen tuottaman osaamisen painopistemuutokset ovat silti todennäköisiä, koska itse koulutuksessa on tapahtunut isoja rakennemuutoksia. Tutkimuksen tulokset ovat mielenkiintoisia tästä nimenomaisesta näkökulmasta katsottuina.

Koulutuspäällikkö Lotta Parjasen (2019) mukaan tutkinnon merkittävimpiä rakennemuutoksia ovat olleet ainakin seuraavat rakenteelliset siirtymät ja uudistukset:

1. *Tutkinnon laajuus.* Poliisin perustutkinto laajeni 165 opintopisteestä poliisi (AMK) -tutkinnon 180 opintopisteeseen.
2. *Tutkinnon analyttinen ja tutkimuksellinen vaatimustaso.* Poliisi (AMK) -tutkinnossa opinnäytetyö (15 opintopistettä) korvasi poliisin perustutkinnon päättötyön (9 opintopistettä). Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot (TKI, 7 opintopistettä) -opintojakso on poliisikoulutuksessa kokonaan uusi opintojakso. Myös lupavalvonnan sekä poliisitoiminnan suunnittelun ja johtamisen perusteiden opintojaksot ovat poliisikoulutuksessa uusia osia.
3. *Harjoittelu.* Harjoittelun rakenne ja laajuus ovat muuttuneet. Vanhassa tutkinnossa kahtena erillisenä jaksona (yhteensä noin 14–15 kuukautta) toteutettu harjoittelu toteutetaan uudessa tutkinnossa yhtenä jaksona, joka kestää noin 10 kuukautta. Nykyisessä tutkinnossa kahta erillistä harjoittelujaksoa ei ole, mutta kolmen viikon komennusaika keskellä harjoittelujaksoa sitoo opiskelijan opintoihin Poliisiammattikorkeakoulussa. Tavoitteena on ollut muun muassa tukea opinnäytetyön työelämälähtöisyyttä. (Parjanen, 2019.)

Tutkinnossa tehtiin myös useita muita, edellisiä pienempiä muutoksia ja uudistuksia. Esimerkiksi psykologia oli poliisin perustutkinnossa oma erillinen oppiaineensa. Poliisi (AMK) -tutkinnossa se on integroitu läpäisevästi poliisikoulutuksen ammattiaineiden kokonaisuuteen. (*Ibidem.*)

Kaikki edellä mainitut muutokset heijastuvat omalta osaltaan tämän tutkimuksen tuloksiin. Voidaan sanoa, että tulkinnallinen perspektiivi tutkimuksen tuloksiin on joiltakin osin kokonaan uusi. Mutta on tärkeätä huomata, että tämän tutkimuksen havainnot ja tulokset ovat valideja ja niillä on spesifi mielensä ja merkityksensä juuri siitä nimenomaisesta syystä, että vaikuttavuusarviointien tutkimussarjalla on ollut yksi, ajallisesti yhtenäinen kiinne kohta: se on kiinnittynyt poliisin ammatilliseen osaamiseen ja sen verrattain konkreettisella, havainnollisella tavalla kuvattuihin eri osa-alueisiin.

Myös poliisikoulutuksen pedagogiikka muuttui tutkinno uudistuksen myötä. Poliisi (AMK) -tutkinnon ytimessä on *osaamisperustainen* opetus ja oppiminen. Lähestymistapa ei ole kuitenkaan kaikilta osiltaan uusi. Ainakin osa sen peruseräaatteista on luonnehtinut myös aiempaa poliisin perustutkintokoulutusta. (Parjanen, 2019; Laitinen & Viitanen, 2019; tätä keskustelua jatketaan seuraavassa luvussa *Vai-kuttavuuden mekanismeista: oppiminen poliisikoulutuksessa.*)

1.3. Vaikuttavuuden mekanismeista: oppiminen poliisikoulutuksessa

1.3.1. Autenttisuus, kokemus, hiljainen tieto

Poliisiammattikorkeakoulussa on kirjoitettu erillinen käsikirja osaamisperustaisen opetussuunnitelmatyön tukemista varten (Laitinen & Viitanen, 2019, *Ops-opas. Käsikirja osaamisperustaiseen opetussuunnitelmatyöhön*). Oppaassa käsitellään kattavasti muun muassa opetussuunnitelman, toteutussuunnitelman ja tuntitoteutussuunnitelman rakennekokonaisuutta, opetussuunnitelmatyön prosessia sekä oppimista ja oppimisen teorioita suhteessa opetussuunnitelmatyöhön. Siinä käsitellään myös poliisikoulutuksen laajempia tavoitteita, kuten sivistyksellisiä tavoitteita ja elinikäistä oppimista. Tässä tästä oppaasta viitataan vain Laitisen ja Viitanen kuvaukseen *autenttisuudesta oppimisesta ja sulautuvasta opetuksesta ja oppimisesta* Poliisiammattikorkeakoulussa (ks. Laitinen & Viitanen, 2019, 45–47).

Laitinen ja Viitanen (2019) katsovat, että opiskelun sisällöllinen mielekkyys tukee oppimista. Sekä poliisiopiskelijoista että valmistuneista poliiseista tiedetään,⁵ että heidän perusmotivaationsa poliisiopiskeluun ja poliisin ammatin oppimiseen ovat erinomaisia. He haluavat ammatinvalintansa mukaisesti poliisin työtehtäviin.

Onkin hyvin todennäköisesti niin – kuten Laitinen ja Viitanen (2019, 45) kirjoittavat – että yksi aivan keskeisistä avaimista opiskelun mielekkyyden ja merkityksellisuuden tukemiseen on siinä, että opiskelijoille kyetään kuvaamaan, ja he kykenevät itse ymmärtämään, millä tavoin opiskeltavat asiat kytkeytyvät poliisitoimintaan. Poliisitoiminta, ja poliisin ammatti, ovat heille tärkeitä asioita.

Pyrkimyksellä *autenttiseen* oppimiseen tarkoitetaan opetuksessa sitä,

”(...) että opetuksessa käytetään työskentelytapoja, jotka ovat mahdollisimman lähellä todellista elämää ja aitoja ammatillisia tilanteita. Autenttisuus merkitsee sellaisen oppimisympäristön ja sellaisten oppimistilanteiden ja prosessien suunnittelua, jotka antavat opiskelijalle mahdollisuuksia ajatella ja toimia niin kuin alan ammattilaiset ja asiantuntijat toimivat.” (Laitinen & Viitanen, 2019, 46.)

Yhtenä keinona tähän on *sulautuva opetus ja oppiminen*. Sillä tarkoitetaan teoreettisten ja käytännöllisten oppisisältöjen sekä pedagogisten ratkaisujen ja menetelmien integroimista mahdollisimman yhtenäiseksi ja eheäksi kokonaisuudeksi. Opetuksessa käytetään lähiopintoja, verkko-opiskelua, autenttisia harjoituksia oppilaitoksen kampuksella ja oman alan ohjattua harjoittelua kampuksen ulkopuolella. (Laitinen & Viitanen, 2019, 47.)

Autenttisuuden merkitys ei ole kuitenkaan pelkästään siinä, että se tukee opiskelumotivaatiota. Poliisiosaamiseen itseensä kytkeytyy vahva kokemuksellinen komponentti. Tämä tarkoittaa, että autenttisella oppimisella on myös pedagoginen merkityksensä, siis merkitys opettamisen, oppimisen ja osaamisen kannalta.

Tässä asiassa on kolme puolta.

1. Ammatillisten prosessien prosessikokonaisuuksien ymmärtäminen on oppimisen ja osaamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

2. Kokonaisuudet hahmotetaan parhaiten kokemuksen myötä, aidoissa tilanteissa, kun poliisiopiskelijat menevät tilanteisiin ja saavat nähdä ja kokea ammatillisen prosessin kokonaisuutena, monine eri osatekijöineen. Näin ei ole vain siitä syystä, että aidossa tilanteessa kaikki yksittäiset tekniset, taktiset ja juridiset asiat tulevat opiskelijalle vastaan oikeissa suhteissa, oikeassa järjestyksessä ja oikeassa rytmissä.
3. Näin on myös siksi, että poliisiosaaminen itsessään on sen luontoista, että siihen kytkeytyy vahva kokemuksellinen komponentti. Osaamiseen kytkeytyy paljon sekä kehollista tietoa että aktuaalisiin vuorovaikutustilanteisiin ja -suhteisiin uponnutta tietoa ja ymmärrystä, ammatillista tilannetajua; tietoa, joka ei ole luonteeltaan (vain) käsitteellistä eikä (vain) analyttistä; tietoa, jota on vaikea ilmaista sanoin tai numeroin.

Kokonaisuudet

Opiskelijan on kyettävä nivomaan osaamisen eri osatekijät (tekniset, taktiset, juridiset asiat) yhteen, eheäksi kokonaisuudeksi, omassa ajattelussaan ja toiminnassaan. Opiskelijalla on oltava hallussaan ymmärrys ammatillisen prosessin kokonaisuudesta, kokonaisuuden yleisempi looginen hahmo (*pattern*), ikään kuin kaulaketju (*necklace*), johon osaamisen yksityiskohdat voidaan pujottaa.

Kaulaketjun analogia ei ole oma keksintöni. Richard Dawkins (2016) käyttää sitä kuvatessaan, kuinka välttämätöntä, oppimisen kannalta, on ymmärtää kokonaisuuksia. Näin on esimerkiksi evoluutiobiologian opinnoissa, joissa evoluution yleinen logiikka on tietysti kokonaisuuksien kokonaisuus. Se auttaa ymmärtämään likipitään kaikkia biologisia prosesseja. Kaikissa oppiaineissa tällaista logiikkaa ei kuitenkaan välttämättä ole. Dawkins kirjoittaa anatomian opiskelusta,

”The problem with anatomy, at least at the level of detail the best medical schools teach, is that so many of its facts are discrete snippets of information that resist being threaded together in a necklace of coherent narrative that might prompt memory.” (Dawkins, 2016, 348.)

Jos opiskelijalla on konkreettisiin ammatillisiin tilanteisiin ja tapahtumiin perustuva käsitys jostakin tietystä poliisin ammatillisesta prosessikokonaisuudesta, hän kykenee nivomaan oppimansa yksittäiset asiat tähän kokonaisuuteen. Hän näkee ja ymmärtää niiden merkityksen osana jotakin tiettyä poliisin ammatin ammatillista prosessikokonaisuutta, esimerkiksi tutkintaprosessia.

Prosessiketjun yleinen logiikka on helppo pitää mielessä, kun sen on käynyt todellisuudessa läpi, kun sen on ymmärtänyt – voidaan sanoa, *hahmottanut*, – aidossa tilanteessa. Kokonaisuutta koskevan ymmärryksen avulla järjestyksessä aina seuraava yksittäinen prosessin osatekijä, tai seikka, on helppo muistaa. Sille on oma paikkansa ja selvä merkityksensä prosessiketjussa. Asioiden sijoittaminen ennestään tuttuun paikkaseuraantoon tai järjestykseen – työmatkan pysäkit, rukousnauha, senaattorit senaatin istuntosalin mukaisessa istumajärjestyksessä, jne. – ovat yleisesti tunnettuja muistitekniikoita.

Kokemus

Kokonaisuus on tilanteessa. Todellinen, aito tilanne sisältää aihealueen osaamisvaatimusten koko joukon, täsmälleen oikeissa suhteissa, oikeassa järjestyksessä, ja oikeassa tempossa. Tätä konkreettista, havainnollista tietopakettia on vaikeata korvata muulla opetuksella.

Kokonaisprosessi, ja kokonaisuuden ja sen yksittäisten osien keskinäiset suhteet, hahmottuvat ja tarkentuvat opiskelijalle vähitellen. Tämä tapahtuu kokemuksessa. Kokemuksen myötä opiskelija alkaa havaita pieniä, hienoisia eroja mainituissa keskinäissuhteissa, eri tapauksissa ja eri tilanteissa, tilanteissa toistuvan prosessiologiikan rinnalla. Saadessaan partiossa seurata kokeneen vanhemman konstaapelin toimintaa, ja saadessaan itse osallistua aitoihin tilanteisiin yhä laajemmin ja monipuolisemmin, opiskelija kykenee vähitellen yhä paremmin tunnistamaan tilannekohtaisia eroja prosessiin kuuluvien teknisten, taktisten ja juridisten osatekijöiden soveltamisessa. Sovellusosaaminen alkaa vähitellen kehittyä.

Näkemyksessä on linjassa asiantuntijuuden kehittymistä koskevan viimeaikaisen tutkimuksen kanssa. Yksinkertainen, mutta paljastava ja erittäin tärkeä havainto on, että *asiantuntijuuden kehittyminen vie paljon aikaa*. Cianciolon ym. (2013) mukaan se asiantuntijuustutkimuksen alkuperäinen havainto, jonka mukaan shakin suurmestariksi kehittyminen vie vähintään 10 vuotta aikaa, on vähitellen laajentunut koskemaan kaikkea korkean asiantuntijuus- tai mestaritason oppimista ja osaamista. Ihminen muuttuu – ihmisen kognitiiviset prosessit ja hänen aivojensa fyysinen rakenne muuttuvat – kokemuksen myötä.

Asiantuntijuuden tutkimuksessa on tehty merkittävä – ja erittäin merkittävä – havainto, jonka mukaan asiantuntijuuden vähittäinen kehittyminen muuttaa aivojen fyysistä rakennetta. Hill ja Schneider (2013, 658) huomauttavat, että yksi neurologisessa tutkimuksessa ja oppimistutkimuksessa toistuva vakaa havainto on, että asiantuntijoiden aivot eroavat rakenteeltaan aloittelijoiden aivoista, ”(...) learning can produce detectable morphological changes (...)” [in the brain]. Erot aivoissa ovat paikallisia, koska aivojen eri osat erikoistuvat eri tehtäviin. Myös informaation prosessointi aivoissa, kokonaisuutena, on aloittelijoilla ja asiantuntijoilla erilaista. Eroja on etenkin siinä, millä tavoin ja missä suhteissa henkilö käyttää aivojen yleisiä ja eriytyneitä, eri tehtäviin erikoistuneita prosesseja. (*Ibidem.*)

Tällä on suora yhteys havaintoihin ja kognitioon. Ne piirteet ja yksityiskohdat, joihin asiantuntijan huomio kohdeilmiossa kiinnittyy, ovat erilaisia kuin piirteet ja yksityiskohdat, joihin aloittelijan huomio kiinnittyy. Toisin sanoen, se, mihin henkilö kiinnittää huomionsa oppimisen kohdeilmiossa – mitä hän *näkee*, kun hän *katsoo* kohdetta – muuttuu kokemuksen myötä.

Kehoon ja vuorovaikutustilanteisiin uponnut tieto

Kokemuksellisessa oppimisessa aihealueen havainnot ja säännönmukaisuudet jäsenyvät vähitellen osaksi oppijan omaa ymmärrystä. Prosessi on erittäin hidas ja on käytännössä täysin varmaa, että kyse ei ole pelkästään käsitteellisestä (t. analyttisestä) tapahtumaketjusta. Aivojen itsensä rakenteellinen muutosprosessi on hidas, eikä oppija ole eikä hän voi olla tietoinen kaikista tämän muutoksen eri osatekijöistä.

Ymmärrys ja osaaminen, yleisemmin *tieto*, ei ole kaikilta osin käsitteellistä sillä tavoin, että se voitaisiin ilmaista sanoin ja numeroin. Tieto on käsitteellistä, mutta se on myös kehollista (*embodied*), ja osittain se on olemassa asiantuntijoiden kes-

kinäisessä vuorovaikutuksessa ja asiantuntijoiden ja heidän kohdealueensa (t. toimintaympäristönsä) vuorovaikutuksessa (*embedded*). Puhutaan *persoonallisesta* tai *hiljaisesta tiedosta* (Merleau-Ponty, 1945, *tacit cogito*; Polanyi, 1958; 1964/1969; 1966, *personal knowledge, tacit knowledge, tacit knowing; skeemoista* ja niiden muutoksista kokemuksen syklissä ks. Neisser, 1976, 112 ja *passim*).

Poliisiosaamiseen kytkeytyy vahva kokemuksellinen komponentti. Merkittävä osa tiedosta ja ymmärryksestä on kokemuksellista: persoonallisella ja tilannekohtaisella tavalla hiljaista. Siksi poliisiopiskelijoiden on mentävä tilanteisiin.

1.3.2. Asiantuntijuus

Asiantuntijuustutkimuksen tulokset tukevat (validoivat) omalta osaltaan edellä kuvattua näkemystä oppimisesta ja osaamisesta. Edellä todettiin, että asiantuntijoiden aivot eroavat fyysiseltä rakenteeltaan aloittelijoiden aivoista (Hill ja Schneider, 2013, 658) ja että näillä eroilla on suora yhteytensä havaintoihin ja kognitioon. Ne piirteet ja yksityiskohdat, joihin asiantuntijan huomio kohdeilmiössä kiinnittyy, ovat erilaisia kuin piirteet ja yksityiskohdat, joihin aloittelijan huomio kiinnittyy.

Asiantuntijuuden tutkimuksessa on kyetty määrittämään, minkälaisia, tarkalleen ottaen, ovat ne tekijät, jotka erottavat aloittelijoita ja asiantuntijoita toisistaan. Asiantuntijoilla on joitakin selviä etuja suhteessa aloittelijoihin (*ways in which experts excel*), mutta syvällisestä asiantuntijuudesta ei ole pelkästään etua; siitä voi olla myös haittaa (*ways in which experts fall short*) (Chi, 2013).

Asiantuntijat tekevät tavallisesti ammattialansa parhaita ratkaisuja. He myös tekevät ratkaisunsa nopeammin ja täsmällisemmin kuin muut. Asiantuntijat havaitsevat kohteessa piirteitä, joita aloittelijat eivät havaitse, esimerkiksi röntgenkuvia tulkittaessaan. He myös havaitsevat ongelmakokonaisuuden hahmon, tai ”syvärakenteen”, eli sen mistä ongelmassa on ytimeltään kyse. Asiantuntijat käyttävät suhteellisesti muita enemmän aikaa ongelman laadulliseen analyysiin ja kuvaukseen: he osaavat tunnistaa mahdollisten ratkaisujen yleisiä ja alakohtaisia rajoituksia osana ongelmakuvausta. Asiantuntijoilla oman toiminnan seuranta ja arviointi ovat kehittyneempiä kuin muilla, he havaitsevat omat virheensä tarkemmin ja he myös tunnistavat selvemmin oman kohdeilmiötä koskevan ymmärryksensä tason. (Chi, 2013.)

Asiantuntijat käyttävät eri ratkaisustrategioita tehokkaammin kuin aloittelijat, he esimerkiksi löytävät käyttökelpoisen, havaintoaineistoon soveltuvan teorian nopeammin kuin muut; ja näyttävät yleisestikin käyttävän aineistolähtöisiä ratkaisutapoja muita useammin. Asiantuntijat ovat opportunisteja, he käyttävät kaikkea saatavilla olevaa informaatiota ja kaikkia resursseja, myös näennäisesti ongelmaan kuulumatonta aineistoa. Asiantuntijoiden on mahdollista keskittää kontrolloitu, tietoinen etsintä- ja ratkaisutoiminta sellaisiin ongelmiin, jotka sitä edellyttävät; joihin ei ole tunnistettuja, aiempia ratkaisuja. (Chi, 2013; ks. myös Ross ym., 2013, 405–406.)

Asiantuntijuudesta voi olla kuitenkin myös haittaa. Asiantuntijoiden tieto on ala- ja sovellusspesifiä. Asiantuntijoiden ratkaisut tai arviot eivät näin ollen eroa muiden ihmisten ratkaisuista, jos ongelmat eivät ole ala- tai sovellusspesifejä. Asiantuntijatieto on myös sillä tavoin rajoittunutta, että se on kontekstispesifiä eli sidoksissa käsiteltäviin ainutkertaisiin tapauksiin tai niiden joukkoihin ja vastaaviin tapauskohtaisiin ominaispiirteisiin. (Chi, 2013.)

Asiantuntijoiden on joissakin tutkimuksissa havaittu yliarvioivan alakohtaisen osaamisensa ja tietonsa määrän. He saattavat sivuuttaa yksityiskohtia, joilla ei näyttäisi alustavan arvion mukaan olevan merkitystä ongelmanratkaisun kannalta. He

eivät ikään kuin *näe* tekijöitä, joilla ei ole (tai, oikeammin, ei heidän kokemuksensa ja ymmärryksensä mukaan pitäisi olla) merkitystä ongelman ratkaisemisen kannalta. Aloittelijat rekisteröivät näitä näennäisen irrelevantteja yksityiskohtia tunnollisemmin kuin asiantuntijat. Asiantuntijat ovat näin ollen yleisesti ottaen muita joustamattomampia, jos ongelma eroaa perusteiltaan keskeisistä alakohtaisista oletuksista. (Chi, 2013.)

Asiantuntijoiden näyttää myös olevan joissakin tilanteissa vaikea arvioida aloittelijoiden osaamistasoa, ja esimerkiksi aikaa, joka aloittelijalta kuluu annettuun tehtävään. Vertaisarviointi toimii tästä syystä joskus paremmin kuin asiantuntija-arviointi. Asiantuntijoiden ratkaisujen ja arvioiden on havaittu olevan myös sillä tavalla alakohtaisesti vinoutuneita, että heillä on taipumus löytää ratkaisuja oman alan tai oman osaamisalueen käsitteiden ja teorioiden avulla, vaikka ongelma olisi peräisin rinnakkaiselta, tai kokonaan toiselta alalta tai osaamisalueelta. (Chi, 2013.)

Asiantuntijuustutkimuksen havainnot ovat käytännössä kaikilta osin yhdenmukaisia tässä tutkimuksessa hahmotellun oppimisteoreettisen näkemyksen kanssa.

- Syvälinen asiantuntijuus kehittyy kokemuksessa, pitkän ajan kuluessa. Syvälinen asiantuntijuus ja osaaminen ovat väistämättä – etuineen ja haittoineen – sovellusalueespesifejä. Enemmän osaaminen on eriytyneemmän osaamista.
- Asiantuntijat havaitsevat aloittelijoita tarkemmin ongelmakokonaisuuden hahmon, tai ”syvärakenteen”, eli sen mistä ongelmassa on ytimeltään kyse.
- Kokonaisuusien hahmottaminen – yhdessä koko aihealueen perusteellisen tuntemuksen kanssa – auttaa asiantuntijoita löytämään aihealueensa tärkeimpiä, todellisia ongelmia aloittelijoita paremmin, ja myös löytämään niihin vastauksia aloittelijoita todennäköisemmin.
- Kuitenkin, koska syvälinen asiantuntijuus on sovellusalueespesifiä – sovellusalueeseen uponnutta osaamista – ja koska kokemukselliseen oppimiseen ja kokemuksellisen tiedon kertymiseen sisältyy aina myös persoonallisia hiljaisia kertoimia, asiantuntijat eivät välttämättä osaa tietoisesti (käsitteellisesti, sanoin tai numeroin) kuvata osaamisensa kaikkia sisältöjä ja menetelmiä. Syvälinen asiantuntijuuteen kytketty valideja hiljaisia kertoimia, mutta siihen sisältyy myös sokeutta – monimutkaisia, hienojakoisia rutiinirakenteita ja rutiiniluontoisia oletuksia.

1.3.3. ”Temput ja kuinka ne tehdään” (Risto Sänkiäho)⁶

Poliisikoulutuksen näkökulmasta katsottuna kaikessa edellä sanotussa – autenttisuuden vaatimus, kokonaisuusien ymmärtäminen, kokemuksen merkitys, persoonallisen ja tilannekohtaisen hiljaisen tiedon vähittäinen kertyminen – ei ole kyse mistään varsinaisesti uudesta asiasta. Julia Jansson (2018) on kirjoittanut 1920-luvun poliisikoulutuksesta, että

”Poliisiopetus oli vahvasti sidottu luokahuoneeseen ja teoreettiseen opetukseen siitä, mitä poliisin työ oli. Tämän takia sitä arvosteltiin ammattikunnan piirissä eikä sen nähty valmentavan käytännön poliisityöhön. Yhtenä vastauksena kritiikkiin suunniteltiin viikon poliisilaitosharjoittelua sisällytettäväksi viiden viikon kurssiin, mutta tällaista ei saatu toteutettua. Toinen ratkaisu käytännönläheisyyden vahvistamiseen oli opettajakunnan muuttaminen siten, että heidän

joukkoonsa olisi valittu kokeneita poliiseja kun tähän asti heidän joukossaan oli esimerkiksi pastori, kaksi kapteenia, lääkäri ja luutnantti.” (Jansson, 2018, 43.)

Ammattikunta sinänsä – so. kenttä, tutkimusten perusteella erityisesti valmistuneiden poliisien lähijohto poliisilaitoksilla – on nykyään hyvin tyytyväinen poliisikoulutuksen työelämävastaavuuteen. Poliisiopiskelijoiden ja valmistuneiden poliisien omassa ajattelussa toistuu kuitenkin usein se kriittinen näkemys, että poliisikoulutuksen ei kaikin osin nähdä valmentavan käytännön poliisityöhön.

Poliisiopiskelijoiden ja valmistuneiden poliisien näkemyksissä korostuu vahvasti käytännöllisen harjoittelun merkitys, puhuttiinpa sitten integroiduista case-harjoituksista kampuksella tai harjoittelujaksosta nuorempana konstaapelina poliisilaitoksella. He arvostavat omassa opiskelussaan käytännön kokemusta ja haluavat lisää sekä tavanomaisia harjoituksia että laajoja integroituja case-harjoituksia. Tämä havainto on pysynyt pitkän aikaa samana, tutkimuksesta toiseen. Se tulee todennäköisesti toistumaan tutkimuksessa myös seuraavan sadan vuoden ajan.

Havainto toistuu, ja on vakaa, mutta on tärkeitä ymmärtää, että se ei ole triviaali. Tämä on syytä toistaa, koska asiaa ei yleisesti ymmärretä: havainto ei ole triviaali. Se on päinvastoin syvälinen.

Valmistuneiden poliisien ymmärrys omasta osaamisestaan ja sen perusteista on harkittua ja analyttistä. Poliisiopiskelijat ja valmistuneet poliisit hyvin tietävät ja ymmärtävät, mitä poliisiksi oppiminen on ja miten poliisiosaaminen kehittyy. Olenaisista osaamisen kehittymisen kannalta on kokonaisuuksien ymmärtäminen, kokonaisuuden looginen hahmo (*pattern*), Dawkinsin (2016) kaulaketju.

Seuraavat lainaukset (alla) vuosien 2011–2019 arviointitutkimuksista kuvaavat tätä kattavasti. Lainauksista kannattaa tässä huomata kaksi seikkaa.

1. Kaikki seuraavassa raportoitavat lainaukset on saatu 1–2 vuotta sitten valmistuneilta poliiseilta aiheeltaan vapaissa avovastauksissa. He ovat tuottaneet nämä ajatukset omaehtoisesti, omia parhaita ja heikoimpia koulutuskokemuksiaan analysoimalla ja kuvaamalla. Koko tutkimuksessa ei ole yhtään kysymystä käytännön harjoittelun merkityksestä, eikä myöskään siitä merkityksestä, joka ammatillisten prosessikokonaisuuksien hahmottamisella oppimisen kannalta on. Tutkimuslomakkeen kysymykset eivät toisin sanoen ole millään tavoin ohjanneet näitä vastauksia. Vaikka kyse on laadullisesta aineistosta ja analyysistä, voidaan sanoa, että havaintojen tutkimuksellinen validiteetti ja reliabiliteetti ovat erittäin vahvoja.
2. Näiden lainausten esittäminen tässä yhteydessä ei osoita poliisikoulutuksen heikkoutta, vaan koulutuksen poikkeuksellista vahvuutta. Viimeistään Virran ja Raivolan tutkimuksesta alkaen (1994) on selvällä tavalla ymmärretty – puhuttiinpa sitten pragmatismista, praksiologiasta tai hiljaisesta tiedosta – että teorian ja käytännön vuorottelu ja ammatillisten prosessikokonaisuuksien hahmottaminen ovat oppimisen kannalta tärkeitä. Juuri siitä syystä, että näitä elementtejä on vuosikymmenien ajan tietoisesti rakennettu osaksi poliisikoulutusta, poliisiopiskelijoiden ja valmistuneiden poliisien on mahdollista ymmärtää kuvatus kaltaisten integroitujen case-harjoitusten ja harjoittelujakson pedagoginen arvo. He eivät tätä tiedostaisi, ellei heillä olisi omakohtaista, elettyä kokemusta ja ymmärrystä tällaisesta koulutuksesta.

Poliisikoulutuksesta valmistuneet poliisit ovat vuosien 2011–2019 tutkimuksissa analysoineet oman koulutuksensa parhaita ja heikoimpia puolia muassa seuraavin tavoin:

”Enemmän käytännön harjoituksia, vain tekemällä oppii.” (2011)

”Keikan elinkaari – hälytystehtävän hoitaminen alusta loppuun – selvisi oikeastaan vasta työelämässä.” (2011)

”Kokonaisuudet, esim. rekisteröinti, ajoneuvon + kuljettajan tarkastus jne. Asiat käsiteltiin paloina ⇒ enemmän alusta loppuun tehtäviä harjoituksia” (2011)

”Kokonaisuus. Miten homma toimii akselilla kenttä ⇒ tutkinta ⇒ käräjät jne. Asiat käsiteltiin liiaksi yksittäisinä asiankokonaisuuksina, eikä päässyt muodostumaan ymmärrystä juuri kokonaisuudesta.” (2011)

”Hankalien asiakkaiden kohtaaminen. Kehittämistä olisi tilannearvion, kiinnioton, voimankäytön ja jälkitoimenpiteiden suorittamisen yhtenä harjoitukse-
na. Nykyisin näitä harjoitellaan liikaa erillisinä osa-alueina.” (2011)

”Tiedä sitten, oliko vika itsessä, mutta tutkinta piti aloittaa ihan alusta. Koko esitutkintaketjun kokonaisuuden hahmottaminen oli jäänyt vajaaksi, kun pöytäkirjaa tehtiin koulussa pätkittäin. kaksi jaksoa tutkintaa ja 9 viikon harjoittelu on auttamatta liian vähän nykyvaatimuksiin nähden.” (2013)

”Perusjakson aikana tutkinnasta sai kokonaisuudessaan melko sekavan kuvan eikä innostus tutkintaa kohtaan tämän vuoksi ollut mitenkään erityisen suuri työharjoitteluun lähtiessä. Omalla kohdalla mielipide muuttui täysin työharjoittelun aikana, kiitos kuuluu myös kahdelle erittäin mainiolle tutkinnan ohjaajalle, ja mielipide tutkinnasta muuttui positiiviseksi. Tutkinnan osalta olisi hyvä koulutuksen aikana tehdä joku ihan simppele keissi (esim. rattijuopumus) alusta loppuun saakka SUOMEN kielellä. Silloin ymmärtäisi helpommin esitutkinnan kokonaisuuden, kun lähdettäisiin yksinkertaisella esimerkillä liikenteeseen.” (2013)

”En erikseen nyt keksi, mutta mielestäni koulutusta tulisi enemmän suunnata käytännönläheisemmäksi, teorian jälkeen. Kehittäisin koulutusta siten, että teema-päiviä / kokonaissuorituksia olisi enemmän eri aiheista. Ei ole hyvä, että yhtä aihealueen suoritusta tehdään monella eri viikolla, pätkissä. Jakaisin tutkintapainotteisten jaksojen työmäärää tasaisemmin eri jaksoille, silloin tuntui välillä, että jaksot ovat osittain vain suorittamista ja osa asioista menee ohi / ei tartu” (2015)

”Enemmän käytännön harjoituksia, erityisesti tutkinnan puolelle. Esimerkiksi ns. ”case” tapauksia. Ensin opiskelijalle opetetaan perusteet, jonka jälkeen käytännön harjoituksia / PBL. Erityisesti mitä kuulusteluissa kannattaa kysyä ja missä järjestyksessä sekä miten luoda sopivat kysymykset kuultavalle. Tämän oppi vasta työelämässä.” (2015)

”Koulutus antoi kokonaisvaltaisesti hyvät valmiudet poliisin ammattiin monilla osa-alueilla. Harjoitteet avasivat vielä enemmän jo opittuja asioita ja niiden so-

veltamista käytännössä. Koulutuksessa / tunneilla kun asiat olivat aika erillisiä, eivätkä kokonaisuudet tulleet niin selviksi.” (2015)

”Koulutuksen lopussa olisi voinut olla vielä enemmän kokonaisuuksien suorittamisia. Etenkin tutkintapuolella jutun hoitaminen alusta loppuun on melko pitkä prosessi ja olisi hyvä jos saisi vielä vankemman kokonaiskuvan tästä prosessista. Muistan että meillä oli yksi huumejuttu, jonka teimme alusta loppuun ja se oli todella hyvä. Muutenkin harjoituspäivät olivat mahtavat ja niistä sai eniten irti.” (2017)

”Mielestäni tutkinnan osa-alueita tulisi käydä vielä enemmän läpi, koska se tuntuu olevan eniten hukassa koulun jälkeen. Itse olisin kaivannut enemmän esimerkiksi tavallisia rattijuoppo tms. harjoituksia, joissa esitutkinta olisi suoritettu ikään kuin alusta loppuun asti, koska sitä se työ tulee heti koulun jälkeen olemaan ja näin siitä saisi heti kokonaisvaltaisen käsityksen, että miten asia tulee hoitaa käytännössä.” (2017)

”Tutkinta (en ymmärtänyt kokonaisuuksia ja miksi käytännössä tiettyjä asioita tehtiin...)” (2017)

”Huonoksi ei voi mitään osa-aluetta moittia, mutta paljon enemmän painottaisin ”keikan ajoa” koulutuksessa. Tällä tarkoitan kokonaisvaltaisia harjoituksia, joissa poket, virvet yms. laitteet ja järjestelmät otetaan harjoituksiin mukaan täysipainotteisesti. Ilmoitusten kirjaamista ajetun keikan pohjalta jne. näin teoriapuolelta saadut opit yhdistyisi käytäntöön.” (2019)

”(…) Taas tullaan siihen että työharjoittelussa kokonaisuus hahmottuu. Kyllä näin onkin, mutta esimerkin mukaiset kokonaisharjoitteet ja -tehtävät antaisivat niitä todellisia valmiuksia opiskelijalle. Rikoksesta epäillyn maksimi kiinniottoaajan voi lukea lakikirjasta. Lakikirjasta ei selviä se, että mitä maksimi kiinniottoaika tarkoittaa käytännössä rikostutkijalle esitutkinnan aikana. Aika ja resurssit asettavat koulutuksen sisällölle ja toteutukselle rajoja. Silti oppitunteja haaskattiin välillä todella toissijaisiin aiheisiin. Kun Polamk mainostaa ”Opiskelua lukemalla ja tekemällä” niin tekemisestä jäi melko laiha maku.” (2019)

”Esitutkintapöytäkirjan teko oli koulussa todella vaikeaa ymmärtää. Nykyään ne saa helpolla ja kohtalaisen nopeasti kasaan. Koulussa sitä opetettiin liian epäselvissä paloissa. Yhdellä tunnilla opetettiin laittamaan jotain siihen ja toisella toista. Näiden kertojen välillä saattoi olla päiviä jolloin ekan kerran asiat oli jo osittain unohtuneet ja selkeää kokonaiskuvaa ei muodostunut. Ensin pitäisi selkeästi opetella arkipäiväinen helppo ja nopea pöytäkirja esim. normaali pahoinpitely keissin pöytäkirja. Sen jälkeen voidaan käydä läpi monimutkaisempi, johon tulee pakkokeinoja yms.” (2019)

Ilmiö, jota olen kuvannut edellä, vastaa ainakin osittain sitä ilmiötä, jota Andy Tatnell kuvaa *craft knowledge* -käsitteen avulla tämän tutkimuksen luvussa 10.1. Kyse on kokonaisvaltaisesta ymmärryksestä, jonka tiedon subjekti saavuttaa kokemuksen myötä, mutta joka ei ole tyhjentyvästi kuvattavissa käsitteellisesti, sanoin tai numeroin.

On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että kyse ei ole pelkästään käden taidoista – käsityöläistaitojen, taiteen, tai kineettisen osaamisen, merkityksessä. Ilmiö, jota mui-

den muassa Maurice Merleau-Ponty (1945) ja Michael Polanyi (1964/1969; 1966) omissa tutkimuksissaan kuvasivat, läpäisee koko inhimillisen havainto- ja kognitiotodellisuuden – esimerkiksi kielellisten taitojen, tieteenalakohtaisen teoreettisen ymmärryksen tai tilastollisen ja matemaattisen malliajattelun taitojen merkityksessä.

Hiljaisen tiedon teoria ei syntynyt kädentaitojen tutkimuksessa. Se syntyi, kun Michael Polanyi pyrki ymmärtämään ja mallintamaan sitä, millä tavoin tieteelliset oivallukset syntyvät (*the logic of scientific discovery*).

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

2.1. Tutkimuksen toteutus ja aineistokuvaus

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi toteutettiin nyt viidettä kertaa nykyisessä muodossaan. Kysely osoitettiin sähköisenä kyselynä sekä valmistuneille poliiseille että heidän lähiesimiehilleen toukokuun 2018 aikana. Valmistuneiden poliisien vastausprosentti uusimmassa tutkimuksessa oli 40.6 % (127/313). Lomakkeet valmistuneiden poliisien lähiesimiehille toimitettiin valmistuneiden poliisien kautta, ja koska valmistuneiden vastausaktiivisuus jäi suhteellisen heikoksi, tämä kertautui lähiesimiehiltä saadussa tutkimusaineistossa. Lähiesimiesvastaajia oli vain 34 kappaletta. Koska lähiesimiesten vastausosuus jäi niin pieneksi, tässä tutkimuksessa käytetään lähiesimiehiltä kerätystä aineistosta vain sen laadullista osaa eli vastauksia tutkimuksen avokysymyksiin. Tutkimukseen osallistuneiden lähiesimiesten antama avoin palaute on kuitenkin aineistona monipuolinen ja se on tärkeä osa tätä tutkimusta. Sitä käsitellään erikseen tämän tutkimuksen luvussa 10.3. (Ks. Taulukko 2.1.)

Tutkintojen välisessä vertailussa – kun siis poliisin perustutkintoa ja poliisi (AMK) -tutkintoa verrataan tässä raportissa toisiinsa – käytetään sekä tämän tutkimuskerran (2019) että edellisen tutkimuskerran (2017) aineistoja, jotka yhdistetään toisiinsa. Yhdistetyssä aineistossa on 223 valmistunutta poliisia, joista 117 on suorittanut poliisin perustutkinnon ja 103 poliisi (AMK) -tutkinnon. Mukana on kolme (3) henkilöä, joiden osalta tutkintotietoa ei saatu.

Tutkintojen välinen kattava vertailu tässä tutkimuksessa on mahdollista, koska tutkimuksen kyselylomakkeeseen ei tehty muutoksia vuoden 2017 tutkimuksesta tämän vuoden 2019 tutkimukseen. Tästä syystä kyselylomakkeita (FI, SE) ei myöskään esitetä tämän tutkimusraportin liitteinä. Ne on kuvattu tutkimussarjan edellisessä tutkimusraportissa (Vuorensyrjä & Lehmuskoski, 2017).

Taulukko 2.1. Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointitutkimukset 2011–2019

Tutkimus	2011	2013	2015	2017	2019
Toteutus	2/2011–3/2011 paperilomakkeet valmistuneille poliiseille ja heidän lähiesimiehilleen	10/2012–11/2012 sähköiset lomakkeet valmistuneille poliiseille	10/2014–11/2014 paperilomakkeet valmistuneille poliiseille	7/2016–9/2016 paperilomakkeet valmistuneille poliiseille ja heidän lähiesimiehilleen*	5/2018 sähköiset lomakkeet valmistuneille poliiseille ja heidän lähiesimiehilleen
Kurssit	P126–P129	G13, G14, G15 P131, P133, P135, P137, P139, P141	G16 P145, P146, P148, P149, P152, P153	G17, G18, P155–P163	Vuosina 2016 ja 2017 poliisikoulutuksesta valmistuneet
Valmistumisajan-kohta	7/2009–12/2009	12/2009–12/2011	7/2012–9/2013	1/2014–9/2015	1/2016–12/2017
Raportointi	Vuorensyrjä, 2011	Vuorensyrjä & Ranta, 2013	Vuorensyrjä, 2015	Vuorensyrjä & Lehmuskoski, 2017	Vuorensyrjä, 2019 (tämä tutkimus)
Vastaajia	105/165	120/241	144/261	96/235	127/313**
Vastausprosentti	63.6 %	49.8 %	55.2 %	40.9 %	40.6 %

* Valmistuneiden poliisien oli mahdollista vastata myös sähköisellä lomakkeella.

** Tutkimuksessa aktuaalisesti tavoiteltu valmistuneiden poliisien joukko (N = 313, tätä kutsutaan tässä tutkimuksessa kompaktisti ”otokseksi”, vaikka kyse ei tarkalleen ottaen ole määritelmän mukaisesti satunaisotoksesta) ei kooltaan täysin vastaa vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien perusjoukon kokoa (perusjoukon koko oli 334 henkilöä). Tutkimuksessa voitiin tavoitella vain niitä perusjoukon henkilöitä, joiden ajantasaiset yhteystiedot olivat käytössä tutkimuksen käynnistämisaikana (vrt. tästä myös Taulukko 2.11.).

Vuoden 2019 aineisto kuvataan taulukoissa 2.2.–2.8. Vastaajista kolme neljäsosaa oli miehiä (noin 75 %), he olivat tyypillisesti 26–30-vuotiaita (noin 42 %) ja koulutustaustana oli tavallisimmin ylioppilastutkinto (noin 69 %). Vastaajilla oli poliisihallinnon työkokemusta valmistumisen jälkeen keskimäärin noin yksi vuosi (12.6 kuukautta) ja tähänastisina tehtäväalueina heillä olivat painottuneet rikostorjunta (noin 49 % tehdyistä työkuukausista, joita kaikilla vastaajilla oli yhteensä 1585 kk) ja valvonta- ja hälytystehtävät (noin 42 %). Tämänhetkisenä pääasiallisena tehtäväalueena vastaajilla painottuivat valvonta- ja hälytystehtävät (noin 43 %), lyhytkestoinen rikostutkinta (noin 29 %) ja pitkäkestoinen rikostutkinta (noin 17 %).

Naisten vastausosuus on kyselytutkimuksissa yleensä korkeampi kuin miesten. Tässä tutkimuksessa todennäköisyys vastata kyselyyn oli kuitenkin naisilla ja miehillä käytännössä sama. Se oli itse asiassa naisilla hienoisesti pienempi kuin miehillä (ks. Taulukot 2.2. ja 2.10.). Aineistossa oli naisvastaajia noin 25 % kaikista vastaajista (miehiä noin 75 %), otosjoukossa naisia oli noin 26 % koko otoksesta (miehiä noin 74 %).

Taulukko 2.2. Sukupuoli

	Mies	Nainen	n/N
2011	72.4 %	27.6 %	105/105
2013	69.7 %	30.3 %	119/120
2015	74.1 %	25.9 %	143/144
2017	71.3 %	28.7 %	94/96
2019	74.8 %	25.2 %	127/127
Yhteensä	72.6 %	27.4 %	588/592

Aineisto: PVA 2011–2019

Uusimman tutkimuksen aineistossa sekä valmistuneiden poliisien ikäprofiili että heidän koulutustaustansa (ylin suoritettu tutkinto, muu kuin poliisikoulutus) olivat erilaisia kuin aiempien tutkimusten aineistoissa. Valmistuneet poliisit ovat ainakin uuden tutkinnon ensimmäisinä vuosina olleet selvästi aiempaa nuorempia, ja heidän koulutustaustansa on ollut aiempaa useammin ylioppilastutkinto. Valmistuneista poliiseista noin 34 % oli kyselytutkimuksen vastausajankohtana 25-vuotiaita tai sitä nuorempia. Vastaava osuus on aiemmissa tutkimuksissa ollut korkeimmillaankin vain noin 22 % (vuoden 2013 tutkimuksessa).

Sama säännönmukaisuus havaitaan aikasarjassa, joka perustuu opiskelijahallintajärjestelmä Primuksen tietoihin (Taulukko 2.4.). Taulukossa 2.4. kuvataan vuosina 2010–2018 valmistuneiden poliisien ikäjakaumatiedot aina valmistumista seuraavan vuoden tammikuussa. Vuonna 2017 valmistuneiden joukossa korkeintaan 25 vuotta täyttäneitä henkilöitä oli noin puolet (50 %), mikä on korkein vastaava prosenttiosuus 2010-luvulla. Taulukon tietojen ulkopuolelta voidaan todeta, että vuonna 2016 valmistuneiden osa-aineiston sisällä poliisi (AMK) -tutkinnon syyslukukauden loppuksi suorittaneet olivat selvästi nuorempia kuin saman vuoden kevätlukukaudella poliisiin perustutkinnon suorittaneet.

Ikäprofiili heijastuu luonnollisesti myös vastaajien koulutustaustaan. Uusimman tutkimuksen valmistuneista poliiseista noin 69 % oli koulutustaustaltaan ylioppilaita ja noin 13 % oli suorittanut toisen asteen ammatillisen tutkinnon. Ylemmät tutkinnot olivat nyt harvinaisempia kuin aiemmin, etenkin vuosien 2015 ja 2017 tutkimuksiin verrattuna. Noin 16 %:lla vastaajista oli taustalla korkeakoulututkinto, kun vastaava osuus vuoden 2017 tutkimuksessa oli noin 25 % ja vuoden 2015 tutkimuksessa noin 22 % (AMK, YAMK, alempi korkeakoulututkinto, ylempi korkeakoulututkinto tai maisteri, ks. Taulukko 2.5.). Tämä tarkoittaa, että 2010-luvun alkupuolella havaittu koulutustaustan kohoamisen trendi on viime vuosien aikana katkennut.

Taulukko 2.3. Ikä

	≤ 25	26–30	31–35	≥ 36	n/N
2011	18.3 %	57.7 %	13.5 %	10.6 %	104/105
2013	22.0 %	48.3 %	15.3 %	14.4 %	118/120
2015	17.6 %	52.8 %	20.4 %	9.2 %	142/144
2017	20.0 %	38.9 %	28.4 %	12.6 %	95/96
2019	34.4 %	42.4 %	12.8 %	10.4 %	125/127
Yhteensä	22.6 %	48.3 %	17.8 %	11.3 %	584/592

Aineisto: PVA 2011–2019

Taulukko 2.4. Vuosina 2010–2018 valmistuneiden poliisien ikäjakauma aina valmistumisvuotta seuraavan vuoden tammikuussa

	Vuonna Y valmistuneiden ikäjakauma tammikuussa Y+1				
	≤ 25	26–30	31–35	36 ≥	N
2010	43.5 %	35.3 %	14.5 %	6.7 %	269
2011	44.2 %	32.1 %	13.9 %	9.7 %	165
2012	48.3 %	29.7 %	15.2 %	6.9 %	290
2013	35.7 %	38.5 %	18.0 %	7.8 %	322
2014	32.3 %	32.3 %	21.1 %	14.3 %	133
2015	43.7 %	35.6 %	12.6 %	8.0 %	174
2016	43.2 %	34.7 %	12.6 %	9.5 %	95
2017	49.8 %	30.5 %	13.0 %	6.7 %	239
2018	46.0 %	32.1 %	15.6 %	6.3 %	237

Aineisto: Laitinen, 2019

Taulukko 2.5. Koulutustausta

	2011	2013	2015	2017	2019
Ylioppilastutkinto	61.9 %	55.8 %	53.8 %	52.6 %	69.3 %
Toisen asteen ammatillinen tutkinto	19.0 %	21.7 %	18.9 %	15.8 %	13.4 %
Opistoasteen tutkinto	4.8 %	4.2 %	5.6 %	6.3 %	1.6 %
Ammattikorkeakoulututkinto tai alempi korkeakoulututkinto	12.4 %	15.0 %	12.6 %	14.7 %	11.0 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	0.0 %	0.0 %	0.7 %	0.0 %	0.0 %
Ylempi korkeakoulututkinto/maisteri	1.9 %	3.3 %	8.4 %	10.5 %	4.7 %
n/N	105/105	120/120	143/144	95/96	127/127

Aineisto: PVA 2011–2019

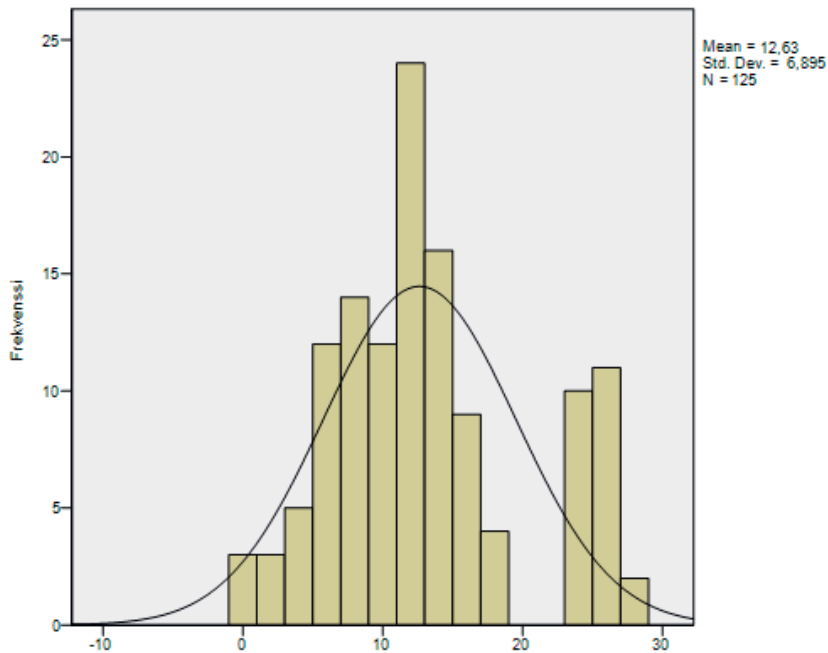
Uusimpaan tutkimukseen vastanneilla valmistuneilla poliiseilla oli tutkimuksen vastausajankohtana toukokuussa 2018 noin 12.6 kuukautta poliisihallinnon työkokemusta poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen, mikä on noin 2½ kuukautta vähemmän kuin aiemmissa vaikuttavuusarvioinneissa keskimäärin. Ero ei aiheudu siitä, että työtilanne olisi ollut perusjoukon valmistuneilla poliiseilla heikko. Päinvastoin, valmistuneiden poliisien työtilanne valmistumisajankohdan jälkeen on ollut hyvä. Tutkimuksen vastausajankohtana se oli parempi kuin yhdessäkään nykymuotoisessa poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnissa aiemmin. Noin 97 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä raportoi, että oli vastausajankohtana koulutustaan vastaavassa poliisityössä poliisihallinnon palveluksessa (ks. Luku 4, Kuvio 4.2).

Ero aiheutuu tutkimuksen toteuttamisajankohdasta ja poliisikoulutuksen jaksoituksesta koulutus uudistuksen aikana. Tutkimuksen aineisto kerättiin toukokuussa 2018 (5/2018). Viimeiset henkilöt poliisin perustutkintokoulutuksesta valmistuivat maaliskuussa 2016 (3/2016) ja ensimmäiset henkilöt poliisi (AMK) -tutkinnosta joulukuussa 2016 (12/2016). Tällä aikavälillä (4/2016–11/2016) poliisikoulutuksesta ei valmistunut poliiseja. Tästä syystä suhteellisen suuri osa tämän tutkimuksen perusjoukkoon kuuluvista henkilöistä eli vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista on valmistunut vuoden 2017 aikana. Valmistumisajankohdan painopiste aineistossa on toisin sanoen jonkin verran tavanomaista lähempänä tutkimusajankohtaa ja kokemusta on luonnollisesti jonkin verran keskimääräistä vähemmän. Tämä heijastuu kokemusjakaumaan myös sillä tavoin, että vaikka keskihajonta ei sinänsä ole tavallista suurempi, koska vuoden 2016 alkupuolella valmistuneita on suhteellisen vähän ($s = 6.89$), jakauma on kaksihuippuinen (ks. Kuvio 2.1).

Taulukko 2.6. Kuinka paljon sinulla on poliisihallinnon työkokemusta poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen? (kk)

Vuosi	ka.	s	n/N
2011	15.02	4.32	105/105
2013	15.09	10.85	119/120
2015	14.36	7.73	144/144
2017	17.47	6.74	94/96
2019	12.63	6.89	125/127
Yhteensä	14.76	7.81	587/592

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 2.1. Kuinka paljon sinulla on poliisihallinnon työkokemusta poliisin perustutkinnosta valmistumisen jälkeen? (kk). Vuosina 2016 ja 2017 valmistuneiden poliisien arviot toukokuussa 2018

Aineisto: PVA 2019

Valmistuneiden poliisien sijoittumisessa poliisiin eri tehtäväalueille on tapahtunut merkittävä muutos viime vuosien aikana. Edellisessä eli vuoden 2017 tutkimusaineistossa (2014–2015 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 80 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisin etulinjan perustehtävissä eli valvonta- ja hälytystehtävissä, rikostorjunnassa ja liikennevalvonnassa. Noin 20 % työkuukausista oli tehty ”muissa tehtävissä”. Uusimmassa eli vuoden 2019 tutkimusaineistossa (2016–2017 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 97 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisin edellä mainituissa perustehtävissä. Noin 3 % oli tehty ”muissa tehtävissä”.

On hyvin todennäköisesti niin, että kun tilanne poliisien työmarkkinoilla on viime vuosien aikana nopeasti muuttunut – uuteen tutkintoon siirtymisen ja vastaavasti poliisikoulutuksen jaksotuksen vuoksi – poliisien työttömyydestä ensin työmarkkinatasapainoon ja sen jälkeen todennäköisesti poliisityövoiman työvoimavajeeseen, valmistuneita poliiseja on tarvittu nimenomaan peruspoliisitoiminnassa eli valvonta- ja hälytystehtävissä, rikostorjuntatehtävissä ja liikennevalvonnassa (ks. Taulukko 2.7.).

Taulukko 2.7. Valmistuneiden poliisien työkokemus (kk) tehtäväalueittain valmistumisen jälkeen

	Valvonta- ja hälytystehtävät	Rikostorjunta	Liikennevalvonta	Muu tehtäväalue	Yhteensä
2011	44.7 %	38.5 %	13.0 %	3.8 %	1612 kk (100%)
2013	41.5 %	38.4 %	13.9 %	6.2 %	1984 kk (100%)
2015	30.9 %	49.7 %	7.5 %	12.0 %	2106 kk (100%)
2017	30.1 %	45.6 %	3.8 %	20.5 %	1663 kk (100%)
2019	41.9 %	48.9 %	6.2 %	3.0 %	1585 kk (100%)

Aineisto: PVA 2011–2019

Tutkimuksessa kysyttiin myös, mille tehtäväalueelle vastaajan nykyinen työ pääasiassa sijoittuu (Taulukko 2.8.). Noin 43 % tutkimuksen vastaajista toimi kyselyajankohtana valvonta- ja hälytystehtävissä (2017: 40 %). Rikostorjunnan tehtävissä toimi noin 46 % vastaajista (2017: 37 %). Noin 29 % toimi lyhytkestoisessa rikostutkinnassa (2017: 20 %) ja noin 17 % pitkäkestoisessa rikostutkinnassa (2017: 17 %). Valmistuneiden poliisien kohdentaminen lyhytkestoisen rikostutkinnan tehtäviin – puhutaan myös ”massarikostutkinnasta” ja ”päivittäisestä rikostutkinnasta” eli päivittäisestä asiakastyöstä rikostutkinnan tehtäväalueella – on omalta osaltaan auttanut poliisilaitoksia suoriutumaan näistä tehtävistä. Liikennevalvonnan tehtävissä toimi noin 4 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä (2017: 2 %).

Päätelmät ovat samansuuntaisia kuin ne päätelmät, joita voidaan tehdä edellisen taulukon tulosten perusteella. Näin on etenkin, kun huomataan, että Taulukon 2.8 jakaumassa ovat mukana myös ne, jotka eivät tällä hetkellä työskentele poliisihallinnossa. Taulukon 2.7 jakauma kuvaa sen sijaan poliisissa kertyneen ammattityökokemuksen jakaumaa.

Taulukko 2.8. Mille tehtäväalueelle nykyinen työsi pääasiassa sijoittuu?

	2013	2015	2017	2019
Valvonta- ja hälytystehtävät	37.5 %	16.1 %	40.0 %	43.2 %
Rikostorjunta / lyhytkestoinen rikostutkinta	27.5 %	23.8 %	20.0 %	28.8 %
Rikostorjunta / pitkäkestoinen rikostutkinta	13.3 %	15.4 %	16.8 %	16.8 %
Liikennevalvonta	4.2 %	8.4 %	2.1 %	4.0 %
Muu tehtäväalue poliisihallinnossa	4.2 %	8.4 %	13.7 %	4.8 %
En tällä hetkellä työskentele poliisihallinnossa	13.3 %	28.0 %	7.4 %	2.4 %
n/N	120/120	143/144	95/96	125/127

Aineisto: PVA 2011–2019

2.2. Kadon analyysi

Vaikuttavuusarvioinnin aineistoa on voitu verrata tutkimuksen otokseen muutamien keskeisten ominaisuuksien suhteen. Otosjoukkoa koskeva valmistuneiden poliisien kuvaus saatiin tämän tutkimuksen käyttöön yhtäältä opiskelijahallintajärjestelmä Primuksesta (Laitinen, 2018) ja toisaalta valmistuneiden poliisien työllistymisseurannan raportista, joka on yksi Poliisiammattikorkeakoulussa laadittavista säännönmukaisen vakioseurannan ja arvioinnin välineistä (Peltonen, 2018).

Otoksesta tunnetaan valmistuneiden poliisien ikäjakauma, sukupuolijakauma sekä heidän työllisyysjakaumansa tutkimuksen kyselyajankohtana. Näillä perusteilla kyselytutkimuksen aineisto edustaa otosta erittäin hyvin.

Kyselyyn vastasivat jonkin verran keskimääräistä suuremmalla todennäköisyydellä miehet, ja yhtäältä sekä 26–30 -vuotiaat henkilöt että 36 täyttäneet tai sitä vanhemmat henkilöt, ja kyselyajankohtana ”muussa työssä tai työmarkkina-asemassa” olleet valmistuneet poliisit. Naisten, nuorten henkilöiden (≤ 25 vuotta) ja 31–35 -vuotiaiden henkilöiden sekä vastausajankohtana työttöminä olleiden ryhmäkohtaiset todennäköisyydet vastata kyselyyn olivat jonkin verran keskimääräistä pienempiä. Silti esimerkiksi naisten (39.0 %) ja nuorimpien henkilöiden (38.3 %⁷) vastausprosentit olivat vain hieman tutkimuksen yleistä vastausprosenttia (40.6 %) pienempiä.

Taulukko 2.9. Ikäjakauma kyselytutkimuksen ajankohtana otoksessa ja kyselytutkimusaineistossa

Ikä	Otos (Primus*)	Vaikuttavuusarviointi 2019
≤ 25	36.4 %	34.4 %
26–30	41.5 %	42.4 %
31–35	14.1 %	12.8 %
≥ 36	8.0 %	10.4 %
Yhteensä	313	125/127

Aineisto: PVA 2019

* Laitinen 2018

Taulukko 2.10. Sukupuolijakauma otoksessa ja kyselytutkimusaineistossa

	Otos (Primus*)	Vaikuttavuusarviointi 2019
Mies	73.8 %	74.8 %
Nainen	26.2 %	25.2 %
Yhteensä	313	127/127

Aineisto: PVA 2019

* Laitinen 2018

Taulukko 2.11. Työmarkkina-aseman jakauma kyselytutkimuksen toteuttamisajankohtana otoksessa ja kyselytutkimusaineistossa

	Perusjoukko** (Työllistymisraportti, opiskelijapalvelut*) (6/2019)	Vaikuttavuusarviointi 2019 (5/2019)
Poliisityöhön työllistyneitä	97.9 %	96.9 %
Työttömiä	1.5 %	0.8 %
Muu työ tai työmarkkina-asema	0.6 %	2.4 %
Yhteensä	334**	127/127

Aineisto: PVA 2019

* Peltonen 2018

** Ks. tästä selite (**) taulukon 2.1. yhteydessä.

2.3. Menetelmät

Tutkimus on menetelmälliseltä luonteeltaan pääasiassa kuvaileva. Tulokset raportoidaan tutkimussarjan aiempien tutkimusten tapaan suorina jakaumina ja keskiarvoina. Menetelmät, joita käytetään kuvailevan tutkimuksen tukena, ovat vakiintuneita, kaikkein tavanomaisimpia parametrisia ja ei-parametrisia menetelmiä.

Motivaattiorakenteen analyysissa käytetään eksploraatiivista faktorianalyysia (EFA, PAF, Promax). Tutkintojen keskinäiseen vertailuun – tutkintoja erottavien sisältömuuttujien seulonnassa – käytetään ei-parametrisia menetelmiä, ensisijaisesti *likelihood ratio* -analyysia sekä *Mann-Whitneyn* ja *Kruskal-Wallis*in analyysseja. Menetelmät soveltuvat tutkimustehtäviin, joissa tavoitemuuttuja (selitettävä muuttuja) on luokitteluasteikollinen ($L\chi^2$) tai järjestysasteikollinen (*Mann-Whitney*, *Kruskal-Wallis*) ja joissa selittävä muuttuja on luokitteluasteikollinen. (Eksploraatiivisesta faktorianalyysista ks. esim. Nummenmaa ym., 1997, 241–262; ei-parametrisista menetelmistä ks. esim. Siegel, 1956, 116–127; 184–194).

Andy Tatnell käyttää omassa artikkelissaan (luku 10.1.) SWOT-analyysia. Menetelmää ei kuvata tässä. Sitä kuvataan – käyttötarkoituksineen ja rajoituksineen – Tatnellin artikkelin sisällä.

Tutkimuksen toteutus ja aineisto: kertaus

- Tutkimuksen aineisto kerättiin toukokuussa 2018. Vastauksia saatiin 127 valmistuneelta poliisilta (otos 313). Vastausprosentti oli 40.6 %. Käytettävissä olleiden kriteerimuuttujien perusteella aineisto edustaa tutkimuksen otosta erittäin hyvin.
- Kysely lähetettiin valmistuneiden poliisien kautta myös heidän lähiesimiehilleen. Lähiesimiesten aineisto jäi niin pieneksi, että siitä voidaan käyttää vain aineiston laadullista osaa (tekstiaineisto). Lähiesimiesten aineisto on tästä huolimatta arvokas tietolähde osana tätä tutkimusta.
- Uusimman tutkimuksen (2019) aineisto eroaa aiemmista vaikuttavuusarviointitutkimusten aineistoista. Vastaajat olivat jonkin verran nuorempia kuin vastaajat aiemmissa tutkimuksissa. Myös heidän taustakoulutustasonsa oli jonkin verran alempi kuin vastaajien koulutustaso aiemmissa tutkimuksissa. Ylioppilaita oli suhteellisesti enemmän, korkeakoulututkinnon suorittaneita puolestaan vähemmän, kuin aiemmin. Vastaavanlainen ikäprofiiliin ajallinen muutos voidaan havaita myös rekisteriaineistossa (opiskelijahallintajärjestelmä Primus). Aineistossa tapahtunut rakenteellinen muutos on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa (mm. tutkintojen välisessä vertailussa), ja myös kaikessa jatkotutkimuksessa.
- Valmistuneiden poliisien sijoittumisessa poliisin eri tehtävälueille on tapahtunut merkittävä muutos viime vuosien aikana. Lähes kaikki uusimman tutkimusaineiston valmistuneista poliiseista ovat sijoittuneet joko valvonta- ja hälytystehtäviin, rikostorjuntaan tai liikennevalvontaan. Uusimman tutkimuksen 2019 tutkimusaineistossa (2016–2017 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 97 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisin edellä mainituissa perustehtävissä. Noin 3 % oli tehty ”muissa tehtävissä”. Tätä edeltävän tutkimuksen eli vuoden 2017 tutkimuksen tutkimusaineistossa (2014–2015 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 80 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisin perustehtävissä. Yli 20 % oli tehty ”muissa tehtävissä”.

3. POLIISIKOULUTUKSEEN JA POLIISIN AMMATTIIN HAKEUTUMINEN: MOTIIVIT

Vastaajilta kysyttiin tutkimuksen ensimmäisen sisällöllisen kysymyssarjan otsikossa, ”Miksi hakeuduit aikanaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin? (...) Seuraavassa pyydämme sinua pohtimaan niitä syitä, joiden vuoksi päätit aikanaan hakeutua poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat sinulle tässä suhteessa olivat?” (Väittämänä esimerkiksi: ”Vaihteleva, monipuolinen työ, ”ei ole kahta samanlaista päivää” ”)

- 1 = Ei lainkaan tärkeä
- 2 = Ei kovinkaan tärkeä
- 3 = Jonkin verran tärkeä
- 4 = Melko tärkeä
- 5 = Erittäin tärkeä

Motiivimittari kehitettiin ensimmäistä uudenmuotoista vaikuttavuusarviointia varten yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun psykologien kanssa (Matti Vuorensyrjä, Poliisiammattikorkeakoulun psykologeista etenkin Piritta Nauha). Mittari on vastannut koulutukseen hakeutumisen motiivikokonaisuutta hyvin siinä mielessä, että sen ulkopuolelle ei näytä jääneen merkittäviä motiivitekijöitä.⁸ Se on faktoritoitunut sisällöllisesti mielekkäällä ja teknisesti validilla ja luotettavalla tavalla neljäksi – tai vaihtoehtoisen tulkintakehikon mukaan viideksi – toisistaan erilliseksi motiiviulottuvuudeksi, jotka korreloivat keskenään vain vähän tai eivät lainkaan. Ratkaisun rakennevaliditeetti on kohtuullisen hyvä. Kuvioiden 3.1. – 3.5. perusjakaumat noudattavat pääosin aineistoon sopivaa faktoriratkaisua (Taulukot 3.1. ja 3.2.).

Tärkeimpiä yksittäisiä motivaatiotekijöitä valmistuneille poliiseille uusimmasa tutkimuksessa olivat ”vaihteleva, monipuolinen työ, ”ei ole kahta samanlaista päivää” ” (keskiarvo 4.4, asteikko 1–5), ”monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin poliisiorganisaation sisällä” (ka. 4.2) sekä ”ammatin käytännönläheisyys” (ka. 4.1). Myös ammatin toiminnallisuus ja jännitys, valvonta- ja hälytystehtävät tehtäväalueena sekä halu auttaa muita ihmisiä ovat olleet valmistuneille poliiseille tärkeitä koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen tekijöitä. Tässä, kuten muissakin tämän raportin kuvioissa, muuttujakohtaiset keskiarvot on kirjattu jokaisen vaakapylvädiagrammin oikeaan päättyyn. Vaakapylvädiagrammit kuvaavat vastausjakaumien prosentiosuuksia (%).

Valmistuneiden poliisien motiivirakenteessa on tapahtunut eräitä selviä muutoksia viime vuosien aikana. Seuraavassa analysoidaan erityisesti sitä, millä tavoin poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden motiivirakenne eroaa poliisin perustutkinnon suorittaneiden motiivirakenteesta.

Taulukko 3.1. Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit, faktoriratkaisu

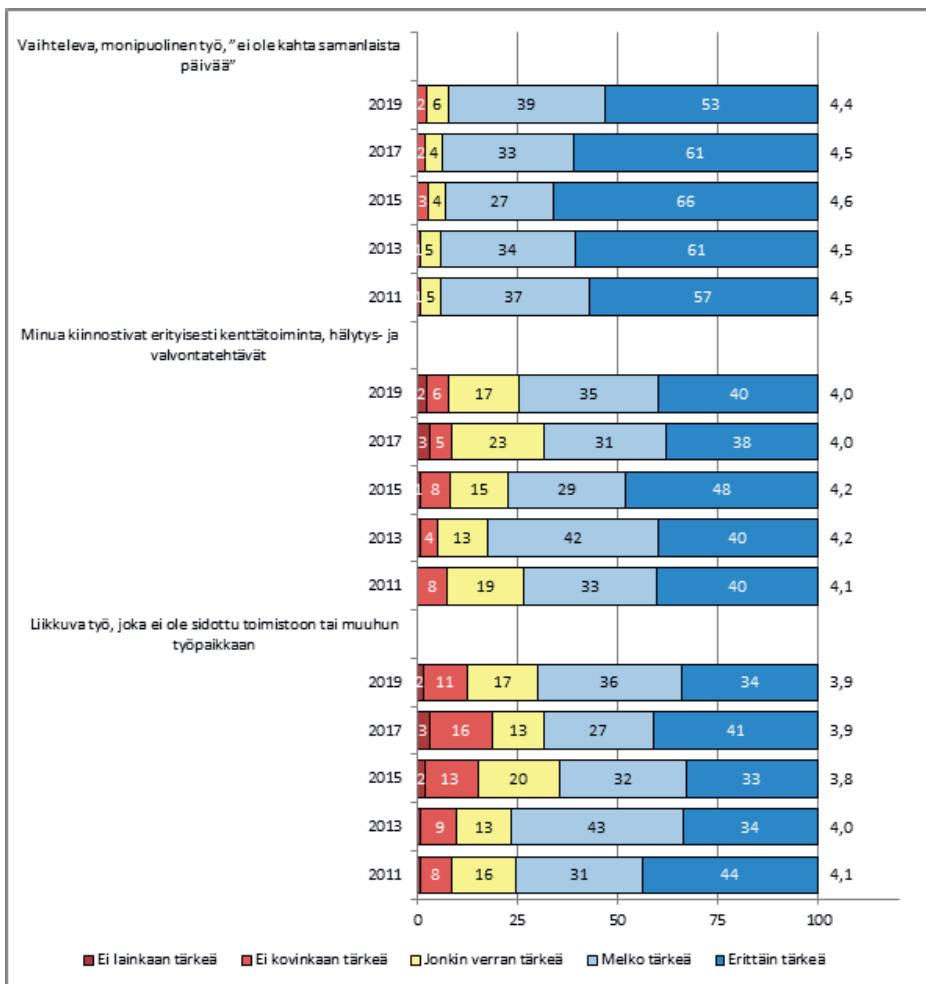
	M1	M2	M3	M4	M5	h ²
Liikkuva työ, joka ei ole sidottu toimistoon tai muuhun työpaikkaan	0.718	-0.063	-0.170	-0.048	0.098	0.543
Ammatin toiminnallisuus ja jännitys	0.675	0.046	0.132	-0.121	-0.183	0.461
Minua kiinnostivat erityisesti kenttätoiminta, hälytys- ja valvontatehtävät	0.613	0.101	-0.080	-0.003	0.051	0.412
Ammatin käytännönläheisyys	0.502	0.034	0.177	0.095	-0.076	0.325
Vaihteleva, monipuolinen työ, ”ei ole kahta samanlaista päivää”	0.491	-0.105	0.028	0.166	0.095	0.326
Kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan	0.002	0.925	0.015	0.044	-0.002	0.882
Oikeastaan vain ajauin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin	-0.020	-0.593	0.060	0.028	-0.057	0.324
Monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin poliisiorganisaation sisällä	-0.070	-0.034	0.807	0.010	0.022	0.648
Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa	0.098	-0.013	0.663	-0.040	0.086	0.478
Sosiaalinen työ, kansalaisten keskuudessa toimiminen	0.041	-0.045	-0.012	0.774	-0.021	0.589
Halu auttaa muita ihmisiä	-0.022	0.067	-0.017	0.612	-0.004	0.396
Kohtuullisen varma toimeentulo / palkka	0.052	0.000	0.006	-0.038	0.702	0.507
Kohtuullisen hyvät mahdollisuudet työllistyä / työllisyys	-0.067	0.070	0.117	0.011	0.538	
Var(M)	0.776	0.888	0.743	0.697	0.617	
KMO						0.640
Bartlett, p						< .001
Residuaalimatriisi, havainnot > 0.05						3
n / N						459/487

Aineisto: PVA 2013–2019 [EFA, PAF, Promax, $\kappa = 4$]

Taulukko 3.2. Faktorien keskinäiset korrelaatiot

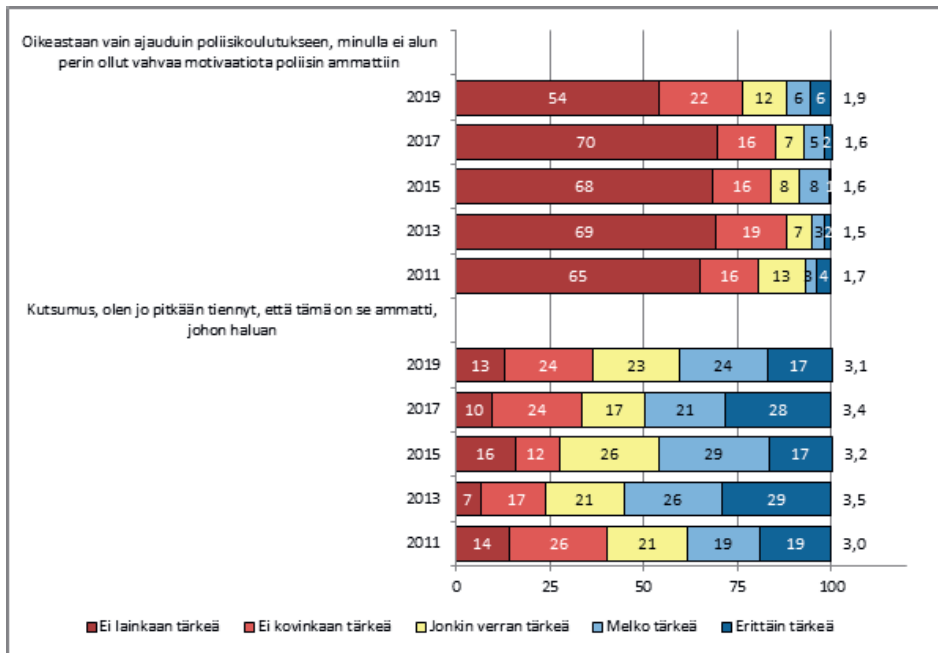
	M1	M2	M3	M4	M5
M1 Liikkuvuus, vaihtelu, monipuolisuus	1.000				
M2 Poliisin ammatti vakaana pitkän aikavälin tavoitteena	0.137*	1.000			
M3 Uramahdollisuudet	0.099*	0.034	1.000		
M4 Inhimillinen vuorovaikutus ja auttaminen	0.190*	0.282*	0.090*	1.000	
M5 Ulkoiset motivaatiotekijät	0.217*	-0.116*	0.087*	0.105*	1.000

* p < .05, tilastolliset merkitsevyydet faktoripistemäärien keskinäisistä korrelaatioista

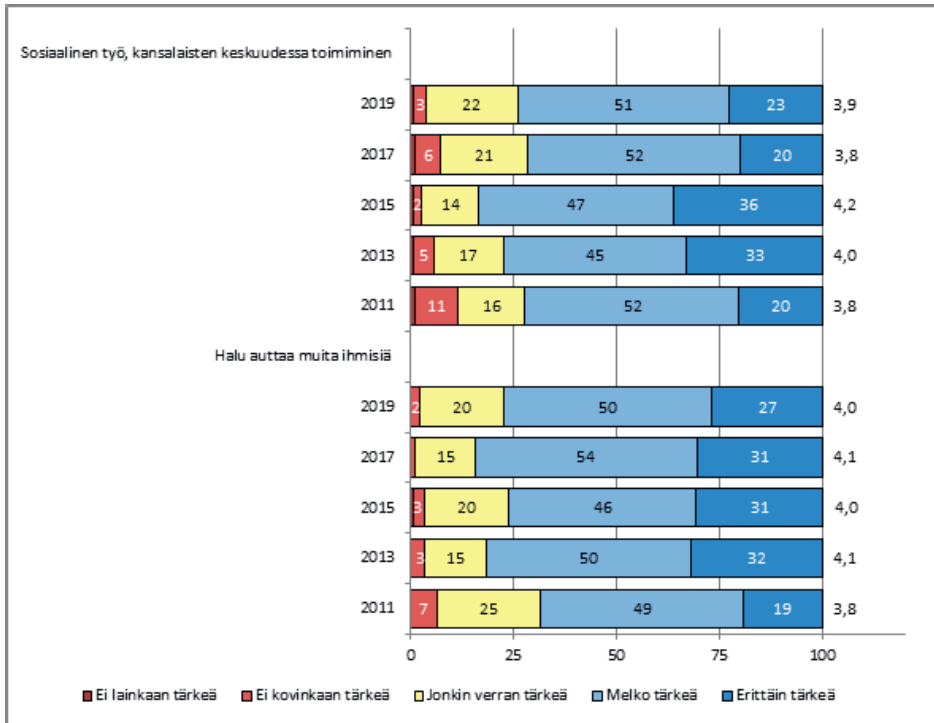
Kuvio 3.1. Ammatin liikkuvuus, vaihtelevuus ja monipuolisuus

Aineisto: PVA 2011–2019

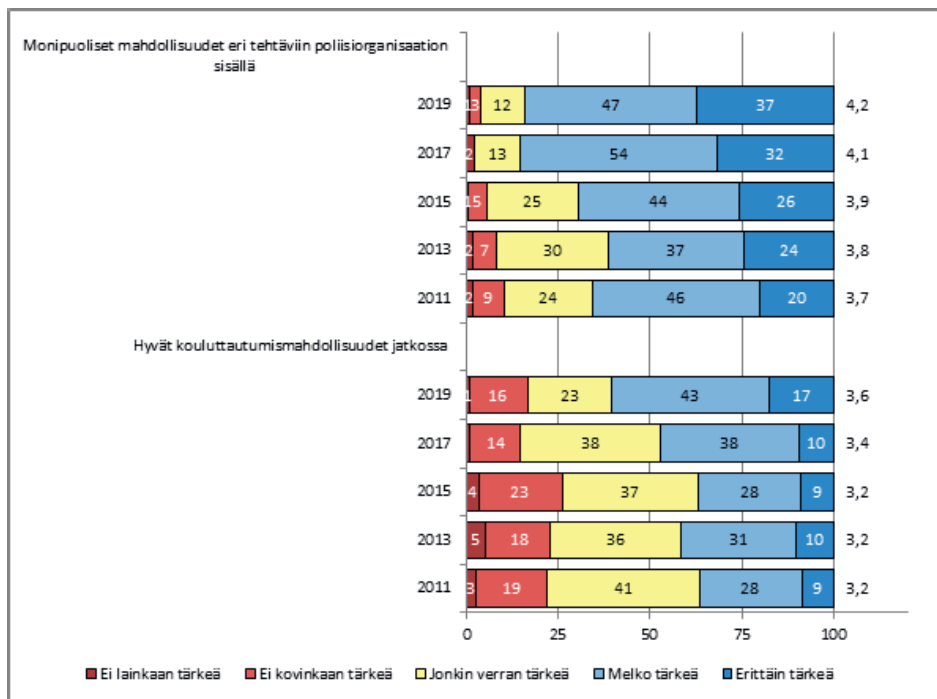
Kuvio 3.2. Poliisin ammatti vakaana pitkän aikavälin tavoitteena

Aineisto: PVA 2011–2019

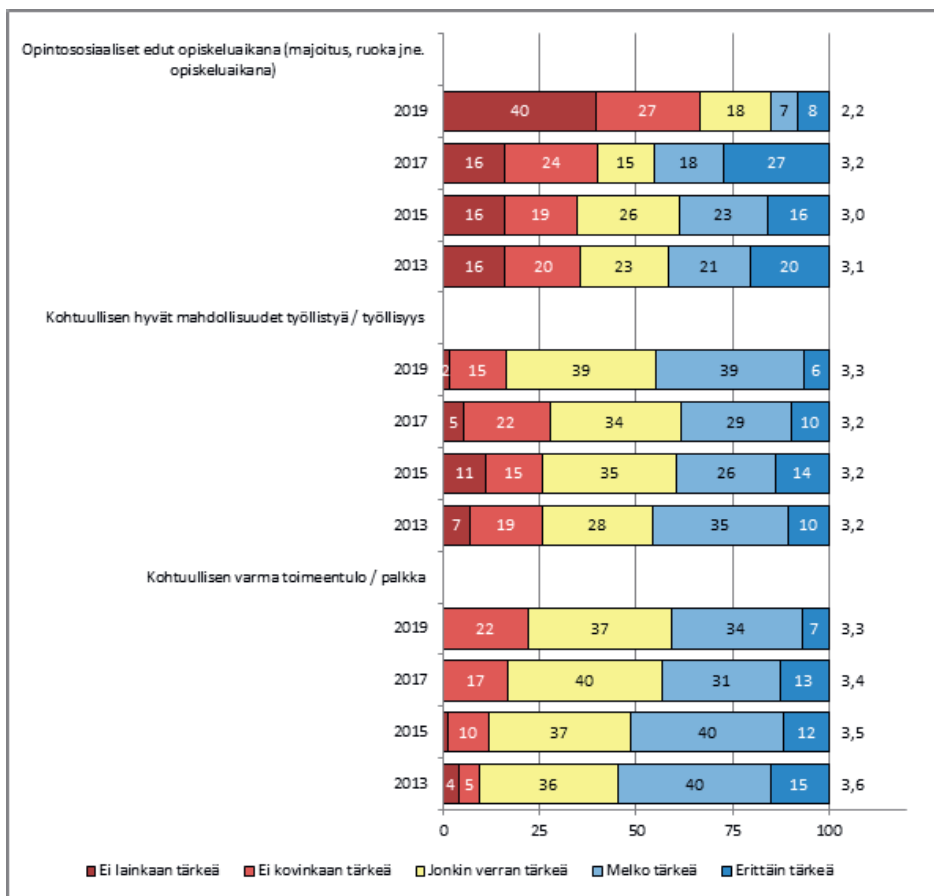
Kuvio 3.3. Inhimillinen vuorovaikutus ja auttaminen

Aineisto: PVA 2011–2019

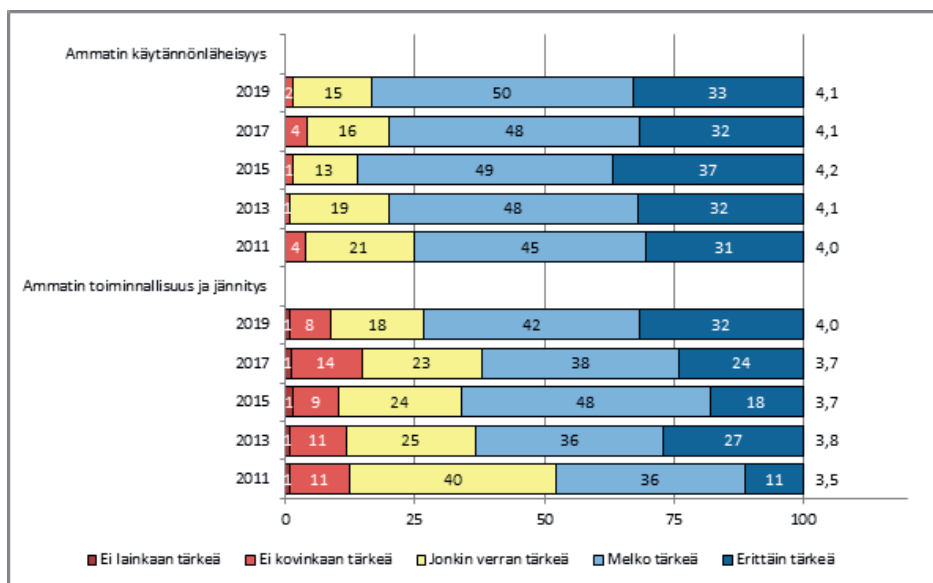

Kuvio 3.4. Uramahdollisuudet

Aineisto: PVA 2011–2019

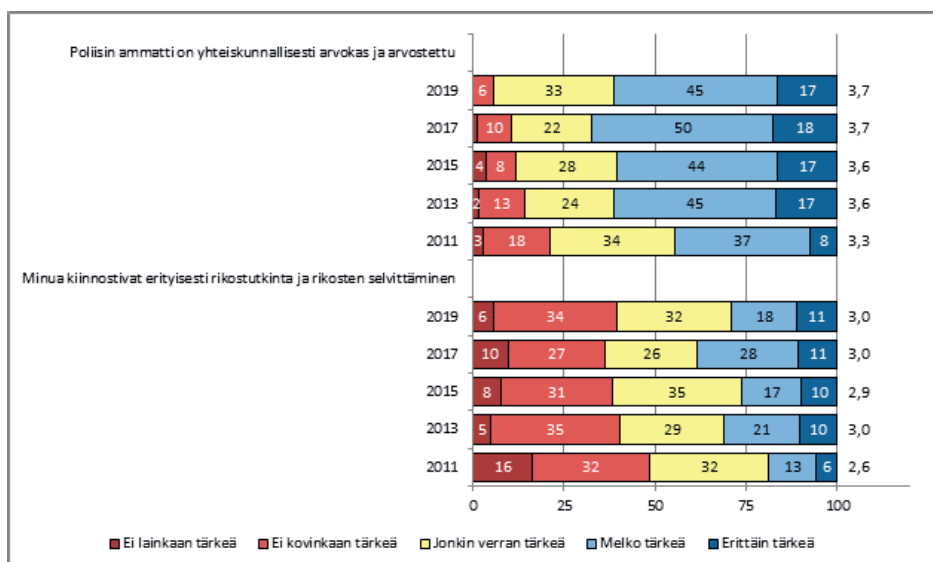

Kuvio 3.5. Ulkoiset motivaatiotekijät: palkka, työllisyys ja opintojen aikaiset opintososiaaliset edut

Kuvio 3.6. Muut motivaatiotekijät: ammatin toiminnallisuus ja käytännölläisyys

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 3.7. Muut motivaatiotekijät: rikostutkinta ja rikosten selvittäminen, ammatin yhteiskunnallinen arvostus

Aineisto: PVA 2011–2019

Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja seuraavissa muuttujissa:

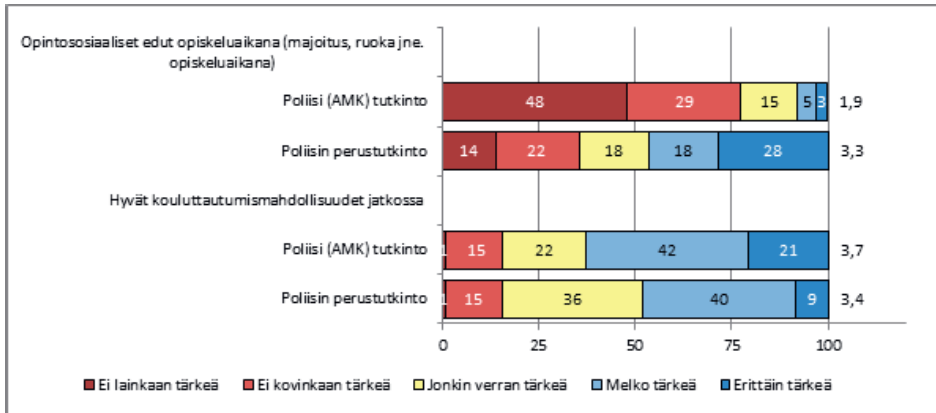
- *Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa* (rank ka. poliisin perustutkinto 101.01 < poliisi (AMK) tutkinto 119.16, $U = 6901$, $z = 2.234$, $p = .026$, $r = .15$, $n = 218$),
- *Oikeastaan vain ajautuin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin* (rank ka. poliisin perustutkinto 98.73 < poliisi (AMK) tutkinto 121.53, $U = 7161.5$, $z = 3.057$, $p = .002$, $r = .21$, $n = 218$),
- *Opintososiaaliset edut opiskeluaikana (majoitus, ruoka jne. opiskeluaikana)* (rank ka. poliisin perustutkinto 137.39 > poliisi (AMK) tutkinto 77.78, $U = 2680.5$, $z = -7.156$, $p < .001$, $r = -.48$, $n = 218$),
- *Kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan* (rank ka. poliisin perustutkinto 116.4 > poliisi (AMK) tutkinto 98.58, $U = 4809$, $z = -2.10$, $p = .036$, $r = -.14$, $n = 218$).

Muissa muuttujissa ei seulonnan perusteella ollut tilastollisesti merkitseviä eroja tutkintojen välillä.

Erojen sisällöllinen suunta nähdään tilastollista tarkastelua havainnollisemmin kuvioista 3.8. ja 3.9. Opintososiaaliset edut ovat olleet poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneille huomattavasti vähemmän merkittävä tekijä poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen kannalta, kun heitä verrataan poliisin perustutkinnon suorittaneisiin. Muutos on luonnollinen, ja se oli ennakoitavissa, koska poliisiopiskelijoiden opintososiaalisia etuja on karsittu merkittävästi viime vuosien aikana. Muun muassa aterija- ja majoitusetuja on karsittu ja poliisiopiskelijoiden opintososiaaliset edut vastaavat tällä hetkellä pääosin muiden korkeakouluopiskelijoiden vastaavia etuja.

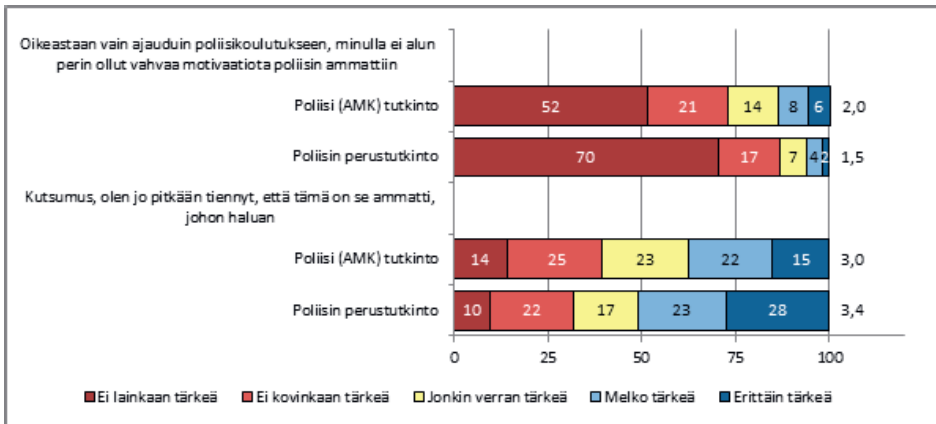
Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet katsoivat poliisin perustutkinnon suorittaneita useammin, että heillä ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin, vaan että he oikeastaan vain ajautuivat poliisikoulutukseen. Poliisin perustutkinnon suorittaneet sen sijaan katsoivat poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita suuremmalla todennäköisyydellä, että he ovat jo pitkään tienneet poliisin ammatin sopivan heille ja että ammatti on heille kutsumus. Havaintojen luotettavuutta lisää se, että näistä kahdesta indikaattorimuuttujasta muodostuu yksi motivaatiokysymyssarjan korkean reliabiliteetin faktoreista ($M2$, $VAR(M2) = .888$; ks. Taulukko 3.1). Kyse on eheästä motivaatioulottuvuudesta, joka eroaa muista motivaatioulottuvuuksista ja joka sisältää kaksi laadullisesti (etumerkiltään) erisuuntaista indikaattorimuuttujaa.

Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet arvostavat urakehitystä enemmän kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet. Tämä koskee etenkin niitä kouluttautumismahdollisuuksia, joita poliisikoulutus avaa ("Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa"). (Ks. Kuviot 3.8. ja 3.9.)

Kuvio 3.8. Motivaatio suhteessa opintososiaalisiin etuihin ja koulutusmahdollisuuksiin: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, N = 223)

Kuvio 3.9. Motivaatio suhteessa poliisin ammattiin pitkän aikavälin vakaana tavoitteena: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, N = 223)

Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit: kertaus

- Valmistuneilta poliiseilta kysyttiin, miksi he aikanaan hakeutuivat poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin. Vastausten perusteella tärkeimpiä tekijöitä heille ovat olleet työn vaihtelevuus ja monipuolisuus ("ei ole kahta samanlaista päivää"), monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin poliisiorganisaation sisällä sekä ammatin käytännönläheisyys. Ammatissa arvostetaan myös sen toiminnallisuutta ja jännitystä, valvonta- ja hälytystehtäviä tehtäväalueena sekä mahdollisuutta auttaa muita ihmisiä.
- Poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden vastauksissa oli joitakin tilastollisesti merkitseviä eroja. Opintososiaalisten etujen merkitys on ollut poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneille pienempi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneille, mikä on luonnollista, koska näitä etuja on karsittu merkittävästi viime vuosien aikana. Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa ovat sen sijaan olleet heille tärkeämpiä kuin poliisin perustutkinnon suorittaneille.
- Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat "vain ajautuneet poliisikoulutukseen" todennäköisemmin kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet. Poliisin perustutkinnon suorittaneet puolestaan kokevat poliisin ammatin kutsumukseksi ("olen jo pitkään tiennynt, että tämä on se ammatti, johon haluan") todennäköisemmin kuin poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet.

4. TYÖLLISYYS

Oman alan ammattitehtäviin työllistyminen on tärkeä osa koulutuksen vaikuttavuutta. Näin on etenkin kaikissa sellaisissa koulutuksissa, jotka tähtäävät suhteellisen tarkkarajaisiin ammatteihin. Osaamisen sisällöllinen työelämävastaavuus, vaikuttavuuden toisena keskeisenä ulottuvuutena, on sitä täsmällisempää ja suhteelliselta kannalta katsottuna arvokkaampaa, mitä tarkemmin työtehtävät vastaavat valmistuneen saamaa tutkintokoulutusta. Osaamisen suhteellinen arvo on toisin sanoen suurempi oman koulutusalan tehtävissä kuin muiden koulutusalojen tehtävissä.

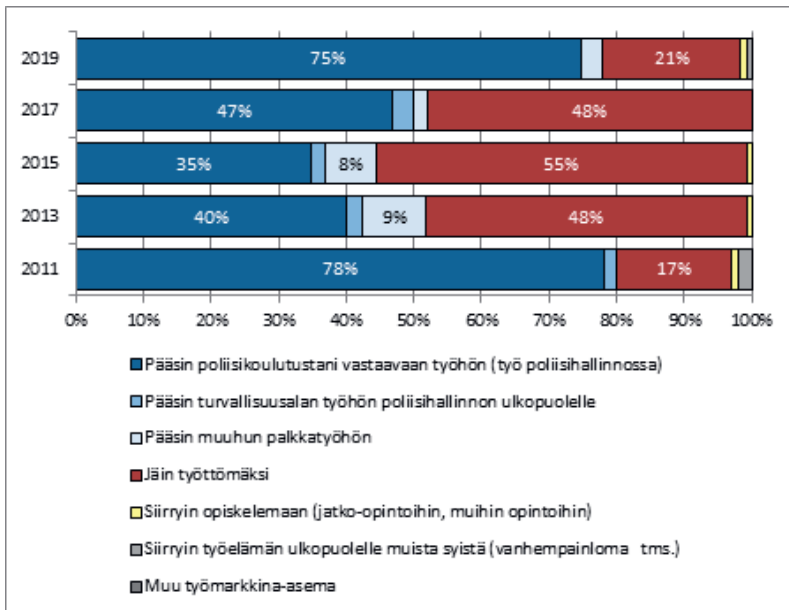
Kyselytutkimuksessa vastaajilta kysyttiin ensin, ”Mitä sinulle tapahtui heti sen jälkeen, kun olit valmistunut poliisikoulutuksesta?” Niiltä, jotka vastasivat, että jäivät työttömiksi, kysyttiin jatkokysymyksenä, kuinka kauan työttömyysjakso kesti. Vastausta pyydettiin kokonaisina kuukausina.

Tämän jälkeen valmistuneilta kysyttiin, ”Mitä teet tällä hetkellä?” (kyselytutkimuksen ajankohta oli toukokuu 2018). Vastausvaihtoehdot olivat samat kuin edellisessä kysymyksessä, erona kysymyksen aikamuoto. (Ks. Kuviot 4.1 ja 4.2.)

Kyselytutkimusten lisäksi tässä tutkimuksessa käytetään Poliisiammattikorkeakoulun työllistymisseurannan aineistoa (Peltonen, 2018). Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelutiimi seuraa käytännössä kaikkien valmistuneiden poliisien työuraa yksityiskohtaisesti usean vuoden ajan valmistumisen jälkeen. Valmistuneista poliiseista tiedetään kurseittain, kuinka suuri osa tietyn kurssin suorittaneista poliiseista on jäänyt valmistumisensa jälkeen työttömiksi ja missä tahdissa kurssikohtainen työllisyystilanne paranee. (Peltonen, 2018; ks. myös Vuorensyrjä & Ranta, 2013.)

Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on parantunut merkittävästi vuoden 2015 tutkimuksen kuvaamasta aallonpohjasta. Vuonna 2015 julkaistun tutkimuksen kohteena olivat 7/2012–9/2013 valmistuneet poliisit, jotka vastasivat tuolloiseen kyselyyn loka-marraskuussa 2014 (10–11/2014).

Vuoden 2019 vaikuttavuusarvioinnin aineistossa 75 % vastaajista raportoi, että työllistyi poliisityöhön heti tutkinnon suorittamisen jälkeen, kun vastaavat osuudet aiemmissa tutkimuksissa ovat olleet 47 % (2017), 35 % (2015), 40 % (2013) ja 78 % (2011). Työttömiksi heti tutkinnon suorittamisen jälkeen jäi 21 %, kun vastaavat osuudet aiemmissa tutkimuksissa ovat olleet 48 % (2017), 55 % (2015), 48 % (2013) ja 17 % (2011) (ks. Kuvio 4.1.). Keskimääräiset työttömyysjaksot jäivät lyhyemmiksi kuin koskaan aiemmin. Keskimääräinen työttömyysjakso heti tutkinnon suorittamisen jälkeen oli nyt vain noin 1.6 kuukautta. Vuosina 2011–2017 vastaava keskiarvo on vaihdellut 2.8–3.4 kuukauden välillä (ks. Kuvio 4.3).

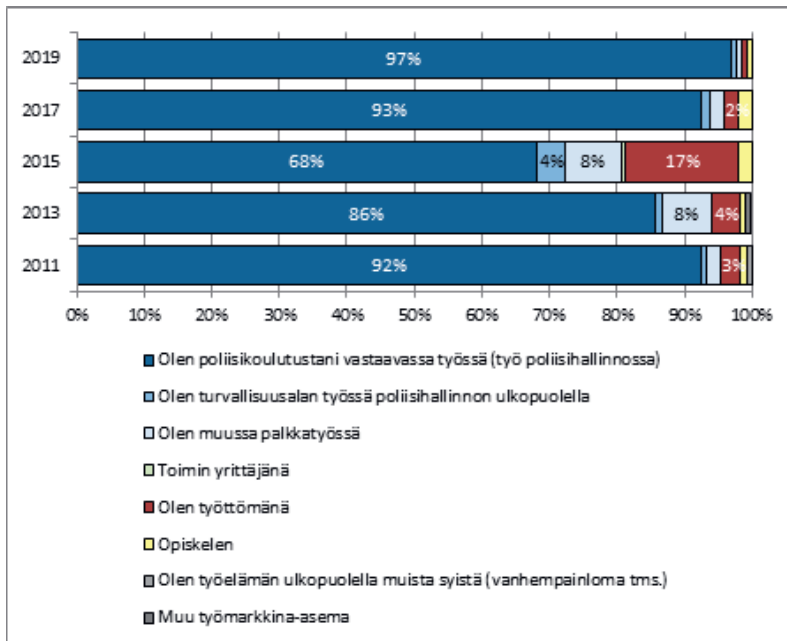
Kuvio 4.1. Mitä sinulle tapahtui heti sen jälkeen, kun olit valmistunut poliisikoulutuksesta?

Aineisto: PVA 2011–2019

Kyselytutkimuksen vastausajankohdan eli toukokuun 2018 työllisyystilanne oli erittäin hyvä. Vaikuttavuusarvioinnin kyselytutkimusaineiston vastaajista noin 97 % työskenteli poliisissa tutkimuksen toteuttamisajankohtana. Työttömiä oli kyselytutkimuksen perusteella noin 1 % (tarkemmin, 0,8 %). (Ks. Kuvio 4.2.)

Poliisiammattikorkeakoulun työllisyysraportin perusteella noin 98 % perusjoukon valmistuneista poliiseista työskenteli poliisin palveluksessa. Työttömiä oli rekisteritietojen perusteella noin 1 % (tarkemmin, 1,49 %).

Kahden edellä mainitun aineistoperustan antamaa kuvaa valmistuneiden poliisien työllisyydestä verrataan toisiinsa kuviossa 4.4. Ne vastaavat hyvin tarkoin toisiaan, yksittäisenä poikkeuksena kuitenkin se, että ”muussa työmarkkina-asemassa” kyselytutkimuksen vastausajankohtana olleet ovat vastanneet kyselyyn jonkin verran muita valmistuneita poliiseja suuremmalla todennäköisyydellä. Samanlainen ero havaittiin myös edellisen tutkimuksen aineistossa (2017). (Ks. Kuviot 4.1–4.4.)

Kuvio 4.2. Mitä teet tällä hetkellä?

Aineisto: PVA 2011–2019

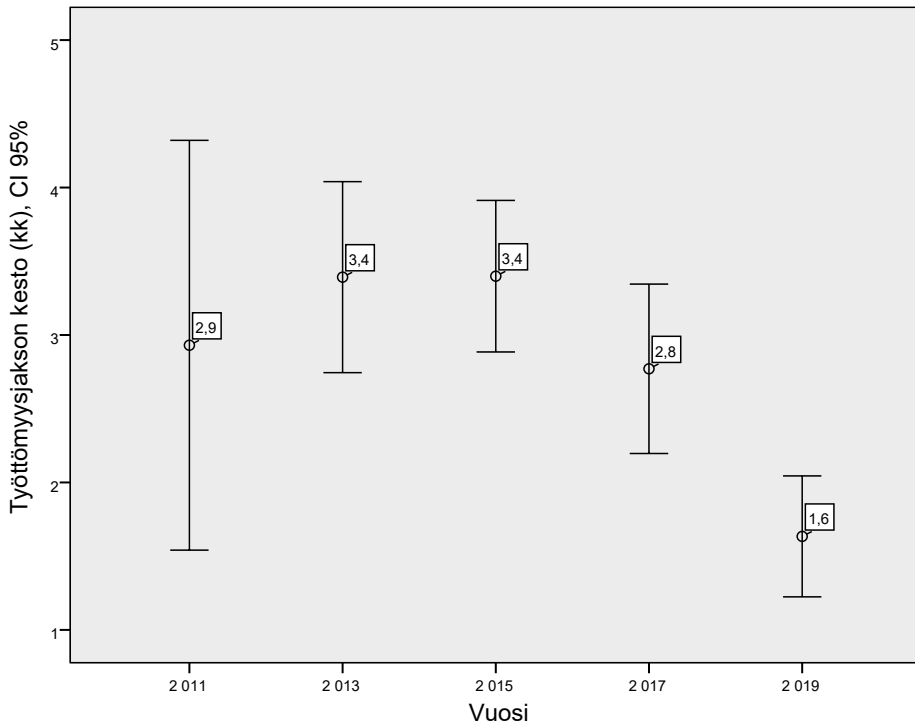
Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on 2010-luvun kuluessa vaihdellut voimakkaasti ajankohdasta toiseen. Voidaan sanoa, että vuosikymmen on ollut poikkeuksellinen. On hyvin epätodennäköistä, että tulevaisuus olisi yhtä myrskyistä ja vaikeasti ennakoitava poliisikoulutetun työvoiman työmarkkinoilla.

Nähtävästi yhtenä keskeisenä syynä voimakkaaseen vaihteluun on ollut se, että poliisihenkilöstön määrä väheni poliisin hallintorakennemuutosten vuosina (2009–2014) noin 6,9 % vuoden 2008 tasosta vuoden 2015 tasoon (Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat: Leppänen, 2018), mikä aiheutti poliisikoulutetun työvoiman työmarkkinoilla kysyntäshokin (kysynnän supistuminen). Määrällisesti selvästi suurin siirtymä tässä suhteessa tapahtui 2010-luvun alkuvuosien aikana, vuosina 2011–2015.

Vuosikymmenen loppupuolen kehitystä selittää yhtäältä se, että uuteen tutkintoon siirtyminen aiheutti valmistuneiden poliisien tuotantomäärään selvän katkosjakson vuoden 2016 aikana, ja toisaalta se, että vuosikymmenen alkupuolen kehitys – valmistuneiden poliisien työttömyys – vaikutti viipeellä vuosikymmenen loppupuolen kehitykseen. Aiemman tutkimuksen perusteella (Vuorensyrjä & Ranta, 2013) tiedetään, että yli vuoden mittaisen työttömyys- tai vajaatyöllisyysjakson kokeneita valmistuneita poliiseja aletaan menettää pysyvästi poliisikoulutetun työvoiman tarjonnasta muiden alojen työvoimatarjontaan. Näyttää tosin sanoen siltä, että vuosikymmenen alkupuolen poliisityöttömyys oli yksi vuosikymmenen loppupuolen poliisityövoimavajeen välittömistä syistä.

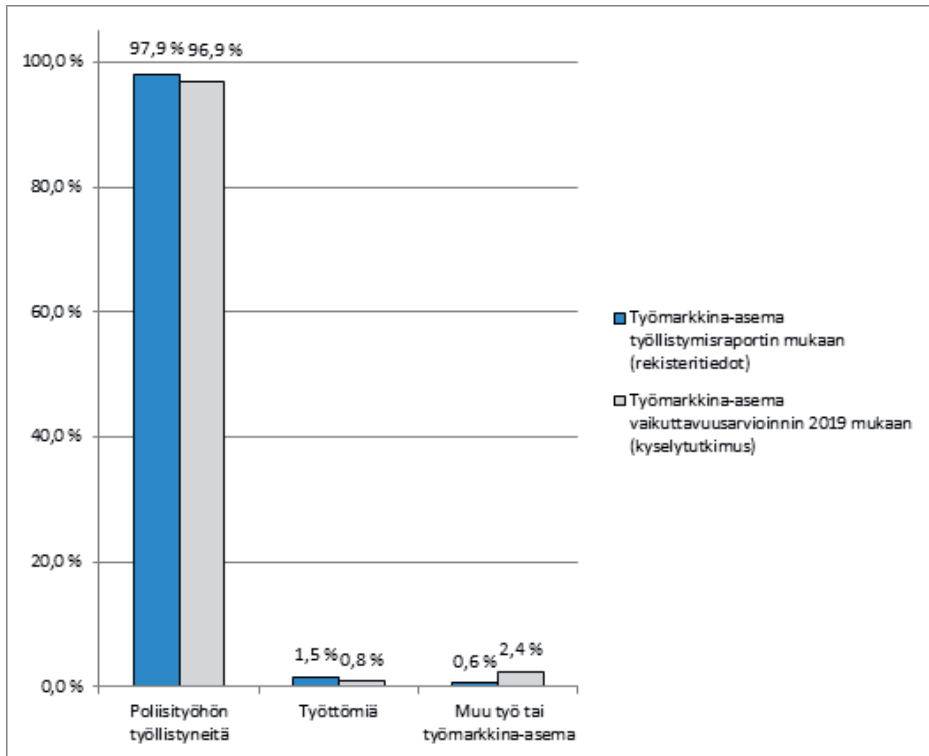
Koska vaihtelu on ollut voimakasta, tutkintojen välinen vertailu olisi periaatteessa mielekästä oikeastaan vain tämänhetkisen työmarkkina-aseman näkökulmasta (työtilanne kyselytutkimusten vastausajankohtina). Siinäkin suhteessa vertailuasetelma saattaisi tietysti olla vinoutunut joko aiemmin tai myöhemmin valmistuneiden hyväksi.

Tutkintojen välisen vertailun tilastolliset ehdot eivät kuitenkaan täyttyneet, koska poliisityöhön työllistyneitä oli yhdistetyssä aineistossa niin paljon (ja muita oli vastaavasti niin vähän): poliisin perustutkinnon suorittaneista vastaajista heitä oli 94 % ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista 96 % (frekvenssin odotusarvo oli yhteensä kahdeksassa solussa (80 %) < 5 , $n = 219$). Vaikka tutkintojen välistä eroa ei voida testata, näyttää selvältä, että tutkintojen keskinäinen ero on tässä suhteessa erittäin pieni tai sitä ei ole lainkaan.

Kuvio 4.3. Tutkinnon suorittamisen jälkeisten työttömyysjaksojen keskimääräiset kestot ja keskiarvojen luottamusvälit (CI 95 %) vuosien 2011 – 2019 vaikuttavuusarvioinneissa niillä valmistuneilla poliiseilla, jotka jäivät työttömiksi tutkinnon suorittamisen jälkeen

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 4.4. Vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien työllisyystilanne kyselytutkimuksen toteuttamisajankohtana opiskelijapalvelujen työllistymisraportin (Peltonen, 2018, 18.6.2018)* ja vaikuttavuusarvioinnin 2019 (5/2018) perusteella

* Peltonen (2018) laskelman perustana ovat Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta (Palkeet) sekä Primus-opiskelijahallintajärjestelmästä saadut tiedot
Aineisto: PVA 2019, Peltonen 2018

Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne: kertaus

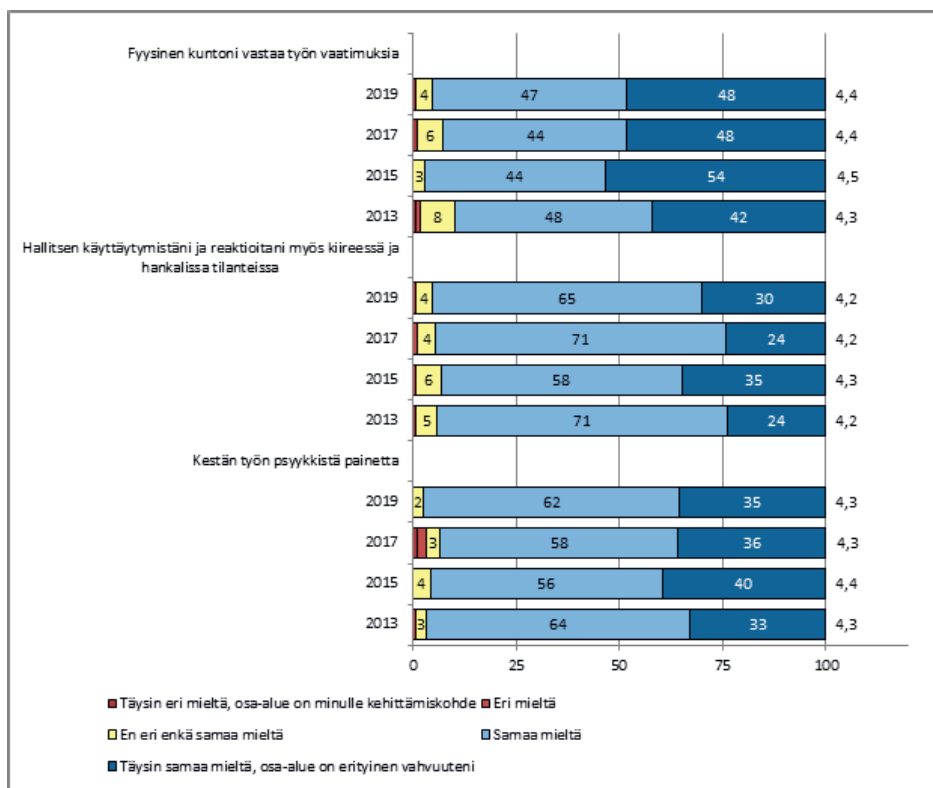
- Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on ollut viime vuosien aikana erittäin hyvä. Tähän tutkimukseen vastanneista vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista noin 75 % pääsi heti valmistumisensa jälkeen koulutustaan vastaavaan poliisityöhön (työ poliisihallinnossa). Työttömiksi valmistumisen jälkeen jäi noin 21 %. Työttömiksi jääneillä työttömyysjakso kesti keskimäärin noin 1.6 kuukautta. Tilanne on ollut kaikilta osin parempi kuin aiemmin 2010-luvulla, aivan vuosikymmenen alkuvuosia lukuun ottamatta (vuoden 2011 tutkimus, jonka kohteena oli vuonna 2009 valmistuneita poliiseja).
- Kyselytutkimuksen vastausajankohtana eli toukokuussa 2018 noin 97 % tutkimukseen vastanneista poliiseista oli koulutustaan vastaavassa poliisityössä (työ poliisihallinnossa). Työttömiä oli noin 1 % ja muussa työmarkkina-asemassa noin 2.4 %.
- Rekisteritietoihin perustuva tarkastelu valmistuneiden poliisien työllisyystilanteesta antaa hyvin samanlaisen kuvan. Kesäkuussa 2018 noin 98 % vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista oli poliisihallinnon palveluksessa, noin 1.5 % oli sillä hetkellä työttöminä ja noin 0.5 % muussa työssä tai työmarkkina-asemassa (Peltonen, 2018).

5. KÄYTTÄYTYMINEN, STRESSINHALLINTA JA TIIMITYÖSKENTELY

Poliisiopiskelijoita seurataan ja arvioidaan koko poliisikoulutuksen ajan aina valintaprosessista harjoittelujaksolle ja valmistumiseen saakka. Yksi keskeisistä arviointikriteereistä on poliisiopiskelijan henkilökohtainen soveltuvuus poliisin ammattiin. Poliisiammattikorkeakoulun näkökulmasta poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi on tämän seurannan päätepiste. Siinä 1–2 vuotta ammatissa jo toimineet valmistuneet poliisit arvioivat omia perusvalmiuksiaan poliisin ammattiin – omaa fyysistä kuntoaan, stressinsietokykyään ja stressinhallinnan valmiuksiaan sekä tiimityövalmiuksiaan.

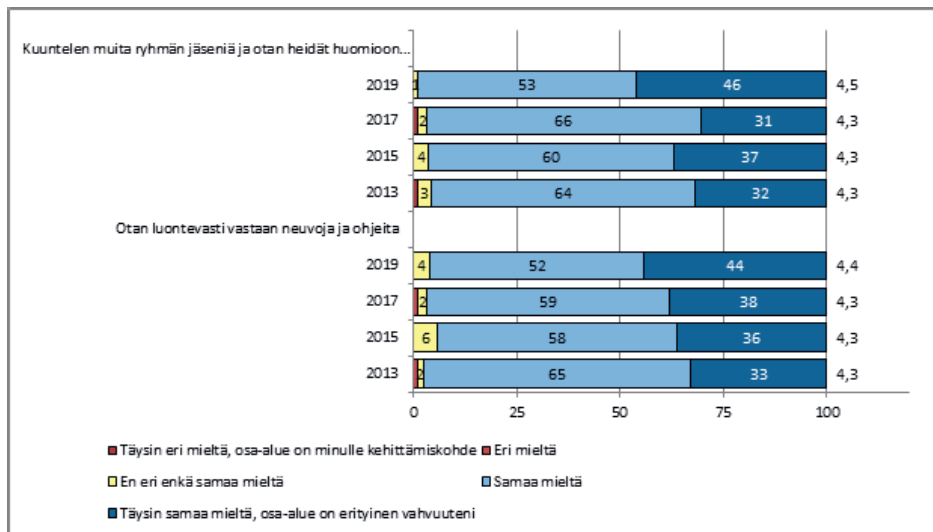
Tulokset ovat olleet vakaita vuodesta toiseen. Tutkinnon suorittaneet poliisit arvioivat, että heidän fyysinen kuntonsa vastaa työn vaatimuksia ja että he kestävätkä työn psyykkistä painetta. Vuoden 2019 vaikuttavuusarvioinnissa vain noin 1 % vastanneista oli eri mieltä fyysistä kuntoa koskevan väitteen kanssa. Kukaan ei ollut eri mieltä väitteen ”kestän työn psyykkistä painetta” kanssa ja vain noin 1 % oli eri mieltä, kun arvioitavana oli väite, jonka mukaan ”hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa”. Yksikään vastaaja ei ollut eri mieltä tiimityötä koskeneiden väitteiden kanssa.

Arviot ovat hyvin yhdenmukaisia. Valmistuneiden poliisien itsearviointien perusteella heidän perusvalmiutensa poliisin ammattiin ovat erittäin hyvällä tasolla.

Kuvio 5.1. Fyysinen kunto, käyttäytyminen ja stressinhallinta

Aineisto: PVA 2013–2019

Kuvio 5.2. Tiimityöskentely

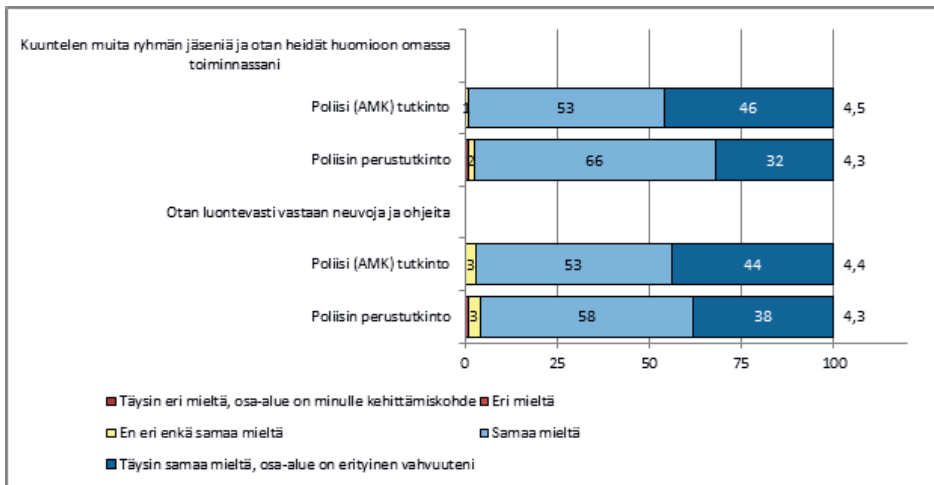
Aineisto: PVA 2013–2019

Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa:

- *Tiimityöskentely: kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani* (rank ka. poliisin perustutkinto 101.09 < poliisi (AMK) -tutkinto 117.10, $U = 6660$, $z = 2.197$, $p = .028$, $r = .15$, $n = 216$).

Sen sijaan toisessa tiimityöskentelyn muuttujassa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa tutkintojen välillä: ”tiimityöskentely: otan luontevasti vastaan neuvoja ja ohjeita” (rank ka. poliisin perustutkinto 106.70 < poliisi (AMK) -tutkinto 113.71, $U = 6356.5$, $z = 0.937$, $p = .349$, $r = .06$, $n = 219$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 5.3. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet kokevat tiimityövalmiutensa paremmiksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet, mutta vain toisessa tiimityövalmiuksien kahdesta muuttujasta tutkintojen välinen ero on tilastollisesti merkitsevä. Käytännössä kaikki poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat samaa mieltä tai täysin samaa mieltä sen väitteen kanssa, että ”kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani” (99 %) ja lähes puolet heistä koki tämän ominaisuuden omaksi erityiseksi vahvuudekseen (46 %). Ero poliisin perustutkinnon suorittaneisiin oli tässä tilastollisesti merkitsevä. On silti todettava, että nämä asiat ovat erittäin hyvällä tasolla myös poliisin perustutkinnon suorittaneiden joukossa (98 % ja 32 %, vastaavasti).

Kuvio 5.3. Tiimityöskentelyvalmiudet: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, $N = 223$)

Valmistuneiden poliisien arviot omista fyysisistä valmiuksistaan, stressinhallinnastaan ja tiimityövalmiuksistaan: kertaus

- Poliisiopiskelijoita seurataan ja arvioidaan koko heidän poliisikoulutuksensa ajan. Yksi keskeisistä arviointikriteereistä on opiskelijan henkilökohtainen soveltuvuus poliisin ammattiin. Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi on tämän seurannan itsearviointiin perustuva päätepiste. Noin 1–2 vuotta sitten valmistuneet poliisit arvioivat tutkimuksessa omia fyysisiä valmiuksiaan, stressinhallinnan kykyjään sekä tiimityöskentelyvalmiuksiaan.
- Tulokset ovat olleet pitkällä aikavälillä vakaita. Uusimpaan tutkimukseen vastanneista poliiseista noin 1 % oli eri mieltä fyysisistä kuntoa koskevan väitteen kanssa ("fyysinen kuntoni vastaa työn vaatimuksia"). Kukaan ei ollut eri mieltä väitteen "kestän työn psyykkistä painetta" kanssa. Noin 1 % oli eri mieltä, kun arvioitavana oli väite, jonka mukaan "hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa". Yksikään vastaaja ei ollut eri mieltä tiimityötä koskeneiden väitteiden kanssa.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa ("tiimityöskentely: kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani"). Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet arvioivat valmiutensa tässä suhteessa jonkin verran paremmiksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet.

6. POLIISIKOULUTUKSEN TYÖELÄMÄVASTAAVUUS

6.1. Poliisin perustiedot ja -taidot

Poliisiosaamisen sisältöjä arvioidaan tässä tutkimuksessa kahdesta eri näkökulmasta käsin. (A) Ensimmäinen näistä kohdistuu poliisin perustietoihin ja -taitoihin ja näkökulmana on *valmistuneen poliisin oma osaaminen*. Perustietojen ja -taitojen osalta ajatuksena on, että poliisikoulutus antaa poliisiopiskelijoille sellaista osaamista, joka on yhteistä kaikille poliiseille, ammatillisista erityisalueista riippumatta.

”Kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat sinuun ja omaan toimintaasi? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?” (Väittäminä esimerkiksi: ”Tunnen poliisin toimivaltuudet hyvin ja osaan perustella niiden käytön”, ”Osaan hyödyntää tiedonhakua ja eri tietolähteitä monipuolisesti työssäni” tai ”Ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa”.)

1 = Täysin eri mieltä, osa-alue on minulle kehittämiskohde

2 = Eri mieltä

3 = En eri enkä samaa mieltä

4 = Samaa mieltä

5 = Täysin samaa mieltä, osa-alue on erityinen vahvuuteni”

Toinen arviointinäkökulma keskittyy (B1) valvonta- ja hälytystoiminnan, (B2) liikennevalvonnan sekä (B3) rikostutkinnan poliisikoulutukseen. Tutkittavana on *poliisikoulutuksen työelämävastaavuus*. Valmistuneelta poliisilta pyydetään arviota siitä, kuinka hyvin poliisikoulutus on hänen käsityksensä mukaan vastannut poliisin ammatin osaamisvaatimuksia.

”Seuraavaksi pyydämme sinua arvioimaan poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta.

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla: (Väittäminä esimerkiksi: ”Aggressiivisen asiakkaan käsittely”, ”Kuulustelut” tai ”Tekninen tutkinta”.)

1 = Välttävät, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin

2 = Tyydyttävät

3 = Hyvät

4 = Kiitettävät

5 = Erinomaiset, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin”

(A) Poliisin perustietoja ja -taitoja koskevat arviointitulokset on järjestetty taulukossa 6.1 paremmuusjärjestykseen vuoden 2019 arvioiden perusteella. Samassa taulukossa tuloksia verrataan keskiarvoina vuonna 2017 julkaistun vaikuttavuusarvioinnin tuloksiin. (B) Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta (valvonta- ja hälytystoiminta, liikennevalvonta, rikostutkinta) koskevat tulokset raportoidaan luvuissa 6.2.–6.4.

Suomen kielen hyvä hallinta oli vuoden 2019 tutkimuksessa suhteellisesti parhaaksi arvioitu perusosaamisen alue. Näin oli myös edellisessä vuoden 2017 tutkimuksessa. Arviot ovat parantuneet tasaisesti vuoden 2013 tutkimuksesta vuoden 2019 tutkimukseen. Opetuksen pedagogisia ratkaisuja suomen kielen opetuksessa on kuvattu lähemmin vuoden 2017 raportissa (Haikansalo & Solja, 2017).

Suhteellisesti heikoimmiksi perusosaamisen osaamisalueiksi arvioitiin ruotsin kielen osaaminen käytännön asiakastilanteissa,⁹ tilastollinen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan osaaminen sekä ulkomaalaisvalvonnan perusasioiden osaaminen. Tilastollinen rikosanalyysi ja analyysitoiminta yleisemminkin kuuluvat siihen oppiaineeseen, jonka ammatillisen merkityksen arvioidaan tulevaisuudessa kasvavan. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osaamiseen kohdistettiin erityistä huomiota tutkinno uudistuksessa, kun poliisikoulutus muuttui ammattikorkeakoulutasoiseksi tutkinnoksi. Tämän oppiaineen osuus uudesta AMK-tutkinnosta on suurempi kuin sen osuus aiemmasta poliisin perustutkintokoulutuksesta.

Taulukko 6.1. Poliisin perustiedot ja -taidot

	2013	2015	2017	2019	Ka. 2019/ Ka. 2017
	Ka.	Ka.	Ka.	Ka.	
Kirjoitan hyvää suomen kieltä, esim. raportoinnissa(1)	4.17	4.22	4.40	4.45	1.01
Osaan kuljettaa poliisiautoa turvallisesti(2)	4.06	4.03	4.29	4.33	1.01
Osaan hyödyntää tiedonhakua ja eri tietotolähteitä monipuolisesti työssäni	4.10	4.16	4.31	4.29	1.00
Osaan käyttää rangaistusvaatimusmenettelyä	4.35	4.31	4.18	4.18	1.00
Hallitsen työturvallisuusasiat ja hyvät työturvallisuuskäytännöt	3.99	4.06	4.10	4.15	1.01
Tunnen kenttäjohtojärjestelmän ja toimin sen mukaisesti	3.99	3.83	3.86	4.13	1.07
Tunnen poliisin toimivaltuudet hyvin ja osaan perustella niiden käytön(3)	4.33	4.38	3.98	4.11	1.03
Kykenen kantamaan tehtävieni edellyttämän vastuun, myös esim. partionjohtajana	4.07	3.87	4.03	4.09	1.01
Ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa	3.92	3.94	3.88	3.91	1.01
Kommunikoin sujuvasti englantia puhuvien asiakkaiden kanssa	3.87	3.90	3.95	3.90	0.99
Osaan käyttää suppeaa tutkintaa	3.92	3.88	3.90	3.88	0.99
Tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat	2.66	2.62	3.17	3.02	0.95
Hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet	2.65	2.55	2.64	2.92	1.11
Kommunikoin sujuvasti ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa(4)	2.67	2.43	2.21	2.41	1.09
n (min)	118	143	93	126	

(1),(4) Ruotsinkielisessä lomakkeessa kysymykset äidinkielestä ja toisesta kotimaisesta kielestä ilmaistiin vastaajille toisin päin kuin suomenkielisessä lomakkeessa. Toisen kotimaisen kielen osalta kysymykset muotoiltiin seuraavilla tavoilla: ”Kommunikoin sujuvasti ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa.” ”Jag kommunicerar utan problem med kunder som pratar finska”.

(2) Vuoteen 2015 saakka: ”Kuljetan poliisiautoa esimerkiksi turvallisesti”

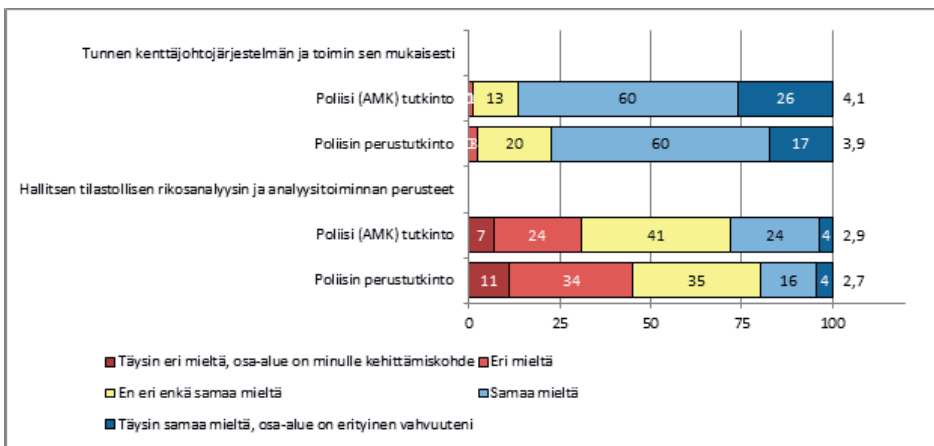
(3) Vuoteen 2015 saakka: ”Käytän poliisivaltuuksia tarkoituksenmukaisesti” (vertailusarja tästä kysymyksestä) ja erillisenä kysymyksenä ”Osaan perustella toimivaltuuksien käytön”

Aineisto: PVA 2013–2019

Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahdessa eri muuttujassa:

- *Tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti* (rank ka. poliisin perustutkinto 102.08 < poliisi (AMK) tutkinto 117.79, $U = 6776$, $z = 2.094$, $p = .036$, $r = .14$, $n = 218$) ja;
- *Hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet* (rank ka. poliisin perustutkinto 101.37 < poliisi (AMK) tutkinto 118.57, $U = 6857$, $z = 2.104$, $p = .035$, $r = .14$, $n = 218$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 6.1. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet kokevat tuntevansa kenttäjohtajärjestelmän ja hallitsevansa tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet paremmin kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet. Tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteiden osalta muutos on odotetun suuntainen. Yksi poliisi (AMK) -tutkinnon keskeisistä uusista painopistealueista on ollut juuri tutkimus- ja kehittämistoiminnassa ja analyysiosaamisessa.

Kuvio 6.1. Kenttäjohtajärjestelmä sekä tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, $N = 223$)

Poliisin perustiedot ja -taidot: kertaus

- Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin tässä tutkimuksessa kahdenlaisia arvioita poliisiosaa- misesta. He arvioivat yhtäältä (A) omia poliisin perustietojaan ja -taitojaan, ja toisaalta (B) poliisikoulutuksen eriytyneempien osien työelämävastaavuutta, käytännössä sitä, kuinka hyvin valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutus- kokonaisuudet ovat heidän näkemyksensä mukaan vastanneet niitä osaamisvaatimuksia, joita poliisin ammatti valmistuneelle poliisille asettaa.
- Poliisin perustiedoista ja -taidoista esitettiin yhteensä 14 eri väittämää. Itsearvioiden perusteella perustiedot ja -taidot ovat parhaita suomen kielen taidoissa, esimerkiksi osana raportointitehtäviä; poliisiauton turvallisessa kuljettamisessa sekä tiedonhau ja eri tietolähteiden monipuolisessa hyödyntämisessä. Arviot suomen kielen taidoista ovat parantuneet tasaisesti vuoden 2013 tutkimuksesta vuoden 2019 tutkimukseen.
- Itsearvioiden perusteella perustiedot ja -taidot ovat suhteellisesti heikoimpia ruotsin kielen taidoissa, kun ajatellaan käytännön asiakastilanteita; tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan osaamisessa sekä; ulkomaalaisvalvonnan perusasioiden osaamisessa.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahdessa eri muuttujassa (”tunnen kenttäjohtojärjestelmän ja toimin sen mukaisesti” ja ”hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet”). Kummassakin tapauksessa poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet arvioivat osaamisensa paremmaksi kuin poliisin perustutkinnon suoritta- neet.

6.2. Poliisikoulutus: valvonta- ja hälytystoiminnan poliisiosaaminen

Valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutusosuuk- sia koskeneissa kysymyksissä valmistuneille poliiseille esitetyn kysymyksen muoto oli aina sama.

”Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus:

(...)

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla: (Väittäminä esimerkiksi: ”Poliisitaktiikan so- veltaminen operatiivisissa tehtävissä”, ”Liikenneonnettomuustilanteiden hal- linta” tai ”Kotihälytykset”)

1 = Välttävät, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin

2 = Tyydyttävät

3 = Hyvät

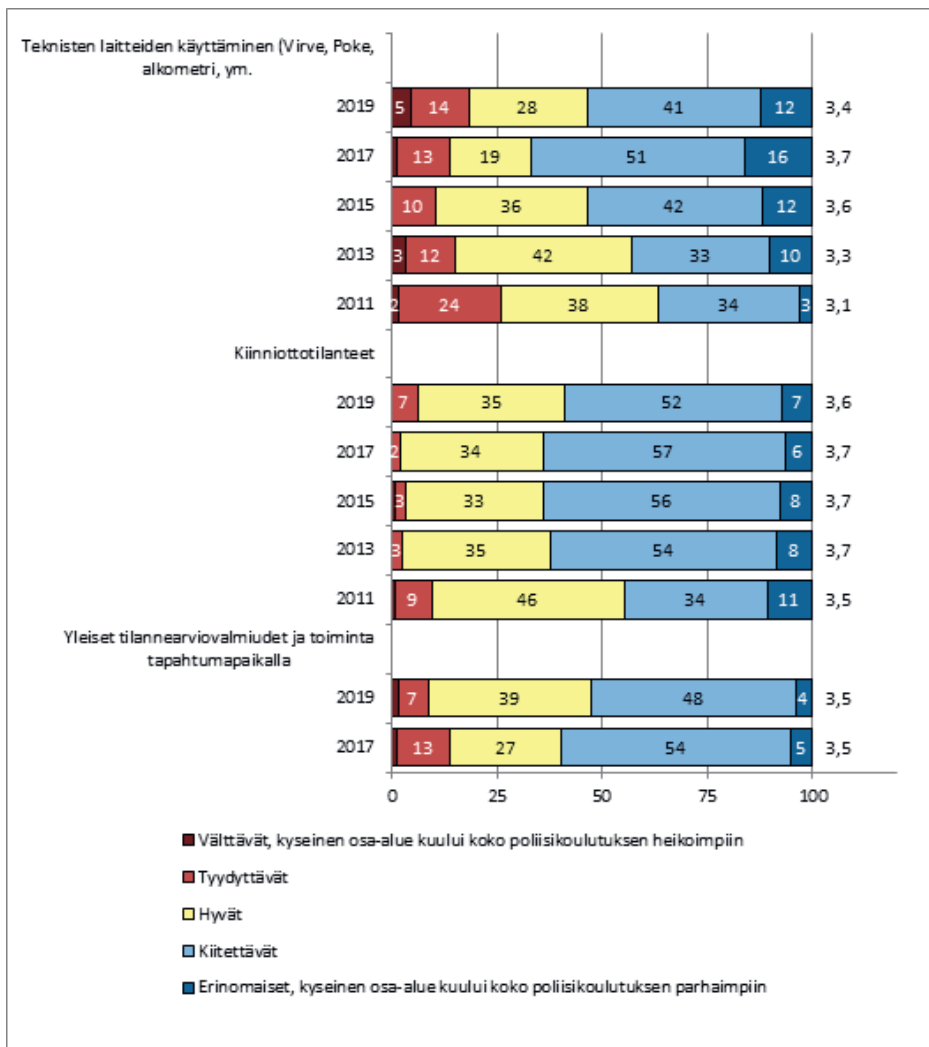
4 = Kiitettävät

5 = Erinomaiset, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaim- piin”

Valvonta- ja hälytystoiminnan koulutuksen työelämävastaavuutta koskevien eri osa-alueiden arviot esitetään kuvioissa 6.2a–6.2c. Valmistuneiden poliisien antama avoin palaute, joka kohdistui pääasiassa valvonta- ja hälytystoiminnan koulutus- seen, esitetään numeeristen arvioiden jälkeen.

Valvonta- ja hälytystoiminnan alueella koulutuksen työelämävastaavuus arvioidaan yleisesti joko hyväksi (= 3) tai kiitettäväksi (= 4). Erityisen hyväksi koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin uusimmassa tutkimuksessa voimankäyttöä koskevien säädösten tuntemisen (ka. 3.8, asteikko 1–5), aggressiivisen asiakkaan käsittelyn (3.6), kiinniottotilanteiden (3.6) sekä rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antamisen (3.6) alueilla.

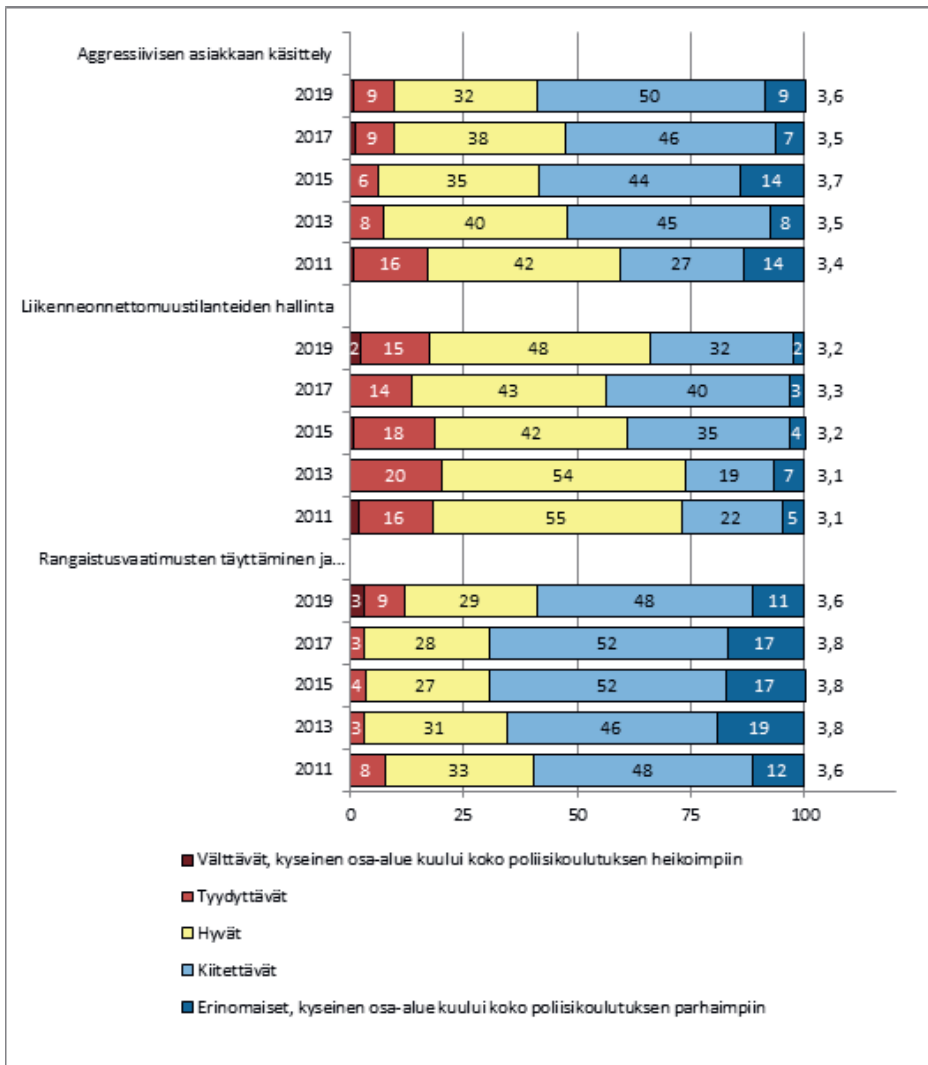
Arviot ovat viime vuosina kehittyneet pääasiassa kielteiseen suuntaan. Vain aggressiivisen asiakkaan käsittelyn osalta arviot ovat nyt selvästi parempia kuin aiemmin. Muilta osin arviot ovat joko yhtä hyviä tai huonompia kuin vuoden 2017 tutkimuksessa. Etenkin teknisten laitteiden käyttämistä, rangaistusvaatimusten täyttämistä ja tiedoksi antamista sekä kotihälytyksiä koskevat arviot näyttävät heikentyneen viime vuosien aikana.

Kuvio 6.2a. Valvonta- ja hälytystoiminta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)
- Kiinniottotilanteet
- Yleiset tilannearviovalmiudet ja toiminta tapahtumapaikalla

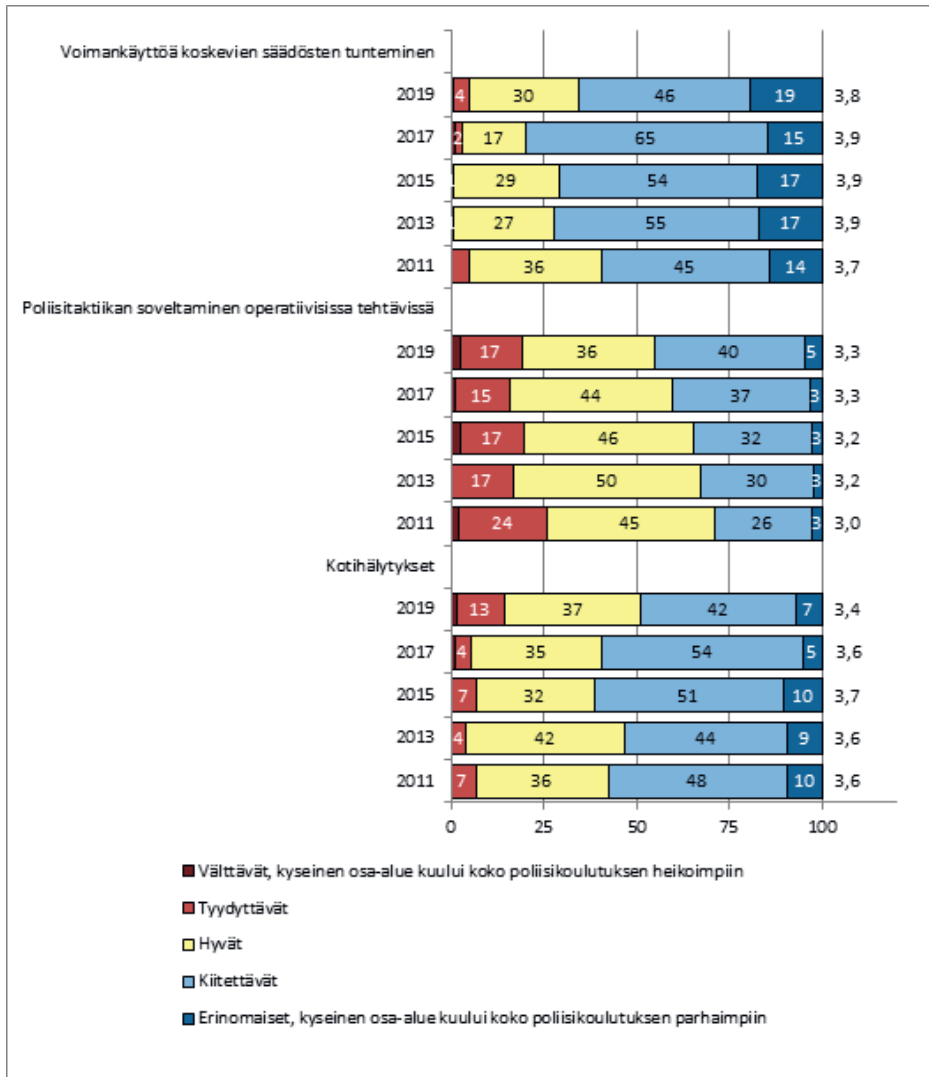
Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 6.2b. Valvonta- ja hälytystoiminta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Aggressiivisen asiakkaan käsittely
- Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta
- Rangaistusvaatimusten täyttäminen ja tiedoksi antaminen

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 6.2c. Valvonta- ja hälytystoiminta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Voimankäyttöä koskevien säädösten tunteminen
- Poliisitaktiikan soveltaminen operatiivisissa tehtävissä
- Kotihälytykset

Aineisto: PVA 2011–2019

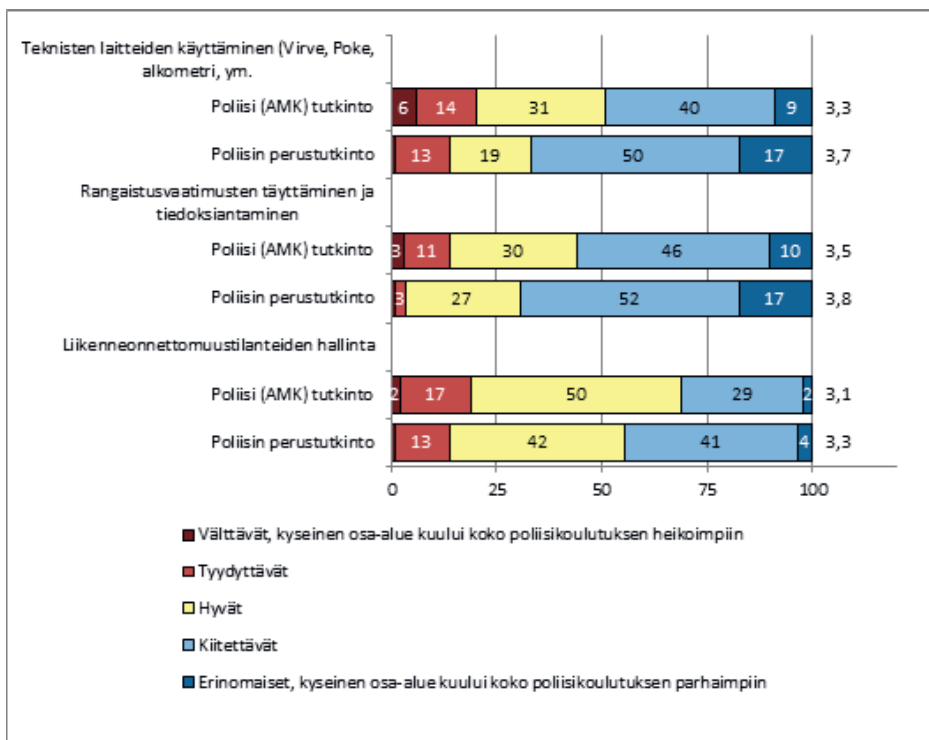
Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero seuraavissa kolmessa muuttujassa:

- *Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)* (rank ka. poliisin perustutkinto 118.31 > poliisi (AMK) -tutkinto 96.14, $U = 4564$, $z = -2.766$, $p = .006$, $r = -.19$; $n = 215$);

- *Rangaistusvaatimusten täyttäminen ja tiedoksi antaminen* (rank ka. poliisin perustutkinto 117.53 > poliisi (AMK) -tutkinto 97.04, $U = 4654$, $z = -2.606$, $p = .009$, $r = -.18$; $n = 215$) ja;
- *Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta* (rank ka. poliisin perustutkinto 115.31 > poliisi (AMK) -tutkinto 99.59, $U = 4909$, $z = -1.996$, $p = .046$, $r = -.14$; $n = 215$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 6.3.

Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot poliisikoulutuksen antamista työelämävalmiuksista teknisten laitteiden käyttämisen, rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antamisen sekä liikenneonnettomuustilanteiden hallinnan osa-alueilla olivat heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot. Vaikutuksen voimakkuus, jota r -suure mittaa, oli suhteellisesti suurin teknisten laitteiden käyttämisestä koskevilla arvioissa ($r = -.19$). Noin 49 % poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista arvioi poliisikoulutuksen antaneen kiitettävät tai erinomaiset valmiudet teknisten laitteiden käyttämiseen (noin 20 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet), kun vastaava osuus poliisin perustutkinnon suorittaneilla oli noin 67 % (noin 14 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet).

Kuvio 6.3. Teknisten laitteiden käyttäminen, rangaistusvaatimuksen täyttäminen ja tiedoksi antaminen sekä liikenneonnettomuuksien hallinta: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, $N = 223$)

Avointa palautetta valvonta- ja hälytystoiminnan koulutuksesta

Vaikuttavuusarvioinnissa kerättiin avointa palautetta usean eri kysymyksen avulla. Valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan koulutuksia käsittelevissä luvuissa 6.2., 6.3. ja 6.4. tarkastellaan vastauksia kahteen sellaiseen avokysymykseen, joissa vastaajia pyydettiin omasanaan arvioimaan poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta.

”Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?”

”Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?”

Palaute, jota kuvataan tässä luvussa, kohdistui pääasiassa valvonta- ja hälytystoiminnan koulutuksen eri puoliin. Mukana on myös muunlaista palautetta, mutta tässä luvussa 6.2. paino on niissä palautteissa, joissa käsiteltiin jollakin tavalla valvonta- ja hälytystoiminnan koulutusta tai sen eri osa-alueita.

Avoin palaute raportoidaan tässä tutkimuksessa suhteellisen kattavalla ja yksityiskohtaisella tavalla. Yleensä tekstiaineistoa ei laadullisessa tutkimuksessa julkaita tässä laajuudessa. Tavallisesti tekstiaineisto analysoidaan ja tulokset raportoidaan analysoituina. Yksittäisiä lainauksia käytetään vain vähän tai ei lainkaan.

Tämän arviointitutkimuksen tavoite on kuitenkin paitsi analyttinen (tutkimuksellinen) myös praktinen. Sen tehtävänä on välittää tietoa valmistuneilta poliiseilta Poliisiammattikorkeakoulun opettajille ja laadunvarmistusjärjestelmälle. Tavoite on hieman toinen kuin tavanomaisessa akateemisessa tutkimuksessa, mikä vaikuttaa myös tutkimuksen menetelmä- ja raportointiratkaisuihin.

Ratkaisun taustalla on tarkemmin sanottuna kaksi informaation säilyttämistä ja informaationvälitystä koskevaa ajatusta. 1. Valmistuneille poliiseille on haluttu antaa oma ääni, jotta he kokevat ja ymmärtävät, että palaute todella menee perille. Annettu palaute on haluttu välittää sellaisenaan tai lähes sellaisenaan koulutuksen suunnittelusta ja opetuksesta vastaavalle Poliisiammattikorkeakoulun henkilökunnalle. 2. Tällä on merkitystä valmistuneille poliiseille, mutta myös opetushenkilökunnalle. On todennäköistä, että opettajat ymmärtävät omaa opetusaluettaan koskevasta palautetekstistä asioita, joita analyysivaiheessa aineistoa käsittelevät tutkijat eivät ymmärrä.

Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?

”Huonoksi ei voi mitään osa-aluetta moittia, mutta paljon enemmän painottaisin ”keikan ajoa” koulutuksessa. Tällä tarkoitan kokonaisvaltaisia harjoituksia, joissa poket, virvet yms. Laitteet ja järjestelmät otetaan harjoitukseen mukaan täysipainotteisesti. Ilmoitusten kirjaamista ajatun keikan pohjalta jne. näin teoriapuolelta saadut opit yhdistyisi käytäntöön.”

”Hälytys- ja valvontatehtävien hoito oli käytännönharjoituksissa suhteellisen vähäistä.”

”Kenttätöiminnan koulutustapahtumat ja vertaisille pidetyt koulutustapahtumat olivat ajankäytöltään ja teholtaan kerrassaan surkeita. Päivän valmistelulla ja päivän harjoituksella saatiin 1-2 toistoa aikaiseksi ja loppuaika käytettiin saadun oppimisen ”mutusteluun”. Sisältö ja koulutustapa poikkesi paljon muusta koulutuksesta. Lisäksi tutkan toiminnasta ja käyttämisestä olisi tarvinnut pitää koulutusta. Olisi mukavampi ja uskottavampi esim. todistaa oikeudessa mikäli laitteen toiminta ja toimintaperiaate olisi tuttu.”

”Kenttätöiminta/valvonta- ja hälytystöiminta. Poliisit-sarjasta sai enemmän valmiuksia kuin koulun opetuksesta. Voimankäytön opetus, muutaman kotikeikan harjoittelu ja pelkkä selkälinjauamittaus kolaripaikalla ei vastaa osaamisen tarpeita edes työharjoitteluun lähtiessä. Koululla olisi olosuhteet ja välineet simuloida erilaisia poliisitehtäviä alusta loppuun, mutta sellaista ei koulutuksessa toteutettu lainkaan. Kenttätöiminnan opetuksessa ja harjoituksissa ei huomioitu juridista näkökulmaa riittävästi, pois lukien voimankäytön opetus. Työharjoittelujen tarkoituksena on siirtää osaaminen käytäntöön, mutta kenttätöiminnan osalta ei siirrettävää osaamista ollut. Karkeasti sanottuna tuo kenttätöiminnan harjaantuminen voisi tapahtua yhtä ”hyvin” jos valintakokeista laitettaisiin konstaapeli suoraan töihin kentälle oppimaan. Taktinen rikostutkinta: Ensipartion toimet saatiin kaikille hyvin kirkkaaksi mieleen. Opetus ikään kuin päättyi siihen, kun rikosilmoitus on kirjattu ja tekninen tutkinta suoritettu. Toki opetukseen sisältyi laadukasta kuulusteluoppia ja esitutkintapöytäkirjan löyhä kasaaminen. Se mitä tapahtuu ensipartion toimenpiteiden ja esitutkintapöytäkirjan kokoamisen välissä jäi täysin vaille huomiota opetuksessa. Myöhemmin olen oppinut että siihen väliin tulee muun muassa taktinen rikostutkinta. Perään rikostutkinnan opetuksessa samaa kuin yllä käsitellessäni kenttätöimintaa: Miksei opetuksessa voi harjoitella käytännössä rikostutkintaa alusta loppuun? Hoidettaisiin ensipartion toimet kirjauksineen ja teknisine tutkintoineen, suoritettaisiin jonkinlaista kuulustelua, simuloitaisiin pakkokeinoja esim. rikosperusteinen kiinniotto, vangitseminen ja ko. pakkokeinojen ajallinen huomiointi tutkintatoimiin, etsinnät ja niiden vaikutus tai vaikuttamattomuus esitutkintaan, tiedonhaku järjestelmistä, tuntomerkkirekisteröinti, kaikki vaadittavat kirjaukset hpatjaan ja muihin harjoitusrekistereihin... jne. Kyseiset asiat käydään opetuksessa pieninä palasina siellä täällä. Taas tullaan siihen että työharjoittelussa kokonaisuus hahmottuu. Kyllä näin onkin, mutta esimerkin mukaiset kokonaiharjoitteet ja -tehtävät antaisivat niitä todellisia valmiuksia opiskelijalle. Rikoksesta epäillyn maksimi kiinniottoajan voi lukea lakikirjasta. Lakikirjasta ei selviä se, että mitä maksimi kiinniottoaika tarkoittaa käytännössä rikostutkijalle esitutkinnan aikana. Aika ja resurssit asettavat koulutuksen sisällölle ja toteutukselle rajoja. Silti oppitunteja haaskattiin välillä todella toissijaisiin aiheisiin. Kun Polamk mainostaa ”Opiskelua lukemalla ja tekemällä” niin tekemisestä jäi melko laiha maku.”

”Liikenteenvalvonta. Valhät caset täysin yliampuvia tehtäviä, jotka ei vastaa mitenkään todellisuutta. Samoin on täysin väärin että opiskelijat opettavat toisilleen kenttätöimintaa moodlessa olevan materiaalin perusteella.”

”Nykyisessä työssäni kotihälytysten määrä on iso. Kotihälytysten (tai muut tuntemattomat tilat) toiminta tehtävällä olisi kaivannut enemmän harjoittelua koululla.”

”Operatiivinen kenttötoiminta oli järjestetty todella huonosti. Harjoitusten tulisi olla opettajavetoisia ei oppilasvetoisia. Näitä puutteita sitten paikattiin voimankäytön leireillä. Lisäksi tutkijan osalta tietojärjestelmien kokonaisvaltaisesta käytöstä tulisi puhua enemmän. Ei vain yksittäisen järjestelmän osista.”

”Operatiivinen kenttötoiminta, tietojärjestelmät ja POKE/Virve koulutus. Harjoitteluaika on melko lyhyt ja mielestäni nyt annetaan liikaa vastuuta perehdyttäjälle, jonka pitäisi opettaa lähestulkoon kaikki alusta lähtien harjoittelijalle. Ehdottaisin, että ennen harjoittelua operatiivisen kenttötoiminnan tunneilla järjestettäisiin koulun alueella ”keikanajoa”. Peruskeikkoja, joissa tulisi viestivälineet eri kanavineen tutuiksi. Lisänä voisi olla YJT-Kipit sekä pakkokeinoopereusteiset kiinniotot, jolloin toisesta ryhmästä ”tutkijat” voisi harjoitella vaikka kuulusteluja. En tiedä, että onko tällöinen mahdollista sovittaa koulutussuunnitelmaan, mutta kokisin sen olevan hyödyksi. Tällaista harjoittelua ennen varsinaista työharjoittelujaksoa tuntui myös moni kurssikaveri toivovan.”

”Operatiivinen toiminta. Koulutuksen puutteita paikattiin voimankäytön koulutuksen puolella. Koulutukseni aikana oli käytössä malli, missä opiskelijat luovat ja kouluttavat rasteja toisilleen nollakoulutuksella aiheesta. En pidä itseopiskelutua powerpoint esitystä poliisin operatiivisesta toiminnasta minkään tasoisena saatuna koulutuksena, vaan korkeintaan hyvänä pohjatietona tulevalle koulutukselle. Koulutusmalli on logikaltaan absurdi, koska opiskelijan tulisi saada hyvää koulutusta eikä joutua saman kokemustason opiskelijan koulutettavaksi. Operatiivisen toiminnan päiviä ei hyödynnetty kokonaisuudessaan. Pääsääntöisesti kaikki koulutuspäivät loppuivat 3-4 tuntia ennen lukujärjestykseen varattua aikaa. Potentiaalia ja aikaa on paljon parempien valmiuksien saamiselle.”

”Operatiivinen toiminta. Opetus täysin ala-arvoista tuolloin ainakin. Jos mallina on lukea itse netistä ohje ja sitten opettaa se toiselle yhtä tietämättömälle asiasta, niin eihän siinä voi hyvä lopputulema olla.”

”Operatiivisen kenttötoiminnan koulutus oli melko heikolla tasolla ollessamme koululla.”

”Operatiivisen kenttötoiminnan kurssit tuntuivat ajoittain vähän vasemmalla kädellä tehdyiltä, eikä niistä jäänyt usein käteen mitään uutta. Esitutinnan eteneminen tyssäsi usein rikosilmoituksen kirjaamiseen ja jatko jäi vähän hämärän peittoon.”

”Operatiivisen poliisitoiminnan ideologia ”toisille opettamisesta” oli todella huono, eikä siitä ollut mitään hyötyä tai oppia työelämää varten. Parempi olisi ollut saada kokeneilta poliiseilta opetusta, kuitenkin työelämän kannalta todella oleellisia asioita. Myös liikenneluennot ja liikenteenvalvonta-asiat jäivät vähän ohuiksi, toki varmasti vaikuttaa myös se, ettei hälytysajaja tms. valvontaa saa harjoitella koulun alueen ulkopuolella.”

”Poliisikoulutuksessa ainoa asia mikä on kunnolla vinksallaan on se, että valvonta- ja hälytystoiminnassa opiskelijat kouluttavat toisiaan ja aikaa ei käytetä tehokkaasti. Käytännön harjoitteita olisi ehtinyt toteuttaa enemmän kuin mitä toteutettiin. Koulutuksen mennessä koko ajan akateemisemmaksi tuntui välillä,

että peruspoliisityöhön olisi voinut panostaa enemmän, eikä välttämättä siihen tutkimiseen ja kehittämiseen.”

”Radion käyttäminen ja sen yhdistäminen kenttätoimintaan, esimerkiksi keikkojen aikana tiedottamiseen, partioiden välisen tiedonjaon ja yhteistyön toiminnan parantamiseksi. Myös tutkinnassa esimerkiksi vinkkejä siihen, miten tutkintaa kannattaisi lähteä aloittamaan ja mitä kannattaisi selvittää ensimmäisenä nimenomaan ihan perusjutuissa. Monesti tapahtumista tehtiin liian ”raflaavia”, eikä välttämättä siihen ns. perustyöhön tullut tämän vuoksi niin hyvää kosketuspintaa.”

”Vaikka virven käyttökoulutus on erinomaista osaavien opettajien opetuksen ansiosta, virven käyttö jää harjoituksissa aika olemattomaksi ja sen vuoksi sen käyttöön ei ollut ainakaan itselläni mitään rutiinia työharjoitteluun lähtiessä. Mutta ihan hyvän pohjan työssäoppimiselle koulussa kuitenkin saa.”

”Valvonta- ja hälytystoiminta. 80-luku ei ole enää nykypäivää.”

”Virven käyttö, osin johtuu myös omasta aloitteellisuudesta työssä. lisätreeniä!”

”Voimankäytön ja siihen liittyvän kenttätoiminnan osalta homma hanskassa, mutta tuo ”operatiivinen kenttätoiminta” oli usein itse keksittyjä harjoituksia ja toinen toistaan opettaen. Tuntui turhalta ja päällekkäiseltä esim juuri vk:n ohessa tulevien oppien kanssa”

Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisiin ammattiin?

”Att vi hade mycket maktmedelsutbildning. Man blev trygg i sig själv när man fick självförtroendet att kunna hantera aggressiva personer. Och att vi arbetade mycket med PATJA var bra, då man använder det dagligen.”

”Fält- och alarmverksamhet. Jag tycker att polisutbildningen hade en stor tyngdpunkt på fält- och alarmverksamheten.”

”Hankala nimetä yhtä osa-alueita, mutta ehkä voimankäytön koulutus oli ammattitaitoisinta. Tutkinnasta, joka on keskeinen osa koko poliisitoimea, ei ole osattu rakentaa kattavaa koulutuspakettia. Työssä ollessa huomaa, että koululla annettu tutkintakoulutus ei vastannut lainkaan työelämän realiteetteja. Tällä painotan kuulusteluja ja muuta perustutkintaa.”

”Hälytys- ja valvontatehtäviin kuuluvat koulutustilaisuudet (harjoituspäivät) koululla.”

”Kaikilta osa-alueilta sai riittävän laadukasta koulutusta ja hyvät valmiudet työelämään. Erityisesti voimankäytön, teknisen tutkinnan ja oikeudellisten asioiden koulutus oli hyvää ja laadukasta.”

”Kenttätoimintaan liittyvät asiat, joita harjoiteltiin paljon käytännössä.”

”Koulutus, joka perustui työssämme päivittäin käytettävien järjestelmien (laitteiden) käytön oppimiseen (esim. Poke, Patja Virve). Niiden hallitsemisella pääsee mielestäni pitkälle työssämme.”

”Poliisin kenttätyö ja lainopilliset valmiudet (rikosoikeus, toimivalta) poliisin tehtäviin.”

”Toimivaltajärjestelmän sisäistäminen, rikosoikeus, tieliikennelain läpikäynti sekä valvonta- ja hälytystoimintaan liittyvät käytännön harjoitteet joissa mukana oli myös toiminnan peilaamista lakiin. Lisäksi opinnot koskien työorganisaatiota oli mielestäni hyvin toteutettu ja sen merkitystä osattiin tuoda hyvin esille.”

”Työturvallisuusajattelu ja voimankäyttö”

”Valvonta- ja hälytystehtävät, kiinniottaminen, poliisitaktiikat sekä voimankäyttö. Näiden osalta koulun tulee ylläpitää koulutuksen kesto ja taso korkealla.”

”Voimankäyttö, pakkokeinolaki, esitutkintalaki, poliisilaki, rikoslaki. Operatiiviset harjoitukset kehittivät minua ammatillisesti eniten.”

”Voimankäyttö ja voimankäyttöviikot”

”Voimankäyttö kokonaisuudessaan, POKE ja Virve, tietojärjestelmät.”

”Voimankäyttö, aseiden käsittely ja ampumataito”

”Voimankäyttö, käytännönläheiset asiat”

”voimankäyttö, poliisiauton kuljettaminen, kuulustelu,”

”Voimankäyttö, rikosoikeuden ymmärrys, prosessien hallinta”

”Voimankäyttö, rikosoikeus, liikunta- ja fyysinen toimintakyky, rikosprosessioikeus.”

”Voimankäyttö, rikospaikkatutkinta, kuolemansyyn tutkinta, työkunnan ylläpitäminen”

”Voimankäyttö, tieliikennelain tunteminen,”

”Voimankäyttö, tietojärjestelmät, rikoslaki”

”Voimankäyttö, tutkinta (lakiopit ja käytännön harjoitukset) ja ajo-opetus. Parhaimmat opetukset mielestäni oli näillä osa-alueilla.”

”Voimankäyttökoulutus, Esitutkinta- ja toimivaltuudet. Harjoittelujakso oli ensiarvoisen tärkeä.”

”Voimankäyttökoulutus, liikennekoulutus, valvonta- ja hälytystoiminnan koulutukset.”

”Voimankäyttötunnit. Rikosoikeuden opinnot. Liikenne rikosoikeus”

”Voimankäytön harjoitukset, aseiden käyttö, ensipartion toiminta, auton käyttö ja käsittely”

”Voimankäytön koulutus (käytiin myös operatiivisen toiminnan perusteita) pakkokeinojen läpikäynti. Työharjoittelu”

”Voimankäytön koulutus oli ensiluokkaista. Tekninen tutkinta järjestetty hyvin. Kielten opetus hyvää. Virve/poke opetus hyvää.”

”Voimankäytön koulutus oli hyvin toteutettua ja sieltä jäi paljon mieleen. Voimankäytön leireillä oppi aina paljon! Teknistä tutkintaa ja tietojärjestelmien käyttöä harjoiteltiin paljon ja tehokkaasti.”

”Voimankäytön koulutus oli hyvää ja perusteellista. Samoin liikunta oli monipuolista ja antoi hyvät edellytykset oman työkyvyn ylläpitämiseen.”

”Voimankäytön koulutus oli kattavaa ja laadukasta. Rikosoikeutta ja tutkintaa käsiteltiin myös laajasti ja hyvin.”

”Voimankäytön opetus oli yleisesti laadukasta. Lisäksi se vastaa kentällä tapahtuvaa työtä ja opettajat ovat perillä asioistaan. Poliisihallinnon opetus oli laadukasta ja antoi hyvän pohjan työlle.”

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus valvonta- ja hälytystoiminnan koulutuksessa: kertaus

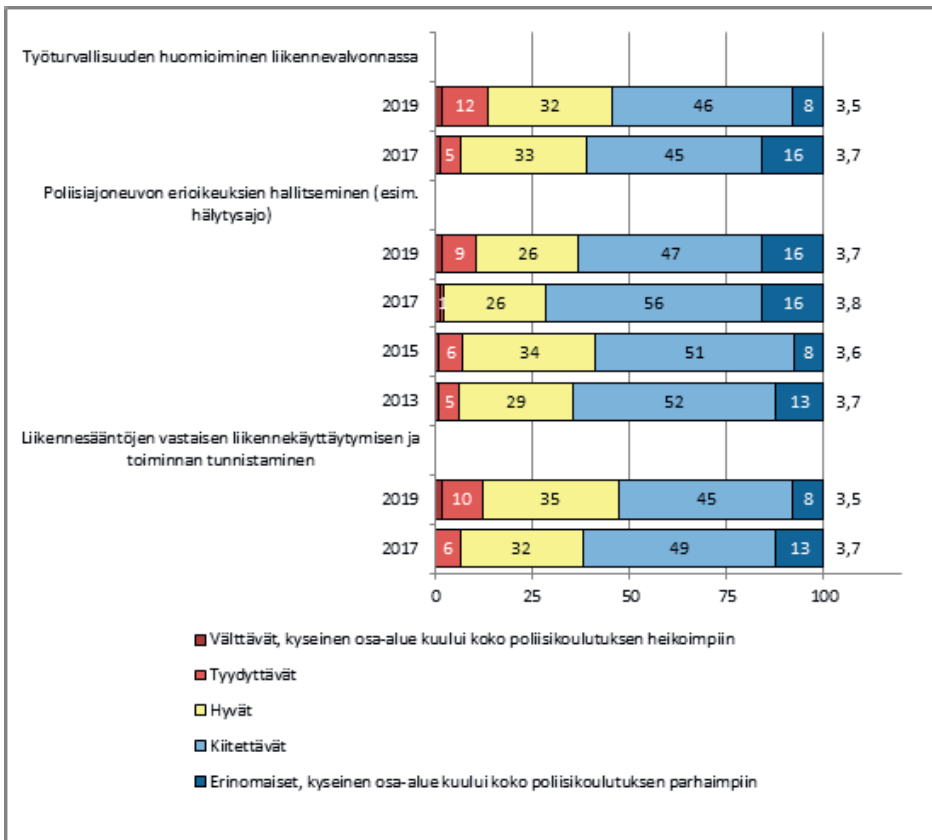
- Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin arvioita poliisikoulutuksen erityisalojen työelämävastaavuudesta. He saivat arvioida, kuinka hyvin valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutukset heidän käsityksensä mukaan vastasivat niitä osaamisvaatimuksia, joita poliisin ammatti valmistuneelle poliisille asettaa.
- Valvonta- ja hälytystoiminnan alueella koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin yleisesti joko hyväksi tai kiitettäväksi. Erityisen hyväksi koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin uusimmassa tutkimuksessa voimankäyttöä koskevien säädösten tuntemisen, aggressiivisen asiakkaan käsittelyn, kiinniottotilanteiden sekä rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antamisen alueilla. Avovastausten perusteella valmistuneet poliisit olivat tyytyväisiä etenkin voimankäytön koulutukseen ja sen työelämävastaavuuteen.
- Arvioiden kehitys valvonta- ja hälytystoiminnassa on joko säilynyt ennallaan tai ollut kielteisistä, aggressiivisen asiakkaan käsittelyn koulutusta lukuun ottamatta, jossa arviot ovat parantuneet. Operatiivisen kenttätoiminnan koulutuksen osalta valmistuneet poliisit kritisoivat avovastauksissaan sellaisia pedagogisia ratkaisuja, joissa opiskelijoiden keskinäinen vertaisoppiminen sai heidän näkemyksensä mukaan liian suuren painon. Opetuksen pitäisi poliisikoulutuksessa perustua pääasiassa joko kokeneen poliisin tai opettajan ohjaukseen.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)”; ”rangaistusvaatimusten täyttäminen ja tiedoksi antaminen” sekä ”liikenneonnettomuustilanteiden hallinta”. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat kaikilta osin heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

6.3. Poliisikoulutus: liikennevalvonnan poliisiosaaminen

Liikennevalvonnan koulutusta koskevat kysymykset ovat muuttuneet muita koulutusalueita enemmän kyselytutkimuksesta toiseen. Ajallinen vertailukelpoisuus on vastaavasti muita alueita rajatumpi.

Liikennevalvonnan alueella valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta olivat myönteisimpiä poliisiajoneuvon erioikeuksien hallitsemisessa (esim. hälytysajo) (ka. 3.7, asteikko 1–5), työturvallisuuden huomioimisessa osana liikennevalvontaa (3.5) ja liikennesääntöjen vastaisen liikennekäyttäytymisen ja toiminnan tunnistamisessa (3.5). Heikoimmiksi koulutuksen antamat työelämävalmiudet arvioitiin ajoneuvon kuormauksen ja ajoneuvoyhdistelmien tarkastamisen (2.2) sekä ajoneuvojen varusteiden, kunnon ja rakenteen tarkastamisen alueilla (2.6). Arviot olivat samansuuntaisia kuin vastaavat arviot aiemmissa vaikuttavuusarvioinneissa.

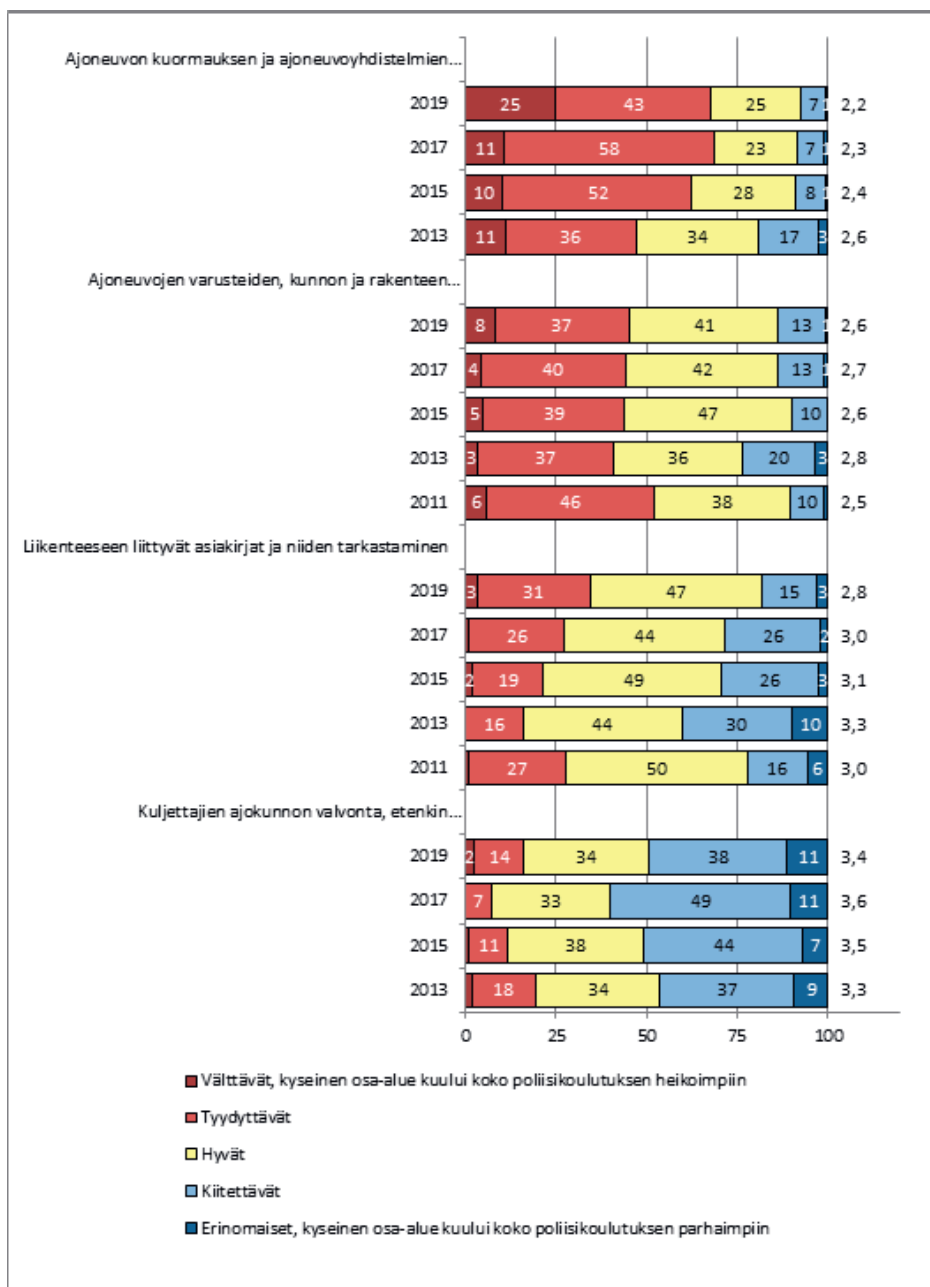
Liikennevalvonnan osaamisalueella havaitaan sama kehityssuunta kuin valvonta- ja hälytystoiminnassa. Arviot ovat kehittyneet huonompaan suuntaan kahden viimeisimmän tutkimuksen välisenä aikana (tutkimukset 2017 ja 2019, valmistuneet 2014–2015 ja 2016–2017). Tutkintojen välisessä vertailussa havaittiin tilastollisesti merkitsevä ero kolmella yksittäisellä koulutuksen osa-alueella.

Kuvio 6.4a. Liikennevalvonta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa
- Poliisijoneuvon erioikeuksien hallitseminen (esim. hälytysajo)
- Liikennesääntöjen vastaisen liikennekäyttäytymisen ja toiminnan tunnistaminen

Aineisto: PVA 2013–2019

Kuvio 6.4b. Liikennevalvonta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Ajoneuvon kuormauksen ja ajoneuvoyhdistelmien tarkastaminen
- Ajoneuvojen varusteiden, kunnon ja rakenteen tarkastaminen
- Liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen
- Kuljettajien ajokunnon valvonta, etenkin seurantalaitteet ja tarkkuusalkometri

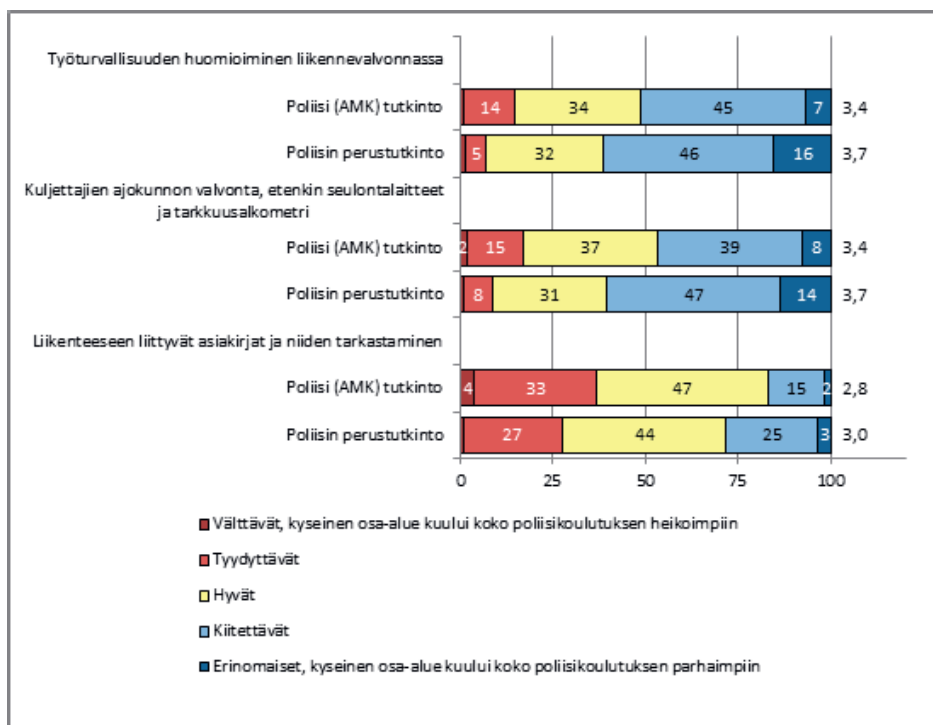
Aineisto: PVA 2011–2019

Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero seuraavissa muuttujissa:

- *Työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa* (rank ka. poliisin perustutkinto 119.93 > poliisi (AMK) -tutkinto 99.90, $U = 4938.5$, $z = -2.136$, $p = .033$, $r = -.15$; $n = 217$);
- *Kuljettajien ajokunnon valvonta, etenkin seulontalaitteet ja tarkkuusalkometri* (rank ka. poliisin perustutkinto 117.86 > poliisi (AMK) -tutkinto 98.83, $U = 4830.5$, $z = -2.373$, $p = .018$, $r = -.16$; $n = 217$) ja;
- *Liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen* (rank ka. poliisin perustutkinto 116.92 > poliisi (AMK) -tutkinto 99.91, $U = 4939.5$, $z = -2.130$, $p = .033$, $r = -.14$; $n = 217$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 6.5.

Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot poliisikoulutuksen antamista työelämävalmiuksista työturvallisuuden huomioimisen (liikenteen valvontatehtävissä), kuljettajien ajokunnon valvonnan sekä liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastamisen osa-alueilla olivat heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot. Vaikutuksen voimakkuus oli suhteellisesti suurin kuljettajien ajokunnon valvonnan, etenkin seulontalaitteiden ja tarkkuusalkometrin tapauksessa ($r = -.16$). Noin 47 % poliisi (AMK) tutkinnon suorittaneista arvioi poliisikoulutuksen antaneen kiitettävät tai erinomaiset valmiudet tällä osa-alueella (noin 17 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet), kun vastaava osuus poliisin perustutkinnon suorittaneilla oli noin 61 % (noin 9 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet).

Kuvio 6.5. Työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa, kuljettajien ajokunnon valvonta ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, N = 223)

Avointa palautetta liikennevalvonnan koulutuksesta

Avoimen palautteen käsittelystä on kerrottu edellä valvonta- ja hälytystoiminnan arvioinnin yhteydessä. Liikennevalvonnan avopalautteiden käsittelyssä ja raportoinnissa on noudatettu samoja käytäntöjä kuin valvonta- ja hälytystoiminnan avopalautteen raportoinnissa. Tähän lukuun 6.3. on kerätty avointa palautetta, joka koski liikennevalvonnan koulutusta.

Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?

”Ajo-opetus (etenkin hälytysajo), liikenteenvalvonta (emme päässeet harjoittelemaan oikean liikenteen seassa muuta kuin normaalia ajoa), POKEn ja VIRVEN käyttö koululla harjoitusten yhteydessä, kotihälytykset (lähinnä opetuksen taso/(...) vähäinen palaute)”

”Kehittämistä vaatisi: liikennepuoli ja viestintä (poke)”

”Koen saaneeni riittävät valmiudet jokaiselta osa-alueelta. ei jääty ns. tyhjän päälle missään. Tiedyt operatiiviset harjoitukset ja esim. hälytysajon toteuttaminen toimivasti voi olla haastavaa tiukassa aikataulussa. Lisäksi ainoastaan koulun alueella toimiminen rajoittaa huomattavasti harjoitusten potentiaalia.”

”Liikennevalvonnan opetus jäi suppeaksi.”

”Liikennevalvonta. Kyseistä osa-aluetta pitäisi kehittää vastaamaan todellisuutta, kuin vain pelkästään teoriaa. Enemmän konkreettista tekemistä, niin asiat avautuvat.”

”Liikenteen valvonnan perusasiat käytiin todella huonosti läpi. Harjoittelussakaan tutkasta ei opetettu muuta kuin mistä sen saa päälle ja pois. Väite siitä, että tutkan ja keskinopeusmittarin perusteiden opettamiseen ei ole puitteita, on täysin älytön. Monet tietojärjestelmät käytiin vain kerran lävitse, eikä niiden käyttöä kerrattu kunnolla”

”Liikenteen valvonta sekä ohjaaminen. Esitutkinnan keskeyttäminen, rajoittaminen ja päättäminen. Ase- ja lupa-asiat.”

”Liikenteen valvonta, onnettomuuspaikalla toimiminen, poliisin tietojärjestelmät (esim. Virven käytön soveltaminen käytännön harjoituksiin)”

”Liikenteenvalvonta yms. liikennekoulutukseen liittyvä koulutus oli hyvin vaihtelevan tasoista. Osa asioista käytiin perusteellisesti ja pedagogisesti hyvin läpi, osa jäi esim. hyvin teoreettiselle lain opiskelun tasolle. Perusvalmiudet toisaalta tuli kyllä opiskeltua ihan hyvin, esim. rattijuopumukseen liittyvät toimet.”

”Liikenteenvalvonta, käytännön kenttätöissä usein vastaantulevat YJT-kipin kirjaaminen ja sakon kirjaaminen, perustutkinnassa juttujen päättäminen”

”Poliisikoulutuksen liikenneosuuksista on jäänyt sellainen kuva, että sieltä ei paljon tarttunut mukaan. Esimerkiksi raskaan liikenteen valvontaan ei pelkän poliisikoulutuksen jäljiltä ole minun mielestäni minkäänlaisia valmiuksia.”

”Raskaan liikenteen valvonta.”

”TRAFIKEN”

Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?

”Liikenteen perusasioita käytiin erittäin paljon läpi. Ehkä jopa muiden aiheiden kustannuksella. Nykyisessä työssäni kenttämiehenä liikenne on kuitenkin verrattain vähäisellä roolilla.”

”Eniten poliisikoulutus keskittyi voimankäyttötilanteisiin, sakon tiedoksi antamiseen, perus liikennevalvontaan sekä ryhmätyöskentelyyn.”

”Voimankäyttö, rikosoikeus, tieliikennelainsäädäntö”

”Liikenteeseen liittyvä opetus. Oikeudellinen opetus - rikosoikeus, rikosprosessi, poliisihallinto, siviilioikeus Tietojärjestelmiin liittyvä opetus Kielellinen opetus, kielen hallinta ja kirjoittaminen Tekninen rikostutkinta”

”Trafikövervakning”

”Yleiset poliisiopinnot, voimankäyttö, ajo-opetus.”

”Voimankäyttö, taktiikka, kuulustelut, järjestelmät ja ajotaito.”

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus liikennevalvonnan koulutuksessa: kertaus

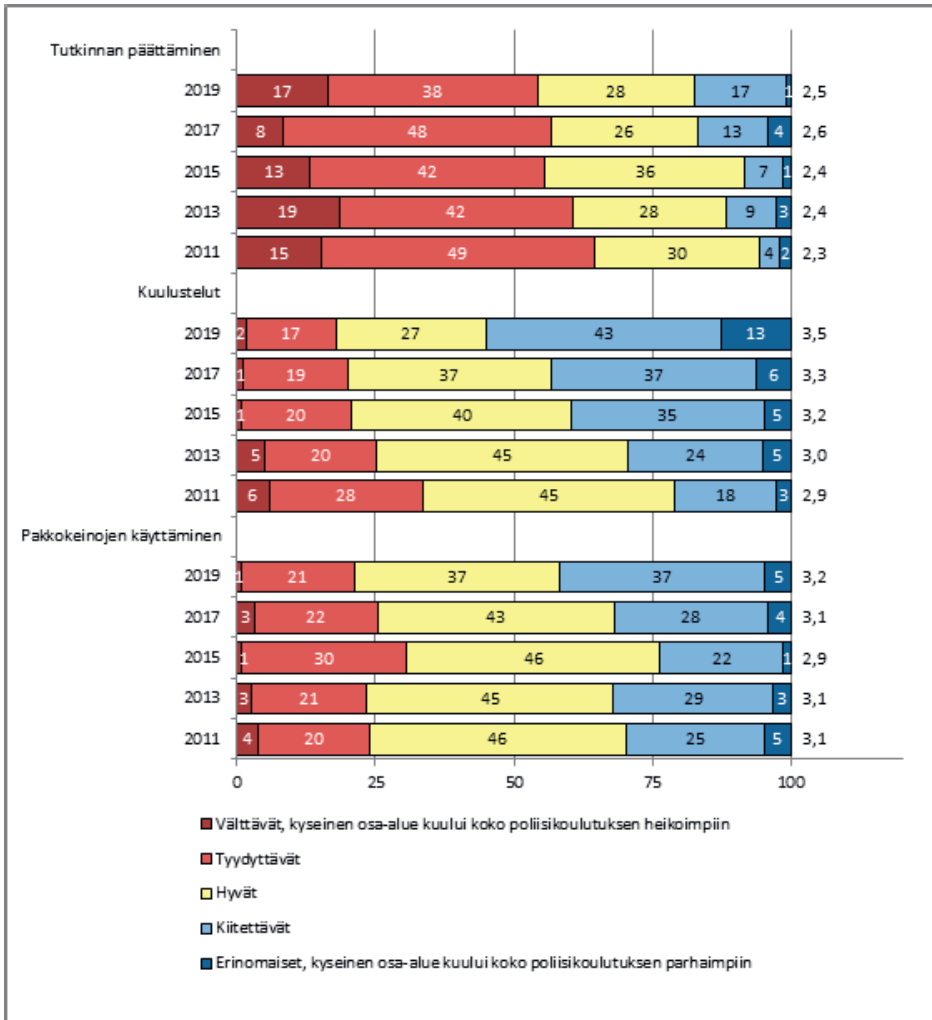
- Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin arvioita poliisikoulutuksen erityisalojen työelämävastaavuudesta. He saivat arvioida, kuinka hyvin valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutukset heidän käsityksensä mukaan vastasivat niitä osaamisvaatimuksia, joita poliisin ammatti valmistuneelle poliisille asettaa.
- Liikennevalvonnan koulutusta koskevat arviot olivat myönteisimpiä poliisijoneuvon erioikeuksien hallitsemisessa (esim. hälytysajo), työturvallisuuden huomioimisessa osana liikennevalvontaa sekä liikennesääntöjen vastaisen liikennekäytymisen ja toiminnan tunnistamisessa. Heikoimmaksi koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin ajoneuvon kuormauksen ja ajoneuvoyhdistelmien tarkastamisen sekä ajoneuvojen varusteiden, kunnon ja rakenteen tarkastamisen alueilla. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmissa vaikuttavuusarvioinneissa.
- Arviot ovat kehittyneet viime vuosien aikana kielteiseen suuntaan. Arviot vaihtelevat jonkin verran sekä aihealueen että arvioita antaneen valmistuneen poliisin mukaan. Silti sekä valmistuneiden poliisien että lähiesimiesten näkemys näyttää kuitenkin yhä olevan, että liikennevalvonnan perusasiat opitaan koulutuksessa hyvin.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa”; ”kuljettajien ajokunnon valvonta, etenkin seulontalaitteet ja tarkkuusalkometri” sekä ”liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen”. Myös tässä, kuten edellä valvonta- ja hälytystoimintaa koskevissa arvioissa, poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

6.4. Poliisikoulutus: rikostutkinnan poliisiosaaminen

Rikostutkinnan poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta arvioidessaan valmistuneet poliisit katsoivat koulutuksen parhaimmiksi osaamisalueiksi rikoksen tunnusmerkistön tunnistamisen eri rikoksissa (ka. 3.7, asteikko 1–5) ja ilmoitusten kirjaimisen (3.7). Myös poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käytön koulutus sekä kuulustelujen koulutus vastaavat työelämän vaatimuksia hyvin (ka. molemmissa 3.5). Tutkinnan päättämisen (2.5), siviilioikeuden peruskäsitteiden tuntemisen (2.7) ja todistelun kokonaisuuden hallinnan (2.9) osa-alueita koskevat arviot olivat sen sijaan jonkin verran keskimääräistä huonompia.

Rikostutkinnan koulutuksen osalta arvioiden kehityksessä on vaihtelua enemmän kuin liikennevalvonnassa tai valvonta- ja hälytystoiminnassa. On koulutuksen osa-alueita, kuten poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö ja ilmoitusten kirjaaminen, joiden osalta arviot ovat kehittyneet viime vuosina jossakin määrin kielteiseen suuntaan, mutta on myös osa-alueita, jotka ovat kehittyneet viime vuosien aikana selvästi myönteiseen suuntaan – voidaan mainita ainakin kuulustelut, pakkokeinojen käyttäminen ja henkilörekisteröinti. Lisäksi on osa-alueita, joita kos-

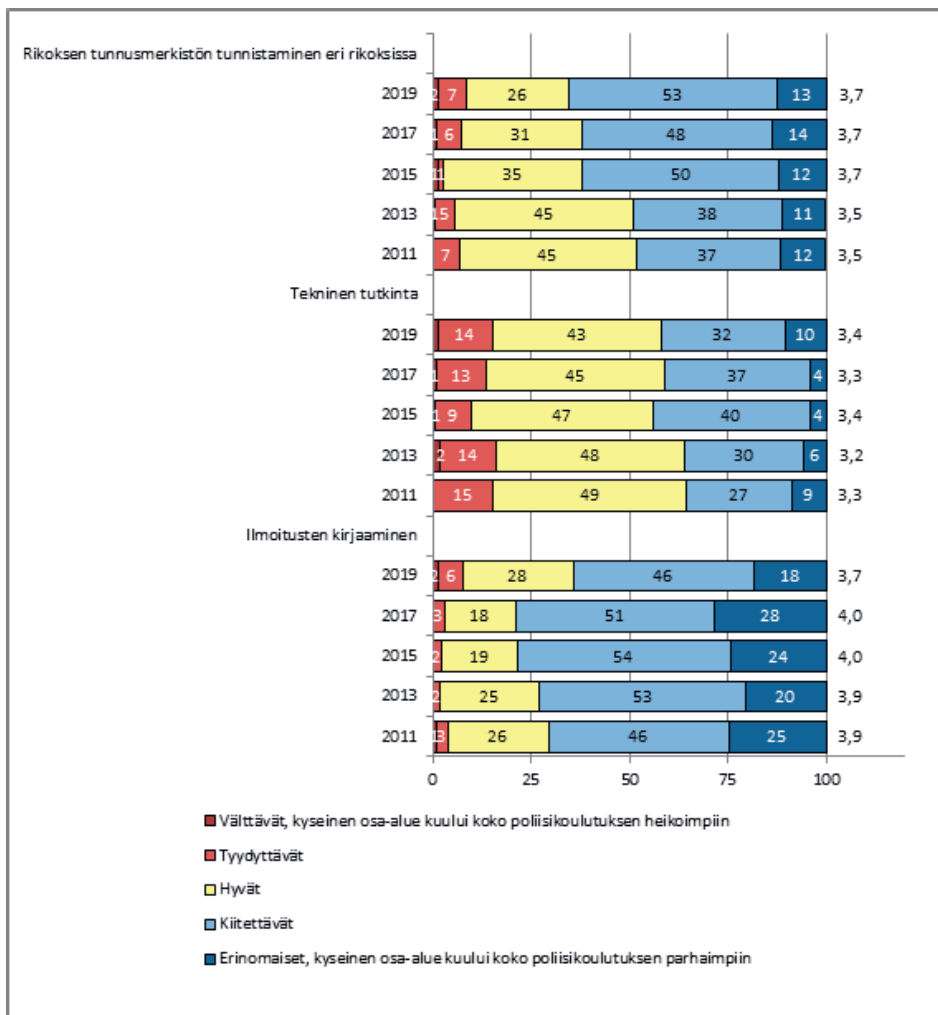
kevat arviot ovat polarisoituneet sillä tavoin, että sekä myönteisiä että kielteisiä arvioita on nyt aiempaa enemmän. Ehkä selvimpänä esimerkkinä tästä on kuulemansyyn selvittämisen koulutus. Tutkintojen välisessä vertailussa tilastollisesti merkitseviä eroja oli kolmella eri koulutusalueella.

Kuvio 6.6a. Rikostutkinta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Tutkinnan päättäminen
- Kuulustelut
- Pakkokeinojen käyttäminen

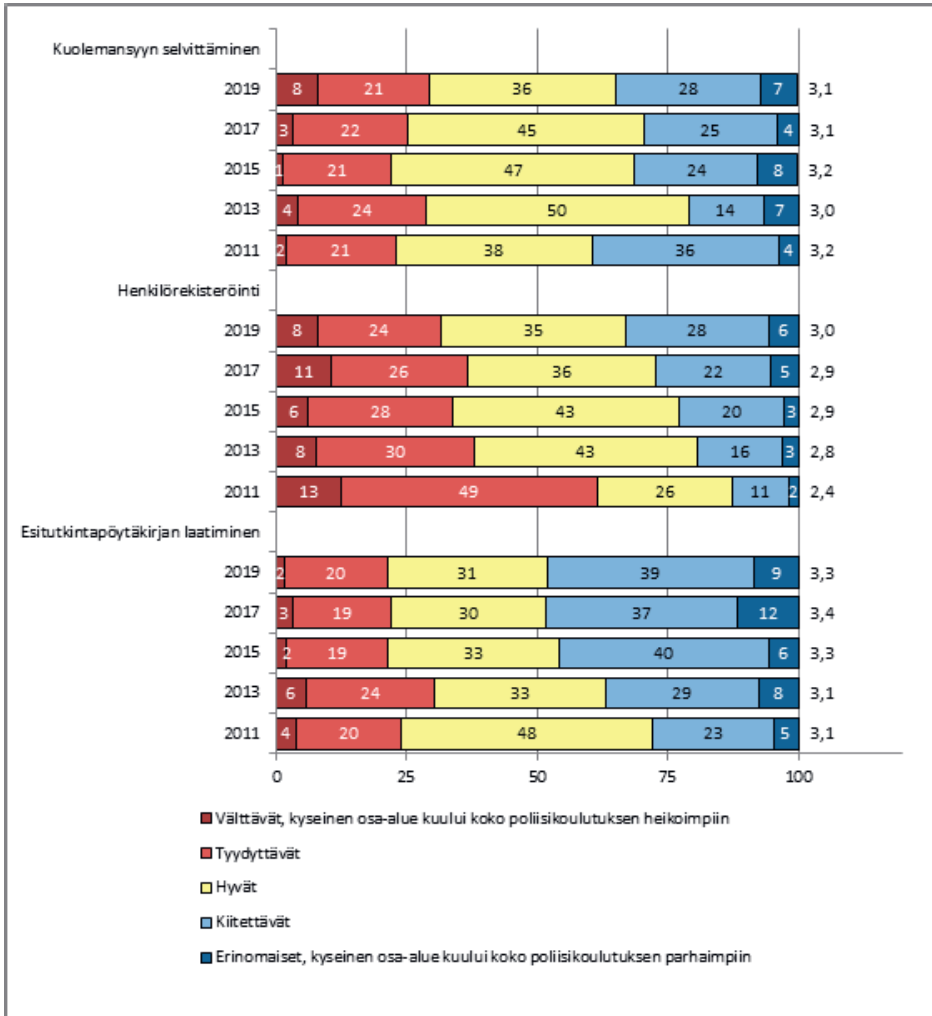
Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 6.6b. Rikostutkinta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa
- Tekninen tutkinta (vuoteen 2015 saakka: ”Tapahtumapaikan tekninen tutkinta”)
- Ilmoitusten kirjaaminen (vuoteen 2015 saakka: ”Patjailmoitusten kirjaaminen”)

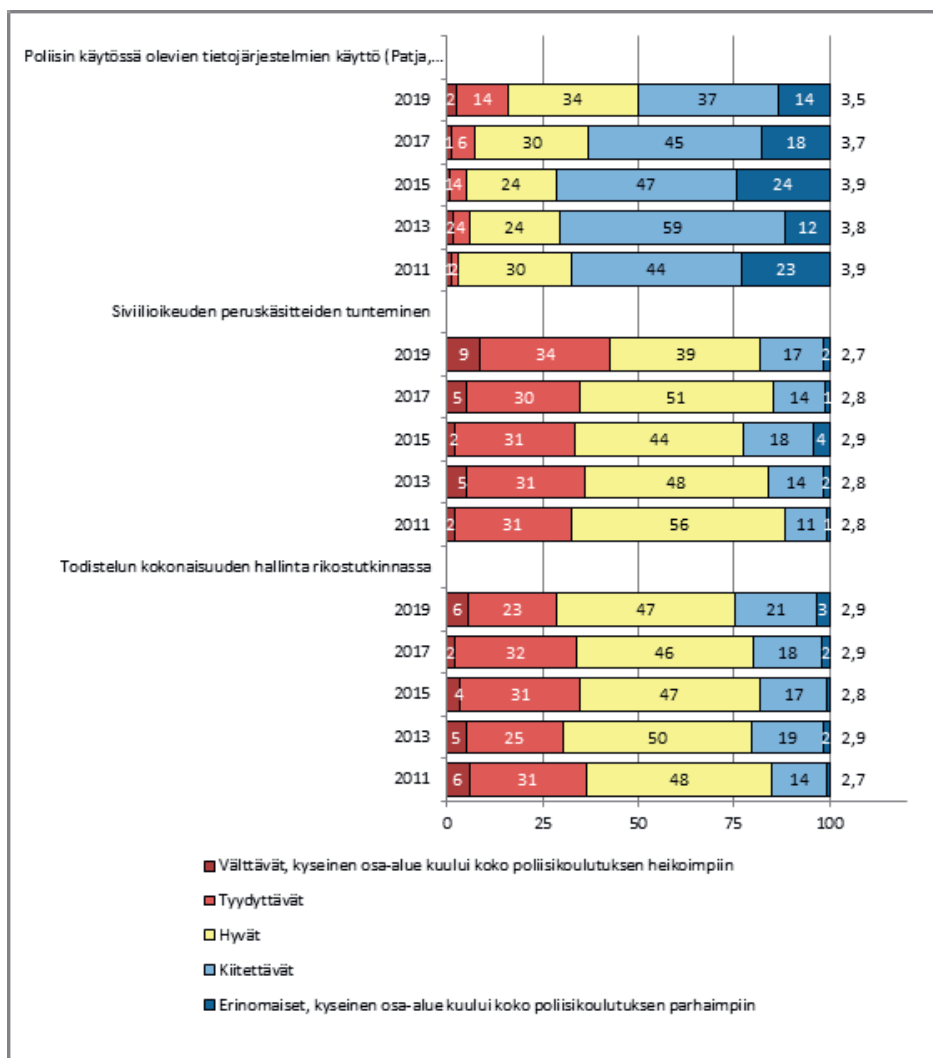
Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 6.6c. Rikostutkinta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Kuolemansyyn selvittäminen
- Henkilörekisteröinti
- Esitutkintapöytäkirjan laatiminen

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 6.6d. Rikostutkinta: työelämävastaavuutta koskevat arviot vuoden 2019 tutkimuksessa

- Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)
- Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen
- Todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa

Aineisto: PVA 2011–2019

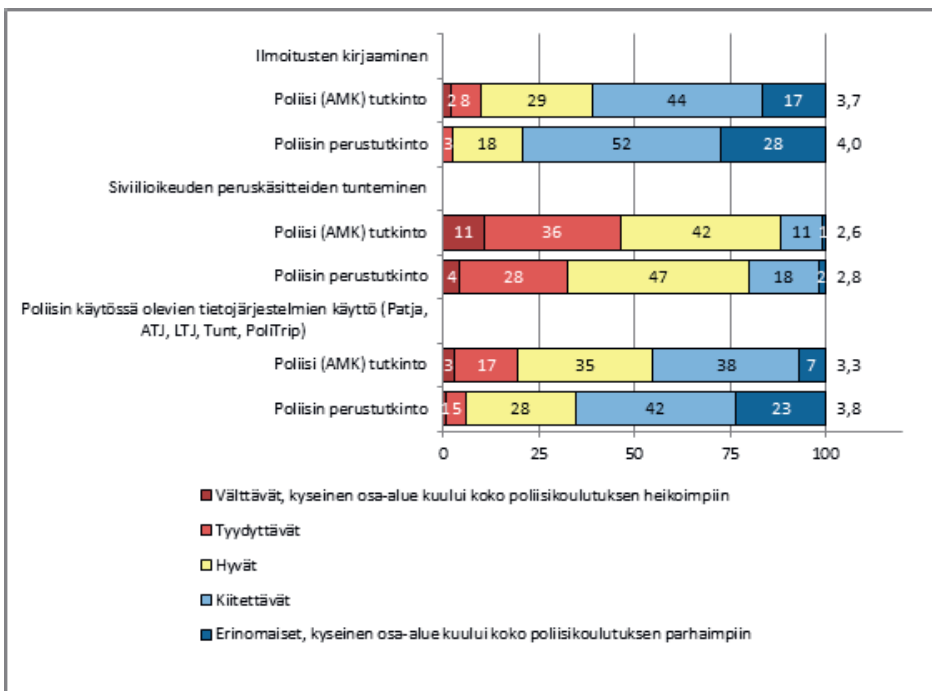
Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero seuraavissa muuttujissa:

- *Ilmoitusten kirjaaminen* (rank ka. poliisin perustutkinto 121.30 > poliisi (AMK) -tutkinto 96.08, $U = 4547$, $z = -3.169$, $p = .002$, $r = -.21$; $n = 218$);

- *Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen* (rank ka. poliisin perustutkinto 119.32 > poliisi (AMK) -tutkinto 99.50, $U = 4893$, $z = -2.470$, $p = .014$, $r = -.17$; $n = 219$) ja;
- *Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö* (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip) (rank ka. poliisin perustutkinto 124.74 > poliisi (AMK) -tutkinto 92.17, $U = 4148.5$, $z = -4.015$, $p < .001$, $r = -.27$; $n = 218$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 6.7.

Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot poliisikoulutuksen antamista työelämävalmiuksista ilmoitusten kirjaamisen, siviilioikeuden peruskäsitteiden tuntemisen ja poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käytön osa-alueilla olivat heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot. Vaikutuksen voimakkuus oli suhteellisesti suurin poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käytön suhteen ($r = -.27$). Noin 45 % poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista arvioi poliisikoulutuksen antaneen kiitettävät tai erinomaiset valmiudet tällä osa-alueella (noin 20 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet), kun vastaava osuus poliisin perustutkinnon suorittaneilla oli noin 65 % (noin 6 % välttävät tai tyydyttävät valmiudet).

Kuvio 6.7. Ilmoitusten kirjaaminen, siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen ja poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, $N = 223$)

Avointa palautetta tutkinnan koulutuksesta

Tähän lukuun on kerätty avointa palautetta, joka koski tai joka sivusi rikostutkinnan koulutusta. Aluksi raportoidaan palaute, jossa vastaajat käsitelivät poliisikoulutuksen kehittämiskohteita ja sen jälkeen palaute, jossa he kuvasivat koulutuksen vahvuuksia.

Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?

”Bevis Förhör Tvångsmedel Utredning av dödsorsak”

”Brottsutredningsverksamheten. Hur förundersökningen framskrider, dess olika skeden. Förhör, tvångsmedel, protokoll, bilagor etc.”

”Dödsorsaksundersökning och levererande av dödsbud var dåligt. Vi hade fem minuters utbildning där vi skulle ge dödsbud åt varandra i klassen. Man lärde sig ingenting av det. Användningen av VIRVE och utbildningen om det kändes ostrukturerad. Det är egentligen först i arbetslivet jag på egen hand har lärt mig hur man använder VIRVE:n. Till sist måste planeringen av utbildningen bli bättre, det var det allra sämsta. Man levde i ovisshet under hela utbildningen, vad man skulle ha för lektioner och när. Det kändes som att vissa lärare prioriterade sina andra jobb och sysselsättningar framför utbildningen och vi studerande blev lidande av det. Sedan att den svenska utbildningen ändå hade en massa inslag av finska genom hela utbildningen är under all kritik.”

”Eri tietojärjestelmien käyttäminen tutkinnan apuna.”

”Esitutkinnan kokonaisuuden hahmottamisessa ja esitutkintapöytäkirjan rakentamisessa.”

”Esitutkintakokonaisuutta en ymmärtänyt koskaan kouluaikana. Vasta työelämässä ymmärsin, miten rikosilmoitus ja pöytäkirja etenevät rikosprosessissa. Lähestymiskieltoasioita voisi käydä läpi tarkemmin.”

”Esitutkintaprosessi alusta loppuun, mitä esim. tapahtuu, kun pöytäkirja on valmis? Kuulusteluharjoituksia olisi hyvä olla enemmän (kuultavana mieluiten ennalta tuntematon henkilö) ja muutenkin normi ihmisten puhutusta. Hyvä harjoitus olisi antaa opiskelijoille tilanne (kenttätoiminnassa esim, jolloin pääsevät ottamaan itse tapahtumapaikkakuvat ym, kirjaamaan alkutiedot) valhäll osion jälkeen tutkintavaihe, joka sisältäisi rikosilmoituksen teon (nimikkeiden pohdinta), erilaisten järjestelmien käyttö (tekijä ei itsestään selvä vaan vaatii kaivamista mahdollisesti myös avoimista lähteistä?), asianosaisten kuulustelut (kuulusteluun kutumisesta lähtien), muu todistelu, pöytäkirja kasaan ja syyttäjälle. Olisi hyvä treenata myös tilanteita, missä kuultava haluaa avustajan, miten käytännössä selitetään kirjallinen menettely ja sovittelu, alkolukko ym.”

”Esitutkintapöytäkirjan teko oli koulussa todella vaikeaa ymmärtää. Nykyään ne saa helpolla ja kohtalaisen nopeasti kasaan. Koulussa sitä opetettiin liian epäselvissä paloissa. Yhdellä tunnilla opetettiin laittamaan jotain siihen ja toi-

sella toista. Näiden kertojen välillä saattoi olla päiviä jolloin ekan kerran asiat oli jo osittain unohtuneet ja selkeää kokonaiskuvaa ei muodostunut. Ensin pitäisi selkeästi opetella arkipäiväinen helppo ja nopea pöytäkirja esim. normaali pahoinpitely keissin pöytäkirja. Sen jälkeen voidaan käydä läpi monimutkaisempi, johon tulee pakkokeinoja yms.”

”Juttujen päättämistä ei käydä koululla tarpeeksi. Se tuli töissä lähes täysin uutena asiana.”

”Kuulustelu, operatiivinen kenttätoiminta, henkilörekisteröinti (toistoja lisää), esitutkinnan päätökset (aina kun avaan lomakkeen patjalta, olen yhtä hukassa, että millainen päätös pitikään tehdä ja etenen arvauksen varassa)”

”Kuulusteluista jäi koulun oppien jälkeen liian vaikea ja taktisuutta vaativa kuva. Työpolun alkuvaiheessa se hurjia opetettuja taktisia koukeroita vaatii ja harjoitteluun lähtiessä kuulusteleminen meinasi jännittää, kunnes huomasi mitä se on. Työn kautta on oppinut kuinka kuulusteleminen oikeasti toimii ja vasta jälkepäin voinut palautetta mieleen koulusa opetettuja kikkoja kun osaa jo perusasiat.”

”Kuulustelut, vain yksi harjoitus kaverin kanssa”

”Kuulustelutaktiikka, ulkomaalaisasioiden opetuksen lisääminen”

”No, ehkä olisi muutaman lisää voinut esitutkintoja hoitaa alusta loppuun saakka. Ymmärrän, että onhan se vaikeaa ajallisestikin saada kaikkea tietoa taottua opiskelijoiden päihin.”

”Olisi tarvinnut mielestäni enemmän käytännön harjoituksia tutkintaan liittyviin asioihin (esim. kokonaisuus esitutkintapöytäkirjan kokoaminen alusta loppuun sisältäen esim. yhden ep. ja ao:n kuulemisen)”

”On mm. paljon tietojärjestelmiä, joita olisi hyvä osata käyttää sujuvammin jos ns perustason tutkinnassa uma, luhti, salpa ... ehkä jopa siena. Olisi myös hyvä selkeyttää tekniikan koulutusta ja tehtävänjakoa - mitä partio tai taktinen tutkija tekee, mitä tekniikka ja mitä RTL.”

”Pakkokeino-osaaminen oli heikkoa vk:ksi tultua (oma vika), juttujen päättäminen oli alienkulttuurista. Esitutkintapöytäkirjojen kokoaminen oli koulussa raskasta ja pitkäveiteistä, töissä huomannut, että ehkä kokoamismallit selitettiin koulussa vaikealla tavalla; yksinkertaistakaa ja konkretisoikaa vielä enemmän.”

”Perustutkinta. Sen opin käytännössä vain työharjoittelussa ja töissä. Tarkoittaa kuulusteluja, pöytäkirjan kasaamista yms.”

”Rikostorjunnan analyysitoiminnan hyödyntäminen. Kokonaisuuden hahmotaminen ja näyttökysymysten arviointi isommissa kokonaisuuksissa esim omaisuusrikoksissa. Virveradion käyttö. Moniviranomaisyhteistyö.”

”Rikostutkinnan kokonaisuuden hahmottaminen ei avautunut koulutuksessa. Tutkinnan aloittaminen oli kaikista haastavinta, koska lähtötiedot kokonaisuuden osalta oli vaikea hahmottaa.”

”Rikostutkinnan kokonaisuuden hallitseminen ja hahmoittaminen, ajotapavalvonta ja tutkalaitteiden käyttö.”

”Rikostutkinta, erityisesti pakkokeinojen käyttö/kirjaukset, tutkinnan päätökset ja todistelun hallinta.”

”Rikostutkintaan liittyen olisi enemmän käytännön harjoituksia ollut tarpeen. Lisää kuulustelu- ja esitutkintaharjoituksia.”

”Sen todellisuuden kertominen opiskelijoille, mitä rikostorjunta oikein on todellisuudessa: ylityöllistettyä konttorirotan hommaa.”

”Taktisessa tutkinnassa ei oikeastaan juurikaan opetettu tutkintaa tai sen etene- mistä, eikä varsinkaan hahmoteltu tutkinnan kokonaisuuden kuvaamista. Kes- kityttiin vain pöytäkirjojen muutoseikkoihin.”

”Tekninen tutkinta käytännössä työelämää ajatellen, kenttätoiminta, liikenne- valvonta.”

”Tietojärjestelmien ja pakkokeinojen käytön opettaminen olisi vaatinut enem- män käytännön esimerkkejä. Erityisesti tietojärjestelmien käytön opettaminen on kuitenkin hankalaa ilman poliisin oikeuksia opiskelijoiden osalta.”

”Tietojärjestelmien käyttö olisi hyvä yhdistää harjoituskeikkoihin ennen har- joittelua. sekä yleensäkin poliisiauton toimintoihin tutustumista enemmän.”

”Tietojärjestelmät ja erilaiset laitteet, jotka liittyvät niihin. Koulutus oli niiden osalta hyvin irrallista, eikä se sitoutunut käytännön työhön.”

”Tutkinnan koulutus ei antanut mielestäni tarpeeksi hyvää kokonaiskuvaa ri- kostutkinnasta.”

”Tutkinnan päättäminen. Liikennevalvonta todellisessa ympäristössä.”

”Ymmärrettävästi tiettyyn erikoisalaan kuuluva tutkinta. Lisäksi jos olisi mah- dollista niin ”oikeiden” ihmisten kohtaamiseen tulisi panostaa jo koulutukses- sa.”

Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?

”Esitutkinnan opetus rikoslakiopetuksineen oli hoidettu erinomaisesti”

”Esitutkinta (kuulustelut, materiaalin laadinta), tekninen tutkinta (perustason), viestivälineet (virve, poke) ja voimankäyttö (tekniikka, taktiikka).”

”Esitutkinta- ja pakkokeinolaki, voimankäytön opiskelukokonaisuudet.”

”Esitutkinta, järjestelmät, voimankäyttö”

”Ilmoitusten kirjaaminen. Kotihälytystehtävät.”

”Järjestelmien käyttö ja tiedonhaku. Rikosten tunnusmerkistöt ja ilmoitusten kirjaaminen.”

”Kuulusteluopin tunnint. Rikosoikeus.”

”Kuulustelut- ja esitutkintaharjoitukset sekä voimankäyttö.”

”Kuulustelut, kuolemansyytutkinta, tekninen tutkinta, rikosoikeus ja voimankäyttö”

”Kuulustelut, pöytäkirjat”

”Mielestäni poliisiammattikorkeakoulu antoi hyvät valmiudet erilaisiin valvontaa ja hälytystoiminnan tehtäviin sekä rikostorjuntaan ja tutkintaan. Nykyään työssäni olen huomannut kuulusteluoppien olleen loistavasti opetettu koululla. Voimankäyttö sekä operatiivinen kenttätoiminta antoivat myös loistavat valmiudet poliisin työhön.”

”Mielestäni sain kyllä erittäin hyvät valmiudet poliisin ammattiin (...) Tekniseen tutkintaan, rekisteröintiin, esitutkintapöytäkirjan laatimiseen, kuulustelun perusteisiin käytettiin aikaa niin, että varmuus homman hoitamiseen syntyi nopeasti vaikka oppimistakin niissä toki vielä on.”

”Pakkokeinot ja kuulustelu”

”Rikostorjunnan ja hälytystehtävien perusasiat.”

”rikostutkinta, tosin se myös kiinnosti itseä eniten joten sen vuoksi siihen oli motivoitunut.”

”Sain mielestäni hyvät valmiudet toimia tutkintatehtävissä. Olen valmistumisen jälkeen ollut todella vähän varsinaisesti kenttätöissä, mutta toisaalta olen valvonta- ja hälytystoimintaa suorittanut myös tutkinnan aikana erittäin paljon, joten valmiudet, jota koululta sain siihen, ovat erittäin hyviä. (...)”

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus rikostutkinnan koulutuksessa: kertaus

- Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin arvioita poliisikoulutuksen erityisalojen työelämävastaavuudesta. He saivat arvioida, kuinka hyvin valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutukset heidän käsityksensä mukaan vastasivat niitä osaamisvaatimuksia, joita poliisiin ammatti valmistuneelle poliisille asettaa.
- Rikostutkinnan koulutuksen osalta valmistuneet poliisit arvioivat parhaiten työelämän osaamisvaatimuksia vastaaviksi koulutusalueiksi rikoksen tunnusmerkistön tunnistamisen eri rikoksissa, ilmoitusten kirjaamisen, poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käytön sekä kuulustelujen koulutuksen. Keskimääräistä huonommaksi koulutuksen työelämävastaavuus arviottiin tutkinnan päättämisen, siviilioikeuden peruskäsitteiden tuntemisen ja todistelun kokonaisuuden hallinnan koulutuksissa.
- Arvioiden ajallisessa kehityksessä on vaihtelua rikostutkinnan koulutuksen eri osa-alueiden välillä. Myönteiseen suuntaan ovat valmistuneiden poliisien arvioiden perusteella kehittyneet erityisesti kuulustelukoulutus, henkilörekisteröinnin koulutus sekä pakkokeinojen käyttämisen koulutus. Myönteinen muutos on monin osin systemaattista. Pidemmällä aikavälillä myös esimerkiksi esitutkintapöytäkirjan laatimisen koulutus on kehittynyt suhteellisen vakaasti myönteiseen suuntaan.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”ilmoitusten kirjaaminen”; ”siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen”; ”poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)”. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat näiltä osin heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

6.5. Avopalaute: muut teemat

Valmistuneet poliisit viittasivat avopalautteissa muutamaa sellaisiin osaamisalueisiin, jotka kyllä sivuavat valvonta- ja hälytystoimintaa, liikennevalvontaa ja rikostutkintaa, mutta jotka kuitenkin ilmenivät vastauksissa omina asiakokonaisuuksina ja joihin kannattaa viitata tässä erikseen. Tällaisia osaamisalueita voitiin erottaa etenkin myönteisistä palautteista (*Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisiin ammattiin?*).

Rikosoikeuden ja oikeusjärjestelmän kokonaisuuden koulutus on saanut hyviä arvioita jo pidemmän aikaa, ja niin myös tällä kertaa. Yhtenä keskeisenä tekijänä on ilmeisesti Poliisiammattikorkeakoulussa noudatettu rikosoikeuden opetuksen pedagogiikka, jota on kehitetty oppilaitoksessa pitkään ja jota on kuvattu yksityiskohdaisesti vuoden 2015 vaikuttavuusarvioinnin raportissa (Ruuska & Rantala, 2015, 74-75). Myös *teknisen tutkinnan* opetusta kiitettiin ja – kuten edellä tutkinnan koulutuksen avopalautteen yhteydessä havaittiin – moni valmistunut poliisi arvosti omassa koulutuksessaan myös *kuulusteluopin* opintoja.

”Äkkiseltään sanoisin rikosoikeus, kenttötoiminta ja voimankäytön case- ja lailisuusoppitunnit.”

”Lakiin liittyvät teoriaopinnot. Voimankäyttö.”

”Oikeudellinen ajattelu ja patjan toiminnot nousevat mieleen ensimmäisinä.”

”Oikeusprosessiin, rikosoikeuteen ja voimankäyttöön liittyvistä osa-alueista sain omasta mielestäni selvästi parhaat valmiudet poliisiin ammattiin. Voimankäytön osalta koulutus on toteutettu mahdollisimman hyvin jatkuvasti muuttu-

vissa tuntikehyksissä. Kouluttajat olivat motivoituneita ja ammattitaitoisia, joka tarttui opiskelijoihin”

”Rikos ja rikosprosessioikeus”

”Rikos- ja prosessioikeuden opinnot olivat hyvät”

”Rikos- ja prosessioikeus, esitutkinta (kuulustelut ym.), tekninen tutkinta, voimankäyttö, liikunta, ensiapu”

”Rikosoikeus ja toimivalta-asiat, voimankäyttö.”

”Rikosoikeus ja voimankäyttö.”

”Rikosoikeus, toimivaltajärjestelmä, voimankäyttö, ajo-opetus, operatiivinen toiminta”

”Rikosoikeus, toimivaltajärjestelmä, voimankäyttö.”

”Tekninen tutkinta”

”Tekninen tutkinta, dokumentointi, kuulustelut, rikosoikeus ja rikosprosessioikeus, tilanneharjoitteet.”

”tekninen tutkinta ja voimankäyttö”

7. KÄYTÄNNÖLLISET HARJOITUKSET POLIISIAMMATTIKORKEAKOULULLA JA HARJOITTELUJAKSO POLIISILAITOKSELLA

Vaikuttavuusarvioinnin kyselylomakkeessa ei ole kysymyssarjaa, joka kohdistuisi suoraan käytännöllisiin harjoituksiin tai koulutuksen aikaiseen harjoittelujaksoon poliisilaitoksella. Käytännöllisen harjoittelun teema on kuitenkin noussut jokaisella arviointikerralla esiin valmistuneiden poliisien antamissa avoimissa vastauksissa. Tällä tutkimuskerralla harjoittelun merkityksen teeman havaittiin korostuvan myös lähiesimiesten avovastausaineistossa. Vuoden 2015 arviointitutkimuksessa käytännöllistä harjoittelua ja harjoittelujaksoa koskeva osa lisättiin raportin rakenteeseen omana lukunaan ja tätä käytäntöä on jatkettu sen jälkeen.

Valmistuneet poliisit arvostavat ehkä kaikkein eniten oman tutkintokoulutuksensa kokonaisuudessa käytännöllisiä harjoituksia sekä harjoittelujaksoa poliisilaitoksella. Vastauksissa toistuu muutamia sellaisia oppimisen ja koulutuksen kehittämisen kannalta tärkeitä seikkoja, joihin on viitattu tämän raportin luvussa *Vaikuttavuuden mekanismeista: oppiminen poliisikoulutuksessa*.

Valmistuneet poliisit kirjoittavat monissa vastauksissa, että poliisin ammatti on ytimeltään sellainen, että sen oppii tekemällä. Poliisin ammatin juridinen perusta ja sen teknisiä ja taktisia asioita koskevat teoreettiset opinnot, sekä muut teoriapi-
toiset oppiaineet, ovat valmistuneiden poliisien käsityksen mukaan ammattitaidon tärkeimpiä osatekijöitä. Poliisin ammatti ja ammatin keskeiset prosessit jäsentyvät kuitenkin eheäksi kokonaisuudeksi vasta omakohtaisen ammatillisen kokemuksen myötä. Yksittäiset juridiset, tekniset ja taktiset asiat saavat konkreettisen merkityksen, ja ne ymmärretään, kun ne on päästy käytännössä näkemään ja kokemaan osana laajempaa ammatillista prosessikokonaisuutta.

Perusasioiden käytännölliseen harjoitteluun ja ammatillisen kokemuksen kertymiseen tarjotaan monia tilaisuuksia koulutuksen aikana ja tutkinnon kokonaisuudessa käytännöllinen harjoittelu vuorottelee teoreettisen oppiaineen kanssa. Tämä on ammatillisen oppimisen ja osaamisen näkökulmasta välttämätöntä oppiaineissa, joissa osaaminen on suureksi osaksi kehollistunutta ja joissa sen voi suurelta osin havaita ja oppia vain menemällä inhimillisen vuorovaikutuksen tilanteisiin. Osaamisen voi useissa tapauksissa havaita vain osana tilannetta, koska se ilmenee – on olemassa – osana toimintaympäristön tekijöitä ja asiakaskäyttäytymistä, ja osana ammattinsa osaavan toimijan omia tilannekohtaisia ratkaisuja ja toimintaa. Voidaan puhua ammattispesifistä, tai ammatillisesti relevantista, tilannetajusta.

Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?

”Poliisiksi oppii vain työskentelemällä poliisina. Koulutus, jonka itse kävin, sisälsi todella paljon turhia asioita, millä ei tosielämän poliisityön kanssa ole mitään tekemistä. Koulutus sisälsi myös sellaista, joka on keskiössä poliisityön kanssa, mutta asia esitettiin mahdollisimman epäloogisesti tai oppiminen delegoitiin oppimispäiväkirjojen tai verkkotenttien muodossa oppilaalle itselleen. Oppimispäiväkirjatehtävät, verkkoalusta oppiympäristönä yms. eivät tue oppimista ja vaikuttivatkin pieneltä puuhastelulta, jotta lukujärjestystä saadaan täydemmäksi. Koulutuksen pitäisi olla käytännönläheisempää monilta osin. Erityisesti rikostorjuntaan liittyviin toimenpiteisiin ammattitaitoiset opettajat

kyllä mielestäni antavat kaikki eväät oppilaalle, mitkä pystyvät työjärjestyksen puitteissa, mutta rikostutkinnan alkeita opetetaan mielestäni liian vähän. Tämän on huomannut kuka tahansa harjoittelija aloittaessaan ensimmäisen jakson rikostorjunnassa. Esimerkkinä oppilas on harjoitellut satoja kertoja koulutuksen aikana kohdehenkilön kiinniottoa, mutta kuulustellut koulutuksen aikana vain kerran tai kaksi. Koulutus voisi kestää vaikka kuusi vuotta ja koululta ei lähde yhtään sen enempää tai vähempää valmiimpaa poliisikokelasta ensimmäisiin virkatehtäviinsä. Koulutus tarjoaa jonkinlaiset alkeet oppilaalle ja harjoitteluvaiheessa laitos opettaa käytännössä, mitä poliisin tulee työssään tehdä. Rakenne on mielestäni sinänsä silti toimiva, koska en ole vielä havainnut yhtään oppilasta, joka ei lopulta joka tapauksessa osaisi toimia virkansa edellyttämällä tavalla tai ei hallitsisi työtään. Jos Poliisiammattikorkeakoulu kuitenkin haluaa täyttää vielä paremmin sen, mikä on tarkoituksenmukaista, eli kouluttaa henkilö poliisiksi, sen tulisi katsoa mikä koulutuksessa on perimmäistä tarkoitustaan palvelemaan asia. Poliisin työ on käytännönläheistä, joten pidetään myös poliisin koulutus käytännönläheisenä.”

”Itse olen mielestäni saanut riittävät valmiudet kaiken peruspoliisityön tekemiseen. Tällä hetkellä harjoittelussa olevista ja siinä jo olleista ns. uuden mallin koulutettavista olen huomannut, että monella on käytännön osaaminen melko huonolla tasolla. Vertaan tätä siis toimintaan omassa työharjoittelussa ja tämä osaaminen on mielestäni poikkeuksetta huomattavasti heikompaa. Tarkoitin tällä aivan perustöitä Virve, Patjan, Poken yms. kanssa toimimisessa. Kaikkea ei tietysti tarvitse osata, mutta meillä käytiin noita asioita kyllästymiseen saakka ja se on antanut erittäin hyvät valmiudet työelämään.”

”Itsekritiikki tässäkin kohtaa on kova. Koen, että valmiudet poliisin ammatin on erittäin hyvät koulutuksen myötä. Enemmän olisin kaivannut käytännön tekemistä harjoituskaupungissa. Useampia vetoja harjoitteista ja mahdollisesti samaan liitettynä R-ilmoituksen kirjaaminen pakkokeinoineen. Se että saa uuden asian eteensä, pitäisi sisäistää se vartissa ja opettaa/esittää muille - ajantuhlausta, ennemmin kouluttajan pitämä luento jossa tulee varmasti oikeaa tietoa.”

”Koulutus turhan korkealentoista verraten mitä se työ oikeasti on. On johtamisopintoja ja ties mitä, mutta esimerkiksi yjt-kippiä ihmeteltiin vasta koululla harjoittelun puolivälissä ja sitä ennen harjoittelunohjaaja ihmetteli, ettekö tuomoisia perusasioita ole opetettu. Parasta (kenttä/liikenne/tutkinnan) opetusta tuli poikkeuksitta sellaisilta, jotka olivat itsekin olleet muutaman vuoden sisään vielä tekemässä töitä jota itse opettivat. Nykyisiltä harkkareilta on selvinnyt, ettei hommat ole koululla paljoa muuttuneet vaikka palautetta on varmuudella jo meidän aikana annettu paljon.”

”Kuvitteellisia tehtäviä ja niiden hoitamista partiona harjoitellaan aivan liian vähän ja suorituksia yhdelle opiskelijalle tulee sitäkin vähemmän. Kaikille ei sovi oppimenetelmäksi pelkästään kantapään kautta oppiminen ja tilanteiden purku jälkeen päin, vaan alle tarvitsisi myös ”onnistumisia” ja rutiinia.”

”Käytännön työntekemiseen ei kuitenkaan loppupeleissä tullut ehkä riittävästi eväitä. Nykyäänkin uudet harjoittelijat sanovat, että joo toi on tutka. Kyllä mä oon sen nähnyt. Tai että joo, ton mä oon myös nähnyt kerran (uusi alkoseulon-tamittari ;)”

Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?

”Harjoittelussa vasta asiat tuli oikeasti ymmärrettyä. Palaset loksahdivat paremmin kohdalleen.”

”Käytännön harjoitukset, niin valvonta- ja hälytys kuin rikostorjuntaan liittyvät.”

”Käytännön toiminta, sisältäen turvalliset toimintatavat ja erilaisten tilanteiden hallinta.”

”Voimankäytönkoulutukset kokonaisuudessaan. ”Case” tyypisissä harjoituksissa vietiin asioita käytännön tasolle asti ja pohdittiin melko kokonaisvaltaisesti eri toimintamalleja sekä toimivaltuuksia. Tätä olisi kaivannut lisää myös muissa koulutuksissa.”

”Praktiska övningar.”

”Sosiaaliset taidot, käytännön harjoitukset. Harjoittelu kokonaisuutena. Ilman harjoittelua en osaisi mitään.”

”Työharjoittelu Käytännön harjoitukset”

”Yhdessä tehtävät monipuoliset käytännön harjoitukset.”

8. KOULUTUKSEN ALAKOHTAINEN MOTIVAATIO JA URASUUNNAT

Koulutuksen työelämävastaavuuden arvioiden yhteydessä valmistuneita poliiseja pyydettiin arvioimaan, kuinka vahvan motivaation koulutus heidän käsityksensä mukaan tuotti eri tehtäväalueille, valvonta- ja hälytystehtäviin, liikennevalvontatehtäviin ja rikostutkinnan tehtäviin. Lisäksi heiltä kysyttiin kyselyn viimeisessä osassa, mitkä tehtävät ja tehtäväalueet heitä kiinnostavat omalla urallaan kaikkein eniten.

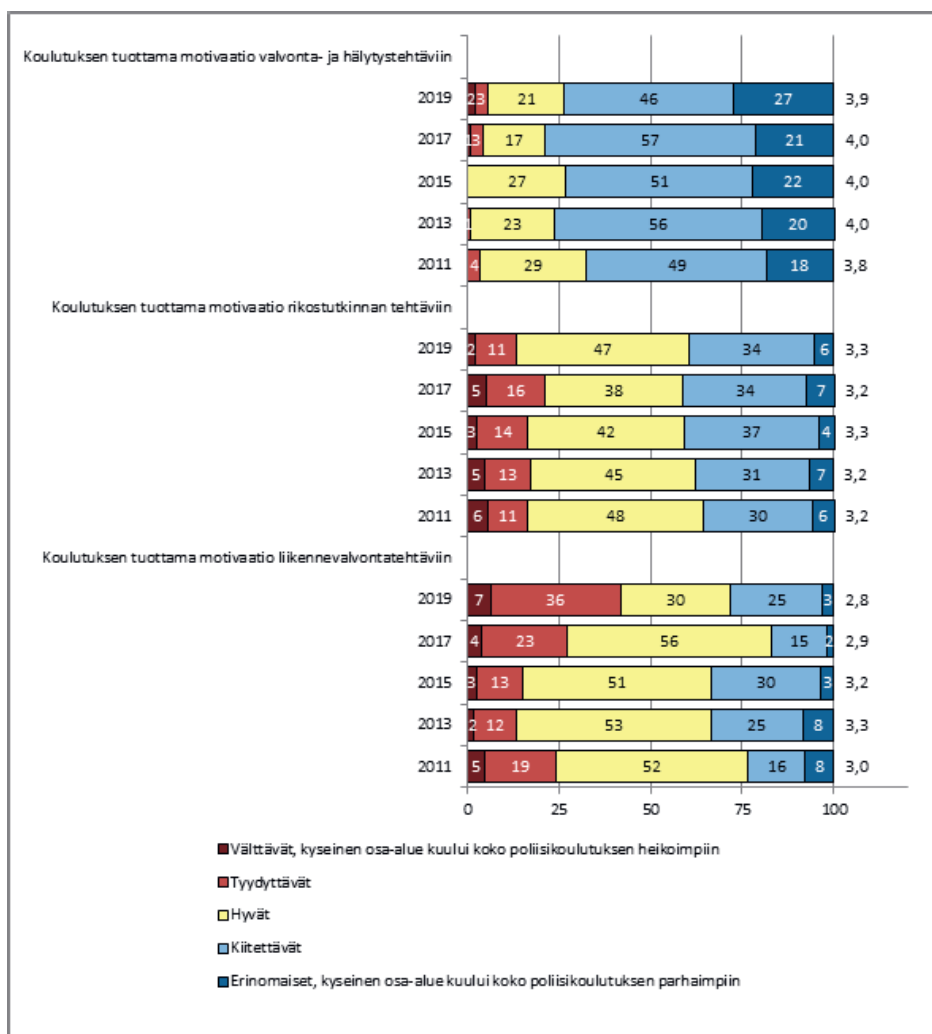
8.1. Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan tehtäviin

Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motivaatiotekijöitä tutkittaessa havaittiin (luku 3), että ensimmäisen motivaatiotekijän motivaatiotekijät ovat valmistuneille poliiseille tärkeitä. Tähän faktoriulottuvuuteen latautuivat työn liikkuvuuden, vaihtelevuuden, monipuolisuuden, käytännönläheisyyden ja toiminnallisuuden piirteet. Kiinnostus valvonta- ja hälytystehtäviin oli niin ikään kiinteä osa tätä faktoriulottuvuutta. Tästä näkökulmasta katsottuna ei ole yllättävää, että poliisiopiskelijat kokevat valvonta- ja hälytystoiminnan motivoivaksi myös koulutusaikanaan ja että valmistuneet poliisit hakeutuvat oman uransa alkuvaiheessa mielellään valvonta- ja hälytystoiminnan tehtäviin.

Tässä tutkimuksessa noin 73 % valmistuneista poliiseista katsoo, että poliisikoulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan tehtäviin oli kiitettävää, tai erinomaista sillä tavoin, että kyse oli koko poliisikoulutuksen parhaista puolista. Rikostutkinnan koulutuksesta vastaavalla tavalla ajatteli noin 40 % tutkimukseen vastanneista valmistuneista poliiseista. Liikennevalvonnan koulutuksesta tällä tavoin ajatteli noin 28 % vastaajista.

Kehitys on 2010-luvun kuluessa ollut suhteellisen tasaista valvonta- ja hälytystoiminnan ja rikostutkinnan osalta, mutta arviot koulutuksen tuottamasta motivaatiosta liikennevalvonnan tehtäviin ovat pitkällä aikavälillä jonkin verran heikentyneet. Toisaalta aivan viime vuosien kehitystä luonnehtii liikennevalvonnan osalta selvä polarisaatio, sekä kielteisten että myönteisten arvioiden osuudet ovat selvästi kasvaneet vuodesta 2017 vuoteen 2019.

Rikostutkinnan tehtävien osalta havainnot ovat siinä mielessä myönteisiä, että tällä tutkimuskerralla 2019 noin 87 % vastaajista arvioi, että koulutus tuotti vähintään hyvän motivaation rikostutkinnan tehtäviin, kun vastaava osuus vuoden 2017 tutkimuksessa oli noin 79 %. Havainnot lähiesimiesten aineistosta olivat samansuuntaisia. Lähiesimiesten arvioiden perusteella valmistuneiden poliisien motivaatio rikostutkinnan tehtäviin näyttää ainakin jonkin verran lisääntyneen viime vuosien aikana.

Kuvio 8.1. Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan tehtäviin 2011–2019

- Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan tehtäviin
- Koulutuksen tuottama motivaatio liikennevalvonnan tehtäviin
- Koulutuksen tuottama motivaatio rikostutkinnan tehtäviin

Aineisto: PVA 2011–2019

Mann-Whitney -testin perusteella tutkintojen välillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja näissä muuttujissa. Kehityksessä on kuitenkin havaittavissa selvää polarisaatiota, kun tarkastellaan valmistuneiden poliisien arvioita koulutuksen tuottamasta motivaatiosta liikennevalvonnan tehtäviin vuosien 2017 ja 2019 tutkimuksissa. Likelihood ratio -testi, joka ei kiinnity muuttujien järjestysasteikollisiin arvoihin (järjestykseen, *rank ordering*), vaan jakaumien keskinäisiin eroihin luokitteluasteikollisina jakaumina, osoittaa, että luokitteluasteikollisessa ei-parametrisessa tarkastelussa poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden jakaumat eroavat toisistaan tilastollisesti merkitsevällä tavalla ($L\chi^2 = 9.777$, $df = 4$, $p = .044$, $C = 0.207$; kahdessa solussa (20 %) frekvenssin odotusarvo < 5 , $n = 216$). Motivaation polarisaatio poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden joukossa on suurempi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden joukossa.

8.2. Urasuunnat

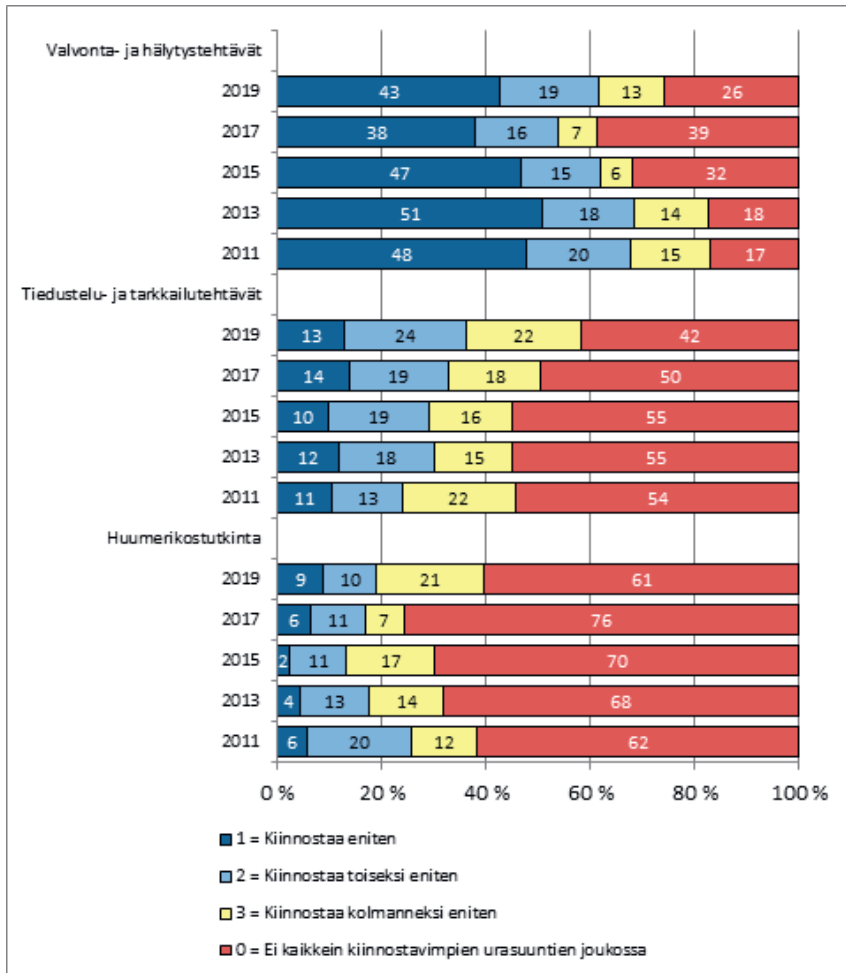
Kyselyn loppupuolella vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa uratulevaisuuttaan poliisissa. Aluksi esitettiin kysymys poliisihallinnon palveluksessa jatkamisesta ja samalla siitä, mihin virkatehtäviin vastaaja arvioi pitkän aikavälin kuluessa sijoittuvansa (ks. luku 9.2., Kuvio 9.3.). Sen jälkeen niille, jotka arvioivat jatkavansa poliisin palveluksessa, esitettiin kysymys tehtäväaluekohtaisista urasuunnista.

”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa? Mainitse tärkeysjärjestyksessä kolme tärkeintä

- 1 = kiinnostaa eniten
- 2 = kiinnostaa toiseksi eniten
- 3 = kiinnostaa kolmanneksi eniten”

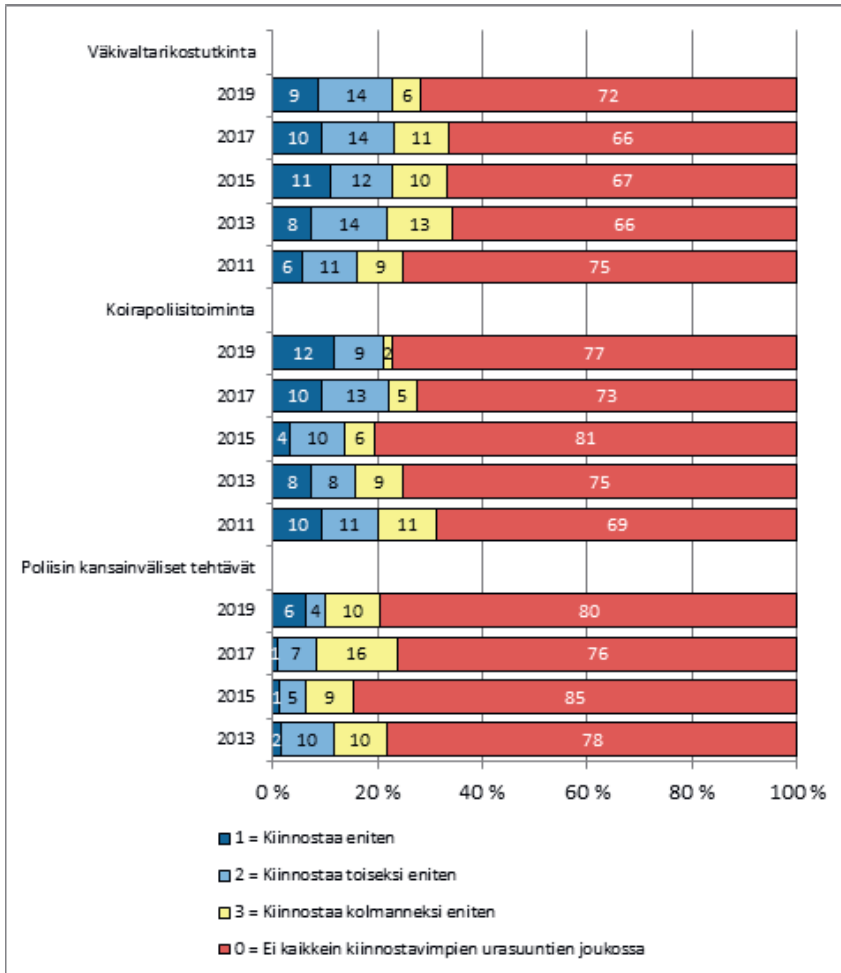
Kuvioissa 8.2.–8.4. raportoidaan tulokset niiltä tehtäväalueilta, jotka vähintään 10 % vastaajista valitsi kolmen kiinnostavimman tehtäväalueen joukkoon. Tehtäväalueet on järjestetty nollaluokan mukaan kasvavaan järjestykseen (0 = tehtäväalue ei ole kaikkein kiinnostavimpien joukossa).

Tämän tarkastelun perusteella selvästi eniten valmistuneita poliiseja kiinnostavat omalla urallaan valvonta- ja hälytystehtävät (noin 74 % mainitsee valvonta- ja hälytystehtävät kolmen kiinnostavimman tehtäväalueen joukossa) sekä tiedustelu- ja tarkkailutehtävät (58 %). Myös huumorikostutkinta (39 %), väkivaltarikostutkinta (28 %), koirapoliisitoiminta (23 %) ja poliisin kansainväliset tehtävät (20 %) kiinnostavat suhteellisen paljon. Kuvauksen ulkopuolelle jäivät edellä mainitun kriteerin perusteella muun muassa nettipoliisitoiminta (noin 6 % vastaajista mainitsee nettipoliisitoiminnan kolmen kiinnostavimman tehtäväalueen joukossa), talousrikostutkinta (7 %), lyhytkestoinen rikostutkinta (8 %), tekninen rikostutkinta (9 %) sekä ulkomaalaisvalvonta (9 %).

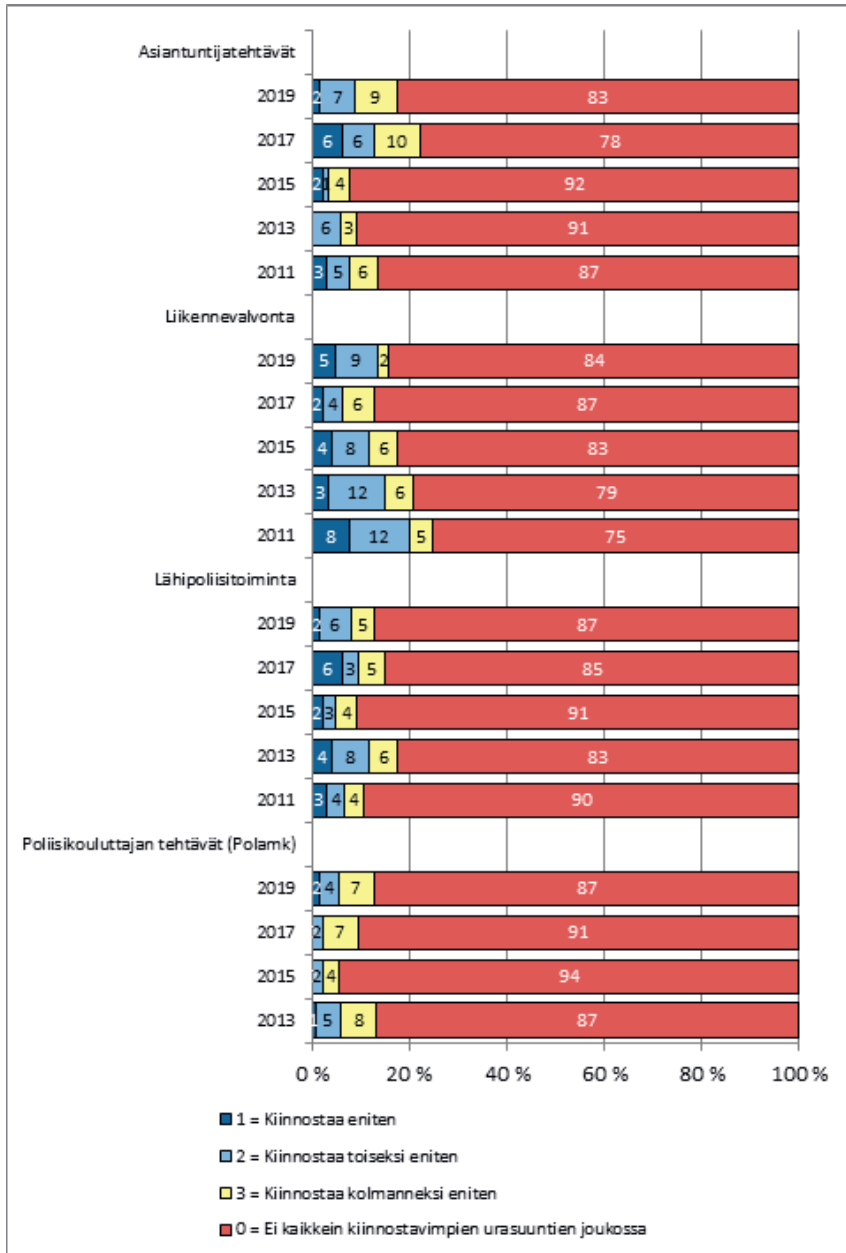
Kuvio 8.2. Kiinnostus valvonta- ja hälytys-, tiedustelu- ja tarkkailu- sekä huumerikostutkinnan tehtäviin

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 8.3. Kiinnostus väkivaltarikostutkintaan, koirapoliisitoimintaan ja poliisin kansainvälisiin tehtäviin

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 8.4. Kiinnostus asiantuntijatehtäviin, liikennevalvontaan, lähipoliisitoiminnan tehtäviin sekä poliisikouluttajan tehtäviin (Polamk)

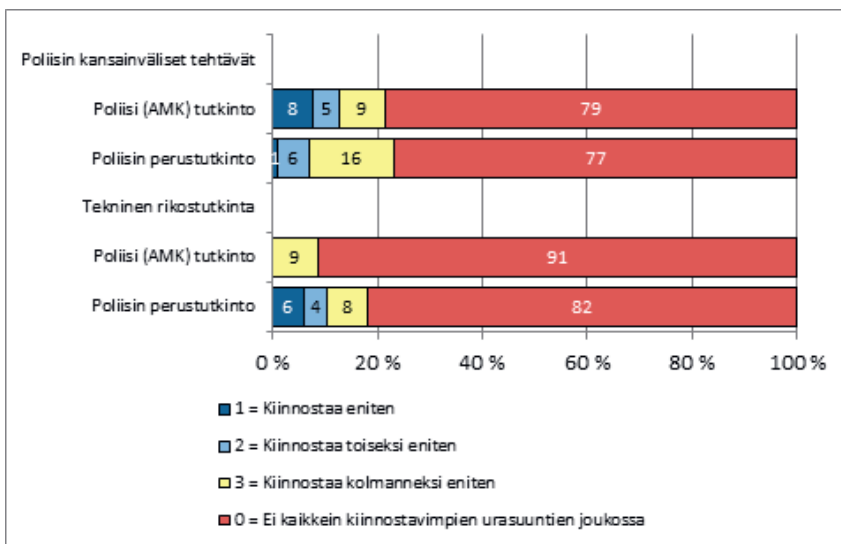
Aineisto: PVA 2011–2019

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahden eri urasuunnan välillä:

- *Kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin* ($L\chi^2 = 9.766$, $df = 3$, $p = 0.021$, $C = 0.198$; kahdessa solussa (25 %) frekvenssin odotusarvo < 5 , $n = 220$) ja;

- *Kiinnostus teknisen rikostutkinnan tehtäviin* ($L\chi^2 = 15.765$, $df = 3$, $p = 0.001$, $C = 0.220$; neljässä solussa (50 %) frekvenssin odotusarvo < 5 , $n = 220$; kun kiinnostusmuuttujan muuttujanarvot yhdistetään analyysia varten s.e. muuttuja on analyysissa kaksiportainen, $L\chi^2 = 4.067$, $df = 1$, $p = 0.044$, $C = 0.133$, $n = 220$).

Tutkintojen välisiä sisällöllisiä eroja kuvataan kuviossa 8.5. Poliisin kansainväliset tehtävät kiinnostavat poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita suhteellisesti jonkin verran enemmän, teknisen rikostutkinnan tehtävät puolestaan jonkin verran vähemmän, verrattuna poliisin perustutkinnon suorittaneisiin. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista noin 8 % vastasi, että poliisin kansainväliset tehtävät kiinnostavat heitä kaikkein eniten. Poliisin perustutkinnon suorittaneista vastaajista tätä mieltä oli noin 1 %. Poliisin perustutkinnon suorittaneista noin 6 % vastasi, että teknisen rikostutkinnan tehtävät kiinnostavat heitä kaikkein eniten. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista vastaajista tätä mieltä ei ollut yksikään vastaaja; noin 9 % heistä kuitenkin katsoi, että tekninen rikostutkinta on kolmanneksi mielenkiintoisin urasuunta omalla työuralla.

Kuvio 8.5. Kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin ja tekniseen rikostutkintaan: poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet

Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, $N = 223$)

Koulutuksen alakohtainen motivaatio ja urasuunnat: kertaus

- Valmistuneita poliiseja pyydettiin tutkimuksessa arvioimaan, kuinka vahvan motivaation koulutus heidän käsityksensä mukaan tuotti eri tehtäväalueille: valvonta- ja hälytystehtäviin, liikennevalvontatehtäviin ja rikostutkinnan tehtäviin. Lisäksi heiltä kysyttiin, mitkä tehtävät ja tehtäväalueet heitä kiinnostavat omalla urallaan kaikkein eniten.
- Noin 73 % valmistuneista poliiseista katsoo, että poliisikoulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan tehtäviin oli joko kiitettävää tai sillä tavoin erinomaista, että kyse oli koko poliisikoulutuksen parhaista puolista. Rikostutkinnan koulutuksesta vastaavalla tavalla ajatteli noin 40 % ja liikennevalvonnan koulutuksesta noin 28 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä.
- Noin 87 % vastaajista arvioi nyt vuoden 2019 tutkimuksessa, että koulutus tuotti vähintään hyvän motivaation rikostutkinnan tehtäviin, kun vastaava osuus vuoden 2017 tutkimuksessa oli noin 79 %. Samansuuntaisia havaintoja tehtiin myös lähiesimiesten arvioiden perusteella. Motivaatio rikostutkinnan tehtäviin näyttää ainakin jonkin verran lisääntyneen aivan viime vuosien aikana.
- Vastaajia pyydettiin arvioimaan uratulevaisuuttaan poliisissa vielä hieman tarkemmin. Niiltä, jotka arvioivat jatkavansa poliisin palveluksessa, kysyttiin yksityiskohtaisempi kysymys tehtäväaluekohtaisista urasuunnista, ”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa? Mainitse tärkeysjärjestyksessä kolme tärkeintä”. Valmistuneita poliiseja kiinnostavat eniten omalla tulevalla urallaan yhtäältä valvonta- ja hälytystehtävät ja toisaalta tiedustelu- ja tarkkailutehtävät. Myös huumerikostutkinta, väkivaltarikostutkinta, koirapoliisitoiminta ja poliisin kansainväliset tehtävät kiinnostavat valmistuneita suhteellisen paljon.
- Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahden eri urasuunnan välillä: ”kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin” ja ”kiinnostus teknisen rikostutkinnan tehtäviin”. Poliisin perustutkinnon suorittaneisiin verrattuna poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita näyttivät kiinnostavan tulevalla urallaan jonkin verran enemmän poliisin kansainväliset tehtävät, jonkin verran vähemmän puolestaan teknisen rikostutkinnan tehtävät.

9. SITOUTUMINEN JA URATASOT

Kyselylomakkeen alkupuolella, motiivimittarin jälkeen, valmistuneilta poliiseilta kysyttiin, (A, alla) hakeutuisivatko he uudelleen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisivat tehdä valintansa nykyisen elämäkokemuksensa perusteella. Lomakkeen loppupuolella heitä pyydettiin puolestaan ajattelemaan omaa uratulevaisuuttaan poliisissa ja arvioimaan, (B) mikä on pitkällä aikavälillä todennäköisin vaihtoehto heidän omalla työurallaan.

A: ”Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella? [Kyllä, En]

Miksi? Voit halutessasi kuvata keskeiset syyt tässä omin sanoin”

B: ”Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi? Tulen toimimaan...

Poliisin ammatissa miehistötehtävissä
Poliisin ammatissa alipäällystätehtävissä
Poliisin ammatissa päällystätehtävissä
Poliisin ammatissa muissa tehtävissä (asiantuntijatehtävät tms.)
Turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella
Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä*

*Jos vaihdat alaa kokonaan, niin mistä syystä?”

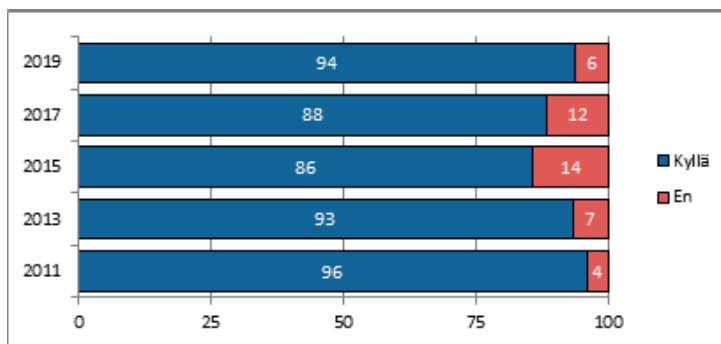
Ensimmäisen kysymyksen (A) avovastaukset raportoidaan kahdessa osassa sen mukaan, onko vastaaja valinnut kysymysparin strukturoidussa osassa ”kyllä” vai ”en” vaihtoehdon.

9.1. Hakeutuisitko poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin uudelleen?

Noin 94 % vastaajista arvioi, että hakeutuisi poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos tekisi valinnan uudelleen nykyisten tietojensa ja elämäkokemuksensa perusteella. Osuus on vaihdellut noin 86 %:n (2015) ja noin 96 %:n (2011) välillä. Notkahdusta, jonka aallonpohjana oli vuoden 2015 tutkimus, ja siihen vastanneet vuosina 2012–2013 valmistuneet poliisit (7/2012–9/2013), luonnehtii ajanjaksona valmistuneiden poliisien työttömyys. Sitoutuneisuuden ja työllisyys- ja työttömyysasteiden tarkastelu samassa kehyksessä kuitenkin osoittaa, että sitoutuneisuudelle, edellä kuvatussa merkityksessä, on oltava muitakin selittäviä tekijöitä kuin työttömyys (ks. Kuvio 9.2.).

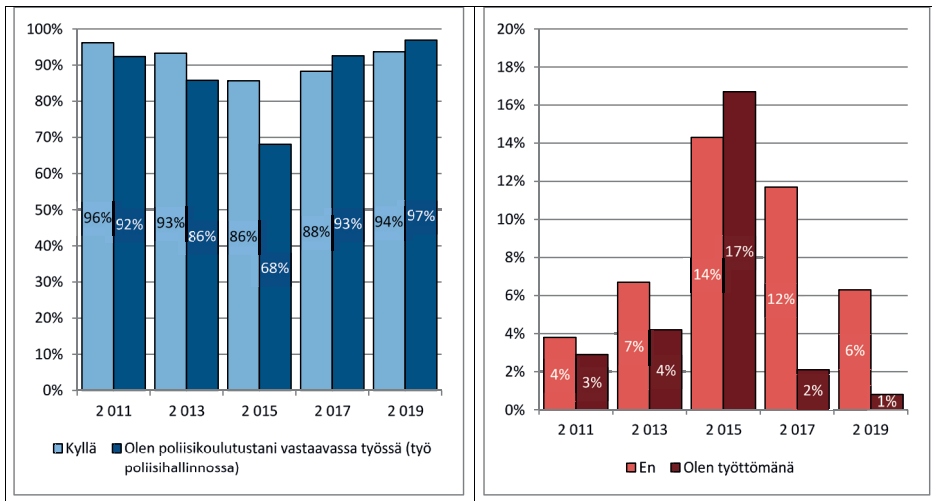
Valmistuneiden poliisien soveltuvuus poliisin ammattiin ei ole itsearviointien eikä myöskään lähiesimiesten arvioiden perusteella muuttunut (ks. Vuorensyrjä, 2011; Vuorensyrjä & Lehmuskoski, 2017; tämän tutkimuksen luku 5). Poliisin ammatissa itsessään on kuitenkin tapahtunut 2010-luvulla muutamia merkittäviä muutoksia, jotka heijastuvat valmistuneiden poliisien työelämäkokemuksiin ja samalla hyvin todennäköisesti myös heidän ajatuksiinsa poliisin ammattiin sitoutumisesta.

Poliisin kolmivaiheinen hallintorakennemuutos vuosina 2009–2014 on aiheuttanut merkittävän tuottavuuspaineen henkilöille, jotka työskentelevät etulinjan poliisitehtävissä. Poliisien määrä on vähentynyt, mutta tehtävämäärät eivät ole vähentyneet samassa suhteessa. Tuottavuuspaine on koettu poliisissa kiireenä ja tehtäviin kohdistuvina priorisointivaatimuksina ja tästä on aiheutunut pärjäämisen ja jaksamisen ongelmia ja näistä puolestaan ammatillisen sitoutuneisuuden heikentymistä. Tätä ilmiökokonaisuutta selittää analyyttisesti hyvin perusteltu teoriatausta – kustannustaudin teoria, motivaation kompetenssiteoria – ja vahva empiirinen tuki (ks. Vuorensyrjä, 2014b; 2014c; 2018; Vuorensyrjä, Hoffren & Laitinen, 2016).

Kuvio 9.1. Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin?

Aineisto: PVA 2011–2019

Kuvio 9.2. Valmistuneiden poliisien työllisyys- ja työttömyystilanne kyselyhetkellä, 2011–2019, ja vastaukset kysymykseen siitä, hakeutuisiko vastaaja uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin ([Kyllä], [En])?

Aineisto: PVA 2011–2019

Vaikka tilanne on jonkin verran muuttunut vuoden 2017 tutkimuksesta vuoden 2019 tutkimukseen – sitoutuminen on jonkin verran aiempaa korkeammalla tasolla – niin likelihood ratio -testin perusteella tutkintojen välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa tässä muuttujassa ($L\chi^2 = 2.043$, $df = 1$, $p = 0.153$; $n = 217$).

Kuten edellä todettiin, kysymyksen A avovastaukset raportoidaan kahdessa osassa sen mukaan, onko vastaaja valinnut kysymysparin strukturoidussa osassa ”kyllä” vai ”en” vaihtoehdon.

”En”

”-Dålig lön. -Dåliga möjligheter till vidareutbildning och/eller avancemang i karriären.”

”Ei opintososiaalisia etuusia. Epävarma työllistyminen, huono palkka, lopuistakin lististä nipistetään (...). Löysässä hirressä roikkuminen määräaikaisuuksiin myötä. Joka asiasta säästäminen, (...)”

”Ne klassiset syyt: palkka suhteessa vastuuseen, kuormitukseen ja riskeihin on huono, hallinto ja varsinkin henkilöstöjohtaminen toimii surkeasti (...). Koulussa oli kivaa enkä sinänsä kadu sitä aikaa, mutta jos nyt saisin päättää menenkö vai en, en menisi.”

”Nykyiset opintososiaaliset edut ovat niin paljon heikommat, että kynnyksellä lähteä opiskelemaan olisi paljon korkeampi.”

”Poliisiorganisaatiossa on valmistuville tilaa pääsääntöisesti rikostorjunnassa, jonka resurssit ovat surkealla tasolla. Työtä on liikaa ja työ on pääsääntöisesti vain työpöydän ääressä istumista.”

”Kyllä”

”Ainutlaatuinen työympäristö”

”Ala on vaativa ja kiehtova. Vastuu ja työn merkityksekkyydet ovat tärkeitä kriteereitä minulle ammatin valinnan suhteen.”

”Ammatin puolesta kyllä. Tosin uusi AMK-pohjainen opiskelumuoto ja huonot opiskelijaedut aiheuttaisivat sen, ettei minulla välttämättä olisi varaa opiskella poliisiksi enää.”

”Ammatti on mielenkiintoinen ja monipuolinen.”

”Ammatti vastaa odotuksia ja valinnanvaraa erilaisiin työtehtäviin on paljon.”

”Egentligen är svaret närmare kanske. Utbildningen var dåligt strukturerad och mitt liv under de 2,5 år som utbildningen varade var omöjligt att planera längre fram än bara några veckor i taget. Det var jobbigt att aldrig få ett bra svar på sina frågor och funderingar gällande hårdant schema vi skulle ha för flera månader framåt. Som bäst var det bara ett par veckor framåt helt spikat vad vi skulle göra. Men även då kunde ändringar ske.”

”En keksi mikä muu ammatti enää kiinnostaisi. Kenttätoiminta kiinnostaa erityisesti ja tutkinta menee ammattina siinä missä mikä tahansa muukin.”

”En osaisi kuvitella itseni tekevän mitään ns. ”tavallista”. Minulle on tärkeää tehdä sellaista työtä, jota itse arvostan ja jonka näen tärkeänä.”

”Hain poliisiksi, koska se vaikutti kohtuulliselta vaihtoehdolta ja sopi parhaiten silloiseen elämäntilanteeseen. Olen kokenut työn palkitsevaksi ja monipuoliseksi. En kuitenkaan erinomaisista papereista huolimatta työllistynyt moneen kuukauteen valmistumisen jälkeen lähinnä, koska en ollut harjoittelussa sillä alueella, jolle aioin asettua.”

”Hakeutuisin. Lähtökohtaisesti harkitsisin asiaa paljon pidempään ja kynnys hakeutumiseen olisi korkeampi. Suurimmaksi osaksi tämä johtuu työnantajaan liittyvistä seikoista kuten palkkauksesta ja siitä miten työnantaja kohtelee työntekijää. Tämä näkyy kunnioituksen puutteena ja jatkuvina leikkauksina liittyen mm. työvälineisiin ja työhyvinvointiin.”

”Jos pääsisi sellaisiin tehtäviin mihin haluaisi, muuten ei. Puoliväkinen ajautui sellaiseen tehtävään mikä ei ollut tavoitteena ja sitten ei pysty irrottamaan muihin tehtäviin eli jämähtää paikalleen.”

”Koulutuksen kävisin ja kokeilisin ammattia, mutta en tiedä, koenko, että poliisin työ tässä vaiheessa vastaisi niihin odotuksiin, joita minulla työelämästä on.”

”Kutsumusammatti”

”Kyllä hakeutuisin. Ammatti on osoittautunut kaiken sen arvoiseksi mitä olin kuvitellut, jopa enemmän. Mahdollisuudet kehittää itseään haluamaani suuntaan ja haluamiini tehtäviin ovat onnistuneet mukavasti. Vakituinen virka osui kohdalleni mielekkästä toimenkuvasta suhteellisen nopeasti.”

”Mieleni ei ole muuttunut kouluun pääsemiseni ja valmistumiseni jälkeen. Tuntuu että olen oikealla alalla.”

”Mielikuvani ammatista ei ole juuri muuttunut ennen poliisikoulutukseen hakeutumistani ja olen kokenut ammatin hyvin mielekkääksi.”

”Miettin kyllä tarkkaan hakeutumista kouluun koska asiat ovat menneet huomattavan paljon huonoon suuntaan.”

”Monipuoliset mahdollisuudet urakehityksen suhteen. Kokemukset ja elämykset, joita ei saa missään muussa ammatissa.”

”Nykyisissä tehtävissäni VHT-sektorilla elämäni on huolettomampaa ja tasa-arvoisempaa kuin koskaan ennen. Palkka on riittävä takaamaan toimeentuloni ja harrastukseni perheettömänä, tein ensimmäiset asuntokauppanikin juuri. Pitkien työvuorojen vuoksi minulla on paljon vapaa-aikaa ja siten jaksamista. Ehdin esimerkiksi treenaamaan 8-10 tuntia viikossa, mikä on paljon enemmän kuin aikaisemmassa vanhemman rikoskonstaapelin määräaikaisessa virkasuhteessani. Työ ei myöskään nyt kuormita sillä tavalla, että se myrkyttäisi muuta elämääni, kuten opiskelu ja rikostorjunnassa työskentely tekivät.”

”Näköalapaikka yhteiskunnan eri ilmiöihin ja mahdollisuus vaikuttaa omalla toiminnallaan auttavasti. Itsensä kehittämisen mahdollisuudet ovat myös tärkeitä. Poliisin arvot ovat sellaiset joihin on helppo samaistua.”

”Ohan tää ihan (valitse sopiva termi) kivaa!”

”Olen ollut tyytyväinen.”

”Olen päässyt työskentelemään mielenkiintoisissa ja motivoivissa työtehtävissä kannustavassa ja toisiaan tukevassa työyhteisössä.”

”Olen utelias ja haluan tietää mitä yhteiskunnassa ja ympärilläni tapahtuu. Lisäksi työ on kiinnostavaa, jännittävää ja monipuolista, ja organisaation sisällä pystyy kehittymään ja oppimaan koko ajan uutta.”

”Olen viihtynyt töissäni, ja joka päivä on kivaa tulla töihin, työympäristö on loistava”

”Organisaatio on jokseenkin kieroutunut verrattuna siviilielämään, mutta työsinällään on todella mielenkiintoista ja antoisaa. Huono johtaminen tulee karusti esille tässä organisaatiossa, toisaalta sitten on myös todella hyviä johtajia. Työkaverit ovat pääsääntöisesti todella kivoja ja yhteenkuuluvuuden tunne on suuri. Välillä töiden määrä aiheuttaa tunteen, että ei pysty vaikuttamaan asioi-

hin, mutta sitten pitää yrittää vain tehdä entistä kovemmin hommia ja uskoa vaikuttavuuteen ja omaan tekemiseen.”

”Palkka kohtuullinen koulutuksen pituuteen nähden. Mielenkiintoinen ja monipuolinen työ.”

”Pidän työn sisällöstä, työkavereista, palkka on ok, työmatka on lyhyt. Itseäni ei kaduta yhtään, että vaihdoin ammattia. Työ on edellistä mielekkäämpää ja koen, että saan konkreettisesti jotain aikaiseksi.”

”Poliisikoulutus oli erittäin antoisa ja sen kautta päädyin opiskelemaan yliopistolle alaa, johon en välttämättä muuten olisi hakeutunut/päässyt. Vaikka en jatkossa edes työskentelisi poliisitoimen yhteydessä, niin koen tutkinnosta olevan valtavasti hyötyä elämään.”

”Poliisin ammatissa on runsaasti eri suuntautumismahdollisuuksia, eikä yhden urapolun valinta välttämättä tarkoita loppuelämän urasuuntautumista. Lisäksi edes sellainen pieni vaikuttamisen mahdollisuus ihmisten elämiin positiivisella tavalla tai mahdollinen rikoskierteen katkeaminen antaa puhtia jaksaa työssä ja luo tunteen siitä, että tekee tärkeää työtä.”

”Poliisin työ on monin tavoin vastannut odotuksiani. Organisaation ongelmat ja huono johtaminen ovat suurimpia haasteita poliisin työssä, joiden vuoksi en kuitenkaan neuvoisi alasta kiinnostunutta olemaan hakeutumatta poliisin ammattiin.”

”Saan toimia ammatissa jota arvostan itse todella paljon. Haluan nähdä maailmaa tällä tavoin ja oppia tätä kautta uutta. Erilaiset elämänvaiheet ovat tuoneet elämäni kokemusta, jota pystyn myös käyttämään hyödyksi työssäni. Saan toimia erilaisten ihmisten kanssa ja yrittää auttaa ihmisiä erilaisissa asioissa.

”Teini-iässä ja nuoruudessa poliisin ammatti ei ollut mielessä. Tuolloin mielikuvani poliisista oli negatiivinen, koska ne vähäisetkin kokemukset poliisista olivat erittäin huonoja. Ajatukseni poliiseista olivat tuolloin valitettavasti enemmän halveksuvia kuin ihailevia. Tuttavapiirissäni tai suvussani ei ollut poliiseja. Aikuisiällä tein töitä joitain vuosia muutamalla eri ammattialalla. Tuolloin ajauduin pohtimaan tarkemmin, mitä työtä jota haluaisin todella tehdä. Poliisin ammatti alkoi kiinnostaa, kun oma itsenäinen elämä ja elämäntutkimus ylipäätään alkoi löytää todellisia uomiaan. Punnitsin pitkään Puolustusvoimien ja Poliisin välillä. Lopulta päätin pyrkiä poliisiksi, koska Puolustusvoimat keskittyvät lähinnä varautumiseen sellaisiin tapahtumiin, mitkä eivät todennäköisesti elinaikanani tule konkretisoitumaan. Nyt toimittuani poliisin virassa hetken aikaa, en keksi sopivampaa ammattia itselleni. Nykyisellään harmittaa vain, etten hakeutunut poliisiksi aiemmin. Uskon alkuperäisen mielikuvan poliiseista viivytäneen päätöstä. Koen, että olisin ollut riittävän soveltuva kypsyydeltäni hakeutumaan poliisiksi jo aiemmin, vaikka myöhempi hakeutuminen antoi sijaa elämäntutkimuksen karttumiselle.”

”Tykkään työstä kokonaisvaltaisesti, pienestä saakka ollut aika realistinen kuva ammatista kun katsellut vierestä sukulaisten ponnisteluja organisaatiossa.”

”Tykkään tästä työstä. Mahdollisuus kehittyä niin monipuolisesti eri osa-alueilla, tai syventää osaamistani jossain pienessä osa-alueessa todella syvälle. Palkalla ei juhlita, mutta tulee toimeen. Lisäksi kokemus siitä, että on hyödyksi yhteiskunnalle, on tärkeä.”

”Työ itsessään on palkitsevaa ja organisaatioissa työskentelevät ihmiset ovat iso työssä viihtymistä. Tunne siitä, että iso joukko tekee työtä kansalaisten hyväksi, tuntuu etuoikeutetulta. Tehdä työtä, josta voi olla ylpeä.”

”Työ on ollut mielenkiintoista, itselleni sopivaa ja olen päässyt käyttämään omia vahvuuksiani. En tiedä mitä muuta tekisin, jos en olisi poliisi.”

”Työ on vastannut odotuksia enkä keksi mikä ammatti sopisi minulle paremmin.”

”Työ on vastannut odotuksia.”

”Työ sopii minulle ja tiedän itse esimerkiksi lähiesimiesteni kertomana olevani todella hyvä työssäni. Nautin työstäni ja työyhteisö on päällisin puolin erinomainen. Töihin on pääsääntöisesti mukava mennä. Isossa yksikössä on mahdollisuus siirtyä melko nopeastikin tekemään esimerkiksi pieni pätkä toiseen toimintoon. Työnantajan joustavuus ja se, että lähiesimies kuuntelee ja pyrkii toteuttamaan työntekijän toiveen on itselle tärkeä työhyvinvoinnillinen seikka. Kuten jo hakeutuessa poliisikoulutukseen tiesin, että oikea poliisityö on tismalleen erilaista, kun maallikko sen ajattelisi olevan - huonolla tavalla. Se, mitä oikea poliisin työ on ei tullut yllätyksenä. Poliisin työssä on kuitenkin se hyvä puoli, että vaikka yksittäisestä työpäivästä saa irti niin paljon kun siitä haluaa saada irti.”

”Työ valmistumisen jälkeen on melko pitkälti vastannut odotuksiani ammattia kohtaan.”

”Työkaverit ovat hyviä ja työllä on oikeasti merkitystä. Työssä ei ole varaa pelileilyyn, sillä olemme tekemisissä vakavien asioiden kanssa ja tämä osaltaan pitää huolen että porukan suhtautuminen on hyvää.”

”Työllä ja tekemisellä on nyt syvällisempi tarkoitus ja merkitys itselle kuin aikaisemmassa ammatissani”

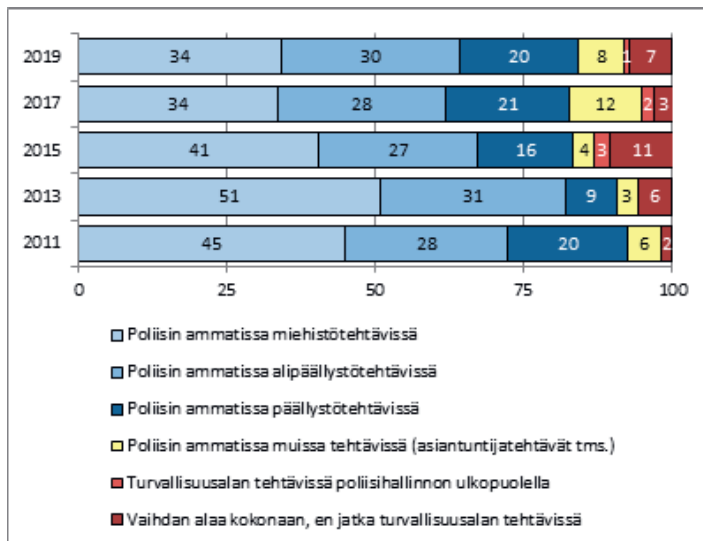
”Vaihteleva työnkuva, ei kyllästy niin helposti, kuin aikaisemmissa 8-16 töissä.”

”Viihdyn työssäni erittäin hyvin ja koen sen tärkeäksi. Hyvä palkkaus.”

”Viran vakinaistamisen jälkeen tuntuu siltä, että toimeentuloni on tietyllä tavalla taattu. En kuitenkaan ole voinut suositella poliisikoulutusta esim. pikkuveljelleni, koska säästämiseen perustuvat organisaatiouudistukset näkyvät negatiivisella tavalla työssämme ja työllistymisessämme.”

9.2. Todennäköisin uravaihtoehto omalla ammattiuralla

Kyselyn loppupuolella valmistuneilta poliiseilta kysyttiin, mikä heidän oman arvionsa mukaan tulee olemaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto heidän omalla ammattiurallaan, minkä lisäksi heiltä pyydettiin täsmennystä (avovastausta), jos ajatuksena oli, että he vaihtavat tulevaisuudessa alaa kokonaan (siirtyvät kokonaan pois turvallisuusalan tehtävistä). Vastaajista noin 84 % arvioi, että tulee toimimaan poliisimiehistön, -alipäällystön tai -päällystön virkatehtävissä. Lisäksi noin 8 % arvioi, että tulee toimimaan poliisihallinnon muissa virkatehtävissä. Noin 92 % vastaajista siis arvioi tämän perusteella jatkavansa poliisihallinnon tehtävissä. Tässä havaitaan sama muutos kuin edellä: tulokset ovat palautuneet hyvälle tasolle vuoden 2015 aallonpohjan jälkeen, ei kuitenkaan aivan yhtä hyvälle tasolle kuin 2010-luvun alkupuolen tutkimuksissa. Vuoden 2011 tutkimuksessa vastaava yhteenlaskettu prosenttiosuus oli noin 98 % (ks. Kuvio 9.3).

Kuvio 9.3. Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi? Tulen toimimaan...

Aineisto: PVA 2011–2019

Tutkintojen välisen vertailun näkökulmasta tilanne on sama kuin edellä. Likelihood ratio -testin perusteella tutkintojen välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa tässä muuttujassa ($L\chi^2 = 1,605$, $df = 5$, $p = .901$; $n = 215$) (ks. Taulukko 9.1.).

Taulukko 9.1. Tutkinto ja aspiraatiotaso: ”jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi? Tulen toimimaan...”

	Poliisin perustutkinto	Poliisi (AMK) tutkinto	Kaikki vastaajat
Poliisin ammatissa miehistötehtävissä	32 %	36 %	34 %
Poliisin ammatissa alipäällystötehtävissä	30 %	28 %	29 %
Poliisin ammatissa päällystötehtävissä	21 %	20 %	21 %
Poliisin ammatissa muissa tehtävissä (asiantuntijatehtävät tms.)	11 %	8 %	9 %
Turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella	2 %	1 %	1 %
Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä	5 %	7 %	6 %
	100.0 %	100.0 %	100.0 %
n/N	112/117	103/103	215/220*

* Kolmen vastaajan tutkinto ei ole tiedossa. Vastaajia vuosina 2017–2019 on ollut yhteensä 223 kappaletta. Aineisto: PVA 2017–2019 (vuosina 2014–2017 valmistuneita poliiseja, N = 223)

Jos vaihdat alaa kokonaan, niin mistä syystä?

”Dålig lön. Svårt att avancera och studera vidare.”

”Ehkä myös toinen ala kiinnostaa.”

”En koe alaa minulle sopivaksi.”

”Jos en pääse rikostorjunnasta suuntautumaan toisaalle. Poliisiorganisaatiossa on suurin tunku kenttätöihin tai liikennesektorille, jonne ei paikkoja avaudu. Moni haluaisi rikostorjunnasta pois, mutta ei pääse.”

”Kenttätehtävät kiinnostivat, kun hain poliisikouluun. Nyt kuitenkin pitää olla sellaisessa tehtävässä, mikä ei kiinnosta. Ei voi kuulemma irrottaa muihin tehtäviin, edes pakolliselle tehtäväkierrolle. Laitoksen sisällä erittäin vaikea päästä kenttätehtäviin ellei satu pääsemään johonkin erikoistehtävään. Pitäisi vaihtaa laitosta, mutta muun perheen takia se on hankalaa. Ei pitkään jaksu sellaista, mikä ei kiinnosta, eikä siitä edes makseta kilpailukykyistä palkkaa. Aiemmillä koulutustaustalla saisi missä tahansa muualla paremman palkan.”

”Kiinnostun jostain muusta alasta.”

”Koen, ettei poliisin perustyö ehkä kuitenkaan vastaa sitä, mitä työelämältä odotan. Työ on liian suorittavaa ja yhteisö on liian hierarkkinen. Yhteisö tasa-päistää liikaa alaisia. Koen, että voisin viihtyä paremmin itsenäisempänä asiantuntijana.”

”Olen tässä vaiheessa jo palkkamontussa, joten kehitystä ei siltä osin ole hirveästi odotettavissa. Alipäällystötehtävien myötä hieman, mutta päällystötason virat eivät itseäni kiinnosta. Työtehtävät ovat nyt hyvät, palkka ok mutta pit-

källä tähtäimellä eteenpäin mennäkseni tulen siirtymään nykyistä toimenkuvaa sivuaviin asiantuntija/siviilitehtäviin uusien koulutusten myötä.”

”Omasta kiinnostuksesta uusiin asioihin ja halusta oppia uutta. Työskentely ulkomailla kiinnostaa.”

”Palkkaus, äärimmäisyyksiin menevä sisäinen valvonta, työyhteisön toimimattomuus”

”Pitkällä aikatahtimella, taloudellisista syistä. Lisäksi työuraa yli 40 vuotta edessä. Toistaiseksi nautin työstäni enkä koe tarvetta vaihtaa alaa lähivuosina.”

”Saatan myös vaihtaa alaa vielä joku päivä.”

”Suurin syy on palkka ja hallinnon huono toiminta. Sen lisäksi koen saavani omasta kapasiteetistani enemmän irti erilaisessa työssä ja kolmantena tulee kaikkea poliisityötä leimaava liukuhinnamaisuus. Yhden päätetyn jutun jälkeen tulee aina seuraava. Viihdyn paremmin projektimallisessa luovassa työssä. Vastasin myös alempaan, koska ainakin jonkin aikaa joutunen hallinnossa vielä viettämään enkä ole menettänyt kiinnostustani alaa kohtaan vielä ihan kokonaan.”

”Turhautuminen, en pääse tehtävään johon haluaisin, työyhteisön tuen ja yhteisöllisyyden tunteen puute.”

9.3. Valmistuneiden poliisien uranäkymiä ja tavoitteita: nais- ja miespoliisit

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnissa on verrattu säännönmukaisesti naispoliisien ajatuksia omasta tulevasta urastaan miespoliisien vastaaviin ajatuksiin. Samalla on vertailtu Poliisin tulostietojärjestelmän (PolStat) tietojen avulla nais- ja miespoliisien sijoittumista poliisin virkatehtäviin sen mukaan, mikä poliisikoulutus heillä on (miehistö-, alipäällystö- ja päällystökoulutuksen suorittaneiden sijoittuminen vastaaviin virkatehtäviin). Tätä seurantaa jatketaan myös tässä raportissa.

Valmistuneiden poliisien joukossa naisten ja miesten tavoitetasot omalla urallaan eivät merkittävässä määrin poikkea toisistaan. Suuria eroja ei ole. Kuitenkin, kuten aiemmissa vaikuttavuustutkimuksissa on todettu, on mahdollista, että naisten ja miesten tavoitetasoissa on sellaisia mittakaavaltaan pienempiä eroja, jotka havaitaan vain suurten aineistojen avulla. Jos ero jossakin selitettävässä muuttujassa on kahden tutkittavan ryhmän välillä mittakaavaltaan pieni, mutta todellinen, sitä ei välttämättä havaita tilastollisesti merkitsevänä erona pienen aineiston avulla, mutta se voidaan havaita ja varmistaa tilastollisesti merkitsevänä erona suuren aineiston avulla.

Nais- ja miespoliisien uranäkymissä ei ole ei-parametristen testien perusteella tilastollisesti merkitsevää eroa ($L\chi^2 = 6.838$, $df = 5$, $p = 0.233$; $\chi^2 = 6.641$, $df = 5$, $p = 0.249$; $C = 0.106$, $n = 581$), mutta jakaumat eivät ole myöskään täysin yhteneviä. Todennäköisyys tehdä virhepäätelmä, jos väitetään, että nais- ja miespoliisien uranäkymissä on eroja (ks. Taulukko 9.2), on testistä riippuen noin 23–25%, kun virhepäätelmän hyväksyttävä taso niin näissä testeissä kuin tilastollisessa testauksessa

yleisemminkin on korkeintaan 5 % ($p < .05$). Mieluiten tilastollisessa testauksessa ja päättelyssä käytetään kuitenkin edellistä jonkin verran ankarampaa päättelysääntöä, jonka mukaan virhepäätelmän todennäköisyys saa olla korkeintaan 1 % ($p < .01$).

Joka tapauksessa, jos tarkastellaan koko tähän mennessä kertynyttä aineistoa (2011–2019), ja aineistossa havaittavia aktuaalisia eroja, näyttää siltä, että tutkimuksiin osallistuneiden miespoliisien joukossa, verrattuna naispoliiseihin, on ollut enemmän niitä, jotka näkevät alipäällystötehtävät todennäköisimpänä vaihtoehtona omalla urallaan (noin 31 % > noin 22 %). Vastaavasti naispoliisien joukossa on ollut jonkin verran enemmän niitä, jotka näkevät todennäköisimpänä vaihtoehtona omalla tulevalla urallaan jotkin muut tehtävät kuin poliisin virkatehtävät miehistössä, alipäällystössä tai päällystössä, verrattuna miespoliiseihin (noin 16 % > noin 12 %). Mielenkiintoista on, että päällystötehtävien suhteen miesten ja naisten osaineistoissa ei havaita eroa lainkaan. Sekä valmistuneista nais- että miespoliiseista noin 17 % näkee poliisin päällystötehtävät todennäköisimpänä pitkän tähtäyksen vaihtoehtona omalla tulevalla urallaan.

Taulukko 9.2. Sukupuoli ja ammatillinen sitoutuminen tulevien uravalintojen näkökulmasta: ”Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi? Tulen toimimaan...”

	Miehet	Naiset	Kaikki vastaajat
Poliisin ammatissa miehistötehtävissä	39 %	46 %	41 %
Poliisin ammatissa alipäällystötehtävissä	31 %	22 %	29 %
Poliisin ammatissa päällystötehtävissä	17 %	17 %	17 %
Poliisin ammatissa muissa tehtävissä (asiantuntijatehtävät tms.)	5 %	7 %	6 %
Turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella	1 %	1 %	1 %
Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä	6 %	8 %	6 %
	100.0 %	100.0 %	100.0 %
n/N	423/427	158/161	581/588*

* Neljän vastaajan sukupuoli ei ole tiedossa. Vastaajia vuosina 2011–2019 on ollut yhteensä 592 kappaletta. Aineisto: PVA 2011–2019

Jos tarkastellaan ammatillista sitoutumista aiempien uravalintojen valossa – ”Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella?” – valmistuneiden nais- ja miespoliisien välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa, eikä itse asiassa eroa käytännössä lainkaan ($L\chi^2 = 0.100$, $df = 1$, $p = 0.751$; $\chi^2 = 0.099$, $df = 1$, $p = 0.753$; $C = 0.013$; $n/N = 581/592$). Vuosien 2011–2019 tutkimusten kokonaisaineistossa ($n/N = 581/592$) naispoliiseista 91.8 % ja miespoliiseista 91.0 % on vastannut ”kyllä” (ks. Taulukko 9.3.).

Taulukko 9.3. Sukupuoli ja ammatillinen sitoutuminen aiempien uravalintojen näkökulmasta: ”Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisiin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella?”

			Kyllä	En	Yhteensä
Sukupuoli	Mies	Frekvenssi	384	38	422
		Frekvenssin odotusarvo	385,0	37,0	422,0
	Nainen	Frekvenssi	146	13	159
		Frekvenssin odotusarvo	145,0	14,0	159,0
Yhteensä		Frekvenssi	530	51	581
		Frekvenssin odotusarvo	530,0	51,0	581,0

Aineisto: PVA 2011–2019

Poliisin tulostietojärjestelmästä (PolStat) saadaan mielenkiintoista ajantasaista tietoa poliisikoulutuksen ja poliisin virkarakenteen vastaavuudesta, myös nais- ja miespoliisien vertailuna. Vuoden 2018 tilastojen perusteella noin 23 % alipäälystötutkinnon suorittaneista naispoliiseista toimi miehistötehtävissä (vuoden 2017 tutkimuksessa, jossa käytettiin vuoden 2016 henkilöstötilastoja, vastaava prosenttiosuus oli noin 26 %). Noin 10 % päälystötutkinnon suorittaneista naispoliiseista toimi alipäälystötehtävissä (2016: 17 %). Miespoliiseilla vastaavat osuudet olivat vuonna 2018 noin 12 % (alipäälystötutkinto, miehistötehtävät; 2016: 15 %) ja noin 7 % (päälystötutkinto, alipäälystö- tai miehistötehtävät; 2016: 6 %). (Ks. samansuuntaisista aiemmista tuloksista Sainio ym., 2007; Vuorensyrjä, 2014a; 2015; Vuorensyrjä & Lehmuskoski, 2017.)

Poliisikoulutuksen ja poliisin virkarakenteen keskinäinen vastaavuus on viime vuosina parantunut kautta linjan. Erityistä huomiota ansaitsee se, että ero nais- ja miespoliisien välillä on supistunut viime vuosien aikana, kun tarkastellaan päälystötutkintojen ja päälystötehtävien keskinäistä vastaavuutta. Kehitys on yleisesti ottaen myönteistä myös, kun tarkastellaan alipäälystötutkinnon ja alipäälystötehtävien keskinäistä vastaavuutta, mutta tältä osin nais- ja miespoliisien keskinäinen ero ei ole kaventunut. Vuoden 2018 tilastojen perusteella alipäälystötutkinnon suorittaneista naispoliiseista noin 23 % ja miespoliiseista noin 12 % on miehistövirassa. Kummassakin ryhmässä tämä osuus on vähentynyt noin 3 prosenttiyksiköllä vuoteen 2016 verrattuna.

Poliisin tulostietojärjestelmästä saadun aineiston jakaumat ovat mielenkiintoisia, kun niitä verrataan vaikuttavuustutkimuksista saatuihin havaintoihin. Vaikuttavuusarviointien yhdistetyn aineiston (2011–2019) perusteella voitiin edellä todeta, että naispoliisien joukossa on miespoliiseja vähemmän niitä, jotka näkevät alipäälystötehtävät todennäköisimpänä vaihtoehtona omalla urallaan (noin 22 % < noin 31 %). Päälystötehtävien osalta tällaista eroa ei havaittu. Voidaan kysyä, onko alipäälystötehtävissä piirteitä, jotka eivät houkuttele naispoliiseja hakeutumaan näihin tehtäviin. Mitä nämä piirteet ovat? Onko tässä yksi naispoliisien uran isoista uraesteistä, tai -kynnöksistä?

Taulukko 9.4. Virka-aseman ja koulutuksen keskinäinen vastaavuus sukupuolen mukaan Poliisin tulostietojärjestelmän tietokannassa, henkilöt, joilla on poliisin alipäällystö- tai päällystötutkinto

Koulutus	Sukupuoli	Virka-asema				N
		Päälliköt, päällystö	Alipäällystö	Miehistö		
Alipäällystötutkinto*	Mies	2 %	86 %	12 %	100 %	1426
	Nainen	3 %	75 %	23 %	100 %	180
Päällystötutkinto**	Mies	94 %	6 %	1 %	100 %	281
	Nainen	90 %	10 %	0 %	100 %	19
N		314	1373	219		1906

Lähde: Helenius 2019 (Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat)

* 581514 Poliisialipäällystön virkatutkinto

** 581515 Poliisipäällystön virkatutkinto, 581516 Poliisipäällystön tutkinto, A-opinnot, 681501 Poliisipäällystön tutkinto (AMK) (PolStat)

Sitoutuminen ja uratasot: kertaus

- Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin kahta sellaista arviota, jotka sivuavat poliisin ammattiin sitoutumista. Heiltä kysyttiin, ”Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella?” [Kyllä, En]. Heiltä kysyttiin myös, ”Mikä on todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla ammattuuralla?”
- Valmistuneet poliisit ovat erittäin sitoutuneita poliisin ammattiin. Noin 94 % valmistuneista vastasi tässä tutkimuksessa (2019), että he hakeutuisivat poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisivat tehdä valintansa uudelleen nykyisten tietojensa ja elämäkokemuksensa perusteella [Kyllä]. Poliisi (AMK) -tutkinnon ja poliisin perustutkinnon välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa tässä muuttujassa.
- Pitkän aikavälin tarkastelun perusteella (vuosien 2011–2019 yhdistetty aineisto) näyttää siltä, että nais- ja miespoliisien vastausjakaumat ovat tässä kysymyksessä täsmälleen samat. Heidän välillään ei toisin sanoen ole tässä kysymyksessä eroa käytännössä lainkaan.
- Omaa uratulevaisuutta koskevat arviot heijastivat niin ikään sitoutumista poliisin ammattiin. Vastaajista noin 84 % arvioi tässä tutkimuksessa (2019), että tulee toimimaan poliisimiehistön, -alipäällystön tai -päällystön virkatehtävissä. Lisäksi noin 8 % arvioi, että tulee toimimaan poliisihallinnon muissa virkatehtävissä. Henkilöitä, jotka arvelivat vaihtavansa alaa kokonaan, pois turvallisuusalan tehtävistä, oli noin 7 %. Tutkintojen välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa tässä muuttujassa.
- Pitkän aikavälin tarkastelun perusteella (vuosien 2011–2019 yhdistetty aineisto) näyttää siltä, että nais- ja miespoliisien vastaukset painottuvat tässä kysymyksessä hieman toisistaan poikkeavin tavoin, mutta jakaumien välinen ero ei ole tavanomaisten ei-parametrisien testien perusteella tilastollisesti merkitsevä.

10. MUUT ARVIOT POLIISIKOULUTUKSESTA: VIERAILEVAN TUTKIJAN NÄKÖKULMA, OPETTAJANÄKÖKULMA JA LÄHIESIMIESTEN ARVIOT

Tässä luvussa oppimisen ja osaamisen arvioinnille haetaan valmistuneiden poliisien antamia arviointeja laajempi pohja. Puheenvuoron saavat Suomen poliisikoulutusta ulkopuolisena tutkijana arvioiva Andy Tatnell, Poliisiammattikorkeakoulun opettajista kuulustelukoulutuksen vastuuopettaja Pauli Mäkelä sekä valmistuneiden poliisien lähiesimiehet.

Kuulustelukoulutuksen arviot ovat kehittyneet pitkällä aikavälillä systemaattisesti myönteiseen suuntaan. Opettajan kolumni pyydettiin tällä kerralla kuulustelukoulutuksen vastuuopettaja Pauli Mäkelältä. Mäkelä kuvaa tämän pääluvun kolumnissaan hieman lähemmin sekä kuulustelukoulutuksen keskeisiä haasteita että koulutuksen toteutustapaa ja pedagogisia linjoja Poliisiammattikorkeakoulussa.

10.1 Andy Tatnell: Reforming Police Recruit Education and Professionalising the Police: What to Expect in the Case of Finland?

Introduction

This short paper is based primarily on the initial insights arising from the mid-point of my PhD study which is entitled “Police professionalisation through academic education: A comparative analysis”. My study is an exploration of the different approaches to initial police learning in three north-western European countries (Finland, Scotland and Sweden), and the role which academic education has in these differing approaches.

This paper aims to provide a fledgling academic’s view of the emerging insights from the data-gathering phase of my research in Scotland, Sweden and Finland, together with a retired senior practitioner’s perspective of the strengths, weaknesses, opportunities and threats [SWOT] of the Finnish pre-entry Bachelor’s degree for potential police recruits.

Background to my PhD Research

The value of higher education as a professionalisation strategy within policing has been, and continues to be, the subject of much debate, not only within the literature but also within policing. Whilst some writers suggest that the effectiveness of further education or higher education in police reform agendas “remains ambivalent” (Wimhurst & Ransley, 2007, p. 106), others are firmly of the view that “there are real potential benefits to be grasped by requiring a degree at the point of entry into the police service” (Hough & Stanko, 2019, p. 6).

Despite the contradictory nature of the debate, and the often contradictory research evidence as to the effectiveness of higher education as a professionalisation strategy within policing (Brown, 2018), policy-makers in many countries, such as Finland and Sweden, have nevertheless implemented policies which utilise higher education within pre-entry and post-entry recruit learning programmes. After recently considering developing different ‘pathways’ into policing, including pre-entry policing-focused degrees, Police Scotland decided not to go down this path but rather to retain the existing initial recruit learning programme which has remained largely unchanged since I experienced it in the late 1980s.

The approaches to pre and post-entry police recruit training and education appear to be “something of an article of faith” (Brown, 2018, p. 2). Hough and Stanko (2019, p. 5) go further, by suggesting that, in their opinion, the claim that the impending introduction of the Police Education Qualifications Framework (PEQF), which effectively makes policing in England and Wales graduate-entry only, “probably rests more on professional judgement and experience than formal research.”

Whether or not the existing approaches to recruit learning in Finland, Scotland and Sweden are built on research, faith or professional judgement is not understood from the literature. Therefore, my study has been exploring exactly what the basis for the existing approaches are in each of the case study countries; and it would appear that professional judgement has been the foundation on which they have been developed. In attempting to understand the values and beliefs which underpin this professional judgement and which have led to the divergent approaches in each country, I have undertaken one-to-one semi-structured interviews and focus groups with key actors in an attempt to understand, through their perceived realities, the extent to which their beliefs and opinions have been shaped by the different historical social, cultural and political contexts and reconfiguration of professional work (Martin & Wooff, 2018). The key actors in this study are those who make and shape policy and practice in this area, both from within and outside policing, together with those who implement it (educators and trainers) and those who are directly impacted by it (recruits and potential recruits).

10.1.1. Sampling strategy – selection of case study countries

Finland, Scotland and Sweden were selected as the case study countries on the basis of a combination of similarities and differences between these countries, which, it was felt, would provide the basis for an effective comparative analysis. All three countries are liberal democracies with similar cultural, demographic and economic profiles with small populations spread across large geographical areas on the periphery of Europe; all have single, national police forces; all have similar policing histories and philosophies, similar higher education systems, and a similar societal respect for the value of higher education. Where they differ is in their models of police recruit learning and, in particular, the role of academic education in that process, despite Scottish policing “explicitly” looking to other north-western European countries for inspiration in relation to police effectiveness (Fyfe, 2014, p.10).

10.1.2. My positionality as an outside/inside researcher

In addition to the more ‘routine’ ethical considerations, this study has required a particular focus on ethical considerations related to cross-cultural research and my

positionality as a retired senior police officer. Gaining access to policing in each country and my subsequent fieldwork journey has involved a complex process of building up layered permissions and relationships of trust. I have gradually learned to negotiate my way through power relations within and between the various organisations (Robinson-Pant & Singal, 2013, p. 419) and to establish my positionality whilst conducting research across geographical and cultural boundaries (Merriam et al., 2001, p. 406). A planning assumption in respect to Scotland was that my 'insider-outsider' status (Brown, 1996) would lead to access being granted, "meanings shared, and validity of findings assured" (Merriam et al., 2001, p. 406) and to date, this has largely been the case. However, whilst such an assumption was not made in respect of Finland and Sweden, access has been granted and the "mutually perceived homogeneity" (Merriam et al., 2001, p. 407) of being an ex-police officer has enhanced trust and openness throughout the research process to date, particularly within Finland, largely thanks to the Director and his staff at the Police University College.

10.1.3. My story: from recruit to retirement

Having left High School with average qualifications which were not adequate for admission to university, and after six months in the Army as a potential officer, I joined Thames Valley Police, England in 1984 as a police constable at the tender age of 19. I was the typical recruit of that era.....male, white, lower/middle class and without any post-secondary school education. My two-year probationary training period began with a 10-week long initial training course at a regional, purpose-built police training school where I received basic instruction in the law, first aid, life-saving, marching and how to deliver a baby (only in an emergency)! This was followed by 10 weeks of field training under the supervision of an experienced constable, after which I joined a team of front-line, operational police officers policing a large town and its environs about 40 miles to the west of London.

After five years in Thames Valley, during which time I had become a Detective, I transferred to Central Scotland Police. After patrolling the streets of Stirling for a few weeks and even tutoring a new recruit, I undertook the then eight-week long Basic Training Course at the Scottish Police College, along with new recruits from all of the legacy 8 Scottish Police Forces. The course was very similar to my first Initial Training Course with Thames Valley, the main difference being that I was given instruction in Scottish law, which differs in some respects from that in England and Wales.

In the final few years of my service, I was fortunate to spend some time at the Scottish Police College where I was the Head of police recruit learning before changing my role to become Head of Leadership and Professional Development. I retired as a Superintendent from the newly formed national police force for Scotland, Police Scotland in 2014, having reached the then pensionable 30 years of service (officers must now work until they are 60 years of age).

Why do I relate my experiences of police learning in both England and Scotland? I will explain why in the discussion.

10.1.4. Police Recruit learning in Scotland

Recruitment

Unlike in Finland, no academic qualifications are required to join Police Scotland. Subject to passing a selection process which incorporates Secondary/High School-level exercises in arithmetic and English, together with physical fitness tests, medical tests and interviews, successful applicants are ‘sworn in’ to the office of Constable soon after joining, thereby providing them with the full authority and powers of the office of constable. Unlike in Finland, Scottish recruits are salaried employees of Police Scotland from the beginning of their two-year probation, the first 11 weeks of which comprise the post-entry, residential Initial Training Course (ITC) at the Scottish Police College, which is situated in Fife in the central belt (the ‘waistline’ of Scotland – so called because when one looks at a map of Scotland, it looks like the country’s waist between the lowlands of Scotland to the South and the Highlands to the north).

Initial Training Course at the Scottish Police College

The Scottish Police College is more commonly known as Tulliallan, so called because of Tulliallan ‘Castle’, a 19th-century Scottish country house which was built between 1812 and 1820 for Admiral Lord Elphinstone, who had been Lord Nelson’s senior officer in the British Royal Navy. There had been a castle on this site between 1304 and the 17th century, when it was abandoned. After acting as the Headquarters of the Polish Armed Forces in the West during the Second World War, it was purchased by the Government in 1950 with the intention of centralising all Scottish police training. It has been the home of initial training for all Scottish police recruits from that day onwards. Over the years, newer purpose-built buildings have been developed on the 90-acre site, with the Tulliallan Castle now housing Police Scotland’s Executive officers and staff.

Since the 1950s, police recruits from all over Scotland have attended the closed environment of the Scottish Police for their Initial Training Course, irrespective of which of the previous Scottish regional forces they had joined. The Initial Training Course has traditionally been quasi-militaristic with a strong focus on achieving high levels of physical fitness, presentation of uniform and compliance with orders. This culture manifests itself visibly through the instruction of drill (marching), recruits acknowledging everyone they pass in the corridors with a “good morning sir” or a “good afternoon ma’am”, and standing up whenever an instructor enters the classroom; alongside great attention being given to standards of uniform and personal grooming.

During their 11-week Initial Training Course (ITC), new recruits receive basic instruction in the law, officer safety, Equalities and Human Rights and emergency first aid, with most of the learning being delivered by experienced police constables who are trained and academically qualified to Diploma level in respect of learning, training and assessment.

If they pass the final examinations, they “pass out”. This is a formal ceremony to which senior officers, other dignitaries and the families of the new recruits are invited to watch a display of drill, listen to speeches and recognise the achievements of

the course award winners. Awards are given to the most academic student, the fittest male and female students, the most improved student and the top award, the Baton of Honour, which is awarded to the most outstanding student in the course. For this achievement, their name is added in gold-leaf lettering to wooden display boards which line the halls and has traditionally been highly regarded within the service, with many Baton winners going on to achieve senior ranks.

Subject to successfully completing the ITC, recruits then begin the operational or field-work phase of their probation. For the initial three months (at least), they are mentored or tutored by a more experienced constable, who may or may not have attended the national one-day Tutor Constable Training course. Unlike the highly structured, nationally organised system in Finland for supervising students during their 11-month field training, the system in Scotland is more loosely structured. Tutor constables will be selected by management teams within the Division, usually the shift sergeant. How long the new recruit is tutored will vary, depending on many different factors.

After the tutoring phase, new recruits operate as members of a front-line, uniformed, operational shift, and continue to do so until the end of their two-year probationary period, during which the emphasis is on learning in the field, with the responsibility for developing their theoretical knowledge largely being the responsibility of the recruit. They are supplied with Open and Distance Learning Modules developed by the Scottish Police College, and attend for three one-day assessment days during their probation, during which they undertake written and oral examinations.

At the end of their probation, recruits are either assessed as being suitable to be fully appointed (confirmed) or as being unsuitable, and dismissed from the service. Whilst they are awarded a Certificate in Policing by Police Scotland (required in order to be 'confirmed' in the role) which is at level 7 in the Scottish Qualifications Framework (SCQF) – equivalent to level 5 in the European Qualifications Framework (EQF) – the programme is not accredited by a Higher Education Institution (HEI).

Whilst the programme has recently been reviewed and a revised version will be introduced in the not too distant future, the changes will be subtle rather than radical and will not result in a significant re-balancing of theoretical learning and experiential learning; neither will it lead to an undergraduate degree.

10.1.5. Police Recruit learning in Sweden

By contrast, in Sweden, potential recruits have been attending one of four (soon to be five) mainstream universities since initial learning was devolved from the National Police Training College a few years ago. It is understood that part of the rationale for devolving the initial police learning programme from the 'closed' environment of the national police training college to the 'open' environment of mainstream universities was to broaden student's exposure to non-police students and staff and thereby minimise the more negative aspects of police culture. However, there is data from this study which suggests that from the outset, policing students identify themselves as police students and isolate themselves from the main body of students and student life, a phenomenon which has been found in other studies of students undertaking policing degrees at mainstream universities (for example, Tyler, 1990; Cox and Kirby, 2018).

A core, high-level National Curriculum has been developed by the Swedish Police Authority which the authorised universities have a degree of freedom and

latitude to interpret and develop into a two-year pre-entry Policing Programme. Students applying for the Programme must meet University entrance requirements in relation to academic ability, and are undergraduate-level students of the university. The first two years of the Programme comprise theoretical, classroom-based learning together with practical exercises in which theoretical learning is applied. Learning is facilitated by both academics and experienced police officers, with many of the latter undertaking a teaching role for many years, as is the case at the Finnish Police University College – unlike the Scottish Police College, where police-officer instructors usually stay for two or three years. Tuition costs are met entirely by the Swedish Police Authority with the student having access to student grants and loans. The final six months of the Programme comprise field-training under the supervision of tutor constables. On successful completion of the Programme, no academic qualification is awarded (though some of the universities do award credit points), but students may apply to be appointed as police officers.

10.1.6. Police Recruit learning in Finland

In Finland, potential recruits must undertake a three-year Bachelor's Degree Programme at the national Police University College of Finland (POLAMK) in Tampere, which since 2014 has had the status of a University of Applied Sciences. As with their Swedish counterparts, applicants must not only meet the minimum academic entry requirements for a University of Applied Sciences but also undergo a selection process which, unlike Scotland, includes psychological tests. Once accepted onto the degree programme, students undertake 18 months of theoretical and practical learning at POLAMK, during which they are not salaried employees. Tuition fees, uniform and equipment costs are met by the Finnish Police, but any ancillary costs such as food and accommodation must be met by the student, which is a bone of contention for some of them as well as for the police union. However, whilst student grants and loans are available from the State, it is interesting to note that the average recruit in Finland is 23 years of age, whilst in Scotland it is 28. However, it is beyond the scope of this study to explore the extent to which Finnish or Swedish pre-entry, unsalaried models act as a deterrent for older people with financial commitments considering a career in policing.

After 18 months at POLAMK, students undergo 11 months of field training under the close supervision of selected and trained supervisors (tutors), for which the students are paid a salary and the tutors additional payment. On completion of the field training, the students return to POLAMK for 20 weeks, during which they complete a work-related dissertation. Successful completion of the Programme leads to the award of a Bachelor's degree and the opportunity to apply to be appointed as a police constable.

10.1.7. Emerging Insights

Before presenting my initial thoughts, which are based on forty six in-depth, one-to-one semi structured interviews and six focus groups with police officers and civilian staff in all three countries ranging from Chief Officers/Commissioners, to students/recruits as well as academics and others, I should emphasise that the data has yet to be fully analysed, so my initial impressions should be treated with caution.

Scottish Exceptionalism

Scotland appears to be taking an increasingly divergent approach to initial police learning, which the data from this study suggests is partly attributable to the professional judgement of strategic actors. Their professional judgement appears to have been shaped by an organisational culture which values ‘craft knowledge’ (developed principally through experiential learning or ‘on-the-job’ learning) more highly than theoretical, academic learning. This belief system was revealed during interviews and focus groups with actors from all levels of Police Scotland as well as from interviews with strategic actors with oversight and governance of policing roles. As Martin and Wooff (2018) found during their collaborative partnership with Police Scotland, which explored expanding the pathways into policing including a recognised pre-entry undergraduate degree pathway, there does not appear to be an “appetite” for a model similar to that developed in Finland, Sweden and many other north-western European countries.

Academic Qualifications as Cultural capital

It is apparent that Finnish policing has been on a protracted journey in which post-secondary school academic education has played an increasing role in the professionalisation agenda – a strategy which has increasingly been adopted within north-western European countries (Green & Gates, 2014). Unlike the introduction of the PEQF in England and Wales, the Finnish model has evolved more gradually over several decades, which I strongly suspect has played a significant role in securing genuine buy-in. Indeed, the data from this study suggests that whilst some junior officers do not value the award of the Bachelor’s degree, almost all of those interviewed agreed that being a modern, professional police officer requires a balance of both theoretical knowledge and ‘craft’ knowledge (Willis, 2013; Willis & Mastrofski, 2016). The overwhelming view from all levels of the organisation is that 21st-century police officers increasingly need brains rather than muscle, particularly in relation to critical and analytical thinking skills. There was also a widely held perception that the recruit learning programme results in graduates having a good understanding of the law, their role in society, people and how to interact with them, excellent ICT skills, good report writing skills, and a willingness to ask questions in order to learn. The perception of the Finnish students (and their field supervisors and commanders) was that after the initial 18 months of theoretical learning and skills development at POL-AMK, they were well-prepared for their 11 months of field training, and appeared to have experienced less ‘practice shock’ (Aas, 2016) than their Scottish counterparts.

However, whilst the Scottish participants (so far) have all been of the belief that Scottish policing should not be graduate-entry only, and attach little cultural capital to academic qualifications, there were mixed views amongst the Finnish participants. Whilst most of the strategic actors perceive the Bachelor’s degree as a key driver in the professionalisation agenda, others perceive it as a consequence of, rather than a driver of, change arising primarily from a review and amendment of the previous programme: a ‘nice to have if you will’. Amongst more junior Finnish participants, views were also mixed, but for different reasons to those of their leaders. For example, many students perceived the degree qualification as being of little significance to them personally or professionally. Others perceived it as being potentially beneficial

in the future in terms of being able to access Master's degree programmes, or if they wish to leave the police later and secure another role within the security sector.

Making Sense of Policing as a Profession

All of the police officer participants in Finland, Scotland and Sweden considered policing to be a profession with a status similar to that of nurses and teachers. Their justification for this view tended to be based largely on their perception that policing is of value to society, their sense of vocation, a perception that being a police officer is a large part of their personal identity, and their perception that being a police officer entails a high level of responsibility. Interestingly, none of the police officer participants (so far) have mentioned the presence or absence of academic qualifications as being a factor in their perception of policing being a profession, unlike academics who tend to prefer the trait-based approach to defining professions which, amongst other traits, includes degree-level education.

A prevailing view within academic literature with regards professionalism and professionalisation – whether from either the traditional trait approach or the contemporary philosophical approach – is that professional knowledge is a defining element. Whilst the data from this study suggests that the most valued professional knowledge in Scottish policing is 'craft knowledge' acquired principally through experiential, 'on-the job' learning, within Finnish policing both theoretical knowledge and experiential knowledge are valued in roughly equal measure. Finnish participants perceive this balance as being necessary to achieve expert, professional status (or *phronesis*).

10.1.8. Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats of the Finnish Model

As a retired senior Police Officer with some experience of leading recruit learning in Scotland, this next section provides me with the opportunity to provide a practitioner and managerial perspective of the Finnish approach, utilising the SWOT analytical framework.

SWOT Analysis is an acronym for 'strengths, weaknesses, opportunities and threats', and is one of a number of frameworks or approaches which has been used widely since the mid-twentieth century to review and analyse an organisations' strategic position (Hill & Westbrook 1997, p. 46). It forms the basis of what Mintzberg (1990) calls the 'Design School', the underlying premise of which is that the role of strategy is to find a 'fit' between the organisation and its environment: what Bourdieu (1990) referred to as the 'habitus' and field' respectively. The SWOT framework combines thinking arising from an analysis of the good and bad internal (habitus) and good and bad external (field) factors pushing and pulling at an organisation, and aims to achieve a desired 'fit' between them all.

SWOT has been used effectively by strategic leaders and managers over the years, in part due to its apparent simplicity. However, this simplicity has led to some criticism of the way it has been used and misused. For example, the principal finding from Hill and Westbrook's (1997) study of the use of SWOT in 50 UK companies, suggested that it was "ineffective as a means of analysis" and that "outputs do not constitute analysis at all, for they do not go beyond description only in the most

general terms” (p. 50). Whilst the use of professional judgment can be beneficial, depending on the competence of those exercising it, “strategic assessment requires substantial analysis” (Hill & Westbrook 1997, p. 51) and the use of analytical models such as PESTEL and Porter’s 5-forces can add rigour when identifying and analysing the ‘strengths, weaknesses, opportunities and threats’ impacting, or potentially impacting, an organisation.

Strengths

- The pre-entry, ‘train to recruit’ model effectively provides the Finnish police service with the opportunity to hold an extended interview of potential recruits. A large number of staff at POLAMK and operational staff in the field have the opportunity to assess potential candidates over a period of almost three years. Whilst it is beyond the scope of this study, the link between, for example, the levels of public trust and confidence, retention rates and the Bachelor’s programme would be of considerable interest within the academic and practitioner community within Scotland and probably further afield.
- A high level of theoretical and operational competence.
- Reduced training costs to police and State (22 months with no salary costs).
- Reduced ‘practice shock’.
- A conducive learning environment – moved away from a militaristic approach.
- The Bachelor’s programme is enshrined in legislation and is thereby protected from short-term fads and the whims of individual police and political leaders.
- Students undergo an extended period of socialisation at POLAMK which enables the organisation to reinforce positive organisational values.
- Students feel that they are well-prepared for their field training compared with Scottish recruits who felt that after their 11-week Initial Training Course they were “thrown in at the deep end” when they began their field training.
- Students develop strong writing skills which both they and their operational commanders perceive as being of particular importance, especially for report writing and compiling case files being read by lawyers and judges.
- The Bachelor’s degree provides an articulation route into higher level degrees required for senior posts.
- The Bachelor’s Degree provides officers with a combination of theoretical knowledge and craft knowledge which provides a sound basis upon which to achieve expert or professional status.
- The approach to supervision during the 11-month field training module is laudable. Again, whilst it is beyond the scope of this study, it is a model which may be worthy of further study in order to provide empirical

evidence and thereby a basis for dissemination to other countries as an exemplar.

Weaknesses

- Scottish participants consistently expressed concern that introducing a pre or post-entry Bachelor's degree programme in Scotland may restrict the diversity of recruits and thereby become less representative of Scottish communities. One senior Finnish police officer expressed a similar concern. Their perception was that the current selection criteria and process coupled with the requirement to complete the Bachelor's degree has resulted in police recruits coming largely from what they described as "good families". The suggestion was that recruits from "good families" do not have the life experiences of their typical 'client'. Whether the current model of initial learning in Finland has altered the socio-economic profile of police recruits and how this might relate to Finnish society's perception of the Finnish Police Service is outside the scope of this study, but may be an area worth future research.
- Age of recruits: As mentioned earlier, it is interesting to note that the average age of the police recruit in Scotland is a few years higher than that of the average student beginning their Bachelor's degree at POLAMK.
- Gender: Whilst the percentage of women students at POLAMK has been increasing in recent years, some of the data from this study suggests that amongst some male students and male staff at POLAMK, there is a perception that the relative physical strength of women in general makes them unsuitable for the physicality of police work in Finland. This was surprising and, whilst beyond the scope of this study, may be an area worthy of further research.
- Reducing 'practice shock' even further: Without exception, Finnish students perceived that the Scottish 11-week ITC would not prepare them adequately for their field training. Their concern about attaining the requisite level of operational competence before their field training has however, resulted in a strongly held perception amongst most that they needed more opportunities to practice their knowledge and skills in simulated learning during their initial 18 months at POLAMK.
- Duration of the Bachelor's Degree: Having a period of three years before students become full-time, operational officers requires a level of planning by the Finnish Police and POLAMK which must be challenging in light of the annual 'horse trading' that takes place with the Ministry of the Interior with regard to annual police budgets. There is an inherent risk for students that opportunities for permanent posts may fluctuate during their period of study, which has apparently been the case in previous years.
- Excluding practical police officers: The prevailing view amongst Scottish participants was that raising the academic entry requirements, coupled with the requirement to complete the Bachelor's degree, may prevent potential recruits from applying who may have been good practical police officers. There was a perception amongst some of the Scottish participants

that graduates tend to be young, have come straight from school, have no life experience, and no ‘common sense’.

Opportunities

- To reinforce positive attitudes and behaviours with regards minority groups, both within wider society and within the police service.
- To develop academic learning programmes for specialist areas of policing.
- Whilst there were mixed views amongst participants about the value and timing of the academic research skills element of the Bachelor’s programme, teaching students academic research skills does provide Finnish policing with the opportunity to develop its own professional knowledge base – one of the key ‘traits’ of a profession.
- By raising the cultural capital of Finnish policing to attract high quality recruits, including from minority ethnic groups.
- To build on the receptivity of officers to academic research and to Evidence-based or Evidence-informed Policing.

Threats

- More highly educated officers may be tempted to leave before retirement age, attracted by higher salaries in other jobs or professions. In Scotland, strategic level participants had the perception that the introduction of a graduate entry only model may increase the likelihood of more qualified officers leaving early if they became dissatisfied with policing, for example by not being promoted quickly. Some of the strategic Finnish participants had a similar concern (though apparently these fears have so far been unfounded). Interestingly for the past few years, about 40% of new recruits in Scotland have been graduates. How many of these have policing-related or other ‘relevant’ degrees has not been explored by this study, nor have attrition rates been examined.
- Maintaining an appropriate balance between academic, theoretical competence and operational competence resulting from internal and/or external pressures.
- External social, economic and/or political pressures: As has been seen in other European countries, external pressures have resulted in radical changes to initial police learning programmes away from pre-entry degrees. For example, in Denmark, a social crisis round the perceived negative impact of illegal immigration led to political pressure to get more ‘boots on the ground’ more quickly, particularly for border control. This resulted in the three-year Bachelor’s degree programme being scrapped in favour of a shorter programme (Diderichsen, 2017). Similar pressures are being seen in Sweden.

10.1.9. Discussion

So why have Finland, Scotland and Sweden taken these divergent approaches to recruit learning and in particular the role of higher education in that process? They have all experienced similar changes to the external, environmental ‘field’, and indeed similar changes to the internal ‘habitus’ (Bourdieu, 1990), but not in relation to the role of HEI in recruit learning. My view, albeit still very much an emerging and developing one, is that the answer may be found in the societal and organisational DNA of Finland, Scotland and Sweden, a DNA which has been passed down through the generations. In Finland, ‘genetic’ changes have been slowly evolving, responding to changes in the external environment so as to ensure that the organisation survives and thrives in its new surroundings. But this still required the vision of mid-twentieth century leaders who recognised that the Finnish police, who were hated by society, needed to change and become more professional in order to be able to gain the trust and confidence of their communities in order to police with consent, a far more efficient and effective approach than the imposition of militaristic force. One of the strategies to effect this change which was discussed as far back as the 1950s was to have a more highly educated workforce. The introduction of the Bachelor’s degree programme in 2014 was the result of a slow and methodical series of changes around police learning in Finland, which began with the introduction of a Master’s degree for senior leaders in the late 1990s (the programmes in University of Tampere and University of Turku).

From an ‘academic’ perspective, whilst it is beyond the scope of this study to offer a view on whether or not the programme results in more professional police officers, the perception of the overwhelming majority of the Finnish participants was that the programme provides a solid foundation upon which to develop the expertise required of a 21st-century professional police officer in Finland. From a retired practitioner’s perspective, my perception at the start of my research mirrored that which has been expressed by all of my Scottish participants; namely, that a lengthy period of academic education for new recruits should not be mandatory and that the most valuable learning is experiential, on-the-job-learning which leads to the development of ‘craft’ knowledge. As one strategic level Scottish participant asked me: “What are you trying to fix?” However, having spent five weeks in Finland interviewing police officers and academics, I am beginning to have a different perspective. If, when I joined the police at 19 years of age, I had undergone the Finnish Bachelor’s degree programme, I would have had a vocational degree which was highly relevant to policing, a much higher level of theoretical knowledge, and I would have experienced a reduced level of practice shock. Would I have been a better cop? Hard to say, but I think I may well have been.

10.1.10. Conclusion

Whilst I was apprehensive about offering even a tentative analysis of the data gathered so far during this study, I was keen to repay the extraordinary level of support, professionalism and personal kindness extended to me by everyone at POLAMK and within Finnish policing more widely. From the personal support of POLAMK’s Director, Dr. Himberg, and that of his staff (of which there are too many to mention here, but you know who you are), to the students and operational police officers of all ranks who have willingly, openly and honestly (as far as I am able to tell!) answered

my questions at length and in depth. This short article has been requested by POL-AMK as part of their on-going evaluation of the Bachelor's degree programme, and I hope that in some small way it contributes to their work.

Bibliography

- Aas, G. (2017). Theory or practice? Perspectives on police education and police work. *European journal of policing studies*, 4(2). Available at: <http://www.maklu-online.eu/en/tijdschrift/ejps/online-first/online-first/theory-or-practice-perspectives-police-education-a/> (Accessed 15 March 2019.)
- Bourdieu, P. (1990). *In Other Words: Essay Towards a Reflexive Sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Brown, J. (1996). Police Research; Some Critical Issues'. In Leishman, F. Loveday. B. & Savage. S. (eds.), *Core Issues in Policing*. Harlow: Longman.
- Brown, J. (2018). Do Graduate Police Officers Make a Difference to Policing? Results of an Integrative Literature Review. *Policing*, doi:10.1093/policing/pay075.
- Cox, C. & Kirby, S. (2018). Can higher education reduce the negative consequences of police occupational culture amongst new recruits? *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 41(5): 550–562.
- Diderichsen, A. (2017) Renewal and Retraditionalisation: the Short and Not very Glorious History of the Danish Bachelor's Degree in Policing. *Nordisk Politiforskning*, 4(2): 149–169.
- Mintzberg, H. (1990). The Design School: Reconsidering the Basic Premises of Strategic Management. *Strategic Management Journal*, 11: 171–195.
- Fyfe, N.R. (2014). Observations on Police Reform in Scotland. *British Society of Criminology Newsletter*, No. 74, 8–12.
- Green, T. & Gates, A. (2014). Understanding the process of professionalisation in the police organisation. *Police Journal: Theory, Practice and Principles*, 87(2): 75–91.
- Hill, T. & Westbrook, R. (1997). SWOT Analysis: It's Time for a Product Recall. *Long Range Planning*, 30(1): 46–52.
- Hough, M. & Stanko, E. (2019). Designing Degree-Level Courses for Police Recruits in England and Wales: Some Issues and Challenges. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, doi:10.1093/policing/pay096.
- Martin, D. & Wooff, A. (2018). Treading the Front-Line: Tartanization and Police–Academic Partnerships. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, doi:10.1093/policing/pay065.
- Merriam, S.B., Juanita Johnson-Bailey, J., Ming-Yeh Lee, M-Y., Kee, Y., Ntseane, G. & Muhamad, M. (2001). Power and positionality: negotiating insider/outsider status within and across cultures. *International Journal of Lifelong Education*, 20(5): 405–416.
- Paoline, E. (2003). Taking stock: toward a richer understanding of police culture. *Journal of Criminal Justice*, 31(3): 199–214.
- Robinson-Pant, A. & Singal, N. (2013). Researching ethically across cultures: issues of knowledge, power and voice. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 43(4): 417–421.
- Willis, J. (2013). *Improving police: What's craft got to do with it?* Washington, DC: Police Foundation, *Ideas in American Policing*, No. 16.
- Willis, J. & Mastrofski, S. (2016). Understanding the culture of craft: Lessons from two police agencies. *Journal of Crime and Justice*, 40(1): 84–100.

Wimhurst, K. & Ransley, J. (2007). Police Education and the University Sector: Contrasting Models from the Australian Experience. *Journal of Criminal Justice Education*, 18(1): 106–122.

10.2. Pauli Mäkelä: Kuulustelukoulutus: opetus ja oppiminen

Kuulustelukoulutuksella pyritään antamaan perusvalmiudet tehdä tavanomaisissa rikoksissa kaikki tarvittavat kuulustelut, siis asianomistajan, epäillyn ja todistajan kuulustelut lainmukaisesti. Äkkiseltään tavoite saattaa tuntua vaatimattomalta, mutta näin ei kuitenkaan ole.

Kuulustelu on yksi poliisitoiminnan kognitiivisesti vaativimmista toiminnoista. Kuulustelun muotoseikat ovat nykyisin erittäin vaativia, esimerkiksi asianomistajalle on ilmoitettava yli 40 erilaista asiaa. Pelkästään asianomistajan avustamisen käsittely on monelle vaativa tehtävä. Siinä pitää kertoa, kuka yleensä ottaen voi toimia avustajana, mitä avustaja voi kuulustelussa tehdä ja että ellei asiaomistaja nyt halua käyttää avustajaa, hän voi missä kohtaa tahansa esitutkintaa tai myöhemmin mahdollisessa oikeudenkäynnissä käyttää avustajaa. Lisäksi asianomistajalle on kerrottava oikeudesta oikeusapuun ja maksuttomaan oikeudenkäyntiin oikeusapulaissa säädettyillä edellytyksillä, sekä mahdollisuudesta oikeudenkäyntiavustajaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetyn lain nojalla. Avustajan käytöstä on asianomistajalle ilmoitettava myös kirjallisesti. Lisäksi lainsäätäjä on asettanut poliisille velvoitteen kuulustelun yhteydessä huolehtia siitä, että asianomistajan oikeus avustajaan tosiasiallisesti toteutuu hänen sitä halutessaan tai oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamisen sitä edellyttäessä. Kuultavan oikeudet ovat kuitenkin vain yksi osa kuulustelua. Lisäksi kuultava olisi saatava puhumaan totuudenmukaisesti tapahtuneesta ja kuulustelu on kirjattava hyvällä ja yksiselitteisellä kielellä. Kuulustelujen vaativuus on näkynyt myös opiskelijapalautteessa. Osa on sitä mieltä, että koulutus antaa huonoiten valmiuksia esitutkinnan ja kuulustelujen suorittamiseen, kun taas toinen puoli näkee asian täysin päinvastoin.

Miten nämä perusvalmiudet sitten saavutetaan? Tavoitteena koulutuksessa on tavanomaisten kuulustelujen suorittaminen. Asiaa lähestytään työelämälähtöisesti siltä osin, mitä lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö kuulusteluilta vaativat. Tässä ei taroituksenukumukaisesti ole lähdetty siitä, mitä käytäntö työelämässä valitettavan usein on, eli koulutuksessa harjoitellaan selvittämään rikoksia, vaikka työelämässä tilanne saattaa välillä olla resurssipulasta johtuen toinen. Kuulusteluja harjoitellaan tekemään rattijuopumus-, varkaus- ja huumausainerikoksissa. Kuulustelukoulutuksen perusajatukset lähtevät jo opitun päälle oppimisesta. Ensin käydään läpi teoria ja sitten harjoitellaan niin, että seuraava harjoitus on aina edellistä vaativampi ja opiskelijoilta myös vaaditaan aina enemmän ja enemmän itsenäistä tekemistä. Toisena perusajatuksena on opetuksen tarinallisuus. Opetuksessa käydään mahdollisimman paljon läpi erilaisia tarinoita, joissa lait, määräykset, ohjeet ja käytäntö konkretisoidut. Myös harjoitukset ovat tarinoita. Esimerkiksi omaisuusrikosten tutkintaan liittyvä kuulustelukoulutus sisältyy harjoitukseen, jossa opiskelijat käyvät ensin rikospaikalla tekemässä teknisen tutkinnan, jonka jälkeen he tekevät kuulustelut ja lopuksi kokoavat asiasta esitutkintapöytäkirjan. Myös kaikki muut harjoitukset toteutetaan samalla periaatteella.

Tästä huolimatta palautteessa kaivataan enemmän kokonaisuuksia. Kuulusteluihin vaikuttavat todella monet poliisikoulutuksessa opettavat asiat enemmän tai vähemmän suoraan. Tällaisia ovat esimerkiksi rikos-, prosessi- ja yksityisoikeus,

psykologia, suomen kieli ja viestintä yms. Juuri tämä asioiden yhdistäminen tekee kuulustelukoulutuksesta vaativan. Tarinoilla pyritäänkin helpottamaan näiden kokonaisuuksien hahmottamista.

Suoranainen kuulustelukoulutus alkaa kolmannella periodilla ja jatkuu aina kuudennelle periodille saakka. Tässä on kuulustelujen koulutuksen suurin ongelma. Koulutus jakaantuu aivan liian pitkälle ajalle. Koulutuksen sisältö jakaantuu verkko-opiskeluun, muuhun itsenäiseen opiskeluun, luentoihin ja harjoituksiin. Tässä suhteessa ei isompia ongelmia ole, mutta edellä mainittu opintojen pirstaloituminen näkyy siinä, että kuulusteluteorialuentojen jälkeen menee aina 20–40 viikkoa siihen kun teoriaa harjoitellaan käytännössä. Tässä ajassa tapahtuu luonnollisesti laajamittaista unohtamista. Pelkän teoriaopetuksen jälkeen asiat eivät luonnollisestikaan jää pystyvämmin mieleen, kun ei vielä välttämättä ymmärretä mitä ne konkreettisesti tarkoittavat. Aiemmassa opetuksessa koko esitutkintaan liittyvä opetus, siis myös kuulustelut, oli koottu kahteen kuuden viikon jaksoon. Tämä oli opiskelijoille raskasta, mutta mahdollisti paremmin oppimisen kumuloitumisen. Tuolloin siis käytännön harjoitukset seurasivat teoriaopetusta huomattavasti nopeammassa tahdissa. Oman käsitykseni mukaan tämä mahdollisti tehokkaamman oppimisen. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kun aiemmin aloittaessani kuulustelujen käytännön harjoitukset testasin opiskelijoiden osaamista kuultavan oikeuksista ja velvollisuuksista, yhdestä ryhmästä (n. 24 opiskelijaa) normaalisti 0–4 sai hylätyn suorituksen. Nyt kun opinnot on jaettu pidemmälle aikavälille, täsmälleen samasta testistä hyväksytyyn suoritukseen pääsee 0–4 opiskelijaa (n. 24 ryhmässä). Tärkeintä olisikin tulevaisuudessa saada koko esitutkinnasta ja kuulusteluista tiiviimpi paketti, joka mahdollistaisi edellisen tiedon päälle oppimisen.

Opiskelijapalautteessa viitataan myös opetuksen hajanaisuuteen koskien esitutkintaa. Lähiopetusta kuulustelujen osalta on paljon, vaikka kaikki mahdollinen on siirretty etäopinnoiksi. Kuulustelu on kuitenkin sen luonteista toimintaa, että tältä osin ratkaisua voi edelleen pitää perusteltuna. Lähiopetuksen määrää pitäisi ehkä pikemminkin lisätä, kun huomioidaan opiskelijoiden lisääntynyt koulutustarve koskien normaalia vuorovaikutusta ja käyttäytymistä.

Toisena haasteena kuulustelujen koulutuksessa on resurssit. Parasta mahdollista oppia kuulustelujen tekemiseen saisi tekemällä kuulusteluja niin, että niistä saisi välittömän palautteen. Tämä vaatisi kuitenkin yhden opettajan/kouluttajan opiskelijaa kohti. Tämä on luonnollisestikin mahdotonta. Nyt lähiopetus tapahtuu niin, että luennot järjestetään koko kurssille kerralla ja harjoitukset luokitain (n. 24 opiskelijaa). Osassa harjoituksia on ollut mahdollista jakaa opiskelijat vielä pienempiin ryhmiin, mikä on aina ideaalitalanne. Resurssikysymykseen tuskin on realistista odottaa oleellisia muutoksia.

10.3. Lähiesimiesten arvioita poliisikoulutuksesta ja valmistuneista poliiseista

Valmistuneiden poliisien lähiesimiehiltä kerätty aineisto jäi niin pieneksi, että tässä tutkimuksessa käytetään tästä aineistosta vain lähiesimiesten antamia vastauksia avoimiin kysymyksiin, siis aineiston laadullista osaa. Vuoden 2019 aineistossa vastauksia saatiin yhteensä vain 34 henkilöltä (vuoden 2017 aineistossa samaten 34 henkilöltä). Kysely toimitettiin lähiesimiehille valmistuneiden poliisien kautta, joten lähiesimiehiltä saadun aineiston kokoon vaikutti heidän oman osallistumisaktiivisuutensa lisäksi myös valmistuneiden poliisien osallistumisaktiivisuus. Lähiesi-

miesten aineisto on silti tärkeä osa tätä tutkimusta. Se antaa riippumattoman, muista aineistoista erillisen tilannekuvan valmistuneiden poliisien osaamisesta.

Lähiesimiesten aineisto muistuttaa läheisesti vastaavaa vuoden 2017 aineistoa. Molemmat aineistot ovat myös sisäisesti hyvin homogeenisia. Vastaajat olivat kummassakin aineistossa iältään noin 48-vuotiaita, heillä oli kummassakin aineistossa noin 25 vuotta poliisihallinnon työkokemusta ja kummassakin aineistossa noin 88 % vastaajista toimi alipäällystövirassa. Miesten määrä on jonkin verran vähentynyt vuoden 2017 tutkimuksesta vuoden 2019 tutkimukseen (91 %, 82 %) ja valvonta- ja hälytystehtävien tehtäväalueen osuus on kasvanut vuoden 2017 tutkimuksesta vuoden 2019 tutkimukseen (32 %, 44 %). Lyhytkestoisessa rikostutkinnassa toimivien määrä on suurin piirtein ennallaan (2017: 32 %, 2019: 34 %) ja pitkäkestoisessa rikostutkinnassa toimivien määrä on hieman laskenut (2017: 21 %, 2019: 15 %).

Taulukko 10.1. Aineistokuvaus: lähiesimiesten osa-aineistot 2017 ja 2019

	2017	2019
Sukupuoli, moodi (%)	Mies (91 %)	Mies (82 %)
Ikä, vuosina (ka.)	48.5	48.3
Poliisikoulutus, moodi (%)	Poliisin alipäällystötutkinto (88 %)	Poliisin alipäällystötutkinto (82 %)
Poliisihallinnon työkokemus, vuosina (ka.)	24.5	25.6
Tämänhetkinen virka-asema, moodi (%)	Alipäällystö (88 %)	Alipäällystö (88 %)
Tämänhetkinen pääasiallinen tehtäväalue, moodi (%)	Valvonta- ja hälytystehtävät (32 %) Rikostutkinto, lyhytkestoinen (32 %)	Valvonta- ja hälytystehtävät (44 %)

Aineisto: PVA 2017–2019, lähiesimiesten aineisto ($n = 68$).

Tutkintojen keskinäisen tilastollisen vertailun tuloksia lähiesimiesaineistosta ei tässä raportoida, koska havaintomäärät ovat niin pieniä ja aineisto saattaa olla vakavasti vinoutunut. Tästä säännöstä kuitenkin poiketaan yhden muuttujan osalta. *Mann-Whitney* -testin perusteella tutkintojen välillä on tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa, jos käytetään tavanomaista tilastollisen merkitsevyyden kriteeriä ($p < .05$) ja tarkastellaan lähiesimiesten arvioita valmistuneista poliiseista. Eroa on siinä, kuinka motivoituneita lähiesimiehet arvioivat valmistuneiden poliisien olevan rikostutkinnan tehtäviin. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden motivaatio arvioitiin suuremmaksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden motivaatio (*rank* ka. poliisin perustutkinto 22.35 < poliisi (AMK) -tutkinto 32.19, $U = 379$, $z = 2,383$, $p = 0.017$, $r = .34$; $n = 50$).

Lähiesimiesten vastauslomake päättyi kahteen avokysymykseen. Kysymysten herätteet – joiden tavoitteena oli saada lähiesimiehet arvioimaan poliisikoulutuksen keskeisiä muutostekijöitä pitkällä aikavälillä – kytkeytyvät yhtäältä poliisikoulutuksen aiempaan kehitykseen ja toisaalta sen tulevaisuuteen.

”Kuinka vahvaa nykyisten, poliisikoulutuksen saaneiden alaistesi osaaminen on, kun vertaat sitä omaan poliisiosaamiseesi urasi alussa? Mitkä asiat ovat ke-

hittyneet parempaan suuntaan? Mitkä asiat ovat kehittyneet huonompaan suuntaan?”

”Ovatko poliisikoulutuksen antamat valmiudet mielestäsi riittäviä, jos ajatellaan poliisin ammatin ja toimintaympäristön tulevaisuutta? Mitä koulutuksessa olisi mielestäsi tärkeätä painottaa, jotta se vastaisi tulevia ammattitaitovaatimuksia mahdollisimman hyvin?”

Kuinka vahvaa nykyisten, poliisikoulutuksen saaneiden alaistesi osaaminen on, kun vertaat sitä omaan poliisiosaamiseesi urasi alussa? Mitkä asiat ovat kehittyneet parempaan suuntaan? Mitkä asiat ovat kehittyneet huonompaan suuntaan?

”Atk-osaaminen ja tietokoneen hyödyntäminen kokonaisuudessaan parantunut. Ajotaito on heikompaa, koska osalla on todella vähän autolla ajokokemusta. Lisäksi koulusta tulee fyysisesti liian pienikokoista henkilöä. (ei uskottavan oloista). Poliisin tulee näyttää uskottavalta ja asialliselta.”

”Atk-aidot parempia, yleinen elämäkokemus/näkemyk vähäisempää; nuoruus näkyy”

”Erittäin paljon monipuolisempi ja valmius tehtäviin korkeampi. Parempaan suuntaan menty taktiikassa, monipuolisen poliisityön hallinnassa.”

”Huomattavasti laaja-alaisempaa ja vahvempaa osaamista nykypäivänä. Nykypäivänä erityisen edistynyttä tietotekniikan osaamista. ”Maalaisjärjen käyttö” puolestaan vähentynyt.”

”Hyvin samankaltaista. Analyttisempi työote on hieman vahvempaa AMK-tutkinnon myötä.”

”Hyvät valmiudet tehtäviin kuin tehtäviin.”

”Hyvää on aines ja valmiudet ovat hyvät.”

”Hög kompetens högre än när jag själv blev klar med utbildningen.”

”Joko poliisikoulutus on parantunut tai sitten valmistuneet poliisimiehet ovat muuten valmiimpia (tai molempia) Itse oli aika ulkona uran alussa. Käytännön harjoittelua taitaa olla nykyään peruskoulutuksessa enemmän ja se on hyvä. (Esim. minun aikana kerrottiin, että jos autolla ajanut henkilö puhaltaa yli 0,5 o/oo, syyllistyy rattijuopumukseen, mutta ei sitten esitetty minkäänlaista toimittamallia kuinka rattijuopon kanssa toimitaan puhallutuksen jälkeen, saati että olisi sitä harjoiteltu). Tuntuu myös, että rikostutkintaaankin on paremmat valmiudet kuin aiemmin. Minun kokelaskurssilla rikostutkintaa opetettiin todella vähän.”

”Kehitystä on tapahtunut kaikilla osa-alueilla. Erityisesti voimankäyttö välineiden hallinta on hyvää.”

”Kuulustelupöytäkirjojen laatu on olennaisesti huonompi. Myöskään kokonaisuusien hallinta, ”ison kuvan” näkeminen tutkinnassa tai syyttäjän näkökul-

man ottaminen esitutkintaan ei onnistu. Tuntuu, että tutkijasta on parempi saada paljon aikaan kuin saada aikaan laadukasta jälkeä. Parempaa on rohkeus toimia ja oma-aloitteisuus.”

”Lait ja asetukset hyvin hallussa. Nykyään töihin tulevilla varmasti paremmat valmiudet perustehtäviin kuin 27-vuotta sitten. Ns. maalaisjärjen käyttäminen oli ennen parempaa kuin nykyään. Arvioitavalla henkilöllä on jo aikaisempaa elämäkokemusta työmarkkinoilta. Se näkyy jokapäiväisessä työssä.”

”Nykyään koulutus on monipuolisempaa omaan koulutukseeni verrattuna niiden omaan rikosprosessissa, laitteiden ja järjestelmien tuntemus jne. Omaan koulutukseeni vertaaminen on vaikeaa, koska koulutuksen on 90-luvun alusta. Samoin kokemustaso eri elämän alueilla (aikaisempi työelämä) ei välttämättä ole vertailukelpoista.”

”Osaaminen käytännössä samalla tasolla, järjestelmät ja osa työmenetelmistä toki muuttuneet.”

”Osaaminen on paremmalla tasolla nykyisten alaisten kohdalla kuin itselläni oman urani alussa. Käytännön ja teorian hallinta on parempaa nykyisin. Negatiivista ei tule mieleeni.”

”Osaaminen on pääosin hyvällä tasolla. Tekninen osaaminen on hyvää samoin vieraiden kielten taidot. Osalla poliisiauton kuljettamisvalmiudet ovat heikot.”

”Osaaminen vaihtelee, mutta alainen, joka tähän nyt pyysi vastaamaan on erinomainen kaikilla osa-alueilla ja näin ollen tietenkin paljon parempi kuin esim. itse olin heti poliisiksi valmistuttuani.”

”Osaamisen taso tällä henkilöllä on yleisellä tasolla hyvä. Jotenkin tuntuu että persoona vaikuttaa tänäpäivänä enemmän kuin aikaisemmin osaamiseen. Johuuko sitten valintojen muuttumisesta vai mistä?”

”Parempaan suuntaan on selkeästi menty. Perusvalmiudet koulutuksen jälkeen ovat hyvää/kiitettävää tasoa. Ryhmässäni on ollut useita harjoittelijoita ja voin sanoa että hyvää työtä olette Koululla tehneet.”

”Poliisikoulutuksen saaneet poliisit omaavat hyvät poliisin perustaidot ja ovat aika valmiita suorittamaan perustutkintatehtäviä.”

”Tekninen osaaminen kaikessa huomattavasti parempaa, tietokoneet, voimankäyttövälineiden käyttö, tekninen tutkinta jne. Ei voi sanoa, että ollaan menty huonompaan suuntaan, mutta psykologinen puoli nuorilla voisi olla parempi, monesti voimankäyttö ohjaa liiaksi toimintaa. Tosin iän myötä ja kokemuksen karttuessa pelisilmä paranee.”

”Tekninen osaaminen on parempaa.”

”tekninen suorittaminen, eri rekisterit ym. ovat erittäin hyvin hallinnassa, kaikki on paljon paremmalla tolalla kuin 31-vuotta sitten. Ainoa asia mikä on muuttunut on se, että tutkintaan ei enää ole halukkuutta samalla tavalla kuin ennen.

Aikoinaan tutkintaan päästiin jos kävi tuuri muutaman vuoden kenttäkokemuksen jälkeen, nykyisin kaikki haluavat ainoastaan kentälle tai johonkin tutkinnan erikoishommiin. En tiedä miten koulussa saisi tutkinnan arvostusta nousemaan? Tällä hetkellä on sellainen tilanne että tutkinta on läpikulkupaikka vaikka asia pitäisi olla toisin päin.”

”Tietojärjestelmien ja teknisten välineiden käyttö on uusilla poliiseilla luontevaa. Asiakaskohtaamiset ovat hankalempia johtuen että kaikki asiat hoidetaan netissä.”

”Tietotekniikan hallinta parantunut.”

”Tietotekninen osaaminen on hyvää ja parempaa kuin itselläni virkauran alussa. Voimankäyttötaito aseiden käsittelyn suhteen hyvää. Ajoneuvon käsittely kaipaa petraamista, ajoharjoittelua saisi olla koululla lisää. On kuitenkin merkittävä työturvallisuustekijä. Tuntuu, että nykyään tulee vähemmällä ajokokemuksella olevia töihin. Nykyään valmistuneet ottavat herkimmin nokkiinsa, jos heitä neuvoo. Oman virkaurani alussa otettiin neuvoja auuliisti vastaan kokeneemmilta eikä kyseenalaistettu vanhempien neuvoja. Toisaalta tuntuu, että nykyisin tulee hyvää porukkaa, jotka moraalisesti toimivat hyvin. Mutta on poliisin työympäristökin sen suhteen kiristynyt vuosien aikana, toisaalta hyvä näin”

”Tutkinnan perusosaaminen on kohtalaisella tasolla. Jos vertaan omaan valmistumisaikaan, niin uskoisin, että tänä päivänä valmistunut on saanut hieman enemmän valmiuksia siirtyä esim. suoraan tutkinnan tehtäviin kuin oma vuosikerta. Eli niiltä osin koulutus on mennyt eteenpäin.”

”Tähän on vaikea vastata. Ehkä nykyisillä valmistuneilla on vähemmän käytännön tietoja ja taitoja. Lähtökohtaisesti saattavat olla kuitenkin soveltuvampia poliisin työhön, kuin aiemmin.”

”Valmiudet ovat aivan eri tasolla, koska 80-luvulla opittiin enemmän ”kanta-pään” eli käytännön kautta. Voimankäyttö ja erityisesti siihen liittyvä koulutus myös työpaikalla on hyvällä ja paremmalla tasolla. IT-osaaminen luonnollisista syistä on paremmalla tasolla. Ennen voitiin käyttää enemmän maalaisjärkeä. Nykyään kaikki on ohjeistettu aika pikkutarkastikin. Lainsäädännöllä tehty paljon poliisin tutkinnan paperityötä lisääviä muotomääräyksiä, jotka edellyttävät tarkkuutta. Resurssit yleisesti ottaen vähentyneet, vaikka paperityöt ja työn vaatimustaso on kasvanut koko ajan. Kansalaisten vaatimukset poliisia kohtaan ovat myös lisääntyneet ja omista oikeuksista ollaan selvillä myös paremmin. Lisäävät osaltaan myös kanteluasioita, joihin joudutaan vastaamaan enemmän. Poliisista tehdyt rikosilmoitukset ovat lisääntyneet (olivat sitten aiheellisia tai eivät)”

Ovatko poliisikoulutuksen antamat valmiudet mielestäsi riittäviä, jos ajatellaan poliisin ammatin ja toimintaympäristön tulevaisuutta? Mitä koulutuksessa olisi mielestäsi tärkeätä painottaa, jotta se vastaisi tulevia ammattitaitovaatimuksia mahdollisimman hyvin?

”Ajankohtaisten rikosilmiöiden opetus mm. verkkorikokset, nettipetokset. Telepakkokeinojen alkeet. (...)”

”Hyvät valmiudet, auton kuljettamista pitäis enemmän kouluttaa. Nuoruus ja kokemattomuus yleisesti työelämästä on nykyisen amk-koulutuksen tuomat heikkoudet. Lisäksi valmistuva ”materiaali” on hyvin vaihtelevaa. Omaan kenttärühmääni on kai säkällä osunut tosi hyviä tyyppejä mutta kaikilla ei ole ollut säkää...”

”Jaan poliisihallituksen huolen siitä, että jatkossa perus kenttätöitä tekevien poliisimiesten laatu/ määrä heikkenee. Onko liikaa painotettu asioita AMK:n näkökulmasta. Esim. paljon pienikokoisia naisia ja miehiä, jotka eivät aio olla kenttätehtävissä kovin pitkään.”

”Koulutuksessa tulisi korostaa esitutkinnan laatuvaatimuksia, asiakaskohtaamisia, kulttuurien tuntemusta.”

”Koulutus antaa hyvät valmiudet poliisitehtäviin, yksi tärkeä osa on hyvä ja motivoitunut työharjoittelunohjaaja / työharjoitteluvaihe, jolloin käytännön tekemisen perusmallit joko opitaan tai ei opita.”

”Kuulustelutaktiikkaa ja tunnusmerkistön avaamista kuulusteluun tulisi enemmän opettaa. Ja ehkä painottaa kuulustelun opettamisessa sitä, että teemme ”töitä” syyttäjää ja tuomioistuinta varten. Sitä prosessin kulkua mikä on esitutkinnan tarkoitus ja miten prosessi etenee syyteharkintaan ja mikä on yksittäisen poliisin tehtävä tässä ”janassa”.”

”Nykyinen järjestelmä on riittävä. Yhteiskunta on vaan muuttunut siten, että mitään ei hoideta enää henkilökohtaisesti ja itse läsnä ollessa.”

”Opiskelijoille tulee painottaa, että vaikka he eivät heti pääsekään mielityöhönsä esim. kentälle ja joutuvat olemaan tutkinnassa, niin jokainen työ tulee yrittää tehdä kunnolla.”

”Opiskelijoille voisi painottaa, että vaikka he eivät heti pääsekään haluamaansa työtehtävään, niin siitä huolimatta pyrkisivät tekemään työnsä kunnolla, vaikka motivaatiota ei olisikaan juuri sillä tehtäväalueella.”

”Ovat tällä hetkellä riittävät. Koulutuksessa tärkeätä painottaa käytännön työharjoittelua, teorian tukemiseksi. Ja harjoittelussa valvonta- ja hälytystoimintaa, sillä niissä tehtävissä joutuu pakosti tekemään perusteltuja ratkaisuja ja kohtamaan erilaisia ihmisiä erilaisissa tilanteissa.”

”Perusta on kunnossa.”

”Pohjat ovat hyvät ja töissä oppii lisää. Harmi, että ajamista opetetaan niin vähän. Koska töissä on myös huono oppia, jos vieressä istuu yhtä vähällä ajokokeuksella oleva. Olen myös ajokouluttajana Pieksämäellä ja siellä näkee myös tätä vähäistä ajokokemusta.”

”Poliisikoulutus antaa riittävät valmiudet suorittaa peruspoliisitehtäviä sekä kentällä, että tutkinnassa.”

”Reaalimaailman korostaminen, kun tullaan työpaikoille, ettei ole liian ”ruusuinen” kuva poliisin työstä. Arki on puurtamista pääosiltaan. Motivoituminen poliisitehtäviin pitää olla korkealla tasolla, miksi tulee poliisitöihin. Eri kulttuurien tuntemus. Ei oteta murheita asioista, joihin itse ei voi vaikuttaa vaan keskittyy omiin töihinsä esim. resursseihin ei ole hirveästi mahdollisuuksia vaikuttaa, työnantajan velvollisuus on huolehtia resursseista ja siitä, ettei kenenkään terveys vaarannu työpaikalla. Stressin purkuun oikeita keinoja. Oman työn arvostaminen ensiarvoisen tärkeää, koska kaikki lähtee siitä, että itse arvostaa tekemäänsä työtä ellei näin ole se näkyy kaikessa tekemisessä ulospäin ja työpaikalla myös. Joku päällystön edustaja aikoinaan heitti kommenttina, että kun on johtamistaidon kurssseja, niin voisi olla myös alaisena olemisen kurssseja. Ehkä johtamisen koulutuksessa painottaa hyvän henkilöstöjohtamisen avuja, ei enää tarvita käskyttävää johtamista, ainakaan pääsääntöisesti.”

”Rikostutkinnan näkökulmasta pitäisi kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota kuulustelupöytäkirjojen laatuun ja ylipäänsä siihen, mitä tutkinnassa pitää selvittää ja millä tavalla se aines esitetään esitutkintapöytäkirjassa.”

”Sen lisäksi että annetaan hyvät teoreettiset valmiudet, käytännön tilanteiden harjoittelua pitää olla. Jokapäiväisiä perustilanteita siis. Ja että valtaosa tilanteista hoituu puhumalla. Poliisi on kansalaista varten, ei päin vastoin. Painotettava myös se, että paperisotaa joutuu käymään olipa sitten kentällä tai tutkinnassa (takavarikkopöytäkirjat yms.). Tekemällä oppii.”

”Sosiaaliset taidot ja työyhteisö taidot korostuvat kenttätöissä ja työyhteisössä voimakkaasti. Ajotaito vaatimusta on pidettävä korkealla, koska poliisi on esimerkki liikenteessä sekä tietämyksen että käytännön tekemisen osalta. Tämä osa-alue korostuu kenttätöissä, koska suurin osa työajasta ollaan autossa.”

”Teoriapuolella valmiudet ovat hyvät, mutta esim Halmikoulutus voisi kuulua jo peruskoulutukseen. Ehkä joidenkin osa-alueiden koulutuksen pitämistä voisi painottaa juuri ennen harjoittelujaksolle lähtöä (Poke mm.)”

”Tiedot ja taidot ovat ihan riittäviä partiossa ohjattuna toimimiseen. (...)”

”Tutkinnan osalta valmiudet vaikuttaisi olevan kyllä riittävät. Poliisikoulutuksen perusopeilla saa kyllä sellaiset opit, että pääsee jaloilleen työpaikalla. Harjoittelujaksot opiskelunlomassa on ehdoton edellytys kyllä. Tärkeää painottaa jatkossa on käytännön työn tekemiseen liittyvät asiat. Poliisiammattiin ei valmistu pelkästään itsenäisesti lukemalla ja tenttimällä vaan käytännön harjoitteita tarvitaan niin tutkinnan puolella kun vhs:kin.”

”Tutkinnan puolella perusasioiden hallinta ja lahjakkaiden tutkijoiden jatkokoulutus.”

”Valmiudet ovat kohtalaisen riittäviä. Työturvallisia menetelmiä olisi syytä erityisesti painottaa, koska toimintaympäristömme muuttuu aina vain arvaamattomammaksi.”

”Valmiudet ovat mielestäni riittävät, koulusta valmistuneet kyllä hallitsevat eri osa-alueet riittävän hyvin niin että työskentely sujuu mallikkaasti heti uran alus-

ta alkaen. Työkokemustahan ei mikään koulutus voi korvata, tärkeintä on että nuori valmistunut poliisi on motivoitunut tähän ammattiin.”

Lähiesimiesten avovastauksissa on aiempaan tutkimukseen nähden uusia elementtejä, mutta niissä toistuvat myös monet sellaiset huomiot, joita lähiesimiehet ovat tehneet jo aiemmissa arvioinneissa. Kuten aiemmissakin arviointitutkimuksissa, myös tässä tutkimuksessa lähiesimiehet verrattain yleisesti ajattelevat, että valmistuneet poliisit ovat saaneet poliisikoulutuksesta hyvän perusosaamisen poliisin moniin eri tehtäviin. Perusvalmiudet poliisin ammattitehtäviin ovat hyvät ja perustiedot ja -taidot ovat riittävät uran alkupuolen tehtäviä ajatellen. Lähiesimiehet ovat aiemminkin kiittäneet nuorten poliisien monipuolista tietoteknistä osaamista, mutta tämä arvio on uusimmassa aineistossa entisestään korostunut. Kyse on hyvin todennäköisesti suomalaisen yhteiskunnan yleisestä teknistymiskehityksestä, johon nuoremmat henkilöt ovat lapsesta saakka tottuneet. Ero nykyisiin 40–50-vuotiaisiin (lähiesimiesten ikäluokat) on merkittävä.

Tuttuja aiemmasta tutkimuksesta olivat myös muutamat lähiesimiesten mainitsemista kehittämiskohteista. Moni lähiesimies totesi, että valmistuneet poliisit ovat nuoria ja että heiltä tästä syystä puuttuu vielä elämäkokemusta. Kokonaisuuksien hahmottaminen on vaikeaa ja ”maalaisjärki jää narikkaan”. Tällä tutkimuskerralla valmistuneiden poliisien kohdejoukko koostui poikkeuksellisen nuorista henkilöistä.

Lähiesimiehet kiinnittivät vastauksissaan huomiota myös siihen, että osalla valmistuneista poliiseista on suhteellisen vähän ajokokemusta. Näitä havaintoja on aiemmiltakin tutkimuskerroilta, mutta nyt niitä oli aiempaa selvästi enemmän. Uutta oli myös se, että oli lähiesimiesvastaajia, jotka kiinnittivät huomiota valmistuneiden poliisien fyysiseen kokoon. Ajatuksena oli, että ainakin osa poliisin tehtävistä on sellaisia, että ne edellyttävät yksittäisiltä poliiseilta riittävää fyysistä kokoa ja voimaa.

Lähiesimiesten arviot poliisikoulutuksesta: kertaus

- Lähiesimiehiltä saatiin tähän tutkimukseen pieni määrä vastauksia. Tästä syystä lähiesimiesten osa-aineistoa analysoidaan tässä tutkimuksessa vain laadullisesti. Tutkintojen keskinäisen tilastollisen vertailun tuloksia ei raportoida, koska havaintomäärät olivat niin pieniä.
- Tästä säännöstä poikettiin kuitenkin yhden muuttujan osalta. Tutkintojen välillä havaittiin tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa ($p < .05$), kun tarkasteltiin lähiesimiesten arvioita valmistuneista poliiseista. Eroa oli siinä, kuinka motivoituneita lähiesimiehet arvioivat valmistuneiden poliisien olevan rikostutkinnan tehtäviin. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden motivaatio arvioitiin suuremmaksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden motivaatio.
- Avovastausten perusteella lähiesimiehet ajattelevat suhteellisen yleisesti, että poliisikoulutuksen perusta on kunnossa. Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuneiden poliisien perusvalmiudet poliisin ammattitehtäviin ovat hyvät ja heidän perustietonsa ja -taitonsa ovat riittävät uran alkupuolen tehtäviä ajatellen. Lähiesimiehet kiittivät etenkin valmistuneiden poliisien monipuolista tietoteknistä osaamista.
- Jonkin verran ongelmia nähtiin muutamilla yksittäisillä osaamisalueilla. Lähiesimiesvastaajat kiinnittivät vastauksissaan huomiota muun muassa siihen, että osalla valmistuneista poliiseista on suhteellisen vähän ajokokemusta. Moni lähiesimies totesi myös, että valmistuneet poliisit ovat kovin nuoria henkilöitä, niin että heiltä puuttuu elämäkokemusta. Kokonaisuuksien hahmottamisessa on ongelmia ja ”maalaisjärki jää narikkaan”. Oli myös lähiesimiesvastaajia, jotka kiinnittivät huomiota valmistuneiden poliisien fyysiseen kokoon. Ajatuksena oli, että ainakin osa poliisin tehtävistä on sellaisia, että ne edellyttävät yksittäisiltä poliiseilta riittävää fyysistä kokoa ja voimaa.

11. TUTKIMUKSEN KESKEISET PÄÄTELMÄT JA RAJOITUKSET

11.1. Päätelemät

Tässä tutkimuksessa arvioitiin vuosina 2016–2017 valmistuneiden poliisien työllisyyttä ja heidän saamansa poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta. Tutkimuksen aineisto kerättiin toukokuussa 2018. Vastauksia saatiin yhteensä 127 valmistuneelta poliisilta (otos 313) ja vastausprosentti oli 40.6 %. Käytettävissä olleiden kriteerimuuttujien perusteella aineisto edustaa tutkimuksen otosta erittäin hyvin.

Kysely lähetettiin valmistuneiden poliisien kautta myös heidän lähiesimiehilleen. Lähiesimiesten aineisto jäi niin pieneksi, että siitä voitiin tässä tutkimuksessa käyttää vain aineiston laadullista osaa (tekstiaineisto). Lähiesimiesten aineisto oli tästä huolimatta arvokas tietolähde osana tätä tutkimusta.

Vaikka aineiston edustavuus on käytettävissä olleiden kriteerimuuttujien perusteella hyvä (valmistuneiden poliisien aineisto), on huomattava, että joiltakin osin tutkimuksen aineisto eroaa systemaattisella tavalla aiempien vaikuttavuustutkimusten aineistoista (2011–2017). Vastaajat ovat tässä tutkimuksessa jonkin verran nuorempia kuin vastaajat aiemmissa tutkimuksissa ja heidän taustakoulutustasonsa on jonkin verran alempi kuin vastaava taso aiemmissä tutkimuksissa. Ylioppilaita on suhteellisesti enemmän, korkeakoulututkinnon suorittaneita puolestaan vähemmän, kuin aiemmin. Vastaavanlainen ikäprofiiliin ajallinen muutos voidaan havaita myös rekisteriaineistossa (opiskelijahallintajärjestelmä Primus). Aineistossa tapahtunut rakenteellinen muutos on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa. Tähän asiaan palataan tutkimuksen rajoituksia käsittelevässä luvussa 11.2.

Myös valmistuneiden poliisien sijoittumisessa poliisiin eri tehtäväalueille on tapahtunut merkittävä muutos viime vuosien aikana. Lähes kaikki uusimman tutkimusaineiston valmistuneista poliiseista ovat sijoittuneet etulinjan poliisitehtäviin: valvonta- ja hälytystehtäviin, rikostorjuntaan ja liikennevalvontaan. Uusimman tutkimuksen (2019) tutkimusaineistossa (2016–2017 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 97 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisiin edellä mainituissa perustehtävissä. Noin 3 % oli tehty ”muissa tehtävissä”. Tätä edeltävän tutkimuksen (2017) tutkimusaineistossa (2014–2015 valmistuneet) vastaajat olivat tehneet noin 80 % työkuukausistaan valmistumisensa jälkeen poliisiin perustehtävissä. Noin 20 % oli tehty ”muissa tehtävissä”.

Tutkimuksen keskeiset tulokset on koottu sisältöluokien lopussa kuvattaviin tiivistelmiin (”kertaukset”). Tässä päätelmäluvussa viitataan vielä kootusti tärkeimpiin tutkimustuloksiin. Tutkintojen välisellä vertailulla on tässä merkittävä paino, koska nyt toteutetussa poliisikoulutuksen arviointitutkimuksessa päästiin ensimmäistä kertaa vertaamaan poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita poliisiin perustutkinnon suorittaneisiin.

Merkittävänä varauksena tutkintojen keskinäisessä vertailussa on otettava huomioon se, mitä edellä sanottiin niistä tekijöistä, jotka erottavat tämän tutkimuksen vastaajia aiempien tutkimusten vastaajista (ikä, taustakoulutus, työllisyysilanteen ja alakohtaisen työkokemuksen erot uran alkupuolella). Tätä pyritään lopuksi kontrolloimaan tutkimalla yhtäältä iän ja taustakoulutuksen ja toisaalta tutkintoja toisistaan erottavien sisältömuuttujien keskinäistä riippuvuutta. Tähän kartoittavaan seulontaan käytetään aiempien tutkimusten aineistoja (2011–2017) ja tavanomaisia

ei-parametrisia menetelmiä ($L\chi^2$, *Kruskal-Wallis* (H)). Jos iällä ja taustakoulutuksella ei ole tilastollisesti merkitsevää riippuvuussuhdetta tutkintoja toisistaan erottaviin keskeisiin sisältömuuttujiin (näistä sisältömuuttujista ks. Taulukko 11.1), ei voida päätellä, että muutokset näissä kahdessa taustamuuttujassa ovat aiheuttaneet tutkintojen välillä havaitut erot. On kyse jostakin muusta.

Toisena varaamana on huomattava, että poliisikoulutus on kehittynyt pitkällä aikavälillä monin eri tavoin, ja kehittyä edelleen, tutkinnonuudistukseen nähden kokonaan riippumattomista syistä, esimerkiksi yksittäisten aktiivisten opettajien oman kehittämistyön tuloksena. Kehitys on ollut koulutuksen monen eri osa-alueen suhteen ajallisesti systemaattista. Esimerkiksi suomen kielen opetus ja kuulustelukoulutus ovat kehittyneet pitkällä aikavälillä tasaisesti myönteiseen suuntaan.

Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit

Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeudutaan etenkin siitä syystä, että työ on vaihtelevaa ja monipuolista ("ei ole kahta samanlaista päivää"). Tärkeitä ovat myös monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin poliisiorganisaation sisällä sekä ammatin käytännölläisyys. Ammatissa arvostetaan myös sen toiminnallisuutta ja jännitystä, valvonta- ja hälytystehtäviä tehtäväalueena sekä mahdollisuutta auttaa muita ihmisiä. Poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden vastaukset olivat tässä suhteessa samansuuntaisia, mutta vastauksissa oli myös joitakin tilastollisesti merkitseviä eroja.

Opintososiaalisten etujen merkitys on ollut poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneille vähäisempi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneille, mikä on luonnollista, koska näitä etuja on karsittu merkittävästi viime vuosien aikana. Hyvät koulutautumismahdollisuudet jatkossa ovat puolestaan olleet poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneille tärkeämpiä kuin poliisin perustutkinnon suorittaneille. Tutkintojen välillä on eroja myös siinä, missä määrin poliisin ammatti mielletään pitkän aikavälin uratavoitteeksi. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat "vain ajautuneet poliisikoulutukseen" todennäköisemmin kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet. Poliisin perustutkinnon suorittaneet puolestaan kokevat poliisin ammatin kutsumukseksi ("olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan") todennäköisemmin kuin poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet.

Työllisyys

Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on ollut viime vuosien aikana erittäin hyvä. Tähän tutkimukseen vastanneista vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista noin 75 % pääsi heti valmistumisensa jälkeen koulutustaan vastaavaan poliisityöhön (työ poliisihallinnossa). Työttömiksi valmistumisen jälkeen jäi noin 21 %. Työttömiksi jääneillä työttömyysjakso kesti keskimäärin noin 1.6 kuukautta. Tilanne on ollut kaikilta osin parempi kuin aiemmin 2010-luvulla, aivan vuosikymmenen alkuvuosia lukuun ottamatta (vuoden 2011 tutkimus, jonka kohteena oli vuonna 2009 valmistuneita poliiseja).

Kyselytutkimuksen vastausajankohtana eli toukokuussa 2018 noin 97 % tutkimukseen vastanneista poliiseista oli koulutustaan vastaavassa poliisityössä (työ poliisihallinnossa). Noin 0.8 % oli sillä hetkellä työttöminä ja noin 2.4 % muussa työssä tai työmarkkina-asemassa.

Rekisteritietoihin perustuva tarkastelu valmistuneiden poliisien työllisyystilanteesta antaa samanlaisen kuvan. Kesäkuussa 2018 noin 98 % vuosina 2016–2017 valmistuneista poliiseista oli poliisihallinnon palveluksessa, noin 1.5 % oli sillä hetkellä työttöminä ja noin 0.5 % muussa työssä tai työmarkkina-asemassa (Peltonen, 2018).

Tutkintojen välillä ei ole työllisyystilanteen osalta tilastollisesti merkitsevää eroa, ei oikeastaan eroja lainkaan. Työtilanne on yleisesti hyvä.

Fyysinen kunto, stressinhallinta ja tiimityövalmiudet: perusvalmiuksia koskevat itsearviot

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi on poliisin keskeisten perusvalmiuksien viimeinen tarkistuspiste Poliisiammattikorkeakoulun palautejärjestelmässä. Uusimpaan tutkimukseen vastanneista poliiseista vain noin 1 % oli eri mieltä fyysistä kuntoa koskevan väitteen kanssa (”fyysinen kuntoni vastaa työn vaatimuksia”). Kukaan ei ollut eri mieltä väitteen ”kestän työn psyykkistä painetta” kanssa. Noin 1 % oli eri mieltä, kun arvioitavana oli väite, jonka mukaan ”hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa”. Yksikään vastaaja ei ollut eri mieltä tiimityötä koskeneiden väitteiden kanssa.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa (”tiimityöskentely: kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani”). Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet arvioivat valmiutensa tässä suhteessa jonkin verran paremmiksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet.

Poliisin perustiedot ja -taidot: perusosaamista koskevat itsearviot

Valmistuneille poliiseille esitettiin yhteensä 14 eri väittämää poliisin perustiedoista ja -taidoista. Itsearvioiden perusteella valmistuneet poliisit kykenevät kirjoittamaan hyvää suomen kieltä, esimerkiksi raportoinnissa; osaavat kuljettaa poliisiautoa turvallisesti ja; osaavat hyödyntää tiedonhakua ja eri tietolähteitä monipuolisesti omassa työssään. Itsearvioiden perusteella perustiedot ja -taidot ovat suhteellisesti heikoimpia ruotsin kielen taidoissa, kun ajatellaan käytännön asiakastilanteita; tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan osaamisessa sekä; ulkomaalaisvalvonnan perusasioiden osaamisessa.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahdessa eri muuttujassa. (”Tunnen kenttäjohtajajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti” ja ”Hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet”). Kummassakin tapauksessa poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet arvioivat osaamisensa paremmaksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet.

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus: valvonta- ja hälytystoiminnan koulutusta koskevat arviot

Valmistuneilta poliiseilta pyydettiin tässä tutkimuksessa arvioita poliisikoulutuksen työelämävastaavuudesta valvonta- ja hälytystoiminnan, liikennevalvonnan ja rikostutkinnan koulutusalueilla. Valvonta- ja hälytystoiminnan alueella koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin yleisesti joko hyväksi tai kiitettäväksi. Erityisen hyväksi

koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin uusimmassa tutkimuksessa voimankäyttöä koskevien säädösten tuntemisen, aggressiivisen asiakkaan käsittelyn, kiinniot-totilanteiden sekä rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antamisen alueilla.

Operatiivisen kenttätöiminnan koulutuksen osalta valmistuneet poliisit kritisoivat avovastauksissaan sellaisia pedagogisia ratkaisuja, joissa opiskelijoiden keskinäinen vertaisoppiminen sai heidän näkemyksensä mukaan liian suuren painon. Opetuksen pitäisi perustua pääasiassa kokeneen poliisin tai opettajan ohjaukseen.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)”, ”rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antaminen” sekä ”liikenneonnettomuustilanteiden hallinta”. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat näiltä osin heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus: liikennevalvonnan koulutusta koskevat arviot

Liikennevalvonnan koulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot olivat myönteisimpiä poliisijoneuvon erioikeuksien hallitsemisessa (esim. hälytysajo), työturvallisuuden huomioimisessa osana liikennevalvontaa sekä liikennesääntöjen vastaisen liikennekäyttäytymisen ja toiminnan tunnistamisessa. Heikoimmaksi koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin yhtäältä ajoneuvon kuormauksen ja ajoneuvoyhdistelmien tarkastamisen, ja toisaalta ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastamisen alueilla. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmissa vaikuttavuusarvioinneissa.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”työturvallisuuden huomioiminen liikennevalvonnassa”, ”kuljettajien ajokunnan valvonta, etenkin seulontalaitteet ja tarkkuusalkometri” sekä ”liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen”. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat näiltä osin heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuus: rikostutkinnan koulutusta koskevat arviot

Rikostutkinnan osalta valmistuneet poliisit arvioivat työelämän osaamisvaatimuksia parhaiten vastaaviksi koulutusalueiksi rikoksen tunnusmerkistön tunnistamisen eri rikoksissa, ilmoitusten kirjaamisen, poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käytön sekä kuulustelujen koulutuksen. Keskimääräistä huonommaksi koulutuksen työelämävastaavuus arvioitiin tutkinnan päättämisen, siviilioikeuden peruskäsitteiden tuntemisen sekä todistelun kokonaisuuden hallinnan koulutuksissa.

Arvioiden ajallisissa kehityksessä on vaihtelua rikostutkinnan koulutuksen eri osa-alueiden välillä. Myönteiseen suuntaan ovat valmistuneiden poliisien arvioiden perusteella kehittyneet erityisesti kuulustelukoulutus, henkilörekisteröinnin koulutus sekä pakkokeinojen käyttämisen koulutus. Myönteinen muutos on monin osin systemaattista. Pidemmällä aikavälillä myös esimerkiksi esitutkintapöytäkirjan laatimisen koulutus on kehittynyt suhteellisen vakaasti myönteiseen suuntaan.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmessa eri muuttujassa: ”ilmoitusten kirjaaminen”, ”siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen” ja ”po-

liisiin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)”. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden arviot olivat näiltä osin heikompia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden vastaavat arviot.

Koulutuksen alakohtainen motivaatio ja urasuunnat

Valvonta- ja hälytystoiminta on yksi keskeisistä koulutukseen hakeutumisen motiiveista ja nämä opinnot motivoivat poliisiopiskelijoita koulutusaikana kaikkein eniten. Noin 73 % valmistuneista poliiseista katsoo, että poliisikoulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystoiminnan tehtäviin oli joko kiitettävää tai sillä tavoin erinomaista, että kyse oli koko poliisikoulutuksen parhaista puolista. Rikostutkinnon koulutuksesta samalla tavalla ajatteli noin 40 % ja liikennevalvonnan koulutuksesta noin 28 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä.

Rikostutkinta arvioitiin aiempaa motivoivammaksi. Noin 87 % vastaajista arvioi nyt vuoden 2019 tutkimuksessa, että koulutus tuotti vähintään hyvän motivaation rikostutkinnon tehtäviin, kun vastaava osuus vuoden 2017 tutkimuksessa oli noin 79 %. Samansuuntaisia päätelmiä tehtiin myös lähiesimiesten arvioiden perusteella. Motivaatio rikostutkinnon tehtäviin näyttää ainakin jonkin verran lisääntyneen aivan viime vuosien aikana.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan uratulevaisuuttaan poliisissa vielä hieman tarkemmin. Niiltä, jotka arvioivat jatkavansa poliisin palveluksessa, kysyttiin yksityiskohtaisempi kysymys tehtäväaluekohtaisista urasuunnista. ”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa? Mainitse tärkeysjärjestyksessä kolme tärkeintä”. Valmistuneita poliiseja kiinnostavat eniten omalla tulevilla urallaan yhtäältä valvonta- ja hälytystehtävät ja toisaalta tiedustelu- ja tarkkailutehtävät. Myös huumerikostutkinta, väkivaltarikostutkinta, koirapoliisitoiminta ja poliisin kansainväliset tehtävät kiinnostavat valmistuneita suhteellisen paljon.

Tutkintojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kahden eri urasuunnan välillä: ”kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin” ja ”kiinnostus teknisen rikostutkinnon tehtäviin”. Poliisin perustutkinnon suorittaneisiin verrattuna poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita kiinnostavat tulevilla urallaan jonkin verran enemmän poliisin kansainväliset tehtävät, jonkin verran vähemmän puolestaan teknisen rikostutkinnon tehtävät.

Sitoutuminen ja uratasot

Valmistuneet poliisit ovat erittäin sitoutuneita poliisin ammattiin. Noin 94 % valmistuneista vastasi tässä tutkimuksessa (2019), että he hakeutuisivat poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisivat tehdä valintansa uudelleen nykyisten tietojensa ja elämäkokemuksensa perusteella [Kyllä].

Poliisi (AMK) -tutkinnon ja poliisin perustutkinnon välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa tässä muuttujassa. Voidaan myös todeta, että koko tähän mennessä kertyneen aineiston perusteella (vuosien 2011–2019 yhdistetty aineisto) nais- ja miespoliisien vastausjakaumat ovat tässä kysymyksessä täsmälleen samat. Heidän välillään ei ole eroa käytännössä lainkaan.

Omaa uratulevaisuutta koskevat arviot heijastivat niin ikään valmistuneiden poliisien sitoutumista poliisin ammattiin. Vastaajista noin 84 % arvioi tässä tutkimuksessa (2019), että tulee toimimaan poliisimiehistön, -alipäällystön tai -päälly-

tön virkatehtävissä. Lisäksi noin 8 % arvioi, että tulee toimimaan poliisihallinnon muissa virkatehtävissä. Henkilöitä, jotka arvelivat vaihtavansa alaa kokonaan, pois turvallisuusalan tehtävistä, oli noin 7 %.

Tutkintojen välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa myöskään tässä muutujassa. Kokonaisaineiston eli vuosien 2011–2019 tutkimusten yhdistetyn aineiston perusteella näyttää siltä, että nais- ja miespoliisien vastaukset painottuvat tässä kysymyksessä hieman toisistaan poikkeavin tavoin – alipääallystätehtävät näyttävät kiinnostavan valmistuneita miespoliiseja jonkin verran enemmän kuin valmistuneita naispoliiseja – mutta jakaumien välinen ero ei ole tavanomaisten ei-parametristen testien perusteella tilastollisesti merkitsevää.

Lähiesimiesten arviot poliisikoulutuksesta

Lähiesimiehiltä saatiin tähän tutkimukseen pieni määrä vastauksia. Lähiesimiesten aineistoa analysoitiin tässä tutkimuksessa lähinnä vain laadullisesti. Yksi tilastollisesti merkitsevä määrällinen ero aineistossa kuitenkin havaittiin ja raportoitiin. Tutkintojen välillä havaittiin tilastollisesti merkitsevä ero yhdessä muuttujassa ($p < .05$), kun tarkasteltiin lähiesimiesten arvioita valmistuneista poliiseista. Eroa oli siinä, kuinka motivoituneita lähiesimiehet arvioivat valmistuneiden poliisien olevan rikostutkinnan tehtäviin. Poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden motivaatio arvioitiin suuremmaksi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneiden motivaatio.

Avovastausten perusteella lähiesimiehet ajattelevat, että poliisikoulutuksen perusta on kunnossa. Valmistuneiden poliisien perusvalmiudet poliisin ammattitehtäviin ovat hyvät. Myös valmistuneiden poliisien perustiedot ja -taidot ovat riittäviä uran alkupuolen tehtäviä ajatellen. Lähiesimiehet kiittivät etenkin valmistuneiden poliisien monipuolista tietoteknistä osaamista.

Jonkin verran ongelmia nähtiin muutamilla yksittäisillä osaamisalueilla. Lähiesimiesvastaajat olivat kiinnostaneet huomiota siihen, että osalla valmistuneista poliiseista on suhteellisen vähän ajokokemusta. Moni lähiesimies totesi myös, että valmistuneet poliisit ovat kovin nuoria henkilöitä, niin että heiltä puuttuu elämäkokemusta. Kokonaisuuksien hahmottamisessa on ongelmia ja joskus käy niin, että ”maalaisjärki jää narikkaan”. Oli myös muutamia sellaisia lähiesimiesvastaajia, jotka olivat kiinnostaneet huomiota valmistuneiden poliisien fyysiseen kokoon. Ajatuksena oli, että ainakin osa poliisin tehtävistä on sellaisia, että ne edellyttävät yksittäisiltä poliiseilta riittävää fyysistä kokoa ja voimaa.

Poliisin perustutkinto vs. poliisi (AMK) -tutkinto

Poliisin perustutkintokoulutusta voidaan tämän tutkimuksen tulosten perusteella verrata poliisi (AMK) -tutkintokoulutukseen. Kummallakin tutkinnolla näyttäisi olevan joitakin selviä suhteellisia etuja toiseen tutkintoon nähden.

Tutkintojen välisiä eroja on käsitelty kattavasti tämän raportin sisältöluvuissa. Tässä loppuluvussa tutkintoja toisistaan erottavat piirteet (sisältömuuttujat) kootaan yhteen taulukkoon (ks. Taulukko 11.1.). Näitä piirteitä verrataan seuraavassa lyhyesti Andy Tatnellin kuvaukseen Suomen poliisikoulutuksen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. Sen jälkeen luvussa 11.2. tarkastellaan erikseen sitä, että selittyvätkö taulukossa 11.1. havaitut erot siitä yksinkertaisesta syystä, että uuden tutkinnon ensivaiheen opiskelijat ovat olleet vanhan tutkinnon viime vaiheen opiskelijoita selvästi nuorempia ja että heissä on ollut aiemmin valmistuneita enem-

män ylioppilaita (kun taas aiemmin valmistuneissa on ollut uuden tutkinnon suorittaneita enemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä).

Alustavasti voidaan todeta, että vastaus tähän kysymykseen on ei. Selitys ei ole näin yksinkertainen. Tutkintojen välillä on – ainakin kaksi edellä mainittua siirtymää huomioon ottaen (ikä, taustakoulutus) – aitoja eroja.

Taulukko 11.1. Tutkintojen tilastollisesti merkitsevät erot tutkintokohtaisina suhteellisina etuina

	Poliisin perustutkinto	Poliisi (AMK) -tutkinto
[1]	Motiivit / hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin <ul style="list-style-type: none"> • opintososiaaliset edut • kutsumus, poliisin ammatti pitkän aikavälin tavoitteena 	Motiivit / hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin <ul style="list-style-type: none"> • hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa • ajautuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin
[2]		Poliisin perusvalmiudet, tiimityöskentely <ul style="list-style-type: none"> • kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani
[3]		Poliisin perustiedot ja -taidot <ul style="list-style-type: none"> • tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimintensa mukaisesti • hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analysointitoiminnan perusteet
[4]	Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot <ul style="list-style-type: none"> • teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.) • rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksi antaminen • liikenneonnettomuustilanteiden hallinta • työturvallisuuden huomiointi liikennevalvonnassa • kuljettajien ajokunnon valvonta, etenkin seurantalaiteet ja tarkkuusalkometri • liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen • ilmoitusten kirjaaminen • siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen • poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip) 	
[5]	Urasuunnat <ul style="list-style-type: none"> • kiinnostus teknisen rikostutkinnan tehtäviin 	Urasuunnat <ul style="list-style-type: none"> • kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin
[6]		Lähiesimiesten arviot <ul style="list-style-type: none"> • motivoituneisuus rikostutkinnan tehtäviin

Andy Tatnell (2019, ks. luku 10.1.) viittaa suomalaisen poliisikoulutuksen *vahvuuksina* ensinnäkin siihen, että poliisiopiskelijoihin saadaan suomalaisessa koulutusjärjestelmässä tutustua pitkän aikaa ennen kuin heidät varsinaisesti rekrytoidaan Suomen poliisiin. Jo hakijoita yksityiskohtaisesti testaava valintajärjestelmä erottaa suomalaisen järjestelmän esimerkiksi juuri Skotlannin järjestelmästä. Tämä tuo vaikutusta pitkän aikavälin kehitykseen ja selittää omalta osaltaan sitä, että perusvalmiudet poliisin ammattiin ovat valmistuneilla poliiseilla niin kattavasti niin hyvät. Suuria eroja ajallisesti, tai eri tutkintojen välillä, ei ole, koska taso on niin hyvä.

Samat asiat saattavat selittää myös valmistuneiden poliisien vahvaa sitoutumista poliisiuraan ja poliisiin ammattiin.

Tatnell viittaa vahvuutena myös siihen, että poliisikoulutus perustuu lakiin (Laki Poliisiammattikorkeakoulusta 1164/2013). Laki poliisikoulutuksen ytimessä on hänen mukaansa todennäköisesti suojellut suomalaista poliisikoulutusta monilta sellaisilta uudistuksilta, jotka eivät kestä aikaa.

Ulkopuolisessa arvioinnissa lainsäädännön merkityksen havaitsee ehkä selvemmin kuin asioita läheltä katsoen. Poliisikoulutuksen rinnalla myös poliisitoiminta itsessään, yleisesti, on tiiviisti nivoutunut lainsäädäntöön, mikä tukee suomalaista legalismin perinnettä ja sitä kautta oletettavasti myös sekä poliisin itsensä että kansalaisten sitoutumista vallankäytön laillisuusperiaatteeseen (*the rule of law*). Valmistuneet poliisit ovat laajasti kiittäneet tätä koulutuksen puolta, erityisesti rikosoikeuden koulutusta ja oikeusjärjestelmän perusteiden koulutusta yleisemmin. Tutkimuksen perusteella he arvostavat myös poliisin toimivaltuuksien opetusta, joka on tiiviisti kytköksissä voimankäytön koulutukseen.

Tatnell viittaa vahvuutena niin ikään poliisikoulutuksen harjoittelujaksoon ja harjoittelujakson aikaiseen harjoittelun ohjaukseen, ja näiden merkitykseen ja arvoon osana suomalaista poliisikoulutusta. Nämä havainnot resonoivat kaiken sen kanssa, mitä oppimisesta ja poliisiosaamisesta aiemman vaikuttavuustutkimuksen perusteella tiedetään. Harjoittelu, ja Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelutiimin pitkäjänteinen toiminta, ovat olleet poliisiksi oppimisen ja poliisiosaamisen ytimessä. (Tatnell, 2019, luku 10.1., *Strengths*.)

Tatnell tarkastelee myös suomalaisen poliisikoulutuksen *heikkouksia*. Yksi mahdollinen heikkous on siinä, että koulutustason ja koulutusvaatimusten kohotessa poliisiin rekrytoituvien nuorten sosioekonominen tausta eroaa yhä merkittävämmässä määrin muiden suomalaisten sosioekonomisesta taustasta. Samalla elämismaailma erkanelee asiakkaiden elämismaailmasta. Tästä mahdollisesta heikkoudesta ei ole tällä hetkellä riittävästi tietoa. Aihealue vaatisi Tatnellin mukaan lisää tutkimusta. Osin tähän samaan teemaan liittyen Tatnell viittaa myös siihen, että koulutustason kohoamisen myötä saatetaan menettää sellaisia hyviä poliisiksi soveltuvia hakijatyyppejä, jotka ovat käytäntöorientoituneita. Elämäkokemuksen sijaan saadaan nuoria valmistuneita poliiseja suoraan koulunpenkiltä. Menetetään maalaisjärkeä "(...) no life experience and no 'common sense'." (Tatnell, 2019, luku 10.1., *Weaknesses*.)

Tatnell kuvaa myös uuden poliisikoulutuksen myötä avautuvia *mahdollisuuksia*. Hän katsoo, että korkeakoulutasoisella poliisikoulutuksella voi olla myönteisiä vaikutuksia poliisiin ja kansalaisten keskinäisiin suhteisiin, kuten vähemmistöjen kokemuksiin poliisista ja poliisitoiminnasta. Vaikutukset voivat olla pitkällä aikavälillä hyvin myönteisiä sekä poliisin sisällä että yleisemmin koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Uusi koulutus saattaa tukea myös mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen ja erikoistumiseen. Pitkällä aikavälillä se ehkä toimii myös näyttöön perustuvan poliisitoiminnan kehittämisen tukena. Tämä työ on ainakin tilastollisen rikosanalyysin, analyysitoiminnan ja tutkimus- ja kehittämisvalmiuksien osalta yhä alussa, mutta etenee kuitenkin oikeaan suuntaan (osaaminen on parantunut ja taso on itsearvioiden perusteella tällä hetkellä *tydyttävä* tai *hyvä*). (Tatnell, 2019, luku 10.1., *Opportunities*.)

Uhkana Tatnell mainitsee muun muassa sen, että sitoutuneisuus poliisiuraan ja poliisiin ammattiin saattaa korkeamman koulutuksen myötä heiketä. Tästä ei ole toistaiseksi merkkejä valmistuneiden poliisien aineistossa, mutta on todettava, että pitkällä aikavälillä (valmistuneiden poliisien myöhemmän työuran aikana) uhka voi toteutua. Tatnell viittaa myös siihen, että tasapaino teoreettisen osaamisen ja käytän-

nön poliisitaitojen välillä voi järkkyä. Epätasapaino on uhka. (Tatnell, 2019, luku 10.1., *Threats*.)

On vaikea arvioida, mitä tämän tutkimuksen tulokset merkitsevät Tatnellin mainitseman epätasapainon suhteen. Tutkintojen välillä on selvä profiiliero, kun tarkastellaan vaikuttavuuden eri osatekijöiden sisältömuuttujia. Erojen syitä tai niiden mahdollista pysyvyyttä ei tämän tutkimuksen perusteella voida tietää.

11.2. Rajoitukset

Edellä todettiin, että vaikka vastausprosentti jäi valmistuneiden poliisien aineistossa suhteellisen heikoksi (40.6 %), aineisto näyttää keskeisten kriteerimuuttujien perusteella edustavan tutkimuksen ostopäätöstä hyvin. Tätä merkittävämmäksi tutkimukselliseksi ongelmaksi katsottiin se – etenkin tutkintojen keskinäisen vertailun näkökulmasta – että uuden tutkinnon suorittaneet ovat olleet nuorempia kuin vanhan tutkinnon suorittaneet ja että heissä on ollut suhteellisesti enemmän ylioppilaita kuin vanhan tutkinnon suorittaneissa.

Tutkimuksen liitteessä 1 on testattu suhteellisen kattavan ei-parametrisen testipatterin avulla,

- a) onko taulukossa 11.1. mainituilla, tutkintoja toisistaan erottavilla sisältömuuttujilla, ja;
- b) iän ja taustakoulutuksen taustamuuttujilla;

tilastollisesti merkitseviä keskinäisiä riippuvuuksia?

Jos iän ja taustakoulutuksen ei voida arvioida olevan riippuvuussuhteessa taulukon 11.1. sisältömuuttujiin, on tuskin myöskään niin, että tutkintojen välillä havaittavat erot aiheutuvat siitä, että tämän tutkimuksen (2019) vastaajat ovat aiempien tutkimusten (2011–2017) vastaajia jonkin verran nuorempia ja matalammin koulutettuja (taustakoulutus). On todennäköistä, että tässä tapauksessa jotkin muut seikat kuin muutokset valmistuneiden poliisien ikä- ja taustakoulutusrakenteessa selittävät tutkintojen välillä havaittuja eroja.

Testaukseen käytettiin tavallisimpia ei-parametrisia menetelmiä ($L\chi^2$, *Kruskal-Wallis* (H)) ja vuosina 2011–2017 valmistuneiden poliisien yhdistettyä aineistoa. Uutta aineistoa (2019) ei käytetty, koska haluttiin saada uudesta aineistosta kokonaan riippumaton vastaus siihen kysymykseen, ovatko mainitut taustamuuttujat yleisesti (universaalisti) riippuvuussuhteessa mainittuihin sisältömuuttujiin.

Kysymys siitä, miksi, tarkalleen ottaen, uutta aineistoa (2019) ei käytetä, on mielenkiintoinen, ja tutkimuksellisesti tärkeä. Tarkastelen tätä seuraavassa hieman lähemmin.

Oletetaan, että tilanne on todellisuudessa se, että ikä- ja taustakoulutusmuuttujat eivät ole riippuvuussuhteessa taulukon 11.1. sisältömuuttujiin. Oletetaan, edelleen, että tutkinnonuudistus on todellisuudessa aiheuttanut siirtymän taulukon 11.1. sisältömuuttujissa. Jos asetelma on todellisuudessa tämä ja jos a) sisältömuuttujien ja b) ikä- ja taustakoulutusmuuttujien keskinäistä riippuvuutta testataan aineistossa, jossa uuden aineiston selvästi keskimääräistä nuoremmat ja alemmin (tausta)koulutetummat poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet henkilöt ovat mukana, niin tällöin tutkintomuuttuja, jos sitä ei vakioida analyysissä – eikä monen selittävän muuttujan

malleja voida kattavasti rakentaa kaikkiin tarvittaviin tutkimustehtäviin, koska havaintojen määrä jää useilta osin liian pieneksi – toimii kolmantena muuttujana, jota ei mitata (joka ei ole mukana riippuvuustarkastelussa) ja joka saastuttaa testauksen tulokset.

Tilanne on todellisuudessa se – vuosien 2011–2017 tutkimusaineistoja koskevien testien perusteella – että ikä- ja taustakoulutusmuuttajat eivät ole tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa taulukon 11.1. sisältömuuttujiin, muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

- Liitteen 1 testisarjan perusteella ikä- ja taustakoulutusmuuttajat eivät ole tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa koulutuksen työelämävastaavuuden muuttujiin (Taulukko 11.1., [4]) eivätkä urasuuntamuuttujiin (Taulukko 11.1., [5]).
- Ikä- ja taustakoulutusmuuttajat eivät ole tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa myöskään poliisin perusvalmiuksien ja perustietojen ja -taitojen muuttujiin (Taulukko 11.1., [2], [3]), lukuun ottamatta taustakoulutuksen ja kenttäjohtajärjestelmän tuntemisen muuttujien keskinäistä riippuvuutta (taustakoulutus x poliisin perustiedot ja -taidot: tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti). Tämä havaittu riippuvuus on voimakkuudeltaan suhteellisen heikko, mutta näyttää siltä, että valmistuneen poliisin kokemus siitä, hän tuntee kenttäjohtajärjestelmän ja toimii sen mukaisesti, on korkeakoulutetuilla (taustakoulutus) hieman heikompi kuin muilla valmistuneilla (ks. Liite 1). Riippuvuus on samansuuntainen kuin tutkintomuuttujan (poliisin perustutkinto, poliisi (AMK) -tutkinto) ja tämän sisältömuuttujan keskinäinen riippuvuus (ks. Taulukon 11.1. kuvaus suhteellisesta edusta), joten se saattaa omalta osaltaan häiritä tutkintomuuttujan ja tämän sisältömuuttujan keskinäisen riippuvuuden tulkintaa.
- Ikä- ja taustakoulutusmuuttujien ja motiivimuuttujien välillä (Taulukko 11.1., [1]) havaittiin kaksi tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta. Ikä on tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa siihen, kuinka tärkeänä tekijänä opintososiaalisia etuja pidetään koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen kannalta (ikä x hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: opintososiaaliset edut opiskeluaikana). Taustakoulutus on tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa siihen, kuinka tärkeänä tekijänä kutsumusta pidetään koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen kannalta (taustakoulutus x hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan). Riippuvuussuhde ei kummassakaan tapauksessa ole yksinkertainen siinä mielessä, että se olisi järjestysasteikollisesti transitiivinen (ks. Liite 1), mutta yleisesti ottaen voidaan sanoa, että opintososiaaliset edut eivät näytä olevan nuorimman ikäryhmän vastaajille aivan yhtä tärkeitä kuin muille, eikä kutsumus ammattiin hakeutumisen motivaatiotekijänä näytä olevan ylioppilaille (taustakoulutus) aivan yhtä tärkeä tekijä kuin muille koulutusryhmille. Riippuvuudet ovat tässä samansuuntaisia kuin tutkintomuuttujan (poliisin perustutkinto, poliisi (AMK) -tutkinto) ja näiden sisältömuuttujien keskinäiset riippuvuudet, joten nämä riippuvuudet saattavat omalta osaltaan häiritä tutkintomuuttujan ja näiden sisältömuuttujien keskinäisten riippuvuuksien tulkintaa.

Voidaan päätellä, että ikä ja taustakoulutus eivät todennäköisesti mitenkään olennaisella tavalla häiritse tai vinouta tulkintoja taulukossa 11.1. kuvatuista riippuvuus-suhteista, vaikka poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneista havaittiinkin, että he ovat nuorempia kuin poliisin perustutkinnon suorittaneet ja että heidän koulutustasonsa (taustakoulutus) on alempi kuin poliisin perustutkinnon suorittaneilla. Ikämuuttuja ja taustakoulutuksen muuttuja kuitenkin häiritsevät (mahdollisesti) kolmen yksittäisen riippuvuussuhteen tulkintaa: 1. tutkinto x kutsumus [kutsumus x taustakoulutus]; 2. tutkinto x opintososiaaliset edut [opintososiaaliset edut x ikä] ja; 3. tutkinto x kenttäjohtajärjestelmän tuntemus [kenttäjohtajärjestelmän tuntemus x taustakoulutus]. Näistä kaksi ensin mainittua (1, 2) eivät siis välttämättä ole poliisin perustutkintoa erityisesti luonnehtivia piirteitä (tutkinnon ”suhteellisia etuja”), kun tutkintoa verrataan poliisi (AMK) -tutkintoon, eikä viimeisin (3) välttämättä ole poliisi (AMK) -tutkintoa erityisesti luonnehtiva piirre (tutkinnon ”suhteellinen etu”), kun sitä verrataan poliisin perustutkintoon. Muilta osin ei havaittu tekijöitä, jotka voisivat olennaisella tavalla häiritä riippuvuuksia koskevia tulkintoja. Tämä ei tietenkään oikeuta päättelemään, ettei sellaisia tekijöitä ole.

Lähteet

- HE (64/2013). *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Poliisiammattikorkeakoulusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi*. Verkkosijainti: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130064> (30.7.2019.)
- Helenius, J. (2019). Alipäälystötutkinnon ja päällystötutkinnon suorittaneet virka-asema sukupuolen mukaan. *Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat*. Henkilökohtainen tiedonanto, 17.1.2019.
- Parjanen, L. (2019). *Poliisikoulutuksen rakennemuutokset tutkinon uudistuksessa*. Henkilökohtainen tiedonanto 31.7.2019.
- Peltonen, J. (2018). Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne (18.6.2018). *Poliisiammattikorkeakoulun työllistymisraportointi*. Henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2018.
- Laitinen, S. (2019). Poliisin perustutkinnon ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneiden ikäjakaumat 1.1.2010 - 31.1.2019. *Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijahallintajärjestelmä Primus*. Henkilökohtainen tiedonanto, 21.1.2019.
- Laitinen, S. (2018). Valmistuneiden poliisien sukupuoli- ja ikäjakaumat tämän tutkimuksen otoksessa. *Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijahallintajärjestelmä Primus*. Henkilökohtainen tiedonanto, 7.6.2018.
- Laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013). Verkkosijainti: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131164> (30.7.2019.)
- Leppänen, V. (2018). Henkilöstö virka-aseman mukaan (ka.) 2000–2015. *Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat*. Henkilökohtainen tiedonanto 14.12.2018.
- PVA (2011–2019). *Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnin kyselytutkimusaineisto 2011–2019*. SAV. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Kirjallisuus

- Aigner, D., Lovell, C.A.K. & Schmidt, P. (1977). Formulation and Estimation of Stochastic Frontier Production Function Models. *Journal of Econometrics*, 6 (1): 21–37.
- Arrow, K.J. & Scitovsky, T. (selection committee) (1969). *Readings in Welfare Economics*. George Allen & Unwin Ltd., London.
- Arrow, K.J. (1951). *Social Choice and Individual Values*. Yale University Press, New Haven.
- Arrow, K.J. (1997). Invaluable Goods. *Journal of Economic Literature*, 35(2): 757–765.
- Carrington, R., Puthuchery, N., Rose, D. & Yaisawarng, S. (1997). Performance Measurement in Government Service Provision: The Case of Police Services in New South Wales. *Journal of Productivity Analysis*, 8(4): 415–430.
- Charnes, A., Cooper, W.W. & Rhodes, E. (1978). Measuring the Efficiency of Decision Making Units. *European Journal of Operational Research*, 2(6): 429–444.
- Charnes, A., Cooper, W.W. & Rhodes, E. (1981). Evaluating Program and Managerial Efficiency: An Application of Data Envelopment Analysis to Program Follow Through. *Management Science*, 27(6): 668–697.
- Chi, M.T.H. (2013). Two Approaches to the Study of Experts' Characteristics. In Ericsson, K.A., Charness, N., Feltovich, P.J. & Hoffman, R.R. (eds.), *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance* (pp. 21–30). Cambridge University Press, Cambridge.
- Cianciolo, A.A., Matthew, C., Sternberg, R.J. & Wagner, R.K. (2013). Tacit Knowledge, Practical Intelligence, and Expertise. In Ericsson, K.A., Charness, N.,

- Feltovich, P.J. & Hoffman, R.R. (eds.), *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance* (pp. 613-632). Cambridge University Press, Cambridge.
- Cochrane Collaboration (2019). *Glossary*. Verkkosijainti: <https://community.cochrane.org/glossary> (31.5.2019.)
- Cornes, R. & Sandler, T. (1986). *The Theory of Externalities, Public Goods, and Club Goods*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Dasgupta, A.K. & Pearce, D.W. (1974). *Cost-Benefit Analysis: Theory and Practice*. The MacMillan Press Ltd., London.
- Dawkins, R. (2016). *Brief Candle in the Dark*. Black Swan, Transworld Publishers, London.
- Diefenbach, T. (2009). New Public Management in Public Sector Organizations: The Dark Sides of Managerialistic 'Enlightenment'. *Public Administration*, 87(4): 892–909.
- Drake, L. & Simper, R. (2000). Productivity Estimation and the Size-Efficiency Relationship in English and Welsh Police Forces. An Application of Data Envelopment Analysis and Multiple Discriminant Analysis. *International Review of Law and Economics*, 20(1): 53–73.
- Dréze, J. & Stern, N. (1987). The Theory of Cost-Benefit Analysis. In Auerbach, A.J. & Feldstein, M. (eds.), *Handbook of Public Economics II* (pp. 909–989). North Holland, Amsterdam.
- Elvik, R., Høyve, A., Vaa, T. & Sørensen, M. (2009). *The Handbook of Road Safety Measures*. Second Edition. Emerald, Bingley.
- Ferlie, E., Ashburner, L., Fitzgerald, L. & Pettigrew, A. (1996). *The New Public Management in Action*. Oxford University Press, Oxford.
- Gorman, M.F. & Ruggiero, J. (2008). Evaluating US State Police Performance Using Data Envelopment Analysis. *International Journal of Production Economics*, 113(2): 1031-1037.
- Guba, E.G. & Lincoln, Y.S. (1990). *Fourth Generation Evaluation*. Sage, Newbury Park.
- Haikansalo, A. & Solja, T. (2017). Suomen kielen opetuksen pedagogiset ratkaisut. Teoksessa Vuorensyrjä, M. & Lehmuskoski, A., *Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2017. Vuosina 2014–2015 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta* (ss. 68–70). Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 128. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Harford, T. (2006). *The Undercover Economist*. Abacus, London.
- Hatry, H.P. (2013). Sorting the Relationships Among Performance Measurement, Program Evaluation, and Performance Management. In Nielsen, S.B. & Hunter, D.E.K. (eds.), *Performance Management and Evaluation. New Directions for Evaluation* (pp. 19–32). Wiley Online Library, wileyonlinelibrary.com.
- Hill, N.M. & Schneider, W. (2013). Brain Changes in the Development of Expertise: Neuroanatomical and Neurophysiological Evidence about Skill-Based Adaptations. In Ericsson, K.A., Charness, N., Feltovich, P.J. & Hoffman, R.R. (eds.), *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance* (pp. 653-682). Cambridge University Press, Cambridge.
- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons? *Public Administration*, 69(1): 3-19.
- Hunter, D.E.K. & Nielsen, S.B. (2013). Performance Management and Evaluation: Exploring Complementarities. In Nielsen, S.B. & Hunter, D.E.K. (eds.), *Performance Management and Evaluation. New Directions for Evaluation* (pp. 7–17). Wiley Online Library, wileyonlinelibrary.com.

- Immonen, S. (2007). *Perusta poliisiuralle. Poliisin perustutkinnon arviointi ja kehittämisehdotukset*. Poliisikoulun julkaisuja. Raportit 6. Poliisikoulu, Tampere.
- Jansson, J. (2018). Lahjomattoman vakaa, kykenevä ja valistunut. Poliisikoulutuksen vaiheet pystymetsästä korkeakouluun. Teoksessa *Muodollisesti pätevä? Poliisikoulutus itsenäisessä Suomessa* (ss. 21–289). Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Koivisto, J. & Silvola, T. (2000). *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus*. Raportti 1. Poliisikoulu, Tampere.
- Koivisto, J. & Tuohi, R. (2006). *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus*. Julkaisematon käsikirjoitus. Poliisikoulu, Tampere.
- Kroll, A. & Moynihan, D.P. (2017). The Design and Practice of Integrating Evidence: Connecting Performance Management with Program Evaluation. *Public Administration Review*, 78(2): 183–194.
- Laitinen, M. & Viitanen, K. (2019). *Ops-opas. Käsikirja osaamisperustaiseen opetus suunnitelmatyöhön*. POL-2018-56380. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Luoma, M. (2006). *Poliisin perustutkinnon liikenteen opetuksen työelämävastavuus ja sen kehittäminen*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Johtamistieteiden laitos, Tampere.
- Madaus, G.F., Scriven, M. & Stufflebeam, D. (eds.) (1983). *Evaluation Models. Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. Kluwer-Nijhoff Publishing, Dordrecht.
- Merleau-Ponty, M. (1945). *Phenomenology of Perception*. Translated from the French by Colin Smith. Routledge & Kegan Paul, London.
- Neisser, U. (1976). *Cognition and Reality*. W.H. Freeman and Company, San Francisco.
- Nummenmaa, T., Konttinen, R., Kuusinen, J. & Leskinen, E. (1997). *Tutkimusaineiston analyysi*. WSOY, Helsinki.
- Patton, M.Q. (1980). *Qualitative Evaluation Methods*. Sage, Beverly Hills.
- Polanyi, M. (1958). *Personal Knowledge. Towards a Post-Critical Philosophy*. University of Chicago Press, Chicago.
- Polanyi, M. (1964/1969). The Logic of Tacit Inference. In Grene, M. (ed.) (1969), *Knowing and Being. Essays by Michael Polanyi* (pp. 138–158). University of Chicago Press, Chicago.
- Polanyi, M. (1966). *The Tacit Dimension*. Doubleday & Company, Garden City, New York.
- Pollitt, C. & Bouckaert, G. (eds.) (1995). *Quality Improvement in European Public Services*. Sage Publications, London.
- Pollitt, C. (1990). Performance Indicators, Root and Branch. In Cave, M., Kogan, M., Smith, R. (eds.), *Output and Performance Measurement in Government. The State of the Art*. Jessica Kingsley Publishers, London.
- Rajamäki, E. (2005). *Poliisin perustutkinnon työelämävastavuus rikostutkinnassa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Johtamistieteiden laitos, Tampere.
- Ross, K.G., Shafer, J.L. & Klein, G. (2013). Professional Judgements and “Naturalistic Decision Making”. In Ericsson, K.A., Charness, N., Feltovich, P.J. & Hoffman, R.R. (eds.), *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance* (pp. 403-419). Cambridge University Press, Cambridge.
- Ruuska, K. & Rantala, R. (2015). Opettajan kolumni rikosoikeuden opetuksen pedagogiikasta Poliisiammattikorkeakoulussa. Teoksessa Vuorensyrjä, M., *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2015. Vuosina 2012–2013 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastavuudesta*

- (ss. 74–75). Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 114. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Sainio, M. & Eskola, K. & Kauppinen, K., Kandolin, I., Kalkkinen, M.-L. (2007). *Tasa-arvon toteutuminen ja kokeminen poliisissa*. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 59. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.
- Samuelson, P.A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *Review of Economics and Statistics*, 36(4): 387–389.
- Siegel, S. (1956). *Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences*. McGraw-Hill, New York.
- Simpson, H. (2009). Productivity in Public Services. *Journal of Economic Surveys*, 23(2): 250–276.
- Sänkiaho, R. (1974). *Tempu ja kuinka ne tehdään. Monimuuttujamenetelmät kansan palvelijoina*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Valto, H. (1998). *Riittävätkö eväät? Poliisikoulutuksen vaikuttavuus*. Kehittämistehävä. Moniste. Poliisikoulu, Tampere.
- Virta, S. & Raivola, R. (1994). *Pureeko koulutus? Poliisikoulutuksen vaikuttavuus*. Sisäasiainministeriö. Poliisiosaston julkaisu 1/1994. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M. & Lehmuskoski, A. (2017). *Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2017. Vuosina 2014–2015 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 128. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. & Ranta, L. (2013). *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuusarviointi. Vuosina 2010–2011 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 106, Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (1998). *Julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arviointi*. Lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (2011). *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus. Vuonna 2009 kursseilta P126 – P129 valmistuneiden poliisien ja heidän lähiesimiestensä arviot poliisikoulutuksen tuottamista valmiuksista ja osaamisesta*, Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 96, Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (2013). Efficiency Analysis with a View to Productivity Improvements. A Review of DEA Applications in Law Enforcement. In Huotari, V. (ed.), *Nordic Police Research Seminar 2012, Conference report* (pp. 4-28). Police College of Finland, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (2014a). Education, Experience and Earnings: The Career Coordinates of Female vis-à-vis Male Police Officers in Finland. *Police Practice and Research: An International Journal*, 15(5), 358–372.
- Vuorensyrjä, M. (2014b). Labor Productivity and Productivity Pressure in the Finnish Police Force. *European Journal of Policing Studies*, 2(2): 193–223.
- Vuorensyrjä, M. (2014c). Organizational Reform in a Hierarchical Frontline Organization. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 37(4), 858–874.
- Vuorensyrjä, M. (2015). *Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuusarviointi 2015. Vuosina 2012–2013 valmistuneiden poliisien työllisyys ja arviot koulutuksen työelämävastaavuudesta*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 114. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (2018). Police Management Reform, Labor Productivity, and Citizens' Evaluation of Police Services. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 41(6): 749–765.

- Vuorensyrjä, M., Hoffren, M. & Laitinen, K. (2016). Tuottavuuspaine julkisen sektorin työvoimaintensiivisessä palvelutuotannossa. Poliisihallinnon henkilöstön näkökulma. *Hallinnon Tutkimus*, 35(2): 147–163.
- Zifcak, S. (1994). *New Managerialism. Administrative Reform in Whitehall and Canberra*. Open University Press, Buckingham.

LIITTEET

Liite 1. Ikä, taustakoulutus ja tutkintoja toisistaan erottavat sisältömuuttajat: ei-parametriset testit vuosien 2011–2017 yhdistetyllä tutkimusaineistolla

Tämän liitteen testisarjassa käydään tavallisimpien ei-parametristen testien ($L\chi^2$ -*Kruskal Wallis* (H)) avulla läpi kaikki ne muuttajat, joissa havaittiin tilastollisesti merkitsevä tutkintojen välinen ero (Taulukko 11.1). Tutkintoja toisistaan erottelevia sisältömuuttajia verrataan iän ja taustakoulutuksen taustamuuttujiin, ja kysytään, onko tutkintoja erottelevilla muuttujilla yhtäältä, ja iällä tai taustakoulutuksella toisaalta, tilastollisesti merkitseviä keskinäisiä riippuvuuksia.

Testauksessa käytetään valmistuneiden poliisien aineistoja vuosien 2011–2017 tutkimuksista. Vuoden 2019 aineisto jätetään analyysin ulkopuolelle. Syy tähän ratkaisuun on kuvattu tutkimuksen päättävässä luvussa 11. Testaukseen käytettävä aineisto on kuvattu taulukossa A1.0. Taustakoulutusmuuttuja on luokiteltu uudelleen (karkeistettu), jotta sen käyttö testeissä on mahdollinen.

Taulukko A1.0. Testaukseen käytettävä aineisto: taustamuuttajat

Ikä		Taustakoulutus	
–25	19.4 %	Ylioppilastutkinto	55.9 %
26–30	49.9 %	Toisen asteen ammatillinen tutkinto	19.0 %
31–35	19.2 %	Opistoasteen tutkinto	5.2 %
36-	11.5 %	Alempi korkeakoulututkinto/ kandidaatti/ ammattikorkeakoulututkinto	13.6 %
		Ylempi korkeakoulututkinto/ maisteri/ ylempi ammattikorkeakoulututkinto	6.3 %
Yhteensä	100.0 %	Yhteensä	100.0 %
<i>n</i>	459	<i>n</i>	463
Puuttavia tietoja	6	Puuttavia tietoja	2
<i>N</i>	465	<i>N</i>	465

Aineisto: PVA 2011–2017

Motivaatiomuuttujia testattaessa havaittiin, että iän ja opintososiaalisten etujen motiivitekijän välillä on tilastollisesti merkitsevä keskinäinen riippuvuus. Taustakoulutuksen ja kutsumuksen motivaatiotekijän välillä havaittiin niin ikään tilastollisesti merkitsevä riippuvuus. Muita tilastollisesti merkitseviä riippuvuuksia ei havaittu. (Ks. Taulukko A1.1.)

Taulukko A1.1. Ikä, taustakoulutus ja poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit: riippuvuuksien ei-parametriset testit aiemmissä tutkimusaineistoissa 2011–2017

	Ikä	Taustakoulutus
Hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: opintososiaaliset edut opiskeluaikana		
$L\chi^2$, p	0.011 (col) (C = 0.214, q = 3)	0.106 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.519	0.300
n/N	353/360	356/360
Hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan		
$L\chi^2$, p	0.131 (col)	0.049 (col) (C = 0.179, q = 3)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.214	0.245
n/N	454/465	458/465
Hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa		
$L\chi^2$, p	0.504 (col)	0.514 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.210	0.459
n/N	456/465	460/465
Hakeutuminen poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin: oikeastaan vain ajauduin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin		
$L\chi^2$, p	0.223 (col)	0.061 (col) (a)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.103	0.194
n/N	452/465	455/465

Aineisto: PVA 2011–2017 (N = 465)

(col) Muuttujanarvot yhdistetty analyysija varten, muuttuja analyysissa kolmiportainen.

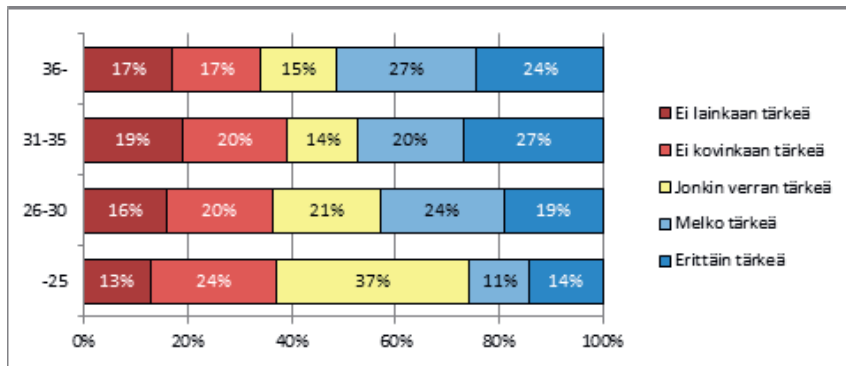
(a) Frekvenssin odotusarvo viidessä solussa (33.3 %) < 5.

q = min(rivi,sarake).

Kuviot A1.1. ja A1.2. osoittavat taulukon A1.1. testituloksia hieman havainnollisemmin, mistä tilastollisesti merkitsevissä havainnoissa on tarkalleen ottaen kyse. Samalla ne kertovat myös siitä, miksi luokittelusteikolliseen testaukseen perustuvat $L\chi^2$ -testit ovat tilastollisesti merkitseviä, järjestysasteikolliseen testaukseen perustuva *Kruskal-Wallis*in testi ei. Erot eivät ole järjestysasteikollisesti transitiivisia.

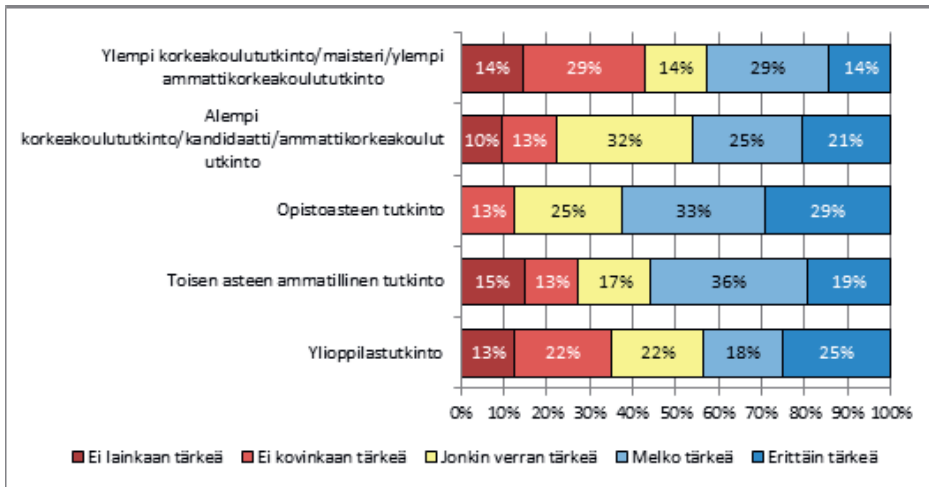
Opintososiaaliset edut ovat olleet vanhimille valmistuneille poliiseille (36–) yleisesti ottaen tärkeämpiä kuin kaikkein nuorimmille (–25) (ei lainkaan tärkeä tai ei kovinkaan tärkeä 34 % < 37 %, melko tärkeä tai erittäin tärkeä 51 % > 25 %), mutta jakaumassa havaitaan myös keskimmäisten arvojen (ääriarvojen) suhteellinen väheneminen (kasvu) iän funktiona, joka kuitenkin katkeaa, kun siirrytään toiseksi vanhimmasta ikäryhmästä (31–35) vanhimpaan ikäryhmään (36–). Ikäryhmien mukaisissa jakaumissa on tilastollisesti merkitseviä eroja, mutta ikäryhmien väliset erot eivät ole mitenkään yksinkertaisia tai suoraviivaisia iän funktiona. Vaikuttavia tekijöitä on hyvin todennäköisesti useita.

Sekä ylioppilastutkinnon suorittaneilla että ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneilla *kutsumus* on koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen tekijänä vähempimerkityksinen kuin toisen asteen ammatillisia tutkintoja, opistoasteen tutkintoja ja alemman korkeakouluasteen tutkintoja suorittaneilla. Koulutusasteen funktiona havaittu siirtymä (ylioppilastutkinto – opistoasteen tutkinto) kääntyy päinvastaiseen suuntaan, kun edetään kohti korkea-asteen tutkintoja (opistoasteen tutkinto – ylempi korkeakoulututkinto).

Kuvio A1.1. Ikä ja ”opintososiaaliset edut opiskeluaikana (majoitus, ruoka jne. opiskeluaikana)”

Aineisto: PVA 2013–2017 n/N = 353/360

Kuvio A1.2. Taustakoulutus ja ”kutsumus, olen jo pitkään tiennynt, että tämä on se ammatti, johon haluan”

Aineisto: PVA 2011–2017 n/N = 458/465

Poliisin perusvalmiuksia ja poliisin perustietojen ja -taitojen muuttujia testattaessa havaittiin, että taustakoulutuksen ja kenttäjohtajärjestelmän tuntemisen muuttujien välillä on tilastollisesti merkitsevä keskinäinen riippuvuus. Riippuvuus havaittiin testissä, joka käsittelee kenttäjohtajärjestelmän tuntemisen muuttujaa järjestysasteikollisena (*Kruskal-Wallis* (H)). Kuvion A1.3. perusteella näyttää siltä, että niin ylioppilaat kuin toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja opistoasteen tutkinnonkin suorittaneet kokevat oman perusosaamisensa tässä vahvemmaksi kuin korkeakoulutetut, etenkin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet. Vaikka kuvio näyttää keskihuippuiselta, eikä järjestysasteikollisesti transitiiviselta, on huomattava, että opistoasteen suorittaneita on aineistossa suhteellisen vähän ja että ilman tätä suhteellisen pientä taustakoulutusryhmää järjestys on varsin selväpiirteinen. Muita tilastollisesti merkitseviä riippuvuuksia ei havaittu. (Ks. Taulukko A1.2.)

Taulukko A1.2. Ikä, taustakoulutus, poliisin perusvalmiudet ja poliisin perustiedot ja -taidot: riippuvuuksien ei-parametriset testit aiemmissa tutkimusaineistoissa 2013–2017

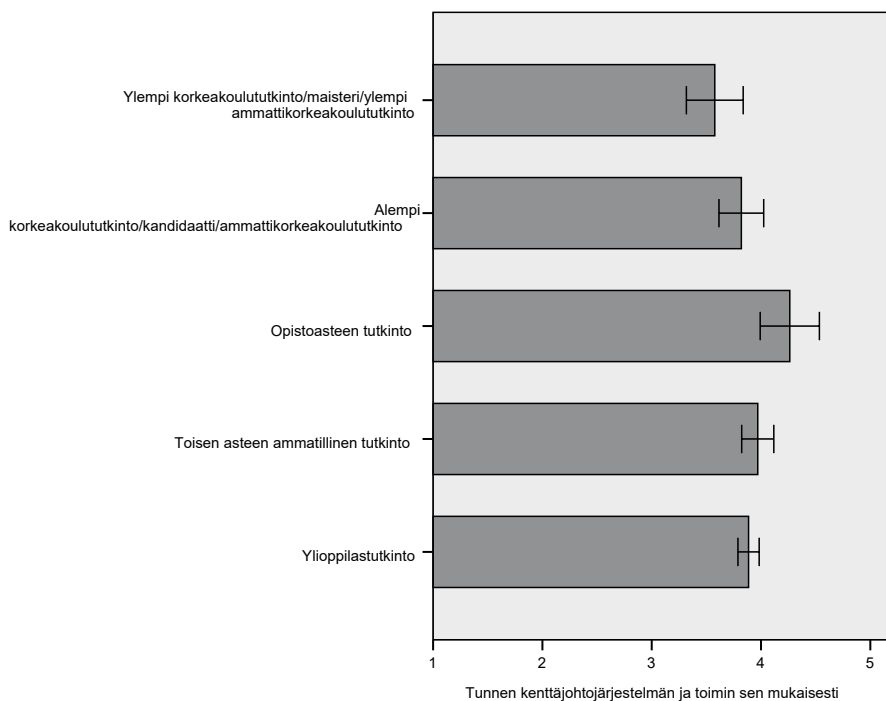
	Ikä	Taustakoulutus
Poliisin perusvalmiudet, tiimityöskentely: kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani		
$L\chi^2$, p	*	*
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.331	0.968
n/N	354/360	357/360
Poliisin perustiedot ja -taidot: tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti		
$L\chi^2$, p	0.146 (col) (a)	*
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.388	0.004
n/N	352/360	355/360
Poliisin perustiedot ja -taidot: hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet		
$L\chi^2$, p	0.283 (col)	0.167 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.836	0.830
n/N	351/360	354/360

Aineisto: PVA 2013–2017 (N = 360)

* Likelihood ratio -analyysia ei voitu kaikissa tapauksissa tyydyttävällä tavalla toteuttaa, vaikka muuttujanarvot (kielteiset, neutraalit, myönteiset) yhdistettiin analyysija varten, koska analyysissa on useita tyhjiä tai lähes tyhjiä soluja (kielteiset ja neutraalit vastausvaihtoehdot).

(col) Muuttujanarvot yhdistetty analyysija varten, muuttuja analyysissa kolmiportainen.

(a) Frekvenssin odotusarvo neljässä solussa (33.3 %) < 5.

Kuvio A1.3. Taustakoulutus ja ”tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti” (ka., 95% CI)

Aineisto: PVA 2013–2017 n/N = 355/360

Poliisikoulutuksen työelämävastaavuuden muuttujia testattaessa – valvonta- ja hälytystoiminnan koulutus, liikennevalvonnan koulutus, rikostutkinnan koulutus – ei havaittu tilastollisesti merkitseviä riippuvuuksia. Sama pätee urasuuntien muuttujia koskevaan testaukseen. Ne eivät ole tilastollisesti merkitsevässä riippuvuussuhteessa ikämuuttujaan eivätkä taustakoulutusmuuttujaan. (Ks. Taulukot A1.3.–A1.6.)

Taulukko A1.3. Ikä, taustakoulutus ja koulutuksen työelämävastaavuus valvonta- ja hälytystoiminnan poliisikoulutuksessa: riippuvuuksien ei-parametriset testit aiemmissa tutkimusaineistoissa 2011–2017

	Ikä	Taustakoulutus
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)		
$L\chi^2$, p	0.334	0.761 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.246	0.612
n/N	456/465	460/465
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: rangaistusvaatimusten täyttäminen ja tiedoksi antaminen		
$L\chi^2$, p	0.096	0.923 (col) (a)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.079	0.668
n/N	456/465	460/465
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: liikenneonnettomuustilanteiden hallinta		
$L\chi^2$, p	0.165 (col)	0.636 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.730	0.930
n/N	456/465	460/465

Aineisto: PVA 2011–2017 (N = 465)

(col) Muuttujanarvot yhdistetty analyysija varten, muuttuja analyysissa kolmiportainen.

(a) Frekvenssin odotusarvo neljässä solussa (26.7 %) < 5.

Taulukko A1.4. Ikä, taustakoulutus ja koulutuksen työelämävastaavuus liikennevalvonnan poliisikoulutuksessa: riippuvuuksien ei-parametriset testit aiemmissa tutkimusaineistoissa 2011–2017

	Ikä	Taustakoulutus
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: työturvallisuuden huomiointi liikennevalvonnassa		
$L\chi^2$, p	*	*
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.097	0.215
n/N	95/96	95/96
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: kuljettajien ajokunnon valvonta, etenkin seulontalaitteet ja tarkkuusalkometri		
$L\chi^2$, p	0.734 (col)	0.758 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.558	0.880
n/N	354/360	357/360
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: liikenteeseen liittyvät asiakirjat ja niiden tarkastaminen		
$L\chi^2$, p	0.675 (col)	0.279 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.899	0.098
n/N	457/465	461/465

Aineisto: PVA 2011–2017 (N = 465)

* Likelihood ratio -analyysia ei voitu kaikissa tapauksissa tyydyttävällä tavalla toteuttaa, vaikka muuttujanarvot (kielteiset, neutraalit, myönteiset) yhdistettiin analyysia varten, koska analyysissa on useita tyhjiä tai lähes tyhjiä soluja (kielteiset ja neutraalit vastausvaihtoehdot).

(col) Muuttujanarvot yhdistetty analyysia varten, muuttuja analyysissa kolmiportainen.

Taulukko A1.5. Ikä, taustakoulutus ja koulutuksen työelämävastaavuus rikostutkin-
nan poliisikoulutuksessa: riippuvuuksien ei-parametriset testit ai-
emmissä tutkimusaineistoissa 2011–2017

	Ikä	Taustakoulutus
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: ilmoitusten kirjaaminen		
$L\chi^2$, p	0.535 (col) (b)	0.536 (col) (a)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.644	0.595
n/N	455/465	459/465
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: siviilioikeu- den peruskäsitteiden tunteminen		
$L\chi^2$, p	0.874 (col)	0.468 (col)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.821	0.337
n/N	457/465	461/465
Poliisikoulutuksen työelämävastaavuutta koskevat arviot: poliisin käy- tössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)		
$L\chi^2$, p	0.059 (col) (b)	0.748 (col) (a)
<i>Kruskal-Wallis</i> (H), p	0.262	0.800
n/N	457/465	461/465

Aineisto: PVA 2011–2017 (N = 465)

(a) Frekvenssin odotusarvo neljässä solussa (26.7 %) < 5.

(b) Frekvenssin odotusarvo kolmessa solussa (25.0 %) < 5.

(col) Muuttujanarvot yhdistetty analyysija varten, muuttuja analyysissa kolmiportainen.

Taulukko A1.6. Ikä, taustakoulutus ja urasuunnat: riippuvuuksien ei-parametriset testit aiemmissä tutkimusaineistoissa 2011–2017

	Ikä	Taustakoulutus
Urasuunnat: kiinnostus teknisen rikostutkinnan tehtäviin		
$L\chi^2, p$	0.194 (col)	0.727 (col)
n/N	459/465	463/465
Urasuunnat: kiinnostus poliisin kansainvälisiin tehtäviin		
$L\chi^2, p$	0.176 (col)	0.576 (col)
n/N	355/360	358/360

(col) Muuttuja luokiteltu uudelleen analyysia varten (1 = tehtäväalue kolmen kiinnostavimman joukossa / 0 = tehtäväalue ei kiinnostavimpien tehtäväalueiden joukossa), Kruskallin-Wallis testia ei käytetty.
Aineisto: PVA 2011–2017 (N = 465)

Liite 2.

Taulukko A2. Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointija, työelämävastaavuuden tutkimuksia ja niiden keskeisiä tuloksia aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa

	Tutkimuksen otos/kurssit	Kurssien valmistusajankohdat	Aineistot ja menetelmät	Poliisikoulutuksen vahvuudet	Poliisikoulutuksen kehittämiskohteet
Virta & Raivola (1994)	–	–	Yhteiskunnallista vaikuttavuutta selvittävät kyselyt (avokysymyksinä) keskeisille sidosryhmille, mm. työharjoittelun yhdyshenkilöille ja poliisilaitosten komisarioille ja ylikomisarioille Sisällönanalyysi	Poliisin tietoliikennejärjestelmät ja ATK, poliisin yhteiskunnallisen roolin ymmärtäminen, lainsäädännön tuntemus, hyvät perustiedot tavallisimpien rikosten tunnusmerkeistä ja nimikkeistä, kriminaalitekniiikka ja rikosoikeus, lomakkeiden täyttäminen, voimankäyttövalmiudet, järjestyksen valvonta, päivystys ja asiakaskontaktit	Rikostutkimnan tekniikka ja taktiikka, kuulustelutaidot, ennalta estävä toiminta, poliisitaktiikka
Valto (1998)	P42, P43, P44, P55, P56, P57, P58, P59	Viivästettynä kyselynä kursseille P55 ja P56, joilta opiskelijat valmistuivat 4/1998 ja 6/1998	Kyselyt poliisiopiskelijoille ja valmistuneille poliiseille Strukturoitu osa ja avokysymysten osa Tilastollinen perusanalyysi	Poliisin tietojärjestelmät ja ATK, lainsäädäntö, voimankäyttö, liikeenne, asiakaskontaktit, kielelliset valmiudet	Ulkomaalaiskontaktit, päivystystehtävät, lähipoliisitoiminta, monipartioiminta, rikostutkintatekniiikka, huummeet Opetuksen liiallinen teoreettisuus, ”harjoituksia lisättävä kautta linjan”

Koivisto & Silvola (2000)	P57A	9/1998	Ennakkokysely, kysely sekä haastattelut valmistuneille poliiseille ja työharjoittelun ohjaajille Tilastollisen perusanalyysi	Tietojärjestelmät ja ATK, lainsäädännön opetus, voimankäyttökoulutus, tutkintokoulutuksen monipuolisuus	Opetuksen teoreettisuus, liian vähän käytännön harjoituksia, oppiaineiden välinen koordinaatio, yleisaimeet (muut kuin ammattiaineet)
Rajamäki (2005)	Vuosien 2003 ja 2004 aikana perustutkinnon suorittaneet (15 kurssia), joista ryväsotanta (25 %)	-	Rikostutkinnan valmiuksia koskeva kysely valmistuneille poliiseille, vertailuryhmänä 30 rikostutkinnan esimiestä Tilastollinen perusanalyysi	Kriminaalitaikka: rikosilmoituksen vastaanottaminen ja kirjaaminen, alustava puhuttelu rikoksen selvittämisen kannalta Kriminaaliteknikka: kolariipaikkapiirros, tapahtumapaikan dokumentointi Tietojärjestelmät: rikosilmoitusjärjestelmän käyttäminen, poliisin tietojärjestelmien käyttäminen	Kriminaalitaikka: pakkokeinojen käytätäinen rikosten selvittämisessä, kuulustelu suorituksena Kriminaaliteknikka: tapahtumapaikan tekninen tutkinta, muotojälkien esillehaku ja taltointi Tietojärjestelmät: tietoturvan merkitys käytännön poliisityössä, pakkokeinojen kirjaaminen
Koivisto & Tuohi (2006)	P63, P68, P74, P77, P87, P88	11/1999, 11/2000, 11/2001, 5/2002, 11/2003, 1/2004	Kysely valmistuneille poliiseille ja heidän esimiehilleen Tilastollinen perusanalyysi	Tutkintokoulutuksen monipuolisuus ja laajalaisuus, opettajien ja kouluttajien ammattitaito ja motivoituneisuus, tietojärjestelmät ja ATK, voimankäyttökoulutus, rikosoikeus, oikeustieteelliset aineet	Rikostutkinnan koulutus (sirpaleisuus), kuulustelut, esitutkintapöytäkirjan laatminen, psykologia, oppiaineiden välinen koordinaatio, liian vähän käytännön harjoituksia
Luoma (2006)	Vuosien 2003 ja 2004 aikana perustutkinnon suorittaneet (15 kurssia), joista ryväsotanta (25 %)	-	Liikennevalvonnan valmiuksia koskeva kysely valmistuneille poliiseille, kysely lähetettiin myös 30 esimiehelle liikennevalvonnassa Tilastollinen perusanalyysi	Liikennevalvonta: rikesakon kirjaaminen, rangastusvaatimuksen kirjaaminen, rattijouppumusvalvonta Ajoneuvokoulutus: poliisiauton käsittely, taloudellisuusajo, poliisiautosta huolehtiminen	Liikennevalvonta: ajo- ja lepoaikasäännösten tunteminen, kuormitusvalvonta, eläinkuljetusten valvonta Ajoneuvokoulutus: hälytysajo, ajaminen vaativissa olosuhteissa
Immonen (2007)	-	-	Toimintatutkimus, jossa käytettiin opintojakso-lautteiden tuloksia, ohjatun työharjoittelujakson arviointaineistoja, tekstiaineistoja ja haastatteluja, tavoitteena oli perustutkintokoulutuksen työelämävastaavuuden arviointi, työharjoittelujaksole siirtymisen, ammatilliset valmiudet ja ammattikelpoisuus	Tutkinnon työelämävastaavuus on hyvä, se tuottaa hyvän peruspoliisiosaamisen, opetus on yleisesti ottaen korkeatasoista. Sekä opettajien että opiskelijoiden motivaatio ja valmiudet/osaaminen ovat hyviä Yksittäisiä oppiaineista tutkinnon vahvuksia ovat ainakin rikosoikeus, rikosilmoitusten vastaanotto ja Patjan käyttö, poliisin rekisterien käyttötaidot, kenttä- ja hälytystoiminnan jakson opinnot kokonaisuudessaan, liikennevalvonnan perusasiat	Pedagoginen strategia puuttuu Yksittäisiä oppiaineista kehittämistä on ainakin seuraavissa aineissa: ATK:n perusopetus, ruotsin kieli, ajotaitojen tasoerot koulutukseen tulevilla, rikostutkinta ennen teemaopetukseen siirtymistä vuonna 2006, mutta ei sen jälkeen

<p>Vuorensyriä (2011)</p>	<p>P126–P129</p>	<p>7/2009–12/2009</p>	<p>Kysely valmistuneille poliisille ja heidän esimiehilleen, poikkeusajaksittainen Tilastollinen perusanalyysi Sisällönanalyysi</p>	<p>Valmistuneilla hyvät henkilökohtaiset valmiudet ja soveltuvuus poliisiin ammattiin, etenkin vastuuntunto ja ammatillisuus Hyvä ja kattava peruspoliisiosaaminen Kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät, voimankäyttökoulutus, poliisin tietojärjestelmät (Patja), rikosoikeus</p>	<p>Teorian ja käytännön sulauttaminen toimii suuressa osassa tutkintoa, mutta ei kaikissa oppiaineissa Tutkinna oppiaineet sisältävät laajan ja monimutkaisen kokonaisuuden, joka käsitellään opinnoissa omaksumismahdollisuuksiin nähden suhteellisen lyhyessä ajassa. Tutkinna asioiden merkitys osana laajempaa kokonaisuutta hahmottuu usein vasta työelämässä. Motivaatio liikennevalvontaan ja tutkintaan</p>
-------------------------------	------------------	-----------------------	---	--	---

<p>Vuorensyrjä & Ranta (2013)</p>	<p>G13, G14, G15, P131, P133, P135, P137, P139, P141</p>	<p>12/2009 – 12/2011</p>	<p>Kysely 1–2 vuotta sitten valmistuneille poliisille, poikkeikkausaineisto</p> <p>Tilastollinen perusanalyysi</p> <p>Sisällönanalyysi</p>	<p>Valmistuneiden poliisien ammatti- ja urasitoutuneisuus on erittäin vahva, työllistymisvaikeuksista huolimatta</p> <p>Peruspoliisiosaaminen, jonka Poliisiammattikorkeakoulusta saa, on pakettina hyvä ja kattava</p> <p>Poliisikoulutuksen keskeinen pedagoginen vahvuus on, että se sisältää käytännön harjoittelua yhtäältä lähiopintojaksoilla ja toisaalta työharjoittelua ja kenttäjaksoilla</p> <p>Yksittäisistä oppiaineista erityisen hyviä työelämävastaavuuden näkökulmasta ovat voimankäyttökoulutus, kenttätoiminnan koulutus yleisesti, poliisin tietojärjestelmien koulutus (Patja), rikosoikeuden koulutus, lainsäädännön koulutus yleisesti sekä liikennevalvonnan perusteiden koulutus</p>	<p>Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on heikentynyt vuoden 2009 puolivälisestä vuodesta 2011 loppuun kuluneella ajanjaksoilla. Etenkin työllistyminen heti tutkinnon jälkeen on heikentynyt.</p> <p>Ongelmia aiheuttaa erityisesti pitkittynyt työttömyys. Poliisikoulutettua työvoimaa voidaan menettää pysyvästi poliisiin ammatillisesta työvoimatarjonnasta, jos työttömyysjaksot pitkittyvät.</p> <p>Esitutkinnan ja rikostutkintaprosessin kokonaisuuden merkitys ei näytä jäsentyvän kunnolla vielä opiskeluaikana. Koulutuksen olisi sisällettävä konkreettisia, alusta loppuun tehtäviä tavallisten juttujen harjoituskokonaisuuksia, jotta kokonaisuus hahmottuisi opiskelijoille selkeämmin.</p> <p>Osa opiskelijoista toivoo tutkintoon lisää liikennevalvonnan teknisten välineiden koulutusta. Myös ajo-opetusta ja ajoharjoittelua on toivottu lisää.</p>
---------------------------------------	--	--------------------------	--	--	---

<p>Vuorensyriä, (2015)</p>	<p>G16, P145, P146, P148, P149, P152, P153</p>	<p>7/2012–9/2013</p>	<p>Kysely 1–2 vuotta sitten valmistuneille poliisille, poik- kileikkausaineisto Jakaumakuvaukset Avovastausaineiston raportoin- ti, ei avovastauksen varsinaista analyysia</p>	<p>Valmistuneiden poliisien heikentyneistä työllisyystilanteesta huolimatta tutkimuksen kohdekursseilta valmistuneet ovat pääosin tyytyväisiä poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin. Ura- ja ammattitaitumisen taso on edelleen hyvä, vaikka se on jonkin verran heikentynyt. Osaaminen on säilynyt kaikilta osin hyvällä tasolla ja vahvuudet ovat samoja kuin aiemmin: henkilökohtaiset valmiudet ja poliisin perusosaaminen opitaan tutkimossa kattavasti ja hyvin. Poliisin tietojärjestelmien käyttö, voimankäyttö ja rikosoikeus koulutetaan ja osataan valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan erittäin hyvin.</p>	<p>Valmistuneiden poliisien työttömyys on lisääntynyt ja yhä suurempi osa työsuhteista on muuttunut määräaikaisiksi. Tämän kehityksen vaikutukset ovat alkaneet heijastua vähitellen myös poliisien ura- ja ammattitaitumiseen. Ura- ja ammattitaitumisen taso on jonkin verran huonompi kuin aiemmin, nimenomaan työttömyysjaksosta kärsineiden valmistuneiden poliisien keskuudessa. Edellisen vaikuttavuusarvioinnin tapaan voidaan todeta, että esitutkimman ja rikostutkintaprosessin kokonaisuus ei jäsenny kunnolla vielä opiskeluaikana. Koulutuksen olisi sisällettävä konkreettisia, alusta loppuun saakka tehtäviä tavallisten juttujen harjoituskokonaisuuksia, jotta kokonaisuus hahmottuisi opiskelijoille selkeämmin. Osa valmistuneista poliiseista toivoo tutkintoon lisää vaativien tilanteiden kuten hälytysajon ajoharjoittelua sekä voimankäyttökoulutusta voimankäyttöosaamisen rutiinien vakiinnuttamiseksi.</p>
--------------------------------	--	----------------------	--	---	---

Vuorensyryjä & Lehmuskoski, (2017)	G17, G18, P155, P156, P157, P158, P159, P160, P161, P162, P163	1/2014–9/2015	Kysely 1–2 vuotta sitten valmistuneille poliisille ja heidän lähiesimiehilleen, poikkileikkausaineistoja Jakaumakuvaukset Avovastausaineiston raportointi, ei avovastauksen varsinaista analyysia	<p>Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on parantunut viime vuosien aikana. Kyselytutkimuksen toteuttamisaikana elokuussa 2016 poliisityössä työskenteli noin 96 % tämän tutkimuksen kohdekurssien poliiseista. Työttömänä näiden kurssien poliiseista oli vain 1.3 %. Työttömyysjakot heti tutkimon suorittamisen jälkeen ovat lyhyempiä kuin aiemmin, keskimäärin noin 2.8 kk.</p> <p>Sekä valmistuneet poliisit itse että heidän lähiesimiehensä kokevat, että poliisin perustiedot ja -taidot opitaan poliisikoulutuksessa kattavasti. Hyvin opitaan mm. suomen kieli raportointikielenä, poliisin toimivaltuudet ja voimankäyttö, poliisin tärkeimmät tietojärjestelmät, ilmoitusten kirjaaminen sekä rikosoikeus ja poliisitoiminnan oikeudelliset perusteet yleisemminkin. Lähiesimiesten kuva valmistuneista poliiseista on yleisinjaltaan hyvin myönteinen.</p> <p>Esitutkintapöytäkirjan laatimisen osaaminen ja taktinen osaaminen operatiivisissa tehtävissä, joita on kritisoitu aiemmissä tutkimuksissa, ovat kehittyneet myönteiseen suuntaan. On kuitenkin edelleen niin, että valmistuneiden poliisien on vaikea ymmärtää rikostutkintaprosessin kokonaisuutta ja prosessin eri osien merkitystä kokonaisuudessa. Nämä asiat avautuvat monille valmistuneille vasta työelämässä.</p>	<p>Valmistuneiden poliisien maininnat työhistorian katkonaisuudesta rasitus-tekijänä ovat vähentyneet tutkimuksen avovastauksissa, verrattuna aiempiin tutkimuksiin, mutta eivät ole kokonaan väistyneet. Määräaikaisuudet rasittavat valmistuneita poliiseja edelleen.</p> <p>Tämän ilmiön rinnalle ovat nousseet kiire ja työpaine. Sekä valmistuneet poliisit että heidän esimiehensä tuovat vastauksiaan esiin kovan kiireen ja työpaineen, josta kärsitään ainakin joillakin poliisilaitoksilla ja joissakin tehtävissä. Etenkin lyhytkestoisessa rikostutkinnassa työpaine näyttää joissakin tapauksissa olevan lähes sietämätön.</p> <p>Edellä sanotusta huolimatta ura- ja ammattitoutumisen yleiskuva on kuitenkin edelleen pääasiassa myönteinen. Yhteensä noin 95 % vastaaneista aikoo jatkaa poliisissa. Alipäälylystö- ja päälylystöt tehtävien suosio on säilynyt suhteellisen korkealla tasolla.</p> <p>Entistä harvempi valmistunut poliisi on työskennellyt liikennevalvonnan tehtävissä. Tämä saattaa heijastua osaamista ja motivaatiota koskeviin arvioihin, jotka ovat liikennevalvonnan osalta kehittyneet osittain kielteiseen suuntaan.</p>
------------------------------------	--	---------------	---	---	---

Lähteet: Vuorensyryjä, 2011; 2015; Vuorensyryjä & Ranta, 2013; Vuorensyryjä & Lehmuskoski, 2017

LOPPUVIITTEET

1. Teoriaperusta on niin vaativa, että sitä ei voida tässä käsitellä yksityiskohtaisemmin. Hyvinvoinnin taloustieteen ja kustannus-hyötyanalyysin pitkistä historiasta ks. esim. Arrow & Scitovsky (selection committee), 1969; Arrow, 1951; 1997; Samuelson, 1954; Dasgupta & Pearce, 1974; Cornes & Sandler, 1986; Dréze & Stern, 1987. Arkisista taloustieteen ja kustannus-hyötyanalyysin sovelluksista ks. esim. Harford, 2006; poliisialan kustannus-hyötyanalyttisistä sovelluksista liikennevalvonnassa ja liikennevalvonnan tekniikoissa ks. Elvik ym., 2009.
2. Dasguptan ja Pearcen, 1974, analyysi kustannus-hyötyanalyysin komponenteista on edelleen yksi aihealueen parhaista kokonaisesityksistä, ks. myös esim. Dréze & Stern, 1987. Arkisista sovelluksista ja taloustieteellisestä ajattelusta yleisemminkin ks. Harford, 2006. Poliisialalta ks. esim. norjalaisten tutkijoiden kattava, kokonaisvaltainen käsikirja liikennevalvonnan eri teknologioiden ja menettelytapojen arvioinnista, Elvik ym. 2009.
3. Tyypillisiä esimerkkejä julkishyödykkeistä ovat tieteelliset, kaikkien käytössä olevat patentoimattomat oivalukset ja mallit, väkivallan hallintaan keskittyvien instituutioiden kuten oikeuslaitoksen ja poliisin tarjoamat palvelut, sekä altruismi. Niiden tuotanto jää yksityisessä tuotannossa epäoptimaaliseksi, käytännössä liian vähäiseksi. Esimerkkejä ulkoisvaikutuksista eli sellaisista oman toiminnan vaikutuksista, jotka sisältyvät myös toisten toimijoiden omiin preferenssirakenteisiin merkittävänä efektiivisinä osatekijöinä, ovat puolestaan fossiilisten polttoaineiden poltosta aiheutuvat hiilidioksidipäästöt ja ilmansaasteet (normatiivisesti negatiivinen ulkoisvaikutus), rokotusten antama laumasuoja rokottamattomille (positiivinen) sekä lakien pysyvyydestä ja niiden kuuliaisesta noudattamisesta saatavat toiminnan ennakoitavuushyödyt, joista kaikki pääsevät nauttimaan (positiivinen). Huomataan – kun puhutaan julkishyödykkeistä ja edellä mainitun kaltaisista ulkoisvaikutuksista – että kyse on inhimilliseltä kannalta katsottuna erittäin tärkeistä hyödykkeistä ja palveluista, kuten tiedosta, terveydestä, turvallisuudesta ja altruismista. Mittaaminen on vaikeata, mutta julkista hyödyke- ja palvelutarjontaa on arvioitava, eikä arviointi voi rajoittua vain teknisen tehokkuuden näkökulmaan. (Modernin julkishyödyketeorian voidaan sanoa syntyneen Paul A. Samuelsonin 2½-sivuisessa artikkelissa vuonna 1954 (Samuelson, 1954); teoriasta laajemmin ks. Cornes & Sandler, 1986.)
4. Taloudellisuus (economy), yksikkökohtaisten (tuotoskohtaisten) kustannusten arviointisuure, on sekakäsite, joka määritellään tässä lähinnä vain käsitteilyn tyhjentävyyttä silmällä pitäen: käsite oli yksi The Audit Commission alkuperäisistä kolmen E:n (3E) komponenteista.
5. Mm. vaikuttavuusarviointien pitkän tutkimussarjan perusteella.
6. Sänkiäho, R. (1974). Temput ja kuinka ne tehdään. Monimuuttujamenetelmät kansan palvelijoina. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
7. Estimoitu vastausprosentti, jossa on otettu huomioon se, että kaksi vastaajaa ei ilmoittanut ikätietoaan.
8. Päätelmä perustuu kahteen yksittäiseen havaintoon. 1. Käytössä olevan mittarin asteikkoa käytetään tavalla, joka ilmentää sen validiteettia ja reliabiliteettia – kattavasti, mutta myös vaihtelevasti, niin että vastauksissa on paljon varianssia – mikä osoittaa, että vastauksia ajatellaan huolellisesti. 2. Mittarin jälkeen esitettyyn avokysymykseen ("Jokin muu syy, mikä? _____") vastataan vain harvoin.
9. Kysymys esitetään tutkimuksen ruotsinkielisessä lomakkeessa siten, että se koskee kommunikaatiovalmiuksia suomea puhuvien asiakkaiden kanssa.

Poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointi on osa Poliisiammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmää. Se on pitkäjänteinen tutkimussarja, jossa on toteutettu viisi poikkileikkaustutkimusta vuosien 2011-2019 aikana. Saavuttaako poliisikoulutus tärkeimmät keskipitkän aikavälin tavoitteensa? Työllistyvätkö valmistuneet poliisit koulutustaan vastaaviin työtehtäviin? Onko poliisikoulutuksen työelämävastaavuus hyvä eli vastaako koulutus sisällöllisesti poliisin ammatin osaamisvaatimuksia?

Uusimman vaikuttavuusarvioinnin perustana käytettiin toukokuussa 2018 toteutettua kyselytutkimusta. Kyselylomakkeet lähetettiin vuosina 2016 ja 2017 valmistuneille poliiseille. Otoksessa oli 313 valmistunutta poliisia, joista 127 vastasi kyselyyn. Kyselyn vastausprosentti oli 40.6 %.

Valmistuneiden poliisien työllisyystilanne on erittäin hyvä. Kyselytutkimuksen toteuttamisajankohtana toukokuussa 2018 poliisityössä työskenteli noin 97 % tutkimukseen vastanneista valmistuneista poliiseista. Myös poliisikoulutuksen työelämävastaavuus on arvioiden perusteella hyvä. Fyysiset ja psyykkiset perusvalmiudet poliisin ammattiin ovat erittäin hyvät ja poliisin perustiedot ja -taidot opitaan poliisikoulutuksessa kattavasti. Tätä mieltä ovat sekä valmistuneet poliisit itse että heidän lähiesimiehensä.

Tämän tutkimuksen erottaa aiemmasta tutkimussarjasta se, että tässä tutkimuksessa päästiin nyt ensimmäisen kerran vertaamaan toisiinsa poliisin perustutkintokoulutuksen ja poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneita valmistuneita poliiseja. Koulutuksen työelämävastaavuuden arvioissa on selviä profiilieroja näiden kahden eri tutkinnon välillä. Raportti ja sen yhteydessä käytävä keskustelu poliisikoulutuksesta ja poliisiosaamisesta antavat hyvän lähtökohdan poliisikoulutuksen työelämälähtöiselle kehittämiselle.

